

Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto

Palveluihin, palveluprosesseihin ja
asiakastietoihin liittyviä käsitteitä

Versio 5.0 – korjattu

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

PL 30

00271 Helsinki

Telephone: 029 524 6000

www.thl.fi

SOSIAALIALAN TIEDONHALLINNAN SANASTO

**Palveluihin, palveluprosesseihin ja
asiakastietoihin liittyviä käsitteitä**

Versio 5.0 – korjattu

2019-05-13

Esipuhe

Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto on tarkoitettu tiedonhallinnan valtakunnallisen kehittämisen tueksi. Sanastoon on valittu keskeisiä käsitteitä, joita käytetään ja hyödynnetään sosiaalihuollon asiakasasiatietojen ja palvelutuotannon toiminnallisissa määrittelyissä valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja kehitettäessä sekä sosiaalihuollon valtakunnallisessa kokonaisarkkitehtuurissa.

Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto on tärkeä osa julkishallinnon kokonaisarkkitehtuurin mukaista tiedonhallinnan kehittämistä, joka luo nykyistä parempia edellytyksiä tietojärjestelmien yhteentoimivuu-delle, tietojen yhteiskäytölle ja tietojen hyödyntämiselle. Sanastossa annettavien suositusten yhtenä tavoitteena onkin yhtenäistää sosiaalialan termien käyttöä valtakunnallisesti. Sanasto on tarkoitettu tietojärjestelmien kehittäjille, sosiaalihuollon asiakastietoja käsitteleville ammattilaisille sekä toiminnan kehittäjille ja muille asiantuntijoille, jotka tarvitsevat tietoa siitä, mitä sosiaalialan termit tarkoittavat. Yhtenäiset termit hyödyttävät myös sosiaalipalveluja hakevia ja käyttäviä kansalaisia ja sosiaalihuollon yhteistyötahoja.

Sosiaalialan tiedonhallinnan sanastoa on tehty työryhmässä, johon on osallistunut Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) asiantuntijoita ja Sanastokeskus TSK:n terminologeja. Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto pohjautuu sosiaalialan pitkäjänteiseen sanastotyöhön ja aiemmin laadittuihin sanastoihin. Sanaston päivitysten ja siihen täydennettyjen uusien käsitteiden lähdeaineistona on käytetty ensisijaisesti lainsäädäntöä sekä THL:n ylläpitämiä sosiaalihuollon tiedonhallinnan määrittelyitä.

Tähän sanaston versioon 5.0 on talvella 2018–2019 päivitetty ja täydennetty ensisijaisesti sosiaalipalveluihin ja sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin liittyviä käsitteitä. Nämä päivitykset olivat tarpeellisia asiakasasiakirjarakenteiden ja muiden asiakastietoihin liittyvien luokitusten kehitystyön vuoksi. Sanastoon esimerkiksi lisättiin uusi äitiyden selvittämisen sosiaalipalvelu ja siihen liittyvät sosiaalihuollon asiakasasiakirjat. Myös joitain taloudellisten luokitusten ja yleisiä sosiaalialan käsitteitä päivitettiin.

Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto sisältää suomenkieliset tiedot 655 käsitteestä. Käsitteiden sisällöt selvitetään määritelmien ja niitä täydentävien huomautusten avulla ja termeistä annetaan suositukset. Lisäksi useita käsittekokonaisuuksia havainnollistetaan käsitejärjestelmäkaavioiden avulla.

THL vastaa tämän sanaston kehittämisestä ja ylläpidosta. Sanastoon liittyvää palautetta ja kysymyksiä voi lähettää osoitteeseen sostiedonhallinta@thl.fi.

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	2
Käsitekaavioluettelo.....	5
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	7
Käsitteet, määritelmät ja termit.....	7
Sanaston rakenne.....	7
Termitietueen rakenne.....	7
Käsitekaavioiden tulkinta.....	9
Lukujen 1 Sosiaaliala ja sosiaalipalvelut ja 2 Sosiaalialan toiminta ja toimijat erityispiirteitä.....	11
Luvun 3 Sosiaalipalvelujen asiakastietojen dokumentointi erityispiirteitä.....	12
Yleiset ja tarkennetut asiakirjatyytit.....	12
Asiakirjatyyppien apukäsitteistä.....	12
Asiakasasiakirjojen nimistä.....	13
Luvun 4 Sosiaalihuollon asiakkaan taloudelliseen tilanteeseen liittyvät tiedot erityispiirteitä.....	14
1 Sosiaaliala ja sosiaalipalvelut.....	15
1.1 Sosiaaliturva.....	15
1.2 Sosiaali- ja terveydenhuolto.....	16
1.3 Sosiaalihuollon palvelutehtävät.....	22
1.4 Sosiaalipalvelut.....	26
1.4.1 Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut.....	29
1.4.2 Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut.....	30
1.4.3 Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut.....	32
1.4.4 Asumispalvelut.....	37
1.4.5 Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut.....	39
1.4.6 Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut.....	43
1.4.7 Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut.....	44
1.4.8 Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut.....	46
1.4.9 Päihdetyö ja mielenterveystyö.....	48
2 Sosiaalialan toiminta ja toimijat.....	50
2.1 Sosiaalihuollon palveluprosesseihin liittyviä yleisiä käsitteitä.....	50
2.2 Sosiaalihuollon palveluprosessit.....	52
2.3 Sosiaalihuollon toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä.....	53
2.4 Lastensuojelun osa-alueet.....	57
2.5 Viranomaiset ja ammattihenkilöt.....	58
2.6 Asiakkaat ja läheiset.....	63
3 Sosiaalipalvelujen asiakastietojen dokumentointi.....	69
3.1 Asiakirjoihin liittyviä yleisiä käsitteitä.....	69
3.2 Sosiaalihuollon yleiset asiakirjatyytit.....	73
3.3 Sosiaalihuollon tarkennetut asiakirjatyytit.....	98
3.3.1 Sosiaalihuollon palvelutehtäville yhteiset tarkennetut asiakirjatyytit.....	98
3.3.1.1 Yleiset asiakirjat.....	98
3.3.1.2 Asiakaskertomusmerkinnän tarkennetut asiakirjatyytit.....	104
3.3.1.3 Kotoutumisen edistämisen tarkennetut asiakirjatyytit.....	107
3.3.1.4 Omaishoidon tuen tarkennetut asiakirjatyytit.....	108
3.3.1.5 Sosiaalisen luototuksen tarkennetut asiakirjatyytit.....	108
3.3.1.6 Toimeentulotukipalvelun tarkennetut asiakirjatyytit.....	111
3.3.1.7 Turvakotipalvelun tarkennetut asiakirjatyytit.....	112
3.3.1.8 Asiakkaan raha-asioiden hoitamisen tarkennetut asiakirjatyytit.....	112
3.3.1.9 Muun asiakasasiakirjan tarkennetut asiakirjatyytit.....	113
3.3.2 Lapsiperheiden palvelujen tarkennetut asiakirjatyytit.....	113
3.3.2.1 Lapsiperheiden palvelujen yhteiset tarkennetut asiakirjatyytit.....	113
3.3.2.2 Perhetyön tarkennetut asiakirjatyytit.....	114
3.3.2.3 Kasvatus- ja perheneuvonnan tarkennetut asiakirjatyytit.....	115
3.3.2.4 Tukisuhdetoiminnan tarkennetut asiakirjatyytit.....	116
3.3.3 Työkäisten palvelujen tarkennetut asiakirjatyytit.....	116
3.3.3.1 Työkäisten palvelujen yhteiset tarkennetut asiakirjatyytit.....	116
3.3.3.2 Kuntouttavan työtoiminnan tarkennetut asiakirjatyytit.....	118
3.3.4 Iäkkäiden palvelujen tarkennetut asiakirjatyytit.....	118
3.3.5 Perheoikeudellisten palvelujen tarkennetut asiakirjatyytit.....	119
3.3.5.1 Perheoikeudellisten palvelujen yhteiset asiakirjatyytit.....	119

3.3.5.2	Adoptioneuvonnan tarkennetut asiakirjatyytit.....	120
3.3.5.3	Isyyden selvittämisen tarkennetut asiakirjatyytit.....	123
3.3.5.4	Äitiyden selvittämisen tarkennetut asiakirjatyytit.....	130
3.3.5.5	Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaamisen tarkennetut asiakirjatyytit.....	134
3.3.5.6	Lapsen elatusavun turvaamisen tarkennetut asiakirjatyytit.....	136
3.3.5.7	Tapaamisten valvonnan tarkennetut asiakirjatyytit.....	137
3.3.5.8	Puolison elatusavun turvaamisen tarkennetut asiakirjatyytit.....	137
3.3.6	Lastensuojelun tarkennetut asiakirjatyytit.....	138
3.3.6.1	Lastensuojelun yhteiset tarkennetut asiakirjatyytit.....	138
3.3.6.2	Tehostetun perhetyön tarkennetut asiakirjatyytit.....	141
3.3.6.3	Lastensuojelun avohuollon tarkennetut asiakirjatyytit.....	141
3.3.6.4	Lastensuojelun sijaishuollon tarkennetut asiakirjatyytit.....	142
3.3.6.5	Lastensuojelun jälkihuollon tarkennetut asiakirjatyytit.....	147
3.3.7	Päihdehuollon tarkennetut asiakirjatyytit.....	148
3.3.8	Vammaispalvelujen tarkennetut asiakirjatyytit.....	149
4	Sosiaalihuollon asiakkaan taloudelliseen tilanteeseen liittyvät tiedot.....	156
4.1	Asiakkaan tulon laji.....	156
4.1.1	Ansiotulot.....	156
4.1.2	Pääomatulot.....	160
4.1.3	Etuudet.....	163
4.1.3.1	Perhe-etuudet.....	165
4.1.3.2	Vanhempainpäivärahat.....	169
4.1.3.3	Sairauteen liittyvät päivärahat.....	173
4.1.3.4	Vammaisetuudet.....	177
4.1.3.5	Asumistuet.....	180
4.1.3.6	Opintoetuudet.....	181
4.1.3.7	Ase- tai siviilipalveluksen suorittamiseen liittyvät etuudet.....	185
4.1.3.8	Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet.....	186
4.1.3.9	Eläkkeet ja eläkkeisiin liittyvät etuudet.....	192
4.1.3.10	Toimeentulotuki.....	198
4.1.3.11	Sairaanhoidon liittyvät korvaukset.....	198
4.1.4	Muut tulot.....	201
4.2	Asiakkaan varallisuuden laji.....	203
4.3	Asiakkaan menon laji.....	209
4.3.1	Aikuisen perusmenot.....	210
4.3.2	Lapsen menot.....	211
4.3.3	Asumismenot.....	216
4.3.4	Terveystoimenot.....	221
4.3.5	Matkakustannukset.....	225
4.3.6	Muut menot.....	226
4.4	Asiakkaan velan laji.....	229
	Hakemisto.....	233

Käsittekaavioluettelo

Käsittekaavio 1. Sosiaaliturvan osat.....	16
Käsittekaavio 2. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä.....	21
Käsittekaavio 3. Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus.....	25
Käsittekaavio 4. Palvelut.....	28
Käsittekaavio 5. Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut.....	30
Käsittekaavio 6. Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut.....	32
Käsittekaavio 7. Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut.....	36
Käsittekaavio 8. Asumispalvelut.....	38
Käsittekaavio 9. Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut.....	42
Käsittekaavio 10. Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut.....	44
Käsittekaavio 11. Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut.....	45
Käsittekaavio 12. Ympäristö- ja terveydenhuollon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut.....	48
Käsittekaavio 13. Sosiaalihuollon toiminta.....	51
Käsittekaavio 14. Sosiaalihuollon palveluprosessit.....	53
Käsittekaavio 15. Toimenpiteet.....	56
Käsittekaavio 16. Lastensuojelun osa-alueet.....	58
Käsittekaavio 17. Ammattihenkilöt.....	62
Käsittekaavio 18. Sosiaalihuollon ammattihenkilöt.....	63
Käsittekaavio 19. Toimintarajoitteisuuteen liittyvät roolit.....	66
Käsittekaavio 20. Asiakkaat ja läheiset.....	68
Käsittekaavio 21. Asiakirjat.....	72
Käsittekaavio 22. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit.....	78
Käsittekaavio 23. Hakemukset.....	79
Käsittekaavio 24. Ilmoitukset.....	80
Käsittekaavio 25. Selvitykset.....	81
Käsittekaavio 26. Sopimukset.....	82
Käsittekaavio 27. Suostumukset.....	83
Käsittekaavio 28. Arviot.....	84
Käsittekaavio 29. Asiakaskertomusmerkinnät.....	85
Käsittekaavio 30. Kuulemisasiakirjat.....	86
Käsittekaavio 31. Laskelmat.....	87
Käsittekaavio 32. Lausunnot.....	88
Käsittekaavio 33. Lähetteet.....	89
Käsittekaavio 34. Maksusitoumukset.....	90
Käsittekaavio 35. Pyynnöt.....	91
Käsittekaavio 36. Päätökset.....	92
Käsittekaavio 37. Päätökset toimenpiteestä.....	93
Käsittekaavio 38. Suunnitelmat.....	94
Käsittekaavio 39. Asiakassuunnitelmat.....	95
Käsittekaavio 40. Toteuttamissuunnitelmat.....	96
Käsittekaavio 41. Yhteenvedot.....	97
Käsittekaavio 42. Muut asiakasasiakirjat.....	98
Käsittekaavio 43. Tulot.....	156
Käsittekaavio 44. Ansiotulot.....	160
Käsittekaavio 45. Pääomatulot.....	162
Käsittekaavio 46. Etuudet.....	164
Käsittekaavio 47. Perhe-etuudet.....	168
Käsittekaavio 48. Lastenhoidon tuet.....	169
Käsittekaavio 49. Vanhempainpäivärahat.....	172
Käsittekaavio 50. Sairauteen liittyvät päivärahat.....	176
Käsittekaavio 51. Kuntoutusrahaetuudet.....	177
Käsittekaavio 52. Vammaisetuudet.....	179
Käsittekaavio 53. Asumistuet.....	181
Käsittekaavio 54. Opintoetuudet.....	184
Käsittekaavio 55. Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet.....	191
Käsittekaavio 56. Eläkkeet.....	197
Käsittekaavio 57. Korvaukset.....	200
Käsittekaavio 58. Varallisuus.....	208
Käsittekaavio 59. Menot.....	209
Käsittekaavio 60. Perusmenot.....	211
Käsittekaavio 61. Lapsen menot.....	215
Käsittekaavio 62. Asumismenot.....	220
Käsittekaavio 63. Terveydenhoitomenot.....	224

Käsitekaavio 64. Matkakustannukset.....	226
Käsitekaavio 65. Velat.....	232

Sanaston rakenne ja merkinnät

Käsitteet, määritelmät ja termit

Sanaston lähtökohtana on ollut luotettavien määritelmien, käsitejärjestelmien ja termisuositusten tuottaminen. Siksi sanasto on laadittu systemaattisesti, terminologisten periaatteiden ja menetelmien mukaisesti, jotka on määritelty ISO/TC 37:n (International Organization for Standardization/Technical Committee 37

Language and terminology) laatimissa kansainvälisissä standardeissa.

Terminologiselle sanastotyölle on ominaista käsitekeskeisyys. Siinä missä sanakirjat tarkastelevat sanoja ja niiden merkityksiä, terminologisten sanastojen lähtökohtana ovat käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Käsitteet ovat ihmisen mielessään muodostamia ajatusmalleja, jotka vastaavat tiettyjä todellisuuden kohteita, niin sanottuja tarkoitteita. **Tarkoitteilla** on erilaisia ominaisuuksia. Näistä ominaisuuksista muodostettuja ajatusmalleja kutsutaan käsitepiirteiksi. Käsitteen sisältö muodostuu joukosta erilaisia käsitepiirteitä, joista olennaiset ja erottavat kuvataan **määritelmän** avulla. Terminologiset määritelmät on kirjoitettu sellaiseen muotoon, että niiden avulla voidaan tunnistaa kunkin käsitteen paikka käsitejärjestelmässä. **Termit** puolestaan ovat käsitteiden nimityksiä, joiden avulla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön.

Sanaston rakenne

Sanasto on ryhmitelty **aiheenmukaisesti** jäsenneltyihin lukuihin, joissa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähekkäin.

Aakkosellinen hakemisto löytyy sanaston lopusta. Siinä käytetty numerointi viittaa käsitteen numeroon sanastossa. Hakemistoon on poimittu suositettavien ja hylättävien termien lisäksi muita hakusanoja, jotka liittyvät läheisesti tiettyyn käsitteeseen. Muut hakusanat viittaavat siihen käsitteeseen ja sen numeroon, jonka yhteydessä kyseistä termiä käsitellään.

Termitietueen rakenne

Käsitteet on esitetty sekä numeroituina termitietueina että käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Käsitekaaviot ja termitietueet on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi. Kaikki sanaston käsitteet eivät ole mukana kaavioissa.

Termitietueessa käsitteelle annetaan ensin **suomenkieliset termit**. Termien jälkeen seuraa suomenkielinen **määritelmä** ja mahdolliset määritelmää täydentävät lisätiedot eli **huomautukset**. Käsitteet on numeroitu juoksevasti. Alla on esimerkkinä käsitettä *tuettu asuminen* käsittelevä termitietue ja merkintöjen selitykset:

61	käsitteen numero
tuettu asuminen	suomenkieliset termit; suositettavin ensimmäisenä, jos termejä on useita
mieluummin kuin: tukiasuminen	ei-suositettava termi; termin käyttöä ei suositeta esimerkiksi kielellisistä syistä
<i>sosiaalipalvelu</i> , jossa <i>palvelunantaja</i> tukee ja ohjaa <i>sosiaalihuollon asiakasta</i> itsenäisessä asumisessa tai siirtymisessä itsenäiseen asumiseen	määritelmä (alkaa pienellä kirjaimella, ei pistettä lopussa, kursivointi viittaa sanastossa määritellyyn käsitteeseen)
Tuettua asumista järjestetään esimerkiksi itsenäistyville nuorille, <i>vammaisille henkilöille</i> sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujille. Tuettu asuminen on yksi <i>sosiaalihuollossa</i> annettavista asumispalveluista.	huomautus (normaali virke, erotettu määritelmästä sisennyksellä, antaa lisätietoa käsitteestä, esimerkkejä, tietoa termien käytöstä yms.)
Käsitekaavio: <i>Asumispalvelut</i>	viittaus käsitekaavioon, jossa käsite esiintyy

Kooste kaikista käsitteiden yhteydessä sanasto-osuudessa käytetyistä merkintätavoista:

lihavointi	suomenkielinen suositettava termi (ensimmäisenä suositettavin ja sen jälkeen hyväksyttävät synonyymit)
<i>kursivoitu linkki</i>	(määritelmässä tai huomautuksessa) kursivoitu termi viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen; termi toimii sähköisessä versiossa linkkinä
kursivoimaton linkki	(määritelmässä tai huomautuksessa) teksti toimii linkkinä sanaston ulkopuoliseen kohteeseen
(1)	(suluissa oleva numero termin perässä) homonyymi; sanastossa on useita kirjoitusasultaan samanlaisia termejä, joilla on eri merkitys, esim. <i>päiväraha (1)</i> ja <i>päiväraha (2)</i>
mieluummin kuin:	ei-suositettava termi; termin käyttöä ei suositeta esimerkiksi kielellisistä syistä (kuten vierasperäisyyden vuoksi)
ei:	hylättävä termi; tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä tai termi on kielenvastainen tai vanhentunut
†	termi on vanhentunut
pl	termiä käytetään monikkumuotoisena
>	termi viittaa määriteltyä käsitettä suppeampaan käsitteeseen
<sosiaalihuolto>	(teksti kulmasuluissa käsitteen numeron alla) ala, jolle määritelmä on rajattu tai jonka näkökulmasta määritelmä on kirjoitettu
(ansiopäiväraha)	(teksti kaarisuluissa termin perässä) täsmennys termin käyttöalasta tai tapauksista, joissa termiä voidaan käyttää
Käsitekaavio:	viittaus yhteen tai useampaan käsitekaavioon, jossa käsite esiintyy; käsitekaavion nimi toimii sähköisessä versiossa linkkinä

Käsittekaavioiden tulkinta

Käsittekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia. Sanastossa esiintyy terminologisia käsitesuhteita, joita on kuvattu UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla (ks. ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML -- Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). Seuraavan sivun kaaviossa on annettu esimerkkejä käsitesuhteiden kuvaamisesta.

Käsitteen merkitseminen kaavioon

- sanasto-osuudesta käsitteen tiedoista on poimittu kaavioon käsitteen numero, ensimmäinen suositettava termi, mahdollinen homonyymien numero kaarisuluissa ja määritelmä
- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määritelty sanastossa

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyvä viiva \rightarrow)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (*sosiaalipalvelu*) ja sitä suppeamman alakäsitteen (*yksityinen sosiaalipalvelu*) välillä
- alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen, mutta sitä vastaa suppeampi joukko tarkoitteita kuin yläkäsitettä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi
- kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva \diamond)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä
- esimerkiksi *sosiaali- ja terveydenhuolto* koostuu *sosiaalihuollosta* ja terveydenhuollosta
- vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen

Assosiatiivinen suhde (viiva ilman symbolia)

- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi tai koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- assosiatiivisen suhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- esimerkiksi *asiakirjan* ja *asiakirjatyyppin* välillä on assosiatiivinen suhde: asiakirjatyyppi on asiakirjan käyttötarkoitukseen liittyvien ominaisuuksien kokonaisuus

Moniulotteinen käsitejärjestelmä (viiva, jonka yhteyteen on tekstillä merkitty jaotteluperuste)

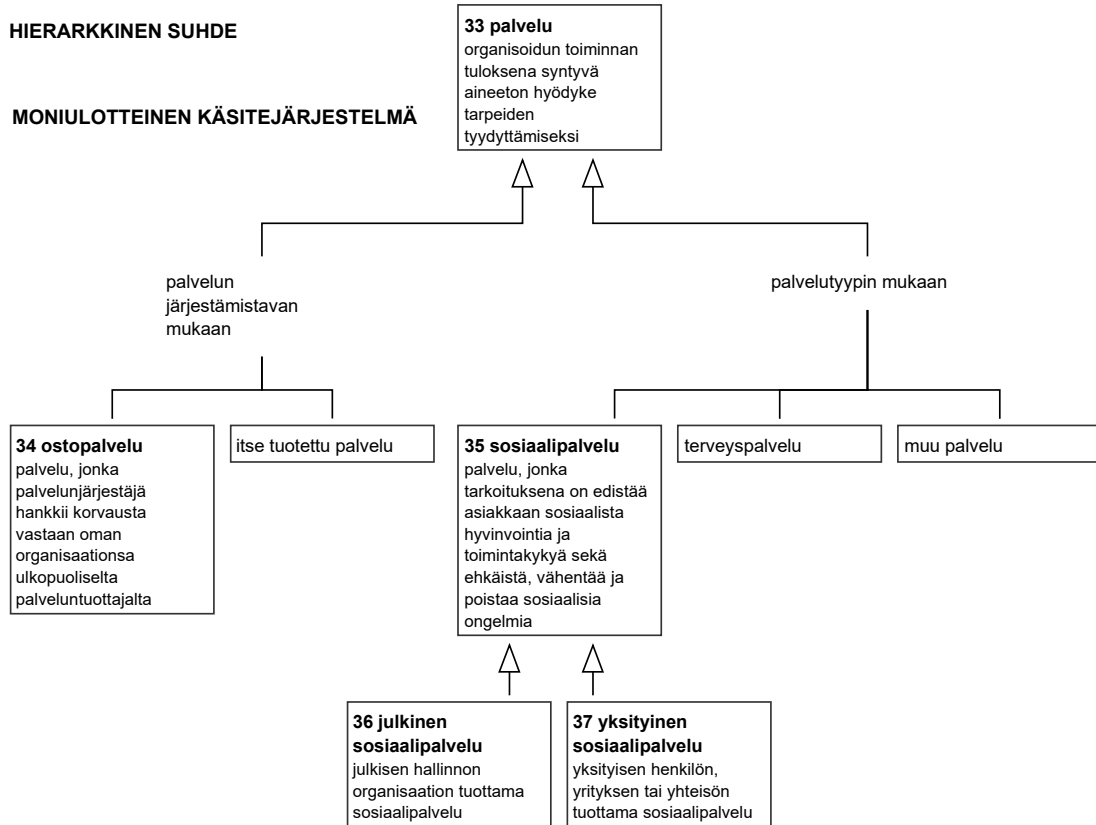
- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin eli ulottuvuuksiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- yhteen ulottuvuuteen kuuluvat eli yhden jaotteluperusteen mukaiset (kaaviossa saman jaotteluperusteen alle merkityt) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi *ostopalvelu* ei voi olla *itse tuotettu palvelu*)
- eri ulottuvuuksiin kuuluvia eli eri jaotteluperusteiden alla olevia alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi *sosiaalipalvelu* voi olla *ostopalvelu*)
- jaotteluperusteen nimitys on usein merkitty viivan viereen (esimerkiksi *palvelu* on jaettu alakäsitteisiin yhtäältä palvelun järjestämistavan ja toisaalta palvelutyyppin mukaan)

Täydentävä tieto (katkoviiva - - -)

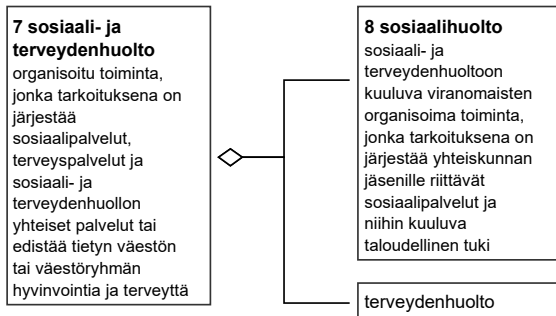
- katkoviivoilla merkitään käsitesuhteet, jotka eivät käy ilmi määritelmien sanamuodoista
- esimerkiksi käsitteiden *palvelutarpeen arviointi* ja *palvelutarpeen arvio* välinen assosiatiivinen suhde on merkitty katkoviivalla, koska kummankaan määritelmässä ei viitata suoraan toiseen käsitteeseen, vaan käsitteiden suhdetta kuvataan palvelutarpeen arvioinnin huomautuksessa
- katkoviivoilla kuvatut käsitesuhteet täydentävät määritelmiä ja tukevat käsitteiden ymmärtämistä
- katkoviivalla voidaan merkitä niin hierarkkinen suhde, koostumussuhde kuin assosiatiivinen suhdekin

HIERARKKINEN SUHDE

MONIULOTTEINEN KÄSITEJÄRJESTELMÄ

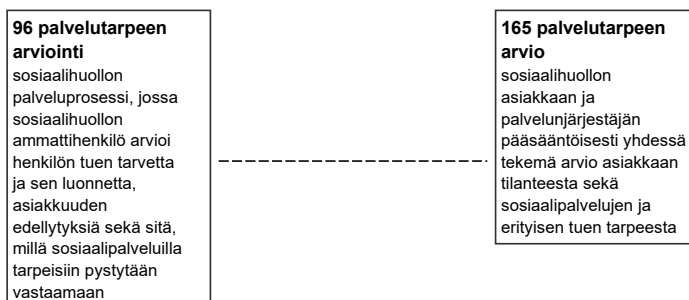
KOOSTUMUSSUHDE

ASSOSIATIIVINEN SUHDE

TÄYDENTÄVÄ TIETO

Lukujen 1 Sosiaaliala ja sosiaalipalvelut ja 2 Sosiaalialan toiminta ja toimijat erityispiirteitä

Luvut 1 *Sosiaaliala ja sosiaalipalvelut* ja 2 *Sosiaalialan toiminta ja toimijat* sisältää termisuositukset ja määritelmät Sosiaalipalvelujen luokituksessa esiintyvälle käsitteille. Sosiaalipalvelujen luokitus on tehty yhdenmukaistamaan tapoja jäsentää sosiaalihuollon palvelutehtäviä, sosiaalipalveluja ja palveluprosesseja, ja se muodostaa luokitusperheen, joka koostuu sosiaalihuollon palvelutehtävä-, sosiaalipalvelu- ja palveluprosessiluokituksista. Sosiaalipalvelujen luokitusta tarvitaan muun muassa asiakirjan syntykontekstin kuvaamiseen. Asiakirjan syntykonteksti kuvataan liittämällä se syntyvaiheessaan tiettyyn tehtävään ja prosessiin sekä tarvittaessa palveluun. Luokitukset on julkaistu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Kansaneläkelaitoksen ylläpitämässä Kansallisessa koodistopalvelussa. Sosiaalipalvelujen luokituksen käyttöä varten laadittiin erillinen soveltamisopas¹, jossa kuvataan sosiaalipalvelujen luokituksen suhdetta muihin julkishallinnon luokituksiin, luokituksen käyttökohteita ja luokituksen käyttöä palvelutehtävittäin.

Sosiaalialan tiedonhallinnan sanastotyössä on ollut tavoitteena löytää kullekin käsitteelle yksilöivä termi. Aiemmin esimerkiksi sosiaalipalvelujen ja sosiaalihuollon palvelutehtävien nimitykset ovat käytännössä usein olleet samoja. Verrattuna aiempaan luokitukseen pienempiä sosiaalihuollon palvelutehtäviä on yhdistetty isommiksi kokonaisuuksiksi ja palvelutehtävien määrää on karsittu. Tämä on osaltaan mahdollistanut sen, että palvelutehtäviin ja sosiaalipalveluihin voidaan jatkossa viitata eri termeillä eivätkä ne sekoitu keskenään termien samankaltaisuuden vuoksi.

Luvut 1 ja 2 perustuvat alun perin Sosiaalialan sanastoon asiakastietojärjestelmää varten² ja Sosiaalipalvelujen luokituksen sanastoon³.

- 1 Laaksonen, Maarit, Kärki, Jarmo, Lehmuskoski, Antero (2011). Sosiaalipalvelujen luokitus. Soveltamisopas. 12.10.2011, versio 1.0. Sosiaalialan teknologiahanke.
- 2 Lehmuskoski, Antero, Kuusisto-Niemi, Sirpa (2008). Sosiaalialan sanasto asiakastietojärjestelmää varten. Sosiaalialan tietoteknologiahanke. Stakes, Raportteja 30/2008. Helsinki.
- 3 Laaksonen, Maarit, Suhonen, Mari, Suhonen, Sirpa (2012). Sosiaalipalvelujen luokituksen sanasto ja sosiaalihuollon asiakasasiakirjasanasto. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Raportteja 1/2012. Tampere.

Luvun 3 Sosiaalipalvelujen asiakastietojen dokumentointi erityispiirteitä

Yleiset ja tarkennetut asiakirjatyypit

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tiedot pohjautuvat sosiaalihuollon asiakirjatyypiluokituksessa esitettyyn hierarkkiseen käsitejärjestelmään. Sanastossa on siten esitetty ensin asiakirjat, jotka on luokiteltu yleisiksi asiakirjatyypeiksi ja sen jälkeen näihin perustuvat tarkennetut asiakirjatyypit. *Yleiset asiakirjatyypit* kuten *hakemus*, *päätös* ja *suunnitelma*, ovat asiakirjan käyttötarkoitukseen liittyvien ominaisuuksien kokonaisuuksia, jotka ovat tunnusomaisia samankaltaisten asiakirjojen ryhmille. *Tarkennetut asiakirjatyypit*, kuten *päätös lapsen elatussopimuksen vahvistamisesta*, sisältävät tietyn yleisen asiakirjatyypin ominaisuuksia ja näiden lisäksi asiakirjan täsmällisempään käyttötarkoitukseen liittyviä ominaisuuksia.

Tarkennettujen asiakirjatyypien **määritelmät** pohjautuvat yleisten asiakirjatyypien määritelmiin. Siten kaikki *hakemukset* – kuten *kotipalveluhakemus*, *adoption vahvistamishakemus* ja *hakemus päihdehuollon palveluun* – ovat eräänlaisia

sosiaalihuollon asiakasasiakirjoja, joilla henkilö pyytää tai vaatii itse tai hänen laillinen edustajansa tai palvelunantaja pyytää tai vaatii hänen asiassaan palvelua tai toimenpidettä palvelunantajalta, viranomaiselta tai tuomioistuimelta.

Erialaisten hakemusten määritelmässä näitä yhteisiä piirteitä ei ole tarvinnut toistaa, vaan määritelmässä on kuvattu kunkin hakemuksen olennaiset käsitepiirteet. Esimerkiksi *adoption vahvistamishakemuksen* määritelmässä kerrotaan se, kuka hakemuksen esittää ja missä tarkoituksessa:

adoptionhakijan tuomioistuimelle esittämä hakemus, jolla vaaditaan adoption vahvistamista.

Asiakasasiakirjojen **huomautuksissa** annetaan toisinaan lisätietoa esimerkiksi kyseiseen asiakasasiakirjaan kirjattavista asioista, asiakasasiakirjan käyttötilanteesta tai henkilöistä ja tahoista, jotka osallistuvat asiakasasiakirjaan kirjattavien asioiden käsittelyyn. Kaikille asiakirjaluokituksen kuuluville käsitteille on annettu huomautus, jossa kerrotaan, onko kyseessä yleinen vai tarkennettu asiakirjatyypit, ja lisäksi tarkennettujen asiakirjatyypien huomautuksessa kerrotaan, minkä yleisen asiakirjatyypin tarkennettu asiakirjatyypit on kyseessä. Näin kyseisen asiakasasiakirjan voi yhdistää sosiaalihuollon asiakirjatyypiluokituksen. Tarkennetuiksi asiakirjatyypeiksi luokitelluille asiakasasiakirjoille on lisäksi kirjoitettu huomautus, jossa kerrotaan, mihin sosiaalihuollon palvelutehtävään tai sosiaalipalveluun kyseinen asiakasasiakirja liittyy. Esimerkiksi *lapsen elatusapulaskelmasta* annetaan seuraavat tiedot:

lapsen elatusapulaskelma

palvelunjärjestäjän tekemä laskelma lapsen elatuksen tarpeen ja vanhempien elatuskyvyn selvittämiseksi ja lapsen elatusavun (1) määrästä sopimisen tueksi

Tämä laskelma voidaan tehdä lapsen elatussopimuksen vahvistamiseksi tai haastehakemuksen liitteeksi.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: perheoikeudelliset palvelut

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: lapsen elatusavun turvaaminen

Sosiaalihuollon asiakirjatyypiluokitus: laskelman tarkennettu asiakirjatyypit

Asiakirjatyypien apukäsitteistä

Sanastossa on määritelty joitain yleisten asiakirjatyypien alakäsitteitä, joita ei ole mallinnettu asiakirjatyypeiksi eikä sisällytetty asiakirjatyypiluokituksen. Nämä apukäsitteet on otettu sanastoon siksi, että ne sisältävät useille käsitteille yhteisiä käsitepiirteitä. Tällaisia käsitteitä ovat *palvelutarpeen arvio*, *asiakassuunnitelma* ja *toteuttamissuunnitelma*, *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* ja *kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös*. Näiden käsitteiden määritelmiä ja termejä on hyödynnetty asiakasasiakirjojen yhdenmukaisten määritelmien laatimisessa sekä yhdenmukaisessa nimeämisessä. Esimerkiksi asiakassuunnitelma-termin systemaattisella suosittamisella samankaltaisten suunnitelmien nimeksi pyritään yhtenäistämään ja vakiinnuttamaan sosiaalihuollon eri osa-alueiden kielenkäyttöä ja vähentämään turhan monien samanlaiseen suunnitelmaan viittaavien ilmausten käyttöä.

Asiakasasiakirjojen nimitystä

Sosiaalihuollon asiakastietomallissa jokaiselle asiakasasiakirjarakenteelle on annettu yksi nimi, ja koska asiakasasiakirjoihin liittyvät suositukset on tarkoitettu ensisijaisesti asiakastietomallin käytön tueksi, myös sanastossa annetaan kullekin asiakasasiakirjalle vain yksi suositettava termi. Mahdolliset synonyymit esitetään hylättävinä termeinä, joita ei tulisi käyttää asiakastietomallia hyödynnettäessä. Niitä voidaan kuitenkin käyttää muussa sosiaalihuollon viestinnässä, ja ne on haluttu esittää sanastossa, jotta sanaston käyttäjät pystyvät tunnistamaan etsimänsä käsitteet niiden avulla.

Jos asiakasasiakirjalla on jo vakiintunut nimi, sitä on yleensä suositettu (kuten *lastensuojeluilmoitus*). Sanastossa on kuitenkin luotu myös paljon uusia asiakasasiakirjojen nimiä, jolloin samankaltaisten asiakasasiakirjojen nimeämisessä on pyritty noudattamaan yhtenäisiä periaatteita.

Uusien asiakasasiakirjojen nimet on pyritty muotoilemaan sekä kielellisesti toimiviksi että asiakasasiakirjan sisältöä yksiselitteisesti kuvaaviksi. Molempien tavoitteiden yhdistäminen ei ole aina mahdollista, ja tällöin on päädytty ensisijaisesti nimen ymmärrettävyyteen sosiaalihuollon asiantuntijoiden näkökulmasta. Asiakasasiakirjojen nimiä hyödynnetään todennäköisesti enemmän asiakasasiakirjojen otsikoina kuin juoksevassa tekstissä, joten niiden laatimisessa on päädytty joustamaan siitä, miten helppoa asiakasasiakirjan nimeä on taivuttaa ja käyttää muuten juoksevassa tekstissä. Asiakirjojen nimet ovat usein monisanaisia sanaliittoja, joissa perusosana ja viimeisenä sanana on yleisen asiakirjatyypin termi, kuten *lapsiperheiden palvelujen asiakassuunnitelma*. Tästä periaatteesta on poikettu tietoisesti erityisesti niiden asiakasasiakirjojen kohdalla, joissa muotoilu mahdollistaisi virheelliset tulkinnat. Esimerkiksi päätökset on yleensä nimetty niin, että päätös-perusosa on ensimmäisenä sanana, kuten *päätös adoptioneuvonnasta*.

Koska sosiaalihuollon asiakasasiakirjat perustuvat sosiaalihuollon säädöksiin, säädösteksteissä käytetyt ilmaukset vaikuttavat asiakasasiakirjojen nimeämiseen. Asiantuntijat pitävät tärkeänä sitä, että asiakasasiakirjan nimi on helposti yhdistettävissä kyseiseen säädökseen. Toisaalta sosiaalihuollon toimintatapa eri sosiaalihuollon osa-alueilla on luonteeltaan hieman erilaista, ja asiantuntijat ovat kokeneet jotkut yleisten periaatteiden mukaiset termit liian vieraina oman erikoisalansa kielenkäyttöön. Näistä syistä on toisinaan päädytty nimeämään asiakasasiakirja nimeämisperiaatteesta poiketen, kuten *yhteydenotto sosiaaliasiamieheen*, jonka nimessä ei ole käytetty ilmoitus-sanaa.

Toisinaan on suositettu uutta nimeä vakiintuneen sijaan siksi, että sosiaalihuollon asiantuntijat ovat yleisesti kokeneet asiakasasiakirjan vakiintuneen nimen vanhentuneeksi tai väärin rajautuvaksi, kuten adoptioneuvonnan *kotiselvitys*, jonka sijaan on suositettu nimeä *selvitys adoptionhakijoista*. Jos asiakirjatyypiluokituksen mukaiseen yleiseen asiakirjatyypin perustuva nimi on kuvannut asiantuntijoiden mielestä tiettyä asiakasasiakirjaa huonosti, nimeämisperiaatteesta on joustettu ja valittu kuvaavampi nimi. Esimerkiksi *selvitys adoptionhakijoista* on eräänlainen lausunto, mutta adoptioneuvonnan asiantuntijoiden mielestä selvitys-sana kuvaa paremmin asiakasasiakirjaan kirjattavaa tietoa ja sen tuottamiseksi tarvittavaa työtä.

Koska asiakasasiakirjoja tuotetaan sosiaalihuollon palveluprosesseissa, asiakasasiakirjojen nimeämisessä on pyritty ottamaan huomioon sosiaalihuollon palveluprosessien nimet ja pyritty sellaisiin sanavalintoihin, että asiakasasiakirjat olisi helppo erottaa palveluprosesseista. Esimerkiksi *kuuleminen*-sana vie ajatukset enemmän toimintaan ja prosessiin kuin asiakasasiakirjaan, joten sanastossa on suositettu kuulemisasiakirja-sanaa niiden asiakasasiakirjojen nimissä, joihin kuulemisen tulos kirjataan, kuten *adoptioneuvonnan kuulemisasiakirja*. Samaa tapaan on suositettu isyyden tunnustamiseen liittyvät asiakasasiakirjat nimettäväksi *isyyden tunnustamisasiakirjoiksi* eikä isyyden tunnustamisiksi.

Luvun 4 Sosiaalihuollon asiakkaan taloudelliseen tilanteeseen liittyvät tiedot erityispiirteitä

Sosiaalihuollossa tarvitaan sosiaalipalvelujen ja taloudellisen tuen järjestämiseksi tietoa asiakkaan taloudellisesta tilanteesta. Asiakkaan taloudellista tilannetta selvitetään esimerkiksi myönnettäessä toimeentulotukea, vahvistettaessa lapsen elatusapua ja määriteltäessä asiakasmaksuja. Tuen, avun tai maksun määrä voi perustua asiakkaan tuloihin tai rahassa arvioitavaan omaisuuteen. Asiakkaan taloudellisesta tilanteesta kerättävistä ja sosiaalihuollossa tallennettavista tiedoista on muodostettu neljä luokitusta, jotka koskevat asiakkaan tuloja, menoja, varallisuutta ja velkoja. Luokitukset ovat osa kansallista sosiaalihuollon asiakastietomallia, ja niiden kehittäminen aloitettiin jo Sosiaalialan tietoteknologiahankkeessa (Tikesos) vuosina 2005-2011.

Taloudellisten luokitusten tavoitteena on taloudellisen tiedon yhdenmukainen kerääminen, laskeminen ja tallentaminen. Tästä syystä luokitukset kuvaavat tuloja, menoja, varallisuutta ja velkoja yleisellä tasolla. Kun luokituksia sovelletaan eri sosiaalihuollon palvelutehtävissä ja sosiaalipalveluissa, yksittäisen luokan merkitys tarkentuu sen mukaan, millaiset tiedot ovat tarpeellisia juuri kyseisen sosiaalipalvelun tai taloudellisen tuen järjestämiseksi. Esimerkiksi henkilön asumismenojen huomioon ottaminen vaihtelee sovellettavan lainsäädännön mukaan. Myös sosiaalihuollon asiakkaan perusmenoihin sisällytettävät menot lasketaan eri tavalla eri palvelutehtävissä, ja perusmenoihin viitataan eri palvelutehtävissä eri nimityksilläkin. Erilaisille laitosten tai asumispalvelujen asiakkaille tai rikosseuraamuksia suorittaville vangeille maksettaville käyttörahoille ei ole omaa luokkaansa asiakkaan tulon laji -luokituksessa.

Luku 4 sisältää yleisiä talouteen liittyviä käsitteitä, jotka on määritelty erityisesti sosiaalihuollon käyttötarpeisiin. Määrittelyssä on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon myös muita käyttötarpeita, kuten vastaavuudet Kelan tai Verohallinnon tietojen kanssa. Etuuksista on käsitelty ainoastaan rahana saatavia etuuksia. Etuuskäsitteiden määrittelyssä on hyödynnetty etenkin Kelan terminologista sanastoa¹ ja sen päivitettyjä luonnoksia.

Luku 4 on ryhmitelty taloudellisten luokitusten mukaisesti jäseneltyihin alalukuihin, joissa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähekkäin. Luokituksia ja siten myös luvun 4 alalukuja on neljä: asiakkaan tulon laji, asiakkaan varallisuuden laji, asiakkaan menon laji ja asiakkaan velan laji.

¹ Kelan terminologinen sanasto – Etuuksiin liittyvät käsitteet, 5. laitos. TSK 53. Kela ja Sanastokeskus TSK. 2018.

1 SOSIAALIALA JA SOSIAALIPALVELUT

1.1 Sosiaaliturva

1

sosiaaliturva

keinot, joilla yhteiskunta pyrkii takaamaan jäsenilleen ihmisarvoisen elämän edellyttämän toimeentulon ja huolenpidon

Sosiaaliturvan avulla taataan kohtuullinen toimeentulo silloin, kun se on uhattuna työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja *huoltajan* menetyksen takia. Yhteiskunnan on myös turvattava jokaiselle riittävät *sosiaali-* ja terveyspalvelut. Oikeudesta sosiaaliturvaan on määrätty Suomen perustuslaissa (731/1999).

Sosiaaliturva koostuu *toimeentuloturvasta* sekä *sosiaali- ja terveydenhuollosta*.

Käsittekaavio: [Sosiaaliturvan osat](#)

2

toimeentuloturva

sosiaaliturvan osa, jonka tarkoituksena on taata henkilölle riittävä toimeentulo

Toimeentuloturva perustuu erilaisiin lakisääteisiin vakuutuksiin, kuten *sosiaalivakuutukseen* ja työtaturmavakuutukseen.

Käsittekaavio: [Sosiaaliturvan osat](#)

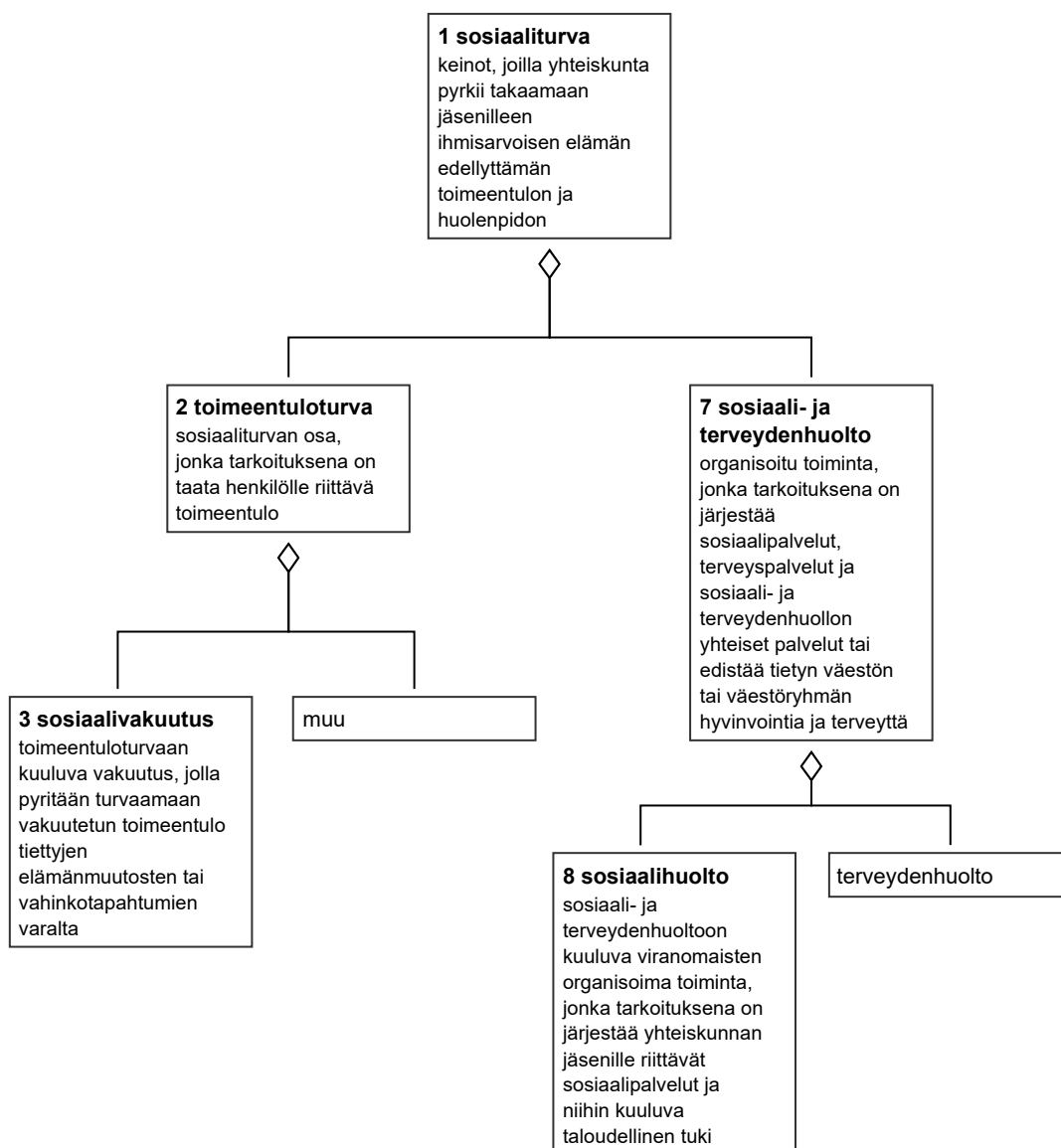
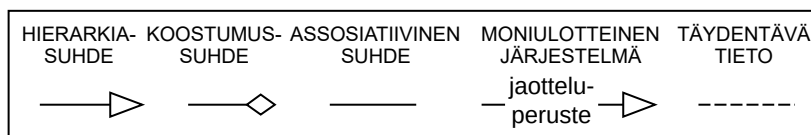
3

sosiaalivakuutus

toimeentuloturvaan kuuluva vakuutus, jolla pyritään turvaamaan vakuutetun toimeentulo tiettyjen elämänmuutosten tai vahinkotapahtumien varalta

Sosiaalivakuutuksen kattamia tapahtumia ovat mm. työttömyys, työkyvyttömyys, sairaus, vanhuus ja perheenhuoltajan kuolema. Suomessa sosiaalivakuutuksen rahoittamiseen osallistuvat vakuutettujen lisäksi työnantajat, kunnat ja valtio. Sosiaalivakuutukseen kuuluvat mm. lakisääteiset *eläkkeet*, sairausvakuutus ja työttömyysturva.

Käsittekaavio: [Sosiaaliturvan osat](#)

Käsitekaavio 1. Sosiaaliturvan osat.

1.2 Sosiaali- ja terveydenhuolto

4

tuen tarve

henkilön toimintakyvystä, terveydentilasta tai elämäntilanteesta johtuva tarve, joka edellyttää hoidon tai muun tuen saamista

Sosiaalihuollossa tuen tarpeet voivat liittyä esimerkiksi asumiseen, äkillisiin kriisitilanteisiin tai taloudelliseen tilanteeseen. Tuen tarve voi liittyä joko henkilön omaan tai esimerkiksi hänen *läheisensä* toimintakykyyn, terveydentilaan tai elämäntilanteeseen.

Käsitekaaviot: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#) ja [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

5

erityisen tuen tarve

sellaisen henkilön *tuen tarve*, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea, saada ja käyttää tarvitsemiaan *sosiaalipalveluja*, terveyspalveluja ja *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluja*

Aikuisella tai lapsella voi olla erityisen tuen tarvetta kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Korkeaa ikää ei pidetä erityisen tuen tarpeen syynä. Lapsella voi lisäksi olla erityisen tuen tarvetta silloin, kun lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat hänen terveytensä tai kehityksensä tai eivät turvaa niitä tai kun lapsi itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään.

Käsittekaavio: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#)

6

palvelutarve; palveluntarve

asiakkaan tarve saada sellaisia *sosiaalipalveluja*, terveyspalveluja tai *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluja*, jotka *sosiaali-* tai terveydenhuollon *ammattihenkilön* arvion mukaan vastaavat asiakkaan *tuen tarpeeseen*

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan palvelutarve on arvioitava säädetyn ajan kuluessa ja kiireellisessä tapauksessa välittömästi.

Terveydenhuollossa osa palvelutarpeista on terveysongelmista johtuvia hoidon tarpeita. Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan hoidon tarve on arvioitava pääsääntöisesti ensimmäisen yhteydenoton aikana ja viimeistään kolmen arkipäivän kuluessa.

Sosiaalihuollossa palvelutarpeen arviointiin osallistuvat *sosiaalihuollon asiakas*, sosiaalihuollon ammattihenkilö ja tarvittaessa muut *asiantuntijat* sekä asiakkaan *läheiset*.

Sosiaalipalveluja on järjestettävä muun muassa jokapäiväisestä elämästä selviytymisen, asumisen, talouden, vammautumisen, äkillisestä kriisitilanteesta selviytymisen tai lapsen tasa-painoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tueksi.

Käsittekaaviot: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#) ja [Sosiaalihuollon toiminta](#)

7

sosiaali- ja terveydenhuolto

organisoitu toiminta, jonka tarkoituksena on järjestää *sosiaalipalvelut*, terveyspalvelut ja *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut* tai edistää tietyn väestön tai väestöryhmän hyvinvointia ja terveyttä

Sosiaali- ja terveydenhuolto koostuu *sosiaalihuollosta* ja terveydenhuollosta.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa toimii *palveluja* järjestäviä, tuottavia ja toteuttavia toimijoita, joita kutsutaan *palvelunantajiksi*. Nämä jaetaan edelleen *palvelunjärjestäjiin*, *palveluntuottajiin* ja *palveluntoteuttajiin*.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat voivat olla joko julkisia tai yksityisiä.

Sosiaali- ja terveydenhuolto on *sosiaaliturvan* osa.

Käsittekaaviot: [Sosiaaliturvan osat](#) ja [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#)

8

sosiaalihuolto

sosiaali- ja terveydenhuoltoon kuuluva *viranomaisten* organisoima toiminta, jonka tarkoituksena on järjestää yhteiskunnan jäsenille riittävät *sosiaalipalvelut* ja niihin kuuluva taloudellinen tuki

Yksityiset *palveluntuottajat* tekevät sosiaalihuollon tehtäviä silloin, kun ne tuottavat *sosiaalihuollon asiakkaalle* sellaisia sosiaalipalveluja, jotka perustuvat *palvelunjärjestäjän* asiakkaalle antamaan *päätökseen*.

Käsittekaaviot: [Sosiaaliturvan osat](#), [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#) ja [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

9

sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismvastuu

lakisääteinen velvollisuus vastata tarkoituksenmukaisella tavalla *sosiaali- ja terveydenhuollosta*

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismvastuu on pääsääntöisesti kunnilla (tulevaisuudessa maakunnilla). Joitain vastuita on työnantajilla ja valtiolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismvastuussa oleva organisaatio järjestää *sosiaali-* ja terveyspalvelut valitsemallaan tarkoituksenmukaisella tavalla esimerkiksi tuottamalla palvelut itse tai järjestämällä ne *ostopalveluina* sekä valitsemalla palvelujen toteuttamistavan *palvelutarpeen arvioinnin* perusteella. Käytännössä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismvastuu delegoidaan tietyille työntekijöille johto- ja delegointisäännösten mukaisesti.

Käsittekaavio: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#)

10

asiakkuus; asiakassuhde

asiakkaan ja *palvelunantajan* välinen vuorovaikutussuhde

Käsittekaavio: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#)

11

sosiaalihuollon asiakkuus

asiakkuus, joka perustuu *sosiaalipalvelun* hakemiseen tai saamiseen tai siihen, että henkilön *asiaa* käsitellään *sosiaalihuollossa* tai että henkilön *palvelutarve* on todettu

Sosiaalihuollon asiakkuus alkaa yleensä silloin, kun *palvelunjärjestäjä* ryhtyy käsittelemään henkilön vireille tullutta sosiaalihuollon asiaa tai hänelle annetaan sosiaalipalveluja. *Lastensuojelussa* asiakkuus alkaa, kun on todettu, että lapsella on lastensuojelun sosiaalipalvelujen tai tukitoimien tarve. Sosiaalihuollon asiakkuus päättyy, kun palvelunjärjestäjä merkitsee *sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan* tiedoksi, ettei sosiaalipalvelujen järjestämiselle ole perustetta.

Sosiaalihuollon asiakkuus on olemassa silloin, kun yksikin *sosiaalihuollon palvelutehtävän asiakkuus* on voimassa.

Käsittekaaviot: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#) ja [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

12

sosiaalihuollon palvelutehtävän asiakkuus

tiettyyn *sosiaalihuollon palvelutehtävään* liittyvä *sosiaalihuollon asiakkuus*

Sosiaalihuollon asiat ja niissä syntyvät asiakastiedot kuuluvat aina jonkin sosiaalihuollon palvelutehtävän asiakkuuteen. Kun kaikki asiat tiettyssä palvelutehtävässä on suljettu, palvelutehtävän asiakkuuskin päätetään.

Käsittekaavio: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#)

13

palveluyksikön asiakkuus

asiakkuus, joka perustuu henkilön *sosiaalihuollon asian* käsittelyyn tai *sosiaalipalvelun* saamiseen tiettyssä palveluyksikössä

Kun henkilöllä on palveluyksikön asiakkuus, kyseisen palveluyksikön työntekijöillä on henkilötietojen käsittelyyn tarvittava asiayhteys tähän henkilöön.

Käsittekaavio: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#)

14

asiakas

palveluja käyttävä tai muuten niiden kohteena oleva taho tai tuotteiden vastaanottaja

Asiakas voi olla luonnollinen henkilö (henkilöasiakas) tai organisaatio (organisaatioasiakas), ja henkilöasiakas voi olla yksittäinen henkilö (yksilöasiakas) tai henkilöryhmä (ryhmäasiakas). Asiakkaita voivat olla sekä todelliset että mahdolliset asiakkaat, jotka yhdessä muodostavat *palvelunantajan* asiakaskunnan. Tietojärjestelmien kannalta asiakas voi olla jopa kone tai laite.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat voivat olla *sosiaalihuollon asiakkaita* tai terveydenhuollon asiakkaita.

Käsittekaavio: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#)

18

15

sosiaalihuollon asiakas

asiakas, joka hakee tai saa *sosiaalihuollon sosiaalipalvelua*

Sosiaalihuollon asiakkaat ovat yksilöasiakkaita eli yksilöityjä henkilöasiakkaita.

Sosiaalipalveluista tietoa tai yleistä ohjausta ja neuvontaa saava henkilö ei ole sosiaalihuollon asiakas.

Käsittekaaviot: *Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä*, *Sosiaalihuollon toiminta*, *Sosiaalihuollon palveluprosessit*, *Asiakkaat ja läheiset* ja *Asiakaskertomusmerkinnät*

16

palvelunantaja; palvelujen antaja

toimija, joka järjestää, tuottaa tai toteuttaa *sosiaalipalveluja*, terveyspalveluja tai *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluja*

Palvelunantajia ovat *palvelunjärjestäjät*, *palveluntuottajat* ja *palveluntoteuttajat*. Nämä voivat olla joko sama toimija tai eri toimijoita.

Käsittekaavio: *Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä*

17

palvelunjärjestäjä; palvelujen järjestäjä

palvelunantaja, jolla on *sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu*, tai yksityinen palvelunantaja myydessään *sosiaalipalveluja*, terveyspalveluja tai *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluja* suoraan *asiakkaalle*

Palvelunjärjestäjä on yleensä asiakasrekisterinpitäjä.

Sama taho voi toimia sekä palvelunjärjestäjänä, *-tuottajana* että *-toteuttajana*.

Käsittekaaviot: *Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä* ja *Sosiaalihuollon palveluprosessit*

18

palveluntuottaja; palvelujen tuottaja

palvelunantaja, joka saa aikaan *sosiaalipalveluja*, terveyspalveluja tai *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluja* joko toimimalla itse *palveluntoteuttajana* tai tilaamalla ne alihankintana muulta palveluntoteuttajalta

Palveluntuottaja voi olla esimerkiksi yhtiö, yhteisö, ammatinharjoittaja tai yksityishenkilö.

Sama taho voi toimia sekä *palvelunjärjestäjänä*, *-tuottajana* että *-toteuttajana*.

Käsittekaavio: *Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä*

19

palveluntoteuttaja; palvelujen toteuttaja

palvelunantaja, joka käytännössä antaa sovitut *sosiaalipalvelut*, terveyspalvelut tai *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut asiakkaalle*

Palveluntoteuttaja vastaa palveluihin liittyvien asiakastietojen *kirjaamisesta*.

Sama taho voi toimia sekä *palvelunjärjestäjänä*, *-tuottajana* että *-toteuttajana*.

Käsittekaavio: *Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä*

20

sosiaaliala

erikoisala, jolla tehtävä työ ja jonka tutkimus, kehittäminen ja koulutus keskittyy yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnin, sosiaalisen turvallisuuden ja osallisuuden edistämiseen ja ylläpitämiseen sekä eriarvoisuuden kaventamiseen

Sosiaalialan työtä tehdään esimerkiksi *sosiaalihuollon* yksilö- ja perhekohtaisena *sosiaalityönä*, rakenteellisena sosiaalityönä sekä *yksityisiä sosiaalipalveluja* toteutettaessa.

21

toimintayksikkö

organisaatio tai sen osa, joka on hallinnollisesti ja taloudellisesti vastuussa tehtäviensä hoitamisesta

Sosiaalihuollon toimintayksiköitä ovat esimerkiksi kotipalveluyksikkö ja työvoiman palvelukeskus. Toimintayksikkö ei ole välttämättä paikkaan sidottu kokonaisuus, ja toimintayksiköllä voi olla useita *toimipaikkoja*.

Yleisessä kielenkäytössä termit toimintayksikkö ja toimipaikka sekoittuvat helposti, koska käytännössä käsitteiden taustalla olevat toisaalta fyysiseen paikkaan ja toisaalta organisatoriseen asemaan liittyvät piirteet menevät usein päällekkäin.

22

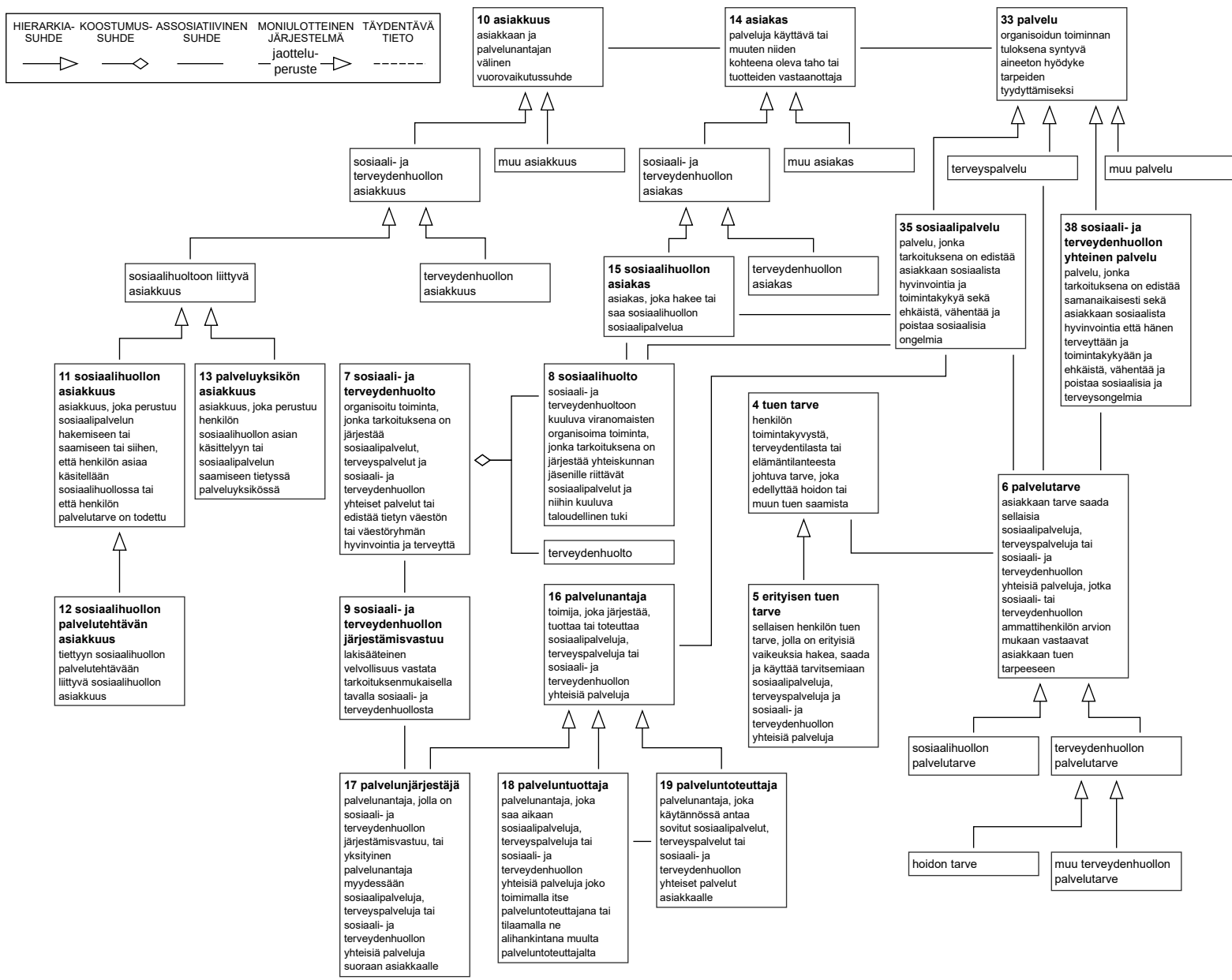
toimipaikka; toimipiste

fyysinen paikka, johon *toimintayksikön* toiminnot tai osa toiminnoista on sijoitettu

Esimerkiksi sosiaalitoimistot, hoitokodit ja päiväkeskukset ovat *sosiaalihuollon* toimipaikkoja, joissa annetaan *sosiaalihuollon asiakkaille sosiaalipalveluja*.

Yleisessä kielenkäytössä termit toimipaikka ja toimintayksikkö sekoittuvat helposti, koska käytännössä käsitteiden taustalla olevat toisaalta fyysiseen paikkaan ja toisaalta organisatoriseen asemaan liittyvät piirteet menevät usein päällekkäin.

Käsittekaavio 2. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä.

1.3 Sosiaalihuollon palvelutehtävät

23

sosiaalihuollon palvelutehtävä

tietyntylaisiin *tuen tarpeisiin* vastaavien *sosiaalipalvelujen* ja muun tuen kokonaisuus

Sosiaalihuollon palvelutehtävät perustuvat pääsääntöisesti *sosiaalihuollon* yleis- ja erityislakeihin. Sosiaalihuollon yleislakeja ovat sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Sosiaalihuollon erityislakeja ovat esimerkiksi lastensuojelulaki (417/2007) ja vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettu laki (380/1987). Sosiaalihuollon palvelutehtävä voi perustua myös muuhun normiin kuin säädökseen.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain (254/2015) mukaan *sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista* on käytävä ilmi, mihin palvelutehtävään tai -tehtäviin ne liittyvät. Henkilöstön käyttöoikeudet asiakastietoihin määritellään palvelutehtävittäin ottaen huomioon kunkin henkilön työtehtävät. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos antaa määräyksen sosiaalihuollon palvelutehtävien luokituksesta.

Yksityiset sosiaalipalvelun *tuottajat* voivat tarjota joitain sosiaalihuollon palvelutehtäviin kuuluvia sosiaalipalveluja *sosiaalihuollon asiakkaille* joko toimeksiantosopimuksella tai *ostopalveluna* taikka *yksityisenä sosiaalipalveluna asiakkaan* kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

24

sosiaalihuollon peruspalvelut *pl*; peruspalvelut *pl*

ei: yleiset sosiaalipalvelut *pl*; yleispalvelut *pl*

sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus, jossa painopiste on sosiaalisten ongelmien ehkäisemisessä sekä varhaisen tuen ja *sosiaalipalvelujen* tarjoamisessa *sosiaalihuollon asiakkaille* heidän hyvinvointinsa ja toimintakykynsä ylläpitämiseksi

Sosiaalihuollon peruspalveluissa annettavat sosiaalipalvelut on toteutettava siten, että ne soveltuvat kaikille asiakkaille. Tarvittaessa avun ja *tuen tarpeessa* oleva henkilö on ohjattava *sosiaalihuollon erityispalveluihin* tai muiden *palvelujen* piiriin.

Sosiaalihuollon peruspalveluja annetaan sekä *sosiaalihuollon* yleis- että erityislakien perusteella.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

25

sosiaalihuollon erityispalvelut *pl*; erityispalvelut *pl*

sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus, jossa painopiste on sosiaalisten ongelmien vähentämisessä ja poistamisessa ja jonka tavoitteena on vastata *sosiaalihuollon asiakkaiden tuen tarpeeseen* silloin, kun *sosiaalihuollon peruspalveluissa* annettavat *sosiaalipalvelut* eivät ole riittäviä

Sosiaalihuollon erityispalveluja annetaan *sosiaalihuollon* erityislakien perusteella.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

26

lapsiperheiden palvelut *pl*; lapsiperhepalvelut *pl*; lapsiperheiden peruspalvelut *pl*

sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on tukea lapsiperheitä ja vanhemmuutta sekä edistää lasten yksilöllistä kasvua ja myönteistä kehitystä

Lasten kasvuedellytysten ja vanhemmuuden tukemiseksi tulee *sosiaalihuollossa* ja kunnan muissa *palveluissa* seurata ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja poistaa kasvuolojen epäkohtia. Tätä kutsutaan lastensuojelulaissa (417/2007) ehkäiseväksi lastensuojeluksi.

Lapsiperheiden palveluissa annettavilla *sosiaalipalveluilla* tuetaan laajasti lapsia ja heidän vanhempiaan. Lapsiperheiden palveluissa annettavia sosiaalipalveluja ovat esimerkiksi *kasvatus- ja perheneuvonta*, *perhetyö*, *päihdetyö* ja *tukisuhdetoiminta*.

Lapsiperheiden palvelut perustuvat sosiaalihuoltolakiin (1301/2014), toimeentulotuesta annettuun lakiin (1412/1997), sosiaalisesta luototuksesta annettuun lakiin (1133/2002) ja kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin (1386/2010).

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

27

työikäisten palvelut pl; työikäisten peruspalvelut pl

ei: aikuisten palvelut pl; aikuisten peruspalvelut pl

sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on tukea työikäisiä *asiakkaita* elämänhallintaan, työhön, toimeentuloon tai opiskeluun liittyvissä *asioissa* sekä vähentää eriarvoisuutta

Työikäisten palveluissa annettavilla *sosiaalipalveluilla* tuetaan laajasti työikäisiä asiakkaita. Työikäisten palveluissa annettavia sosiaalipalveluja ovat esimerkiksi *kuntouttava työtoiminta*, *asiakkaan raha-asioiden hoitaminen* ja *sosiaalinen kuntoutus*.

Työikäisten palvelut perustuvat sosiaalihuoltolakiin (1301/2014), toimeentulotuesta annettuun lakiin (1412/1997), sosiaalisesta luototuksesta annettuun lakiin (1133/2002), kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin (189/2001), oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (1287/2013) ja kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin (1386/2010).

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

28

iäkkäiden palvelut pl; iäkkäiden peruspalvelut pl; vanhuspalvelut pl

ei: vanhustenhuolto

sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on edistää ja tukea *iäkkäiden henkilöiden* toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista sekä sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta

iäkkäiden palveluissa annettavilla *sosiaalipalveluilla* tuetaan laajasti iäkkäitä henkilöitä.

iäkkäiden palveluissa annettavia sosiaalipalveluja ovat esimerkiksi *kotipalvelu*, *palveluasuminen* ja *liikkumista tukeva palvelu*.

iäkkäiden palvelut perustuvat sosiaalihuoltolakiin (1301/2014), omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005), toimeentulotuesta annettuun lakiin (1412/1997), sosiaalisesta luototuksesta annettuun lakiin (1133/2002) ja kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin (1386/2010).

Lisäksi palvelujen toteuttamisesta säädetään ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista annetussa laissa (980/2012).

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

29

perheoikeudelliset palvelut pl

sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on turvata lasten oikeus huoltoon, elatukseen ja etävanhemman tapaamiseen, turvata puolisoitten oikeus elatukseen sekä tukea perheitä adoptioasioissa ja ristiriitatilanteissa

Etävanhemmalla tarkoitetaan vanhempaa, jonka luona lapsi ei asu.

Perheoikeudellisissa palveluissa pyritään hankkimaan isyyden vahvistamiseen tarvittavat tiedot. Niissä vahvistetaan sekä lapsen elatusvelvolliselta vanhemmaltaan että puolison elatusvelvolliselta puolisoiltaan saama *elatusapu* (1). Niissä myös selvitetään ja vahvistetaan lapsen huoltoon, asumiseen ja tapaamisoikeuteen vaikuttavat *asiat*, kuten vahvistetaan *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimus*, ja vastataan siitä, että käräjäoikeudelta haetaan lapselle *huoltajaa*, jos tämä jää huoltajatta. Perheoikeudellisissa palveluissa annetaan myös adoptioon liittyvää tukea ja ohjausta ja valvotaan lapsen edun toteutumista adoptiossa.

Perheoikeudellisissa palveluissa annettavia *sosiaalipalveluja* ovat esimerkiksi *isyyden selvittäminen*, *perheasioiden sovittelu*, *tapaamisten valvonta* ja *adoptioeuvonta*.

Perheoikeudelliset palvelut perustuvat isyyslakiin (11/2015), lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin (361/1983), lapsen elatuksesta annettuun lakiin (704/1975), adoptiolakiin (22/2012) ja avioliittolakiin (234/1929).

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

30

lastensuojelu

sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on turvata erityistä suojelua tarvitsevien lasten ja nuorten oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen

Sosiaalihuollon palvelutehtävänä lastensuojelulla tarkoitetaan lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua. Lastensuojelun lisäksi lasten kasvuedellytysten ja vanhemmuuden tukemiseksi tulee *sosiaalihuollossa* ja kunnan muissa palveluissa seurata ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja poistaa kasvuolojen epäkohtia. Tätä kutsutaan lastensuojelulaissa ehkäiseväksi lastensuojeluksi, ja se on osa *lapsiperheiden palveluja*.

Lastensuojelussa annettavia *sosiaalipalveluja* ovat esimerkiksi *ammattillinen perhehoito* ja *laitospalvelu*.

Lastensuojelu perustuu lastensuojelulakiin (417/2007).

Käsittekaaviot: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#) ja [Lastensuojelun osa-alueet](#)

31

vammaispalvelut pl

sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on edistää *vammaisten henkilöiden* osallisuutta ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuudesta johtuvia esteitä

Vammaispalvelujen järjestämisen lähtökohtana on taata vammaisille henkilöille välttämätön huolenpito arjessa suoriutumisen mahdollistamiseksi.

Vammaispalveluissa annettavia *sosiaalipalveluja* ovat esimerkiksi *henkilökohtainen apu*, *sopeutumisvalmennus*, *palveluasuminen*, *vammaisten henkilöiden työtoiminta*, *laitospalvelu* ja *päivätoiminta*.

Vammaispalvelut perustuvat vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettuun lakiin (380/1987) sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin (519/1977).

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

32

päihdehuolto

mieluummin kuin: päihdepalvelut pl

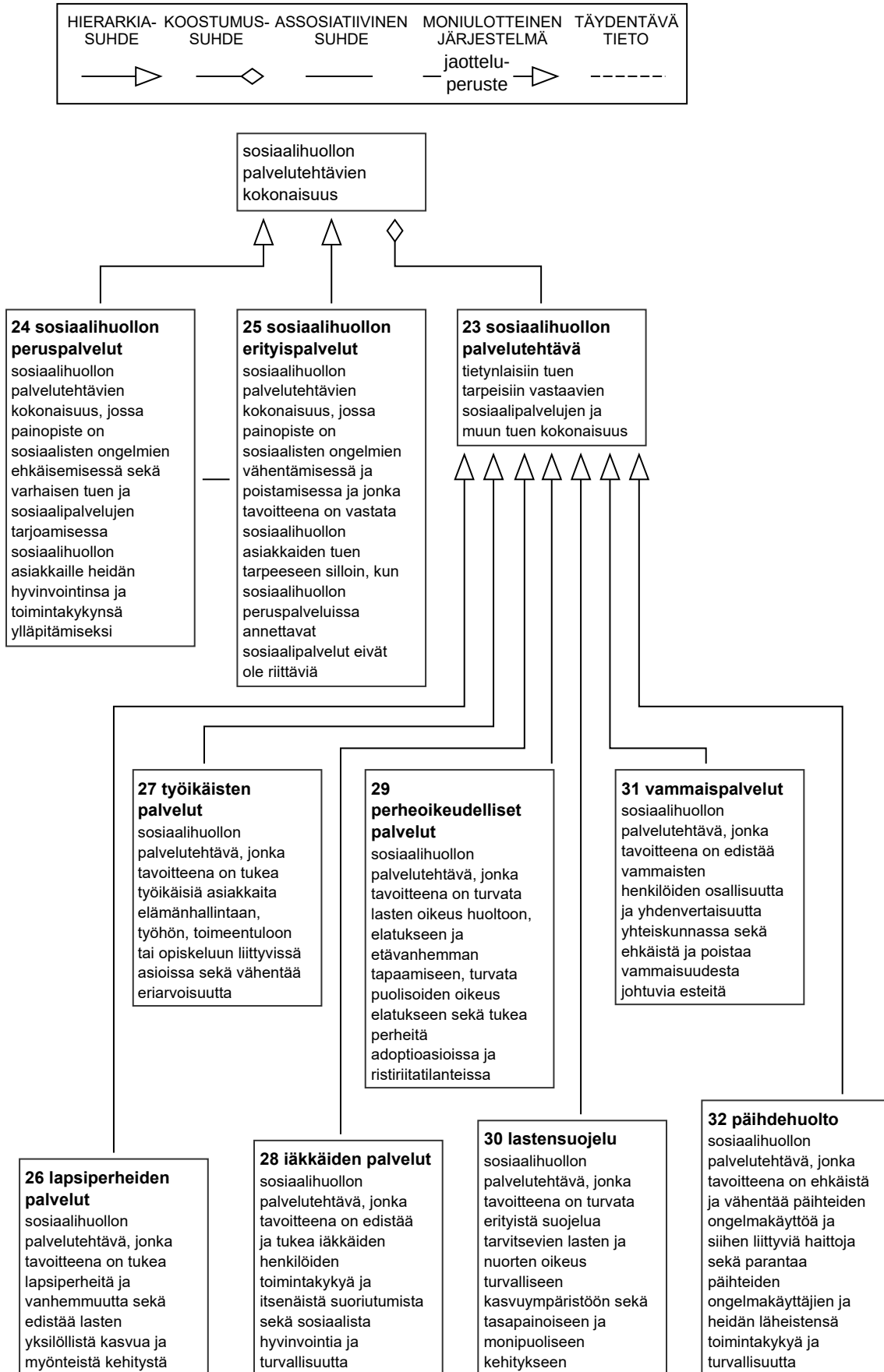
sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä ja siihen liittyviä haittoja sekä parantaa päihteiden ongelmakäyttäjien ja heidän *läheistensä* toimintakykyä ja turvallisuutta

Päihdehuollossa annettavia *sosiaalipalveluja* ovat esimerkiksi *sosiaalinen kuntoutus*, *laitospalvelu* ja *päivätoiminta*. Päihdehuoltoon sisältyy *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluja*, ja päihteiden ongelmakäyttöön liittyviä terveyspalveluja annetaan terveydenhuollossa.

Päihdepalveluilla viitataan usein sekä päihdehuoltoon että *päihdetyöhön*, joten päihdepalvelutermiä ei suositella tämän palvelutehtävän nimitykseksi.

Päihdehuolto perustuu päihdehuoltolakiin (41/1986).

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus](#)

Käsitekaavio 3. Sosiaalihuollon palvelutehtävien kokonaisuus.

1.4 Sosiaalipalvelut

33

palvelu

organisoidun toiminnan tuloksena syntyvä aineeton hyödyke tarpeiden tyydyttämiseksi

Hyödykkeellä tarkoitetaan sellaista organisoidun toiminnan tuloksena syntyvää aineellista tai aineetonta tuotosta, joka tyydyttää ihmisen tarpeet joko välittömästi tai välillisesti. Aineettomat hyödykkeet ovat palveluja ja aineelliset hyödykkeet tuotteita. Palvelujen tuottamiseen ja toimittamiseen sisältyy usein myös tuotteiden toimittamista ja käyttöä.

Käsittekaaviot: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#) ja [Palvelut](#)

34

ostopalvelu

palvelu, jonka *palvelunjärjestäjä* hankkii korvausta vastaan oman organisaationsa ulkopuoliselta *palveluntuottajalta*

Jos palveluntuottaja hankkii palveluja *palveluntoteuttajalta*, kyseessä ei ole ostopalvelu vaan alihankinta. Ostopalvelusopimuksessa voidaan määritellä, saako palveluntuottaja käyttää alihankintaa.

Käsittekaavio: [Palvelut](#)

35

sosiaalipalvelu

palvelu, jonka tarkoituksena on edistää *asiakkaan* sosiaalista hyvinvointia ja toimintakykyä sekä ehkäistä, vähentää ja poistaa sosiaalisia ongelmia

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuuseen kuuluu tiettyjen sosiaalipalvelujen järjestäminen. Sen lisäksi järjestämisvastuussa oleva taho voi harkintansa mukaan järjestää muitakin sosiaalipalveluja. Sosiaalipalvelusta on annettava *päätös*.

Sosiaalipalvelut ovat asiakaskohtaisia, joten ne on tarkoitettu tietyille *sosiaalihuollon asiakkaalle* tiettyyn *palvelutarpeeseen*. Samaa *sosiaalihuollon asiakkuuteen* voi kuitenkin kuulua useita asiakkaita, kuten perhe.

Sosiaalipalvelu on aina osa *sosiaalihuollon palvelutehtävää*, esimerkiksi *perheasioiden sovittelua* annetaan osana *perheoikeudellisia palveluja* ja *perhehoitoa* annetaan osana *iäkkäiden palveluja*, *lastensuojelua* ja *vammaispalveluja*. Joitain sosiaalipalveluja, kuten *sosiaalityötä* ja *sosiaaliohjausta*, annetaan osana lähes kaikkia palvelutehtäviä.

Sosiaalipalvelujen toteuttamista voidaan kuvata *sosiaalihuollon palveluprosesseina*, ja yhteen sosiaalipalveluun voi kuulua yksi tai useampia sosiaalihuollon palveluprosesseja.

Käsittekaaviot: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#), [Palvelut](#), [Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut](#), [Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut](#), [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#), [Asumispalvelut](#), [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#), [Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut](#), [Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut](#), [Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut](#), [Sosiaalihuollon toiminta](#) ja [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

36

julkinen sosiaalipalvelu

julkisen hallinnon organisaation tuottama *sosiaalipalvelu*

Julkisen hallinnon organisaatioita ovat esimerkiksi valtio, kunnat ja kuntayhtymät.

Käsittekaavio: [Palvelut](#)

37

yksityinen sosiaalipalvelu

yksityisen henkilön, yrityksen tai yhteisön tuottama *sosiaalipalvelu*

Yksityisiä sosiaalipalveluja tuotetaan muun muassa *lastensuojelussa*, *vammaispalveluissa* ja *päihdehuollossa*.

Yksityisiä sosiaalipalvelujen *tuottajia* koskevat osin samat lakisääteiset velvollisuudet kuin julkisia sosiaalipalvelujen *antajia*, kuten kyseiseen *sosiaalihuollon palvelutehtävään* sisältyvät velvollisuudet sekä asiakastietojen käsittelyyn ja *asiakasasiakirjoihin* kirjattaviin ja tallennettaviin tietoihin liittyvät velvollisuudet.

Käsittekaavio: [Palvelut](#)

38

sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen palvelu

palvelu, jonka tarkoituksena on edistää samanaikaisesti sekä *asiakkaan* sosiaalista hyvinvointia että hänen terveyttään ja toimintakykyään ja ehkäistä, vähentää ja poistaa sosiaalisia ja terveysongelmia

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa on sovellettava niitä *sosiaali- ja terveydenhuollon* säännöksiä, jotka turvaavat *asiakkaan* edun mukaisesti parhaiten hänen *tuen tarpeitaan* vastaavat palvelut ja lääketieteellisen hoidon.

Käsittekaaviot: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä](#) ja [Palvelut](#)

39

kotihoito

kotiin annettava *sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen palvelu*, jossa *asiakkaalle* annetaan sekä sairaanhoitoa ja lääkinällistä kuntoutusta että henkilökohtaista arjen käytännön toimiin liittyvää huolenpitoa tai apua

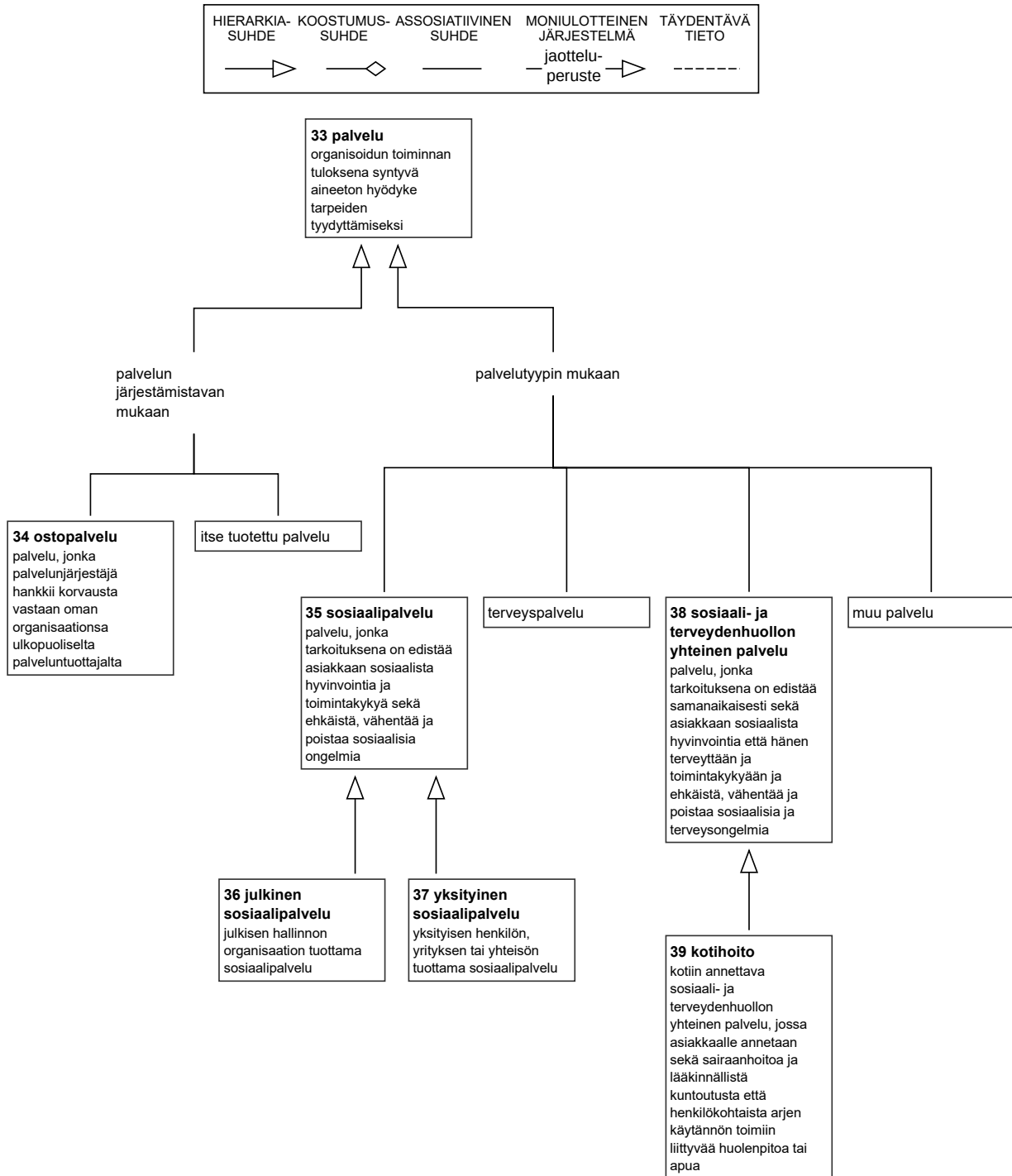
Kotihoitoa annetaan erityisesti *iäkkäille*, *vammaisille* ja pitkäaikaissairaille.

Kotihoito kattaa sisällöltään sekä *kotipalvelun* että kotisairaanhoidon.

Silloin kun kotihoito järjestetään *sosiaalihuoltona*, se luokitellaan *sosiaalipalveluksi*.

Kotihoitoa annetaan sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) että terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella.

Käsittekaavio: [Palvelut](#)

Käsitekaavio 4. Palvelut.

1.4.1 Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut

40

sosiaalityö

sosiaalipalvelu, jossa otetaan kokonaisvastuu *sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeiden* arvioimisesta, tarvittavien sosiaalipalvelujen ja tuen myöntämisestä, kokonaisuuden yhteensovittamisesta muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan tuen ja palvelujen toteutumista ja vaikuttavuutta

Sosiaalityöhön kuuluu muun muassa yksilöiden, perheiden tai yhteisöjen sosiaalisten ongelmien selvittämistä ja ratkaisujen etsimistä.

Asiakastasolla sosiaalityö sisältää erilaisia *sosiaalihuollon palveluprosesseja*. Yleensä työskentely lähtee liikkeelle sosiaalihuollon asiakkaan kanssa yhdessä tehdystä *palvelutarpeen arvioinnista* ja sen pohjalta laaditusta *asiakassuunnitelmasta*. Tavoitteiden saavuttamiseksi *sosiaalihuollon ammattihenkilö* käyttää erilaisia menetelmiä.

Sosiaalityö-termillä viitataan paitsi sosiaalipalveluun myös tieteen-, tutkimus- ja koulutusalaan sekä *sosiaalityöntekijän* koulutuksen saaneen henkilön ammatilliseen toimintaan muuallakin kuin *sosiaalihuollossa*, kuten vankilassa. Yhteisön ja yhteiskunnan tasolla tehtävällä rakenteellisella sosiaalityöllä on huolehdittava sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittämisestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut](#)

41

sosiaaliohjaus

ei: palveluohjaus

sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan *sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeita*, ohjataan asiakas palveluihin, tuetaan häntä palvelujen käytössä ja elämänhallinnassa ja tehdään yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamiseksi

Sosiaaliohjauksessa *sosiaalihuollon ammattihenkilö* tukee sosiaalihuollon asiakasta vuorovaikutuksessa tämän kanssa *asiakassuunnitelmassa* asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut](#)

42

omaishoidon tuki (1)

sosiaalipalvelu, jossa tuetaan *iäkkään, vammaisen* tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hänelle *läheisen* henkilön työpanoksen avulla

Omaishoidon tuessa (1) suunnitellaan omaishoidon sisältö ja siihen liittyvät muut sosiaalipalvelut sekä sovitaan *omaishoitajan palkkiosta* ja hänelle järjestettävästä vapaasta.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut](#)

43

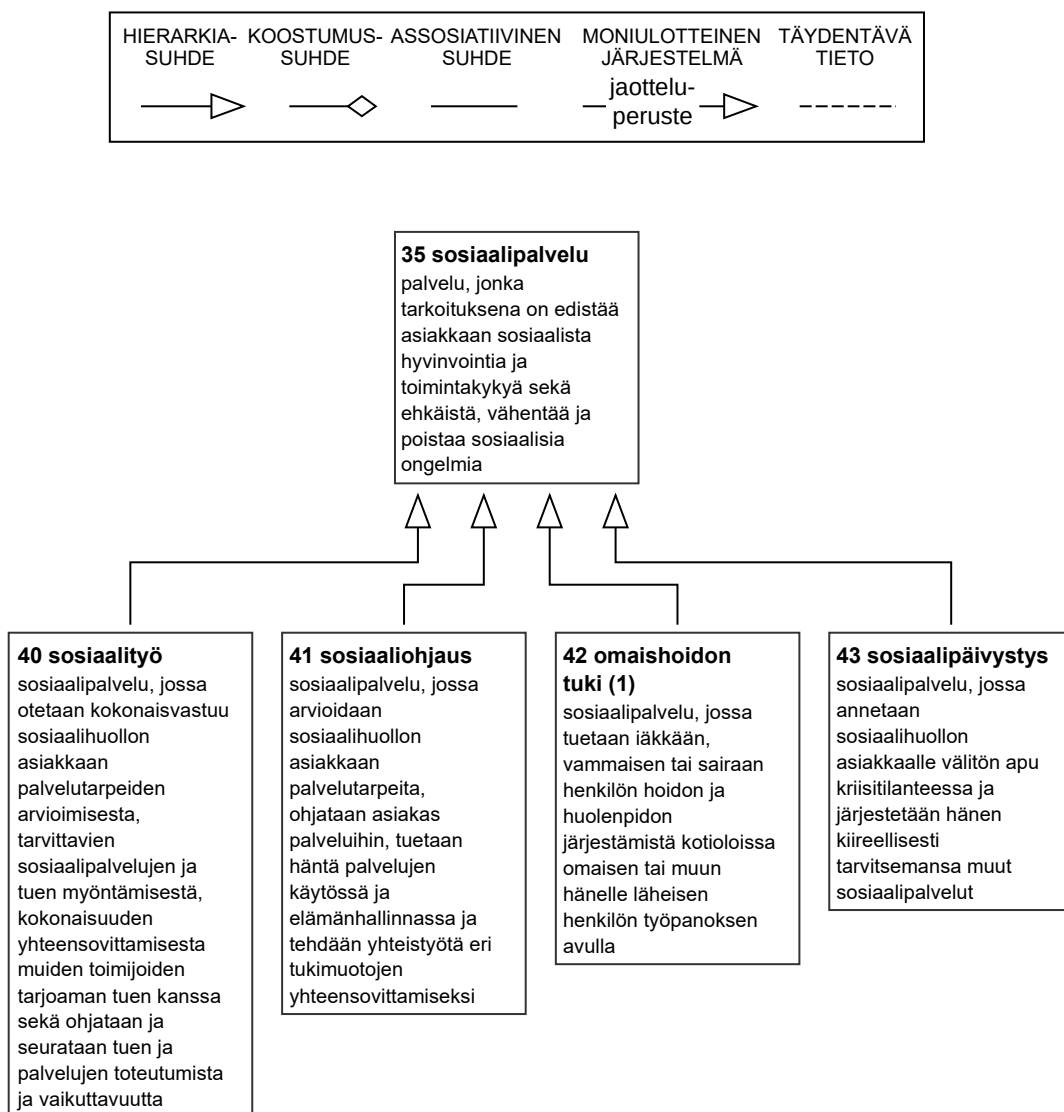
sosiaalipäivystys

sosiaalipalvelu, jossa annetaan *sosiaalihuollon asiakkaalle* välitön apu kriisitilanteessa ja järjestetään hänen kiireellisesti tarvitsemansa muut sosiaalipalvelut

Sosiaalipäivystys on toteutettava siten, että sitä voi saada mihin vuorokauden aikaan tahansa.

Sosiaalipäivystys pitää toteuttaa yhteistyössä terveydenhuollon päivystyksen, pelastustoimen, poliisin, hätäkeskuksen ja tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut](#)

Käsittekaavio 5. Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat sosiaalipalvelut.

1.4.2 Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut

44

asunnon muutostyö

sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan *sosiaalihuollon asiakkaan* asunto itsenäisen suoriutumisen kannalta, suunnitellaan asuntoon mahdollisesti tarvittavat muutostyöt ja toteutetaan ne

Korvattavia asunnon muutostöitä ovat henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat välttämättömät rakennustyöt, kuten ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, kylpyhuoneen, WC:n ja vesijohdon asentaminen, kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä vastaavat muut henkilön vakituksessa asunnossa suoritettavat rakennustyöt.

Asunnon muutostyöksi katsotaan myös esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä ja kiinteästi asennettavien välineiden ja laitteiden asennus.

Korvattavia asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita ovat esimerkiksi nosto- ja hälytyslaitteet.

Itsenäinen suoriutuminen tarkoittaa *toimintarajoitteisen henkilön* itsenäistä päivittäistä toimintaa sekä mahdollisesti itsenäistä asumista ja työssä käymistä.

Käsittekaavio: [Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut](#)

45

henkilökohtainen apu

sosiaalipalvelu, jossa avustaja antaa *vammaiselle henkilölle* tälle välttämätöntä apua tavanomaiseen elämään liittyvissä toimissa

Henkilökohtaista apua annetaan vammaiselle henkilölle, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta toistuvasti toisen henkilön apua päivittäisissä toimissa, työssä, opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaisena apuna korvataan henkilökohtaisen avustajan palkkaaminen tai muita avustajan käytöstä aiheutuvia välttämättömiä ja kohtuullisia kustannuksia tai järjestetään avustajapalveluja.

Käsittekaavio: [Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut](#)

46

kotipalvelu

mieluummin kuin: kodinhoitoapu

kotiin annettava *sosiaalipalvelu*, jossa *sosiaalihuollon asiakkaalle* tai hänen perheelleen annetaan henkilökohtaista arjen käytännön toimiin liittyvää huolenpitoa tai apua

Kotipalveluun kuuluu asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen, asiointiin sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Kotipalveluun sisältyvinä tukipalveluina annetaan muun muassa ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalveluja sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja.

Käsittekaavio: [Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut](#)

47

liikkumista tukeva palvelu

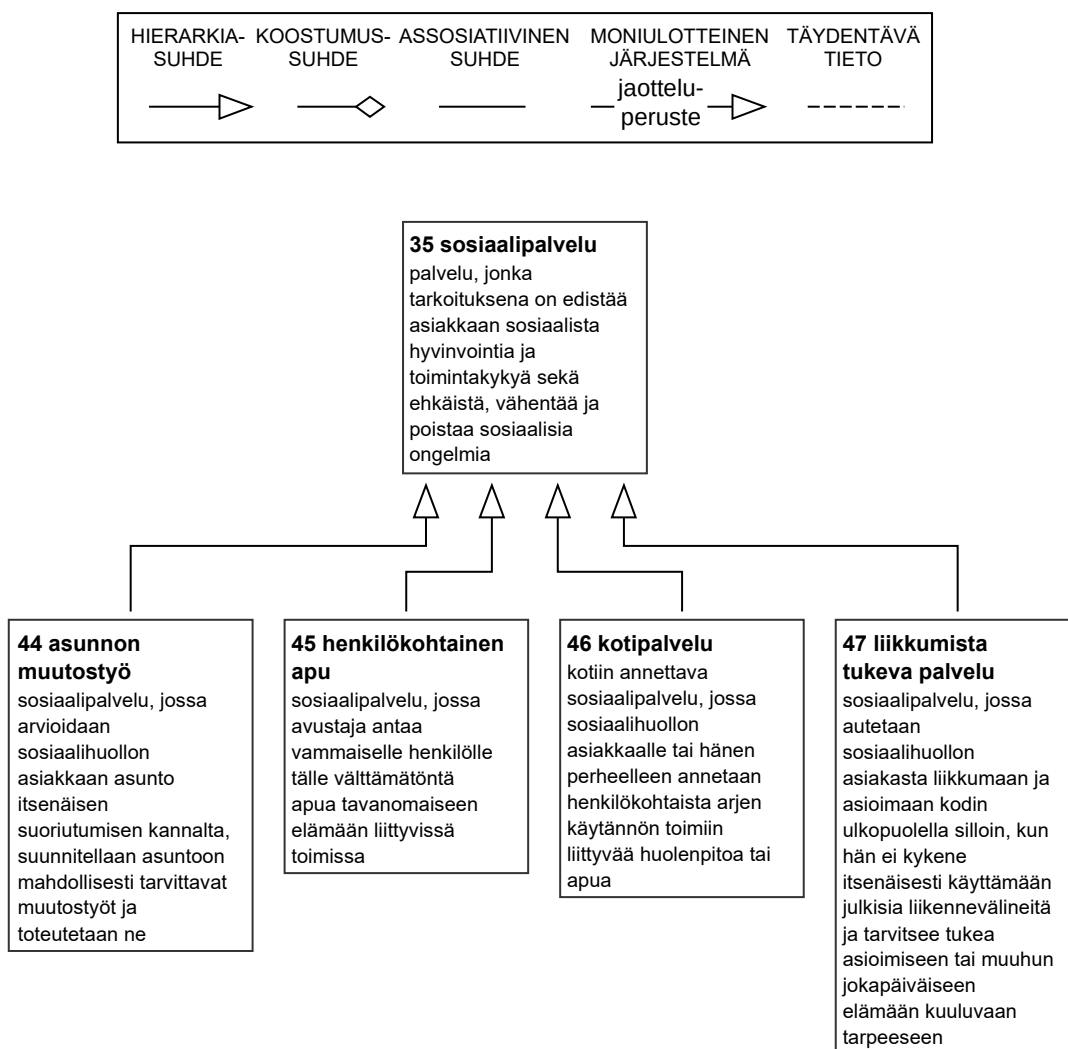
sosiaalipalvelu, jossa autetaan *sosiaalihuollon asiakasta* liikkumaan ja asioimaan kodin ulkopuolella silloin, kun hän ei kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä ja tarvitsee tukea asioimiseen tai muuhun jokapäiväiseen elämään kuuluvaan tarpeeseen

Asiakkaalle voidaan antaa liikkumista tukevia palveluja alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn perusteella.

Liikkumista tukevaa palvelua voidaan järjestää seuraavilla tavoilla tai niiden yhdistelmillä: julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla, saattajapalveluna ryhmäkuljetuksina, korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset tai muulla soveltuvalla tavalla.

Saattajapalvelussa sosiaalihuollon asiakas saa avustajan mukaansa asioidessaan kodin ulkopuolella.

Käsittekaavio: [Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut](#)

Käsitekaavio 6. Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut.

1.4.3 Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut

48

tukisuhdetoiminta; tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta

sosiaalipalvelu, jossa tukihenkilö tai -perhe tukee *sosiaalihuollon asiakkaan* kasvua, kuntoutumista tai hyvinvointia

Tukisuhdetoimintaa annetaan muun muassa erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai hänen perheelleen lapsen terveyden tai kehityksen turvaamiseksi. Sitä voidaan antaa myös *vammaisen* ja pitkäaikaissairaana henkilön tukemiseksi.

Tukisuhdetoiminnassa tehdään *palvelunjärjestäjän* ja *palveluntuottajan* välinen *sopimus*. *Korvaus* suoritetaan toiminnan intensiivisyyden mukaan.

Käsitekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

49

vertaistukitoiminta; vertaisryhmätoiminta

sosiaalipalvelu, jossa *sosiaalihuollon asiakas* saa tukea ja ohjausta sellaisilta ihmisiltä, joilla on samanlainen elämäntilanne tai samanlaisia, omakohtaisia kokemuksia

Vertaistukitoimintaa annetaan yksilöille tai ryhmille.

Vertaistukitoimintaa annetaan muun muassa erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai hänen perheelleen lapsen terveyden tai kehityksen turvaamiseksi.

Käsitekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

50

lomanviettopalvelu

sosiaalipalvelu, jossa *sosiaalihuollon asiakkaalle* tai hänen omaiselleen järjestetään mahdollisuus lomailla muualla kuin kotona tai osallistua retkelle tai leirille

Lomanviettopalvelua annetaan perhetilanteen, pitkäaikaisen sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella. Lomanviettopalvelu on yleensä kertaluonteista.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

51

päivätoiminta

sosiaalipalvelu, jossa järjestetään *sosiaalihuollon asiakkaan* toimintakykyä, henkistä vireyttä ja sosiaalisia suhteita edistävää ryhmämuotoista toimintaa kodin ulkopuolella

Päivätoiminta voi sisältää esimerkiksi ruoanlaittoa, liikuntaa, keskustelua, retkeilyä, luovaa toimintaa sekä sosiaalisten taitojen harjaannuttamista.

Päivätoimintaa annetaan esimerkiksi päihde- ja mielenterveyskuntoutujille, *vammaisille* ja *iäkkäille henkilöille*.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

52

vammaisten henkilöiden työtoiminta

sosiaalipalvelu, jossa järjestetään *vammaiselle sosiaalihuollon asiakkaalle* mahdollisuus osallistua työelämään

Vammaisten henkilöiden työtoimintaa voidaan toteuttaa esimerkiksi toimintakeskuksessa.

Vammaisten henkilöiden työtoiminnasta maksetaan korvaus sosiaalihuollon asiakkaalle.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

53

sopeutumisvalmennus

sosiaalipalvelu, jossa annetaan ohjausta, neuvontaa, monialaista asiantuntija-apua ja vertaistukea *sosiaalihuollon asiakkaalle* ja hänen lähiyhteisölleen muuttuneeseen elämäntilanteeseen sopeutumiseksi

Sopeutumisvalmennuksen tavoitteena on antaa sellaisia tietoja ja taitoja, joiden avulla sosiaalihuollon asiakas voi selvitä paremmin yhteisössä ja osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Sopeutumisvalmennusta voidaan antaa sosiaaliselta toimintakyvyltään heikentyneille, *vammaisille* tai sairaille sekä henkilöille, joilla on kehityksellisiä psykososiaalisia ongelmia.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

54

kuntoutusohjaus

ei: † kotihoidon ohjaus; † kehitysvammanneuvonta

sosiaalipalvelu, jossa annetaan *vammaiselle sosiaalihuollon asiakkaalle* ja hänen lähiyhteisölleen vammaisen erityistarpeisiin liittyvää ohjausta, neuvontaa ja asiantuntija-apua

Kuntoutusohjaukseen kuuluu vammaisen henkilön toimintamahdollisuuksien lisäämiseen liittyvistä erityistarpeista tiedottaminen yhteiskunnassa.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

55

sosiaalinen kuntoutus

sosiaalipalvelu, jossa *sosiaalihuollon asiakkaalle* annetaan tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi

Sosiaalista kuntoutusta annetaan *sosiaalityön* ja *sosiaaliohjauksen* keinoin.

Sosiaaliseen kuntoutukseen kuuluu sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen, kuntoutusneuvonta ja -ohjaus sekä tarvittaessa kuntoutuspalvelujen yhteensovittaminen, valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämänhallintaan, ryhmätoiminta ja tuki sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin tai muut tarvittavat sosiaalista kuntoutumista edistävät toimenpiteet.

Päihdehuollossa annettavaa sosiaalista kuntoutusta kutsutaan päihdekuntoutukseksi.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

56

kasvatus- ja perheneuvonta

sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan *sosiaalihuollon asiakkaan* ja hänen perheensä tilannetta lasten kasvuun ja kehitykseen, perhe-elämään, ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyvissä *asioissa* ja annetaan näihin liittyvää ohjausta, asiantuntijaneuvontaa ja muuta tukea

Kasvatus- ja perheneuvontaa annetaan lapsen hyvinvoinnin, yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistämiseksi, vanhemmuuden tukemiseksi sekä lapsiperheen suoriutumisen ja omien voimavarojen vahvistamiseksi.

Kasvatus- ja perheneuvontaa toteutetaan monialaisesti sosiaalityön, psykologian ja lääketieteen sekä tarpeen mukaan muiden *asiantuntijoiden* kanssa.

Kasvatus- ja perheneuvontaa annetaan kasvatus- ja perheneuvoloissa ja muissa vastaavaa tehtävää hoitavissa *toimintayksiköissä* tai asiakkaan kotona.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

57

perhetyö

kotiin annettava *sosiaalipalvelu*, jossa *sosiaalihuollon asiakasta* ja hänen perhettään tai asiakkaan hoidosta vastaavaa henkilöä tuetaan ja ohjataan omien voimavarojensa vahvistamisessa ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamisessa

Perhetyötä annetaan esimerkiksi *lapsiperheiden palveluissa*. *Lastensuojelussa* annetaan sisällöltään erilaista *tehostettua perhetyötä*.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

58

tehostettu perhetyö

kotiin annettava *sosiaalipalvelu*, jossa *lastensuojelun asiakasta* ja hänen perhettään tuetaan intensiivisesti kriisitilanteessa, jossa perhe tarvitsee erityistä tukea ja ohjausta hyvinvointinsa ja keskinäisen vuorovaikutuksensa parantamiseksi sekä lapsen tai nuoren kehityksen turvaamiseksi

Tehostettu perhetyö on *lastensuojelun avohuollon* tukitoimi, jolla pyritään esimerkiksi välttämään lapsen *kiireellinen sijoitus* tai *huostaanotto*. Tehostetulla perhetyöllä voidaan myös tukea perhettä esimerkiksi kiireellisen sijoituksen päätyttyä. Perhe voidaan velvoittaa osallistumaan tehostettuun perhetyöhön.

Tehostettu perhetyö eroaa sisällöltään *lapsiperheiden palveluissa* annettavasta *perhetyöstä*.

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

59

kotoutumisen edistäminen

ei: kotouttaminen

sosiaalipalvelu, jossa edistetään maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutusta antamalla maahanmuuttajalle suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä tukemalla hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

60

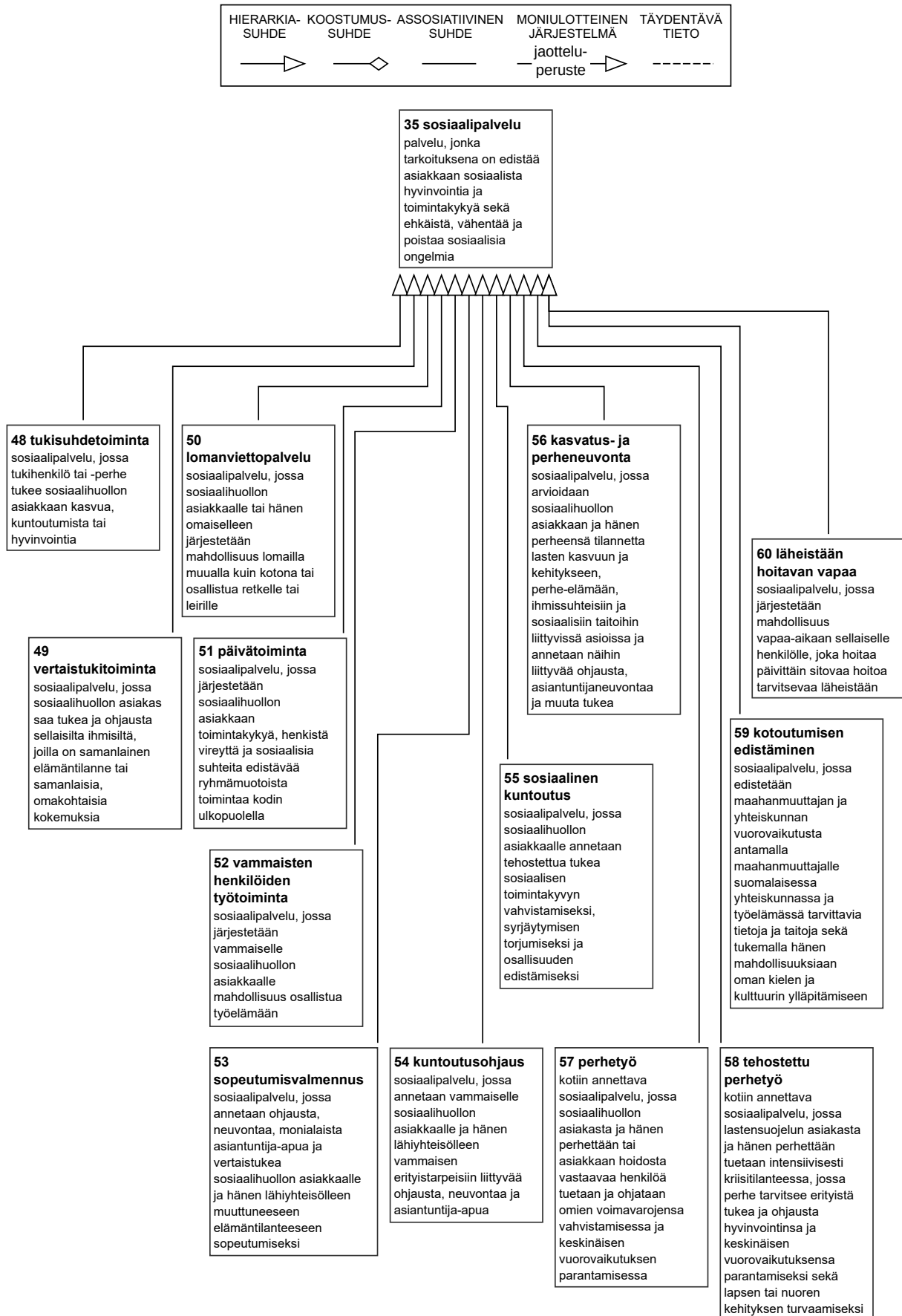
läheistään hoitavan vapaa

sosiaalipalvelu, jossa järjestetään mahdollisuus vapaa-aikaan sellaiselle henkilölle, joka hoitaa päivittäin sitovaa hoitoa tarvitsevaa *läheistään*

Läheistään hoitavalla henkilöllä tarkoitetaan tässä muuta henkilöä kuin omaishoitosopimuksen tehnyttä *omaishoitajaa*. *Palvelunjärjestäjä* voi järjestää hänelle mahdollisuuden kahteen vapaa-päivään kuukaudessa. Palvelunjärjestäjän on järjestettävä *hoidettavalle henkilölle* tarkoituksenmukainen hoito läheistään hoitavan vapaan ajaksi esimerkiksi *sijaishoitona*.

Läheistään hoitavan vapaasta säädetään sosiaalihuoltolaissa (1301/2014).

Käsittekaavio: [Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut](#)

Käsitekaavio 7. Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut.

1.4.4 Asumispalvelut

61

tuettu asuminen

mieluummin kuin: tukiasuminen

sosiaalipalvelu, jossa *palvelunantaja* tukee ja ohjaa *sosiaalihuollon asiakasta* itsenäisessä asumisessa tai siirtymisessä itsenäiseen asumiseen

Tuettua asumista järjestetään esimerkiksi itsenäistyville nuorille, *vammaisille henkilöille* sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujille.

Tuettu asuminen on yksi *sosiaalihuollossa* annettavista asumispalveluista.

Käsittekaavio: [Asumispalvelut](#)

62

palveluasuminen

sosiaalipalvelu, jossa *palvelunantaja* järjestää *sosiaalihuollon asiakkaalle* palveluasunnon ja sinne osavuorokautisesti asiakkaan tarvitsemaa hoitoa ja huolenpitoa sekä asumiseen liittyviä palveluja

Palveluasumiseen sisältyy asiakkaan tarvitsemat ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut.

Palveluasumiseen tarkoitetun asunnon voi omistaa joko valtio, kunta, yritys, järjestö, säätiö tai henkilö, mutta myös jotkut edellä mainituista omistajista yhdessä (ns. sekaomistus). Asiakas voi asua joko omistus- tai vuokra-asunnossa.

Sosiaalihuollon asiakas asuu palveluasumiseen tarkoitettussa asunnossa ympäri vuorokauden, mutta saa sinne sosiaalipalveluja joko osa- tai ympärivuorokautisesti. Jos palveluja annetaan asiakkaalle ympäri vuorokauden, palveluasumista kutsutaan *tehostetuksi palveluasumiseksi*. *Kehitysvammaisille henkilöille* annettavissa palveluissa palveluasumista kutsutaan usein ohjatuksi asumiseksi.

Palveluasuminen on yksi *sosiaalihuollossa* annettavista asumispalveluista.

Käsittekaavio: [Asumispalvelut](#)

63

tehostettu palveluasuminen

sosiaalipalvelu, jossa *palvelunantaja* järjestää *sosiaalihuollon asiakkaalle* palveluasunnon ja sinne asiakkaan tarvitsemaa hoitoa ja huolenpitoa sekä asumiseen liittyviä palveluja asiakkaan ympärivuorokautiseen hoidon ja huolenpidon tarpeeseen

Tehostettuun palveluasumiseen sisältyy asiakkaan tarvitsemat ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut.

Tehostettuun palveluasumiseen tarkoitetun asunnon voi omistaa joko valtio, kunta, yritys, järjestö, säätiö tai henkilö, mutta myös jotkut edellä mainituista omistajista yhdessä (ns. sekaomistus). Asiakas voi asua joko omistus- tai vuokra-asunnossa.

Tehostettua palveluasumista on kutsuttu myös ympärivuorokautiseksi palveluasumiseksi. *Kehitysvammaisille henkilöille* annettavissa palveluissa tehostettua palveluasumista kutsutaan usein autetuksi asumiseksi.

Tehostettu palveluasuminen on yksi *sosiaalihuollossa* annettavista asumispalveluista.

Käsittekaavio: [Asumispalvelut](#)

64

tilapäinen asuminen

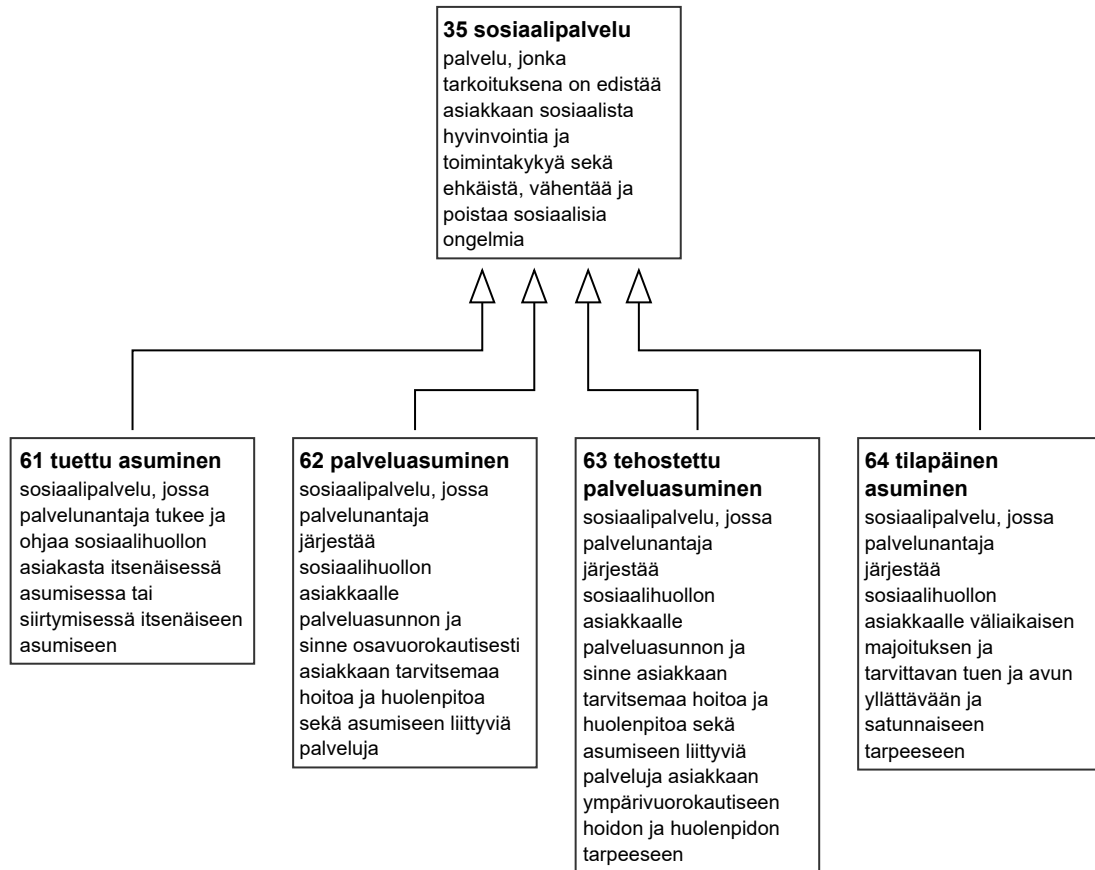
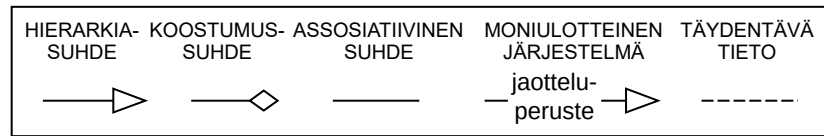
sosiaalipalvelu, jossa *palvelunantaja* järjestää *sosiaalihuollon asiakkaalle* väliaikaisen majoituksen ja tarvittavan tuen ja avun yllättävään ja satunnaiseen tarpeeseen

Tilapäinen asuminen voi olla esimerkiksi hätämajoitusta, ja se voidaan järjestää esimerkiksi asuntolassa tai majoitusliikkeessä.

Tilapäisellä asumisella ei tarkoiteta sosiaalihuollon asiakkaan lyhytaikaista asumispalveluissa annettavaa palvelujaksoa, jossa asiakas esimerkiksi odottaa pääsyä toiseen palveluun.

Tilapäinen asuminen on yksi *sosiaalihuollossa* annettavista asumispalveluista.

Käsittekaavio: [Asumispalvelut](#)

Käsitekaavio 8. Asumispalvelut.

1.4.5 Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut

65

adoptioineuvonta

mieluummin kuin: ottolapsineuvonta

sosiaalipalvelu, jossa tuetaan **sosiaalihuollon asiakkaana** olevaa adoptoitavaa lasta, adoptoitavan lapsen vanhempia, adoptiota hakevia henkilöitä, adoptiovanhempia tai adoptoitua henkilöä adoptiota koskevissa **asioissa** sekä valvotaan lapsen edun toteutumista adoptiossa

Adoptioineuvonnan yhteydessä on selvítettävä adoption edellytysten täytyminen, huolehdittava lapsen sijoittamisesta adoptiovanhempien luokse, selvítettävä edellytykset lapsen ja aikaisempien vanhempien välisestä yhteydenpidosta sopimiseen, varmistettava, että adoptiovanhemmat ryhtyvät toimenpiteisiin adoption vahvistamiseksi sekä seurattava sijoituksen onnistumista. Adoptioineuvontaan kuuluu myös adoption jälkeinen tuki, jota voidaan antaa tarvittaessa pitkänkin ajan kuluttua adoptiosta.

Adoptioineuvonnan antajia ovat kuntien **sosiaalihuollon** toimielimet sekä adoptiotoimistot, jotka ovat saaneet Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) luvan harjoittaa adoptioineuvontaa.

Adoptioineuvonta voi koskea kotimaista, kansainvälistä tai perheen sisäistä adoptiota. Adoptioineuvonta ei kuitenkaan sisällä kansainvälistä adoptiopalvelua, jossa avustetaan adoptionhakijaa alle 18-vuotiaan lapsen kansainväliseen adoptioon liittyvissä toimenpiteissä ja valvotaan adoption toteutumista lapsen edun mukaisesti. Sitä antavat tietyt kansainvälisen adoptiopalvelun antajat, jotka ovat saaneet toimintaansa adoptiolautakunnan luvan.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

66

isyiden selvittäminen

sosiaalipalvelu, jossa **lastenvalvoja** hankkii isyyden vahvistamiseksi tai todentamiseksi tarvittavat tiedot

Lastenvalvoja voi vastaanottaa isyyden tunnustamisen joko suoraan mahdolliselta isältä tai saada tiedon isyyden tunnustamisesta äitiysneuvolasta.

Isyyden selvittämiseksi lastenvalvoja neuvottelee tilanteen mukaan äidin, 15 vuotta täyttäneen lapsen, mahdollisen isän tai avioliiton perustella todetun isän kanssa. Lastenvalvoja huolehtii myös mahdollisen oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaamisesta.

Isyys voidaan vahvistaa isyyden selvittämisen jälkeen maistraatissa, jos mies on tunnustanut isyyden tai jos oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittaa kuolleen miehen olevan lapsen isä ja kuolleen miehen oikeudenomistajat ovat antaneet suostumuksensa isyyden vahvistamiseen maistraatin päätöksellä. Isyys voidaan vahvistaa myös tuomioistuimen päätöksellä.

Myös avioliiton perusteella todettua isyyttä voidaan selvittää tietyissä tilanteissa.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

67

äitiyden selvittäminen

sosiaalipalvelu, jossa **lastenvalvoja** hankkii muun kuin synnyttäneen äidin äitiyden vahvistamiseksi tarvittavat tiedot

Lapsen äiti on se, joka on synnyttänyt lapsen. Muun kuin synnyttäneen naisen äitiys voidaan vahvistaa silloin, kun hän on yhteisymmärryksessä lapsen synnyttäneen äidin kanssa antanut suostumuksensa kyseisen lapsen syntymiseen johtaneeseen hedelmöityshoitoon. Juridisesti lapsella voi siis olla kaksi äitiä.

Vaikka naispari olisi avioliitossa keskenään, synnyttäneen äidin kumppanin äitiyttä ei voi todeta pelkästään avioliiton perusteella toisin kuin isyyttä. Vaikka lapsi olisi syntynyt avioliiton aikana, äitiys on erikseen vahvistettava. Vrt. [isyiden selvittäminen](#).

Äitiyden selvittämiseksi lastenvalvoja neuvottelee tilanteen mukaan synnyttäneen äidin, 15 vuotta täyttäneen lapsen, mahdollisen toisen äidin tai avioliiton perusteella todetun isän kanssa.

Äitiyden selvittämisestä säädetään äitiyslaissa (253/2018). Äitiys voidaan vahvistaa äitiyden selvittämisen jälkeen maistraatissa, jos nainen on tunnustanut äitiyden. Äitiys voidaan vahvistaa myös tuomioistuimen päätöksellä. Vahvistusta ei kuitenkaan voida antaa, jos isyys lapseen nähden on isyyslain (11/2015) mukaisesti todettu tai vahvistettu tai se voidaan todeta tai vahvistaa, koska juridisesti lapsella ei voi olla useampaa kuin kaksi vanhempaa.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

68

lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen

sosiaalipalvelu, jossa selvitetään lapsen huoltoon, asumiseen ja tapaamisoikeuteen vaikuttavat *asiat* ja päätetään *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksen* vahvistamisesta tai vastataan siitä, että tuomioistuimelta haetaan lapselle *huoltajaa* tämän jäätyä huoltajatta

Tässä sosiaalipalvelussa voidaan laatia tuomioistuimen pyynnöstä *lapsen huolto- ja tapaamisoikeusselvitys* lapsen huoltoon, tapaamisoikeuteen tai asumiseen liittyvän asian ratkaisemiseksi oikeudessa.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

69

lapsen elatusavun turvaaminen

sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan elatusvelvollisten välinen *lapsen elatussopimus* ja päätetään elatussopimuksen vahvistamisesta

Elatusvelvollisilla voi olla itse laadittu sopimus vahvistettavaksi tai heitä voidaan auttaa sen laatimisessa. Lapsen elatussopimus voidaan vahvistaa, jos vanhempien keskenään tekemää sopimusta voidaan pitää kohtuullisena ja riittävänä. Sen jälkeen kun sopimus on vahvistettu, se on lainvoimainen.

Lapsen *elatusapu (1)* voidaan vahvistaa joko vanhempien välisellä lapsen elatussopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

70

puolison elatusavun turvaaminen

sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan puolisoitten välinen *puolison elatussopimus* ja päätetään elatussopimuksen vahvistamisesta

Puolisoilla voi olla itse laadittu sopimus vahvistettavaksi tai heitä voidaan auttaa sen laatimisessa. Puolison elatussopimus voidaan vahvistaa, jos puolisoitten keskenään tekemää sopimusta voidaan pitää kohtuullisena. Sen jälkeen kun sopimus on vahvistettu, se on lainvoimainen.

Puolison *elatusapu (1)* voidaan vahvistaa joko puolisoitten välisellä puolison elatussopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

71

tapaamisten valvonta

sosiaalipalvelu, jossa valvojana toimiva *sosiaalihuollon ammattihenkilö* huolehtii lapsen ja vanhemman välisissä tapaamisissa siitä, että tapaamisoikeus toteutuu lapsen edun mukaisesti

Tapaamisten valvonta perustuu joko *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimukseen* tai tuomioistuimen antamaan päätökseen, jossa määritellään tarvittavien toimenpiteiden sisältö. Valvotuissa vaihdoissa valvoja huolehtii, että lapsi siirtyy sopimuksen tai päätöksen mukaisesti vanhemmalta toiselle. Tuetuissa tapaamisissa valvoja on käytettävissä tapaamisen ajan. Valvotuissa tapaamisissa valvoja on tapaamisen ajan näkö- ja kuuloyhteydessä lapseen ja vanhempaan.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

72

perheasioiden sovittelu

sosiaalipalvelu, jossa perheasioiden sovittelija auttaa ja tukee *sosiaalihuollon asiakkaan* perhettä ristiriitatilanteiden ratkaisemisessa

Perheasioiden sovittelua voidaan järjestää esimerkiksi silloin, kun *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksen* tai tuomioistuimen lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta antaman päätöksen noudattamisessa ilmenee ristiriitoja.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

73

lapsen yksityisen sijoituksen valvonta

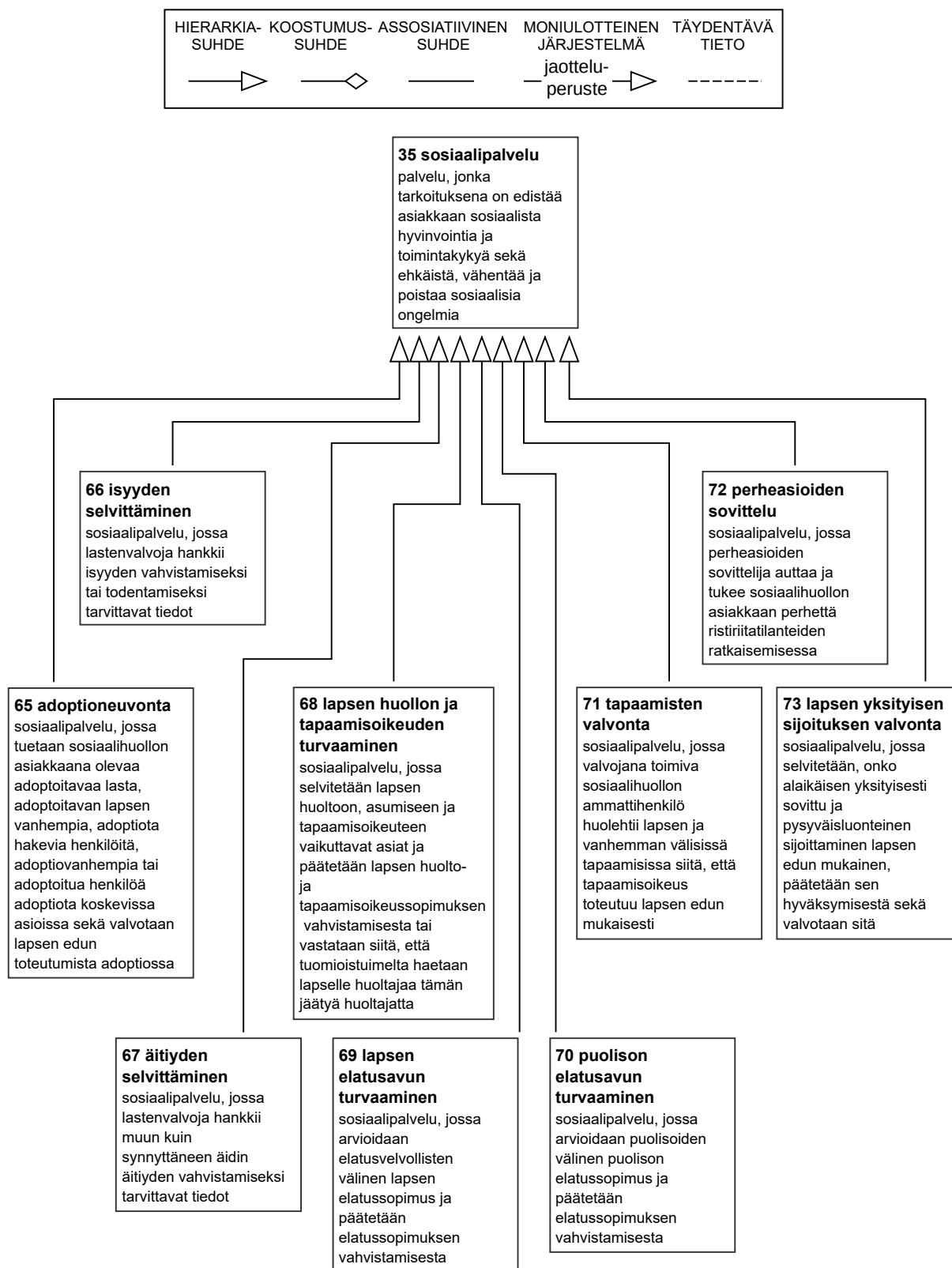
sosiaalipalvelu, jossa selvitetään, onko alaikäisen yksityisesti sovittu ja pysyväisluonteinen *sijoittaminen* lapsen edun mukainen, päätetään sen hyväksymisestä sekä valvotaan sitä

Yksityisen sijoittamisen valvonta käynnistyy *ilmoituksen* perusteella. Ilmoituksen on velvollinen tekemään sekä lapsen *huoltaja* että henkilö, jonka hoitoon lapsi on sijoitettu.

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on pidettävä rekisteriä kunnassa yksityisesti sijoitetuista lapsista.

Yksityisen sijoittamisen valvonta sisältyy *lastensuojeluun*, mutta yksityisesti sijoitettu lapsi ei välttämättä ole lastensuojelun *asiakas*.

Käsittekaavio: [Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

Käsitekaavio 9. Lapsen etuun ja perheoikeuteen liittyvät sosiaalipalvelut.

1.4.6 Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut

74

toimeentulotukipalvelu

sosiaalipalvelu, jossa pyritään turvaamaan *sosiaalihuollon asiakkaan* ja tämän perheen toimeentulo ja edistämään itsenäistä selviytymistä *toimeentulotuen* avulla

Käsittekaavio: [Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

75

sosiaalinen luototus

sosiaalipalvelu, jossa pyritään edistämään pienituloisen ja vähävaraisen *sosiaalihuollon asiakkaan* ja tämän perheen itsenäistä suoriutumista sekä ehkäisemään ylivelkaantumista ja taloudellista syrjäytymistä myöntämällä hänelle *laina* kunnan määrittelemien perusteiden

Sosiaalisen luoton myöntämisen perusteita ovat henkilön pienituloisuus ja vähävaraisuus, joiden vuoksi hän ei voi muulla tavoin saada kohtuuehtoista lainaa. Henkilöllä tulee kuitenkin olla maksukykyä, jotta hän voi suoriutua *sosiaalisen luoton* takaisinmaksusta.

Sosiaalinen luototus sisältää neuvontaa, *sopimuksen sosiaalisesta luotosta* laatimisen sekä sopimuksen toteutuksen seurannan.

Käsittekaavio: [Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

76

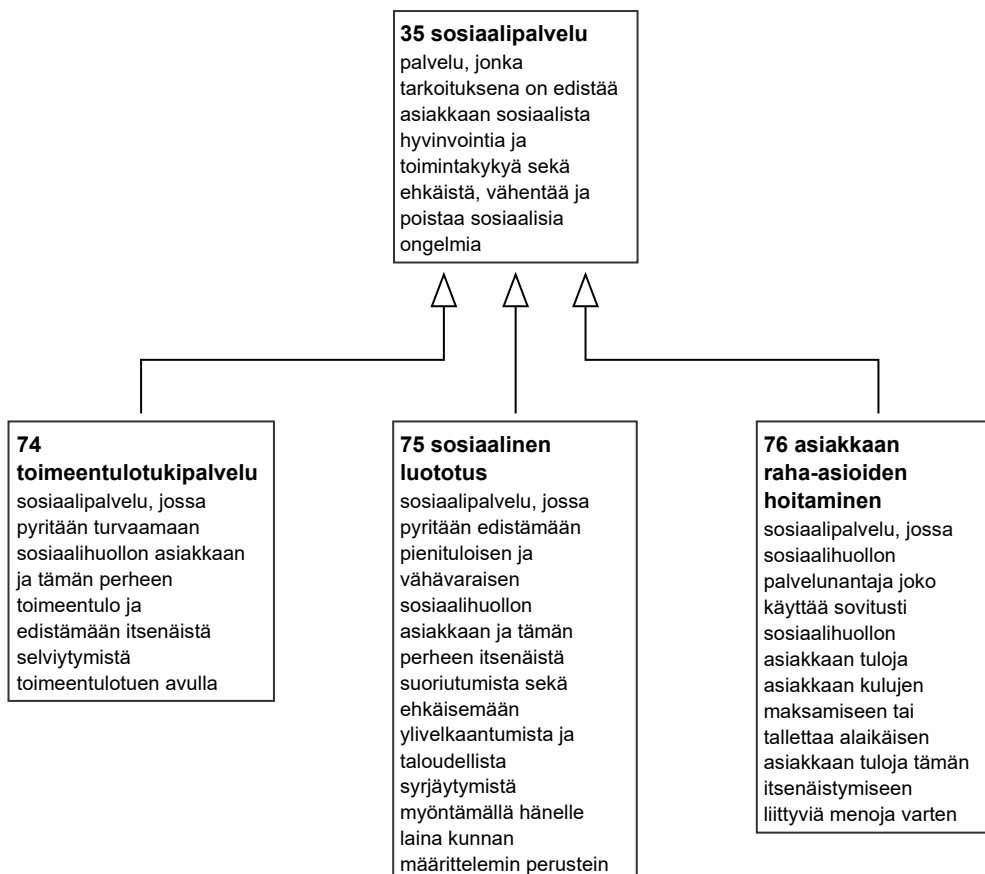
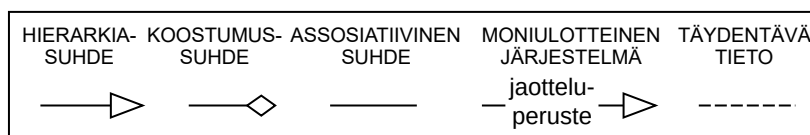
asiakkaan raha-asioiden hoitaminen

sosiaalipalvelu, jossa *sosiaalihuollon palvelunantaja* joko käyttää sovitusti *sosiaalihuollon asiakkaan* tuloja asiakkaan kulujen maksamiseen tai tallettaa alaikäisen asiakkaan tuloja tämän itsenäistymiseen liittyviä menoja varten

Asiakkaan kulujen maksamiseen liittyvässä palvelussa käytetään välitystiliä. Välitystiliä saatestaan tarvita silloin, kun sosiaalihuollon asiakkaalla on jatkuvia talouden hallinnan vaikeuksia elämäntapojensa, sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi. Esimerkiksi *eläke* voidaan siirtää välitystilille käytettäväksi sosiaalihuollon asiakkaan menoihin ja asiakkaan käyttövaroiksi *sosiaalihuollon ammattihenkilön* valvonnassa.

Alaikäisen asiakkaan tuloja puolestaan talletetaan itsenäistymisvaroiksi sijoituksen aikana. Tuloja ovat esimerkiksi *etuudet* ja *korvaukset*. Itsenäistymiseen liittyviä menoja ovat esimerkiksi *asumismenot* sekä koulutukseen ja muihin vastaaviin tarkoituksiin käytettävät menot. Kertyneitä varoja hoitaa ja valvoo sosiaalihuollosta vastaava toimielin, jolla on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta.

Käsittekaavio: [Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

Käsitekaavio 10. Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut.

1.4.7 Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut

77

kuntouttava työtoiminta

sosiaalipalvelu, jossa parannetaan pitkään työttömänä olleen *sosiaalihuollon asiakkaan* henkilökohtaisia työllistymisedellytyksiä ja elämäntilannetta

Kuntouttavan työtoiminnan pääasiallinen tavoite on sijoittuminen työelämään.

Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaiset vaatimukset täyttävässä, kunnan hyväksymässä paikassa.

Käsitekaavio: [Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

78

vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta

sosiaalipalvelu, jossa tuetaan *vammaista sosiaalihuollon asiakasta* työsopimussuhteisen työpaikan saamisessa

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevassa toiminnassa sosiaalihuollon asiakkaalle voidaan järjestää työpaikka, auttaa työpaikan löytämisessä tai tukea ja ohjata ammatillisen koulutuksen hankkimisessa.

Käsitekaavio: [Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

79

vammaisten henkilöiden työhönvalmennus

mieluummin kuin: työhönohjaus

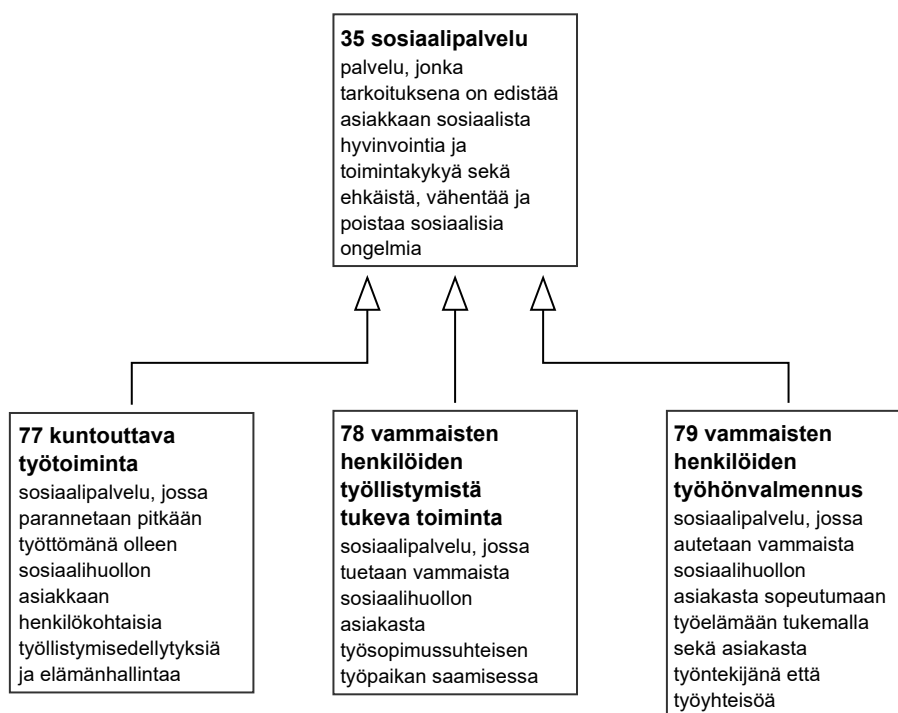
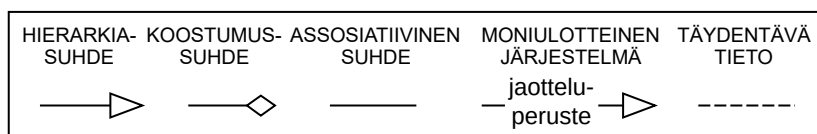
ei: työhön valmennus

sosiaalipalvelu, jossa autetaan **vammaista sosiaalihuollon asiakasta** sopeutumaan työelämään tukemalla sekä asiakasta työntekijänä että työyhteisöä

Vammaisten henkilöiden työhönvalmennuksessa ei synny työsuhdetta sosiaalihuollon asiakkaan ja toiminnan järjestäjän välille.

Vammaisten henkilöiden työhönvalmennus voi tapahtua työpaikalla, **palveluntuottajan** tiloissa tai tarvittaessa sosiaalihuollon asiakkaan kotona.

Käsittekaavio: Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut

Käsittekaavio 11. Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut.

1.4.8 Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut

80

perhehoito

sosiaalipalvelu, jossa perhehoitaja antaa *sosiaalihuollon asiakkaalle* hoitoa tai huolenpitoa joko omassa kodissaan tai asiakkaan kotona

Palvelunjärjestäjä tekee perhehoidosta toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa.

Perhehoitoa annetaan henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää muita *sosiaali- ja terveydenhuollon* palveluja hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan *laitospalvelun* tarpeessa.

Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan.

Perhehoito voi olla lyhyt- tai pitkäaikaista ja osa- tai ympärivuorokautista.

Perhehoidosta säädetään perhehoitolaissa (263/2015).

Käsittekaavio: [Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut](#)

81

ammattillinen perhehoito

sosiaalipalvelu, jossa *sosiaalihuollon asiakkaalle* annetaan hoitoa tai huolenpitoa lupaviranomaiselta saadun luvan perusteella toimivassa ammatillisessa perhekodissa

Palvelunjärjestäjä tekee perhehoidosta toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa.

Ammatillista perhehoitoa antavia *toimintayksiköitä* kutsutaan ammatillisiksi perhekodeiksi. Niissä tulee työskennellä vähintään kaksi perhehoitajaa, joista ainakin yhdellä perhehoidon hoito- ja kasvatustehtäviin osallistuvista on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä.

Ammatillisesta perhehoidosta säädetään perhehoitolaissa (263/2015).

Käsittekaavio: [Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut](#)

82

laitospalvelu

sosiaalipalvelu, jossa *asiakkaalle* annetaan hoitoa ja kuntouttavaa toimintaa jatkuvaa hoitoa antavassa *sosiaalihuollon toimintayksikössä*

Päihdehuollossa annettavaa laitospalvelua kutsutaan usein päihdehuollon laituskuntoutukseksi.

Lastensuojelulaissa (417/2007) käytetään laitoshuolto- ja laitoshoido-termejä.

Käsittekaavio: [Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut](#)

83

perhekuntoutus

sosiaalipalvelu, jossa *lastensuojelun asiakkaalle* ja hänen perheelleen annetaan tehostettua tukea lastensuojelulaitoksessa perheenjäsenten sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi

Perhekuntoutus on *lastensuojelun avohuollon* tukitoimi, jolla pyritään mahdollistamaan lapsen tai nuoren asuminen kotona.

Käsittekaavio: [Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut](#)

84

ensikotipalvelu

ensikodissa annettava *sosiaalipalvelu*, jossa vahvistetaan *sosiaalihuollon asiakkaana* olevan vanhemman ja vauvan välistä suhdetta sekä tuetaan kasvua vanhemmuuteen

Ensikotipalvelu on tarkoitettu sellaisille vauvaperheille ja lasta odottaville vanhemmille, jotka tarvitsevat yksilöllistä ja vahvaa tukea.

Käsittekaavio: [Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut](#)

85

turvakotipalvelu

sosiaalipalvelu, jossa lähisuhdeväkivaltaa kokeneelle tai sen uhan alla elävälle *sosiaalihuollon asiakkaalle* annetaan välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista sekä akuuttiin tilanteeseen liittyvää psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta

Turvakotipalvelua annetaan ympäri vuorokauden kriisityön yksikössä, johon lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeva henkilö tai perhe voi mennä joko oma-aloitteisesti tai *viranomaisen* tai muun tahon ohjaamana. Turvakotipalvelun asiakkaat voivat olla lapsia tai aikuisia.

Käsittekaavio: [Ympärivuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut](#)

86

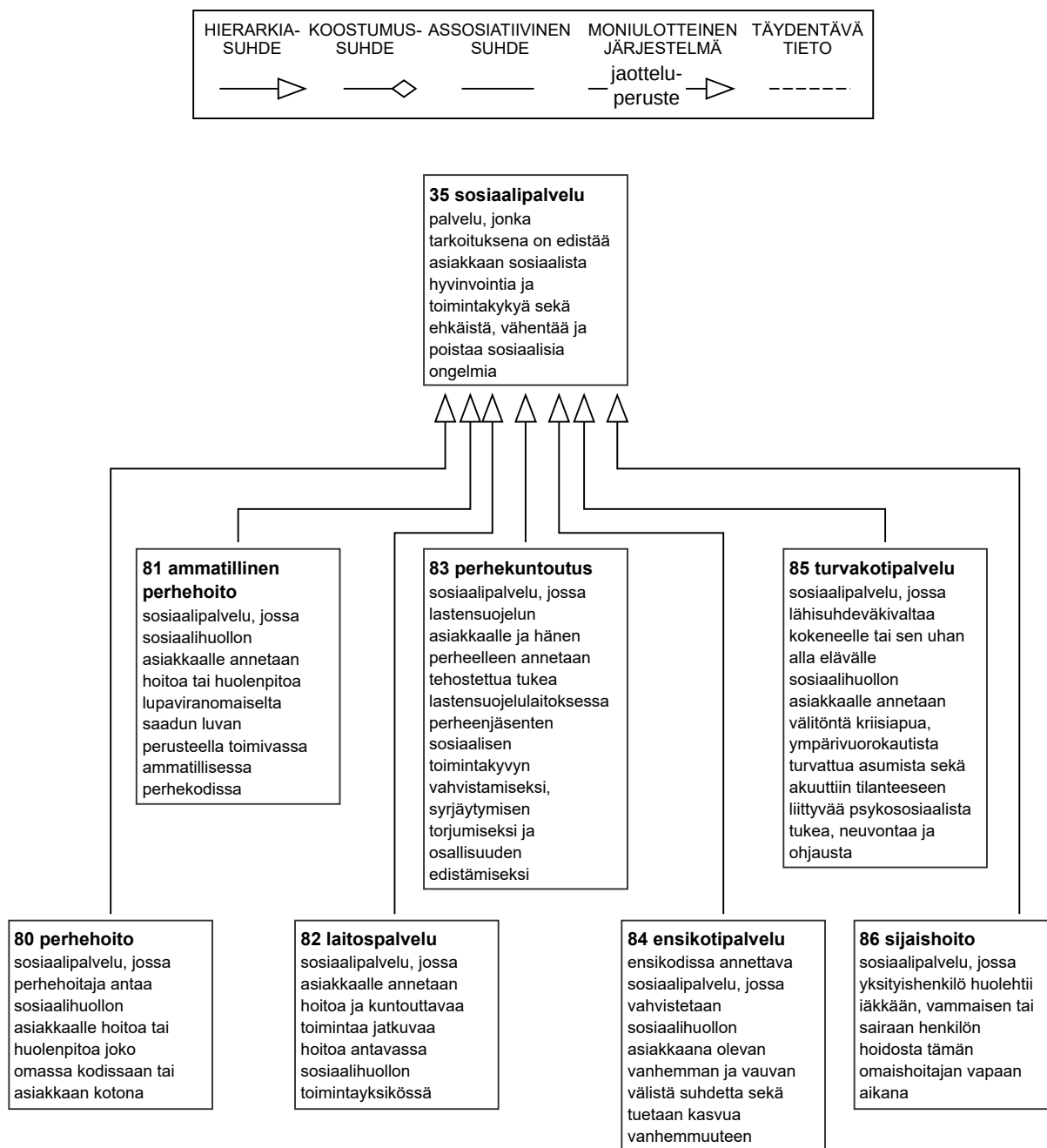
sijaishoito

sosiaalipalvelu, jossa yksityishenkilö huolehtii *iäkkään, vammaisen* tai sairaan henkilön hoidosta tämän *omaishoitajan* vapaan aikana

Sijaishoito järjestetään laatimalla toimeksiantosopimus sellaisen henkilön kanssa, jonka terveys ja toimintakyky vastaavat *omaishoidon tuelle (1)* asetettuja vaatimuksia. Sijaishoito voidaan järjestää, jos omaishoitaja suostuu siihen ja jos sijaishoito on *hoidettavan henkilön* edun mukaista ja hänen mielipiteensä on otettu huomioon.

Sijaishoidosta säädetään omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005). Sijaishoitoa voidaan antaa myös sosiaalihuoltolain (1301/2014) perusteella *läheistään hoitavan vapaan* ajaksi.

Käsittekaavio: [Ympärivuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut](#)

Käsitekaavio 12. Ympäri vuorokautisen hoidon tai huolenpidon tarpeeseen vastaavat sosiaalipalvelut.

1.4.9 Päihdetyö ja mielenterveystyö

87

päihdetyö

toiminta, jossa henkilöä ohjataan päihteettömyyteen tai häntä tuetaan päihteiden käytön tai niiden käytöstä aiheutuvien haittojen vähentämisessä

Päihdetyötä tehdään *sosiaali- ja terveydenhuollossa* ja näiden ulkopuolella. *Sosiaalihuollossa* päihdetyötä sisältyy eri *sosiaalihuollon palvelutehtävissä* annettaviin *sosiaalipalveluihin*.

88

mielenterveystyö

toiminta, jossa edistetään yksilön psyykkisen hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja persoonallisuuden kasvua sekä ehkäistään, parannetaan ja lievitetään mielenterveydenhäiriöitä

Mielenterveystyötä tehdään *sosiaali- ja terveydenhuollossa*, mutta siihen liittyvää tukea annetaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolella. *Sosiaalihuollossa* mielenterveystyötä sisältyy eri *sosiaalihuollon palvelutehtävissä* annettaviin *sosiaalipalveluihin*.

89

kriisityö

sosiaalipalvelu, jossa annetaan psykososiaalista tukea traumaattiseen ja äkilliseen kriisiin joutuneelle henkilölle

Kriisityö voi olla esimerkiksi kriisipäivystystä, kriisin jälkipuintia tai muuta psykososiaalista tukea äkillisen ja järkyttävän tilanteen aiheuttamasta kriisistä selviämiseksi.

Kriisityö on yleensä lyhytkestoista, ja sitä annetaan mahdollisimman pian kriisitilanteen jälkeen. Kriisityössä pyritään estämään kriisin vaiheisiin takertuminen ja ohjaamaan kriisiin joutunut henkilö tarvittaessa saamaan terapeutista tai muuta jatkohoitoa.

2 SOSIAALIALAN TOIMINTA JA TOIMIJAT

2.1 Sosiaalihuollon palveluprosesseihin liittyviä yleisiä käsitteitä

90

sosiaalihuollon palveluprosessi

yhteen tai useampaan *sosiaalihuollossa* annettavaan *sosiaalipalveluun* tai muuhun tukeen liittyvä suunnitelmallinen toimintasarja

Sosiaalihuollon palveluprosesseja ovat *asian vireilletulokäsittely*, *palvelutarpeen arviointi*, *asiakkuuden suunnittelu*, *palvelun järjestäminen* ja *palvelun toteutus*.

Käsittekaaviot: [Sosiaalihuollon toiminta](#) ja [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

91

palveluketju

sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeeseen perustuva suunnitelmallinen ja yksilöllisesti toteutettava eri *sosiaalihuollon palveluprosessien* kokonaisuus

Vastuu palveluketjuun kuuluvien *palvelujen* ohjauksesta ja seurannasta tulee olla nimetty tietylle taholle. Palveluketjussa kaikkien palveluprosesseihin osallistuvien *ammattihenkilöiden* tulee olla tietoisia asiakkaan ja hänen tietojensa erilaisista siirtymävaiheista ja niihin liittyvistä yhteistyön ja tiedonkulun tarpeista.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon toiminta](#)

92

asia

käsiteltäväksi annettu tai otettu tehtävä, josta on saatava aikaan ratkaisu

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon toiminta](#)

93

sosiaalihuollon asia

sosiaalihuollon viranomaisen käsiteltäväksi annettu tai otettu *asia*

Kun sosiaalihuoltoon saapuu *hakemus*, *ilmoitus* tai muu vireilletuloasiakirja, syntyy uusi sosiaalihuollon asia. *Sosiaalihuollon ammattihenkilö* voi avata asian myös oma-aloitteisesti ilman ulkopuolista vireillepanoa. Asia liittyy yhteen ne *sosiaalihuollon asiakasasiakirjat*, jotka syntyvät saman vireilletulon seurauksena. Asia identifioidaan OID-muotoisella asiatunnuksella.

Yhdessä sosiaalihuollossa asiassa voi olla *asiakkaana* joko yksi tai useampia henkilöitä. Jos asia on useammalle henkilölle yhteinen, sitä koskevat sosiaalihuollon asiakasasiakirjat kuuluvat heille kaikille. Myös muilla *asianosaisilla* on oikeus asiaan liittyviin asiakasasiakirjoihin. Siten esimerkiksi *huoltajalla* ja *edunvalvontavaltuutetulla* on oikeus saada asiakasasiakirjat nähtäväkseen.

Sosiaalihuollon asiat ovat usein *hallintoasioita*.

Käsittekaaviot: [Sosiaalihuollon toiminta](#) ja [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

94

hallintoasia

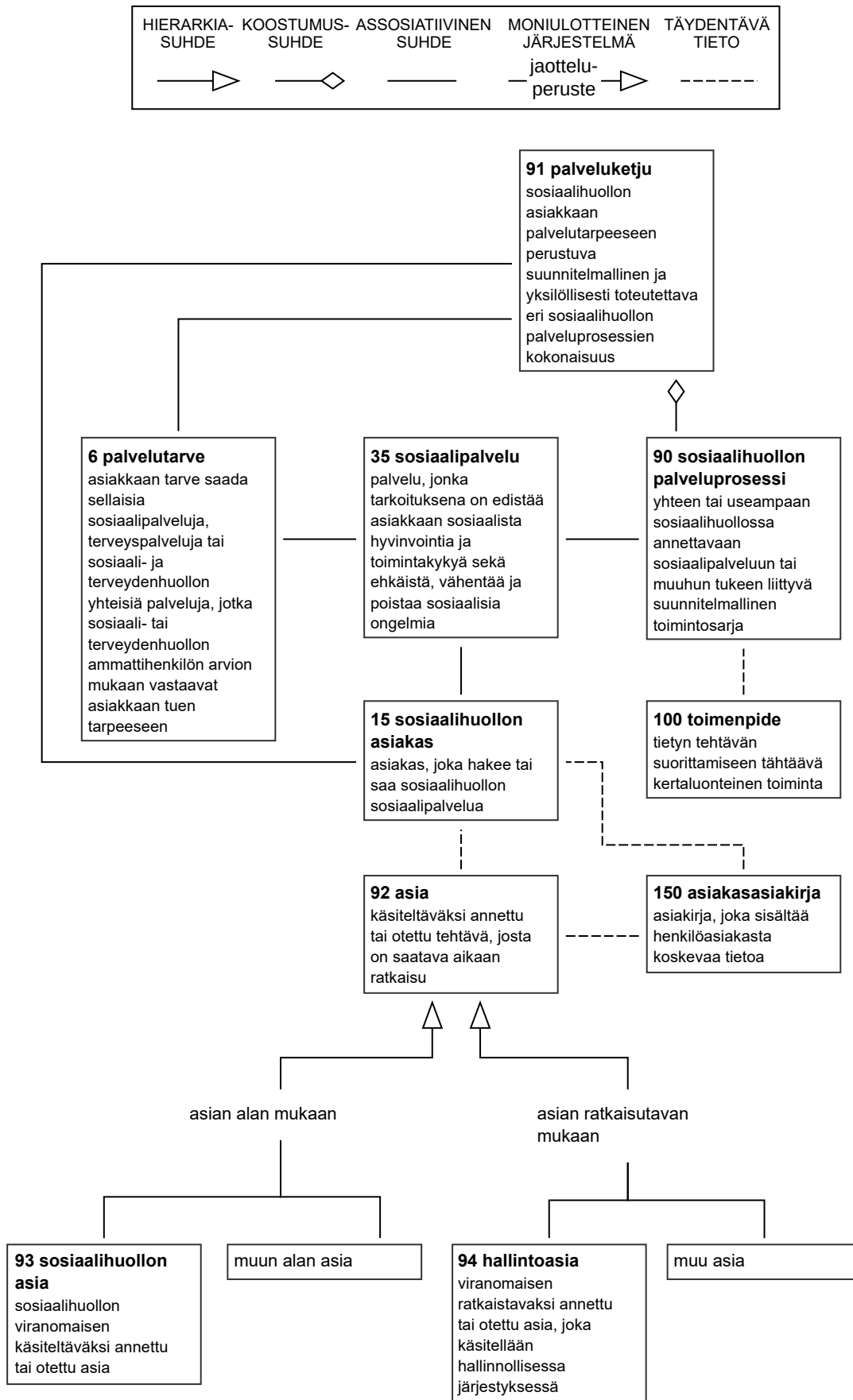
viranomaisen ratkaistavaksi annettu tai otettu *asia*, joka käsitellään hallinnollisessa järjestyksessä

Hallintoasiassa tehdään päätös (hallintopäätös). Hallintolain (434/2003) mukaan ratkaisemista koskeva hallintopäätös on annettava kirjallisesti (vrt. *päätös*-asiakirjaan). Päätös voidaan antaa myös suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi.

Sosiaalihuollon asiat ovat usein hallintoasioita.

Sosiaalihuollon hallintoviranomaisia ovat sosiaali- ja terveysministeriö, aluehallintovirastot, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira sekä kuntien ja kuntayhtymien sosiaalihuollosta päättävät viranomaiset.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon toiminta](#)

Käsitekaavio 13. Sosiaalihuollon toiminta.

2.2 Sosiaalihuollon palveluprosessit

95

asian vireilletulokäsittely; asian vireilletulokäsittelyprosessi

sosiaalihuollon palveluprosessi, jossa *sosiaalihuollon ammattihenkilö* ottaa käsittelyyn henkilön *tuen tarvetta* koskevan, *sosiaalihuollossa* vireille tulleen *asian* sekä arvioi tuen tarpeen kiireellisyyden ja jatkotoimenpiteiden tarpeen

Sosiaalihuollon asia tulee vireille, kun henkilö on itse yhteydessä sosiaalihuoltoon tai muuta kautta tulee tietoon, että hän on mahdollisesti sosiaalihuollon tarpeessa. Asian vireilletulokäsittelyyn liittyy lakisääteisiä määräaikoja, joiden lasketaan alkavan asian vireille tulemisesta.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

96

palvelutarpeen arviointi; palvelutarpeen arviointiprosessi

sosiaalihuollon palveluprosessi, jossa *sosiaalihuollon ammattihenkilö* arvioi henkilön *tuen tarvetta* ja sen luonnetta, *asiakkuuden* edellytyksiä sekä sitä, millä *sosiaalipalveluilla* tarpeisiin pystytään vastaamaan

Palvelutarpeen arviointi on aloitettava viivytyksettä. Palvelutarpeen arviointiin osallistuvat *sosiaalihuollon asiakas*, sosiaalihuollon ammattihenkilö ja tarvittaessa muut *asiantuntijat* sekä asiakkaan *läheiset*. Asiakkaan tuen tarve voi olla luonteeltaan tilapäistä, toistuvaa tai pitkäaikaista.

Palvelutarve voidaan jättää arvioimatta vain silloin, jos arviointi on ilmeisen tarpeetonta, esimerkiksi kun kyse on tilapäisestä yksittäisen palvelun tarpeesta tai palvelutarve on vastikään selvitetty.

Sosiaalihuollon ammattihenkilö laatii *palvelutarpeen arvion* palvelutarpeen arvioinnissa.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

97

asiakkuuden suunnittelu; asiakkuuden suunnitteluprosessi

sosiaalihuollon palveluprosessi, jossa *sosiaalihuollon ammattihenkilö* laatii pääsääntöisesti yhdessä *asiakkaan* kanssa *asiakassuunnitelman* asiakkaalle tarjottavista *sosiaalipalveluista*, muusta asiakkaan saamasta tuesta sekä tämän omista toimenpiteistä sosiaalisen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi

Asiakkuuden suunnitteluun kuuluu asiakassuunnitelman laatimisen lisäksi suunnitelman tarkistaminen ja täydentäminen tarvittaessa tai sovituin aikaväleihin.

Asiakassuunnitelma on laadittava, ellei kyseessä ole tilapäinen neuvonta ja ohjaus tai jollei sen laatiminen muusta syystä ole ilmeisen tarpeetonta.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

98

palvelun järjestäminen; palvelun järjestämisprosessi

sosiaalihuollon palveluprosessi, jossa *sosiaalihuollon ammattihenkilö* järjestää *sosiaalihuollon asiakkaalle* tämän tarvitsemat *sosiaalipalvelut* ja muun tuen, tekee sosiaalipalveluja koskevat *päätökset* ja vastaa siitä, että palvelut toteutetaan tarvittavassa laajuudessa

Sosiaalihuollon ammattihenkilö ratkaisee vireille tulleen *sosiaalihuollon asian* pääsääntöisesti *palvelutarpeen arvion* ja *asiakassuunnitelman* pohjalta. Kiireellisissä tapauksissa ratkaisu voidaan tehdä välittömästi *asian vireilletulokäsittelyn* jälkeen. Ratkaisu kirjataan päätökseksi asiakkaalle myönnettävästä sosiaalipalvelusta.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

99

palvelun toteutus; palvelun toteutusprosessi

sosiaalihuollon palveluprosessi, jossa *sosiaalihuollon asiakkaalle* myönnetty *sosiaalipalvelu* toteutetaan

Palvelun toteutus sisältää *toteuttamissuunnitelman* laatimisen yhdessä asiakkaan kanssa *asiakassuunnitelman* pohjalta, suunnitelman mukaisen toiminnan, palvelun toteutuksen arvioimisen aika ajoin yhdessä asiakkaan kanssa sekä toteutuksen hallitun päättämisen.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#)

52

101

tahdosta riippumaton toimenpide

toimenpide, joka toteutetaan ilman *sosiaalihuollon asiakkaan* suostumusta laissa annetun valtuutuksen perusteella

Tahdonvastaiseksi toimenpiteeksi kutsutaan sellaista tahdosta riippumatonta toimenpidettä, jossa asiakkaan mielipidettä on selvitetty ja asiakas on ilmoittanut vastustavansa sitä, mutta toimenpide on päätetty toteuttaa.

Tahdosta riippumattomia toimenpiteitä voidaan lain mukaan kohdistaa esimerkiksi väkivaltaisesti käyttäytyvään tai välittömässä hengenvaarassa olevaan asiakkaaseen tai kun asiakkaan terveys tai kehitys on vaarantunut vakavasti. Tahdosta riippumattomia toimenpiteitä voidaan toteuttaa, jos asiakkaan vapaaehtoisesti vastaanottamat *sosiaalipalvelut* ovat osoittautuneet mahdottomiksi tai riittämättömiksi.

Päihdehuollon asiakkaan tahdosta riippumaton hoito, vastoin *kehitysvammaisen henkilön* tahtoa järjestettävä kehitysvammaisten erityishuolto sekä lapsen tai hänen *huoltajansa* vastustama *huostaanotto* ja *lastensuojelun sijaishuolto* sisältävät tahdosta riippumattomia toimenpiteitä.

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

102

kotikäynti

käynti, jossa *ammattihenkilö* saapuu *asiakkaan* kotiin, muuhun asuinpaikkaan tai arkiympäristöön

Kotikäynti voidaan tehdä paitsi kotiin myös esimerkiksi vanhainkotiin tai asuntolaan.

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

103

kuuleminen

toimenpide, jolla *asianosaiselle* tai *asiaan osalliselle* annetaan tilaisuus esittää mielipiteensä tai selityksensä *viranomaisen* käsiteltävänä olevasta *hallintoasiasta* ja tarvittaessa sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun

Asianosaisen kuulemisesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Hallintolain mukaan hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. *Lastensuojelussa kuultavia* voivat olla sekä asianosaiset että asiaan osalliset.

Käsittekaaviot: [Toimenpiteet](#) ja [Kuulemisasiakirjat](#)

104

lapsen mielipiteen selvittäminen

toimenpide, jolla *sosiaalihuollon ammattihenkilö* pyrkii saamaan selville lapsen mielipiteen ja omat toivomukset

Lapsen mielipide on selvitettävä lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Lapsen mielipiteen selvittämisen tapa ja pääasiallinen sisältö on kirjattava lasta koskeviin *asiakasasiakirjoihin*.

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

105

tiedoksianto

toimenpide, jolla *viranomaisen* antaa *asiakirjan* tiedoksi *asianosaiselle*

Sosiaalihuollossa esimerkiksi *päätökset* annetaan tiedoksi *sosiaalihuollon asiakkaalle*.

Käsittekaaviot: [Toimenpiteet](#) ja [Asiakirjat](#)

106

todisteellinen tiedoksianto

tiedoksianto, jonka vastaanottamisesta tiedoksiannon lähettänyt *viranomaisen* saa todisteen

Sosiaalihuollossa esimerkiksi *lastensuojelun kuulemispyyntö* annetaan todisteellisena tiedoksi-antona.

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

107

virheenkorjaus; virheenkorjausprosessi

toimenpide, jolla *sosiaalihuollon viranomainen* käsittelee saamansa *virheenkorjauspyynnön*

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

108

sijoittaminen; sijoitus

toimenpide, jolla henkilön hoito, kasvatusta ja muu huolenpito siirtyy määräaikaisesti, toistaiseksi tai pysyvästi *sosiaalipalvelujen järjestäjälle* tai yksityishenkilölle

Sijoittaminen- ja sijoitus-termien käyttö ja merkitykset eivät ole täysin vakiintuneita *sosiaalihuollossa*. Sijoittaminen-termi koetaan selkeämmin tässä määritellyyn toimenpiteeseen viittaavaksi. Sijoitus-termiä käytetään toimenpiteen lisäksi myös kuvattaessa olotilaa, kuten lapsen olemisesta toistaiseksi *laitospalvelussa*.

Lastensuojelussa sijoittaminen voidaan tehdä joko *lastensuojelun avohuollon* tukitoimena tai *lastensuojelun sijaishuoltona*. *Adoptioeuvonnassa* puolestaan lapsi sijoitetaan adoptiota hakevien henkilöiden luokse adoptiotarkoituksessa.

Sijoittaminen-termiä käytetään myös esimerkiksi silloin, kun henkilö sijoitetaan asumispalveluyksikköön. Sijoittaminen-termiä käytetään kuitenkin välttää aikuisten *asiakkaiden* kohdalla, ja pyrkiä sen sijaan puhumaan asiakkaalle myönnettävistä tai annettavista *palveluista*. *Sosiaalihuollon asiakkaalle* voidaan esimerkiksi myöntää *päihdehuollon* palvelu päihdehuollon *toimintayksikössä*.

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

109

kiireellinen sijoitus

sijoittaminen, joka tehdään välittömässä vaarassa tai muuten kiireellisen *lastensuojelun sijaishuollon* tarpeessa olevalle lapselle

Kiireellisestä sijoituksesta, sijoituksen jatkamisesta ja sijoituksen lopettamisesta on annettava *päätös* (vrt. *päätös lapsen kiireellisestä sijoituksesta*, *päätös lapsen kiireellisen sijoituksen jatkamisesta* ja *päätös lapsen kiireellisen sijoituksen lopettamisesta*).

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

110

huostaanotto

tiettyjen edellytysten täytyessä tehtävä *lastensuojelun toimenpide*, jolla osa lapsen huoltoon kuuluvista vastuista ja oikeuksista siirretään *sosiaalihuollosta* vastaavalle toimielimelle

Lapsi on otettava huostaan, jos hänen terveytensä tai kehityksensä on vakavassa vaarassa huolenpidossa olevien puutteiden, kasvuolosuhteiden tai hänen oman käytöksensä vuoksi. Huostaanottoon voidaan kuitenkin ryhtyä vain, jos se on lapsen edun mukaista ja *lastensuojelun avohuollon* toimenpiteet eivät ole sopivia tai mahdollisia tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi.

Huostaanotossa *asiakkaana* on yleensä lapsi ja muut osapuolet ovat *asianosaisia*. Lastensuojelulaki edellyttää, että kaikissa huostaanottilanteissa otetaan ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Huostaanoton tarkoituksensa toteuttamiseksi sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää lapsen olinpaikasta sekä hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta sekä näiden toteuttamiseksi tarpeellisesta opetuksesta ja terveydenhuollosta. Siksi huostaanotto liittyy lapsen perusoikeuksiin.

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

111

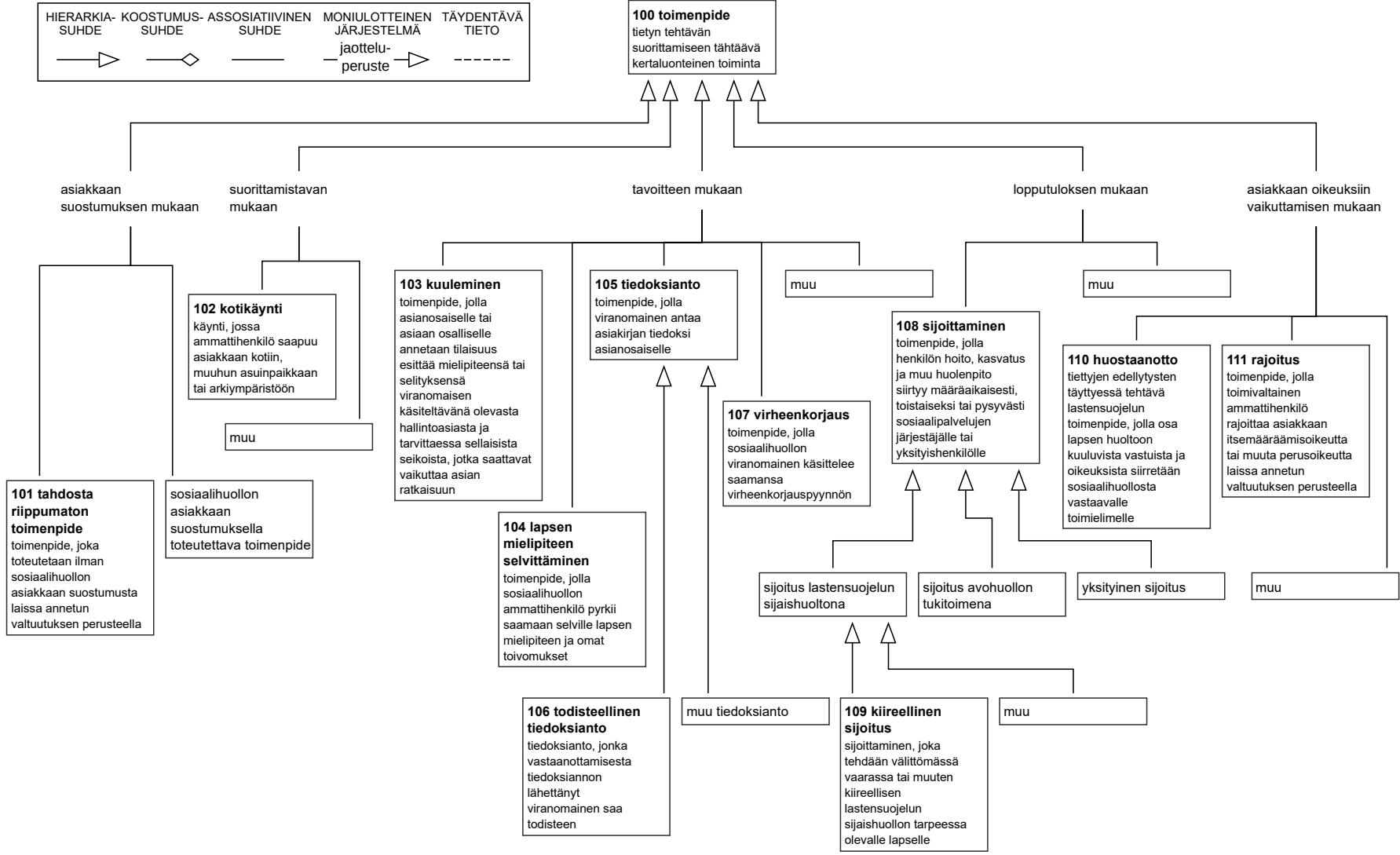
rajoitus; rajoitustoimenpide

toimenpide, jolla toimivaltainen *ammattihenkilö* rajoittaa *asiakkaan* itsemääräämisoikeutta tai muuta perusoikeutta laissa annetun valtuutuksen perusteella

Rajoituksia tehdään esimerkiksi *lastensuojelussa* ja *vammaispalveluissa*.

Käsittekaavio: [Toimenpiteet](#)

Käsitteekaavio 15. Toimenpiteet.

2.4 Lastensuojelun osa-alueet

112

lastensuojelun avohuolto

lastensuojelun osa-alue, jossa lastensuojelun *asiakkaaksi* otetulle lapselle tai nuorelle ja hänen perheelleen annetaan vapaaehtoisuuteen perustuvia *sosiaalipalveluja*, muita *palveluja* tai tukitoimia

Lastensuojelun avohuollossa toteutettavia sosiaalipalveluja ovat esimerkiksi *perhekuntoutus* ja *tehostettu perhetyö*.

Lastensuojelun avohuoltona toteutettavia sosiaalipalveluja annetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä lapsen ja vanhempien, *huoltajien* tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa.

Käsittekaavio: [Lastensuojelun osa-alueet](#)

113

lastensuojelun sijaishuolto

lastensuojelun osa-alue, jossa huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoito ja kasvatusta järjestetään hänen oman kotinsa ulkopuolella

Myös huostaanotetun lapsen vanhemmille on järjestettävä näiden tarvitsemää tukea.

Lastensuojelun sijaishuollossa toteutettavia *sosiaalipalveluja* ovat esimerkiksi *laitospalvelu* ja *perhehoito*.

Käsittekaavio: [Lastensuojelun osa-alueet](#)

114

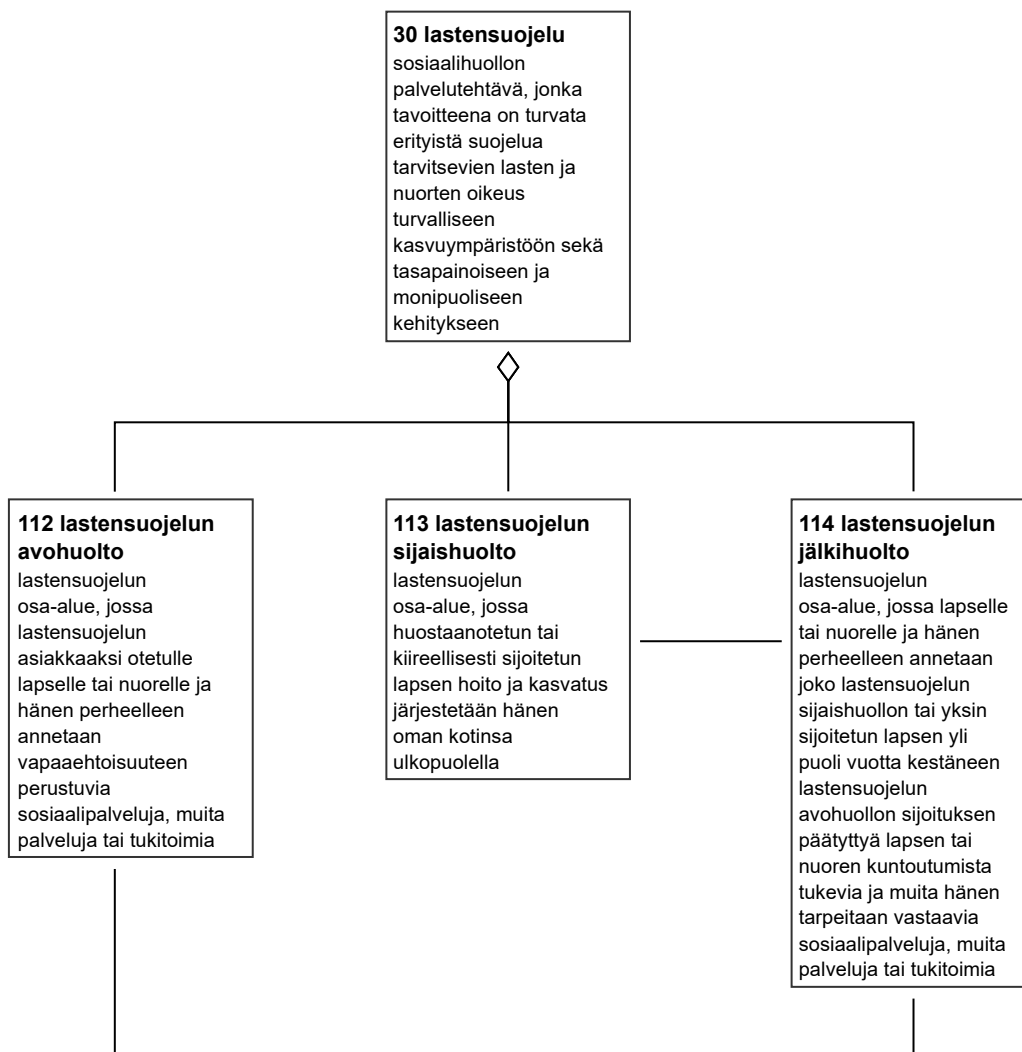
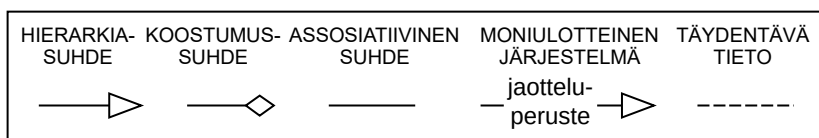
lastensuojelun jälkihuolto

lastensuojelun osa-alue, jossa lapselle tai nuorelle ja hänen perheelleen annetaan joko *lastensuojelun sijaishuollon* tai yksin sijoitetun lapsen yli puoli vuotta kestäneen *lastensuojelun avohuollon sijoituksen* päätyttyä lapsen tai nuoren kuntoutumista tukevia ja muita hänen tarpeitaan vastaavia *sosiaalipalveluja*, muita *palveluja* tai tukitoimia

Lastensuojelun jälkihuollossa toteutettavia sosiaalipalveluja ovat esimerkiksi *tuettu asuminen* ja *tehostettu perhetyö*.

Lastensuojelun *asiakkaan* oikeus lastensuojelun jälkihuoltoon lakkaa viisi vuotta sijoituksen päättymisen jälkeen tai viimeistään silloin, kun hän täyttää 21 vuotta.

Käsittekaavio: [Lastensuojelun osa-alueet](#)

Käsitekaavio 16. Lastensuojelun osa-alueet.

2.5 Viranomaiset ja ammattihenkilöt

115

viranomainen

toimielin, jolla on julkiseen tehtävään liittyvää itsenäistä toimivaltaa

Sosiaali- ja terveydenhuollon viranomainen on esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaava kunnallinen monijäseninen toimielin, kuten sosiaali- ja terveyslautakunta.

Yleiskielessä viranomainen-sanaa saatetaan käyttää myös *viranhaltijasta*.

116

viranhaltija

julkisoikeudellisessa virkasuhteessa oleva henkilö

Kunnan palveluksessa oleva henkilöstö on joko virkasuhteessa tai työsuhteessa kuntaan. Virkasuhde voi olla voimassa toistaiseksi tai määräaikaisesti. Virkasuhteessa hoidetaan tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa. Tyypillisesti julkisen vallan käyttöön kuuluvat erilaiset viranomais-tehtävät.

Valtionhallinnossa käytetään virkasuhteessa olevasta henkilöstä virkamies-termiä.

Yleiskielessä viranhaltijaan saatetaan viitata myös viranomaisen-sanalla (vrt. *viranomainen*).

Käsittekaavio: [Ammattihenkilöt](#)

117

asiantuntija

henkilö, jolla on tilanteeseen tai tehtävään vaadittava asiantuntemus

Käsittekaavio: [Ammattihenkilöt](#)

118

moniammatillinen työryhmä; monialainen työryhmä

yhteistyöryhmä, johon kuuluu eri alojen *ammattihenkilöitä* ja tarvittaessa muita *asiantuntijoita*

Esimerkiksi *lastensuojelussa*, *lapsiperheiden palveluissa*, *vammaispalveluissa* ja *iäkkäiden henkilöiden* lääkähoidon arvioinnissa on moniammatillisia työryhmiä.

Käsittekaavio: [Ammattihenkilöt](#)

119

ammattihenkilö

henkilö, jolla on työtehtävien suorittamiseen vaadittava koulutuksellinen tai työssä hankittu pätevyys

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöllä on oltava työtehtäviin vaadittava koulutuksellinen pätevyys.

Käsittekaavio: [Ammattihenkilöt](#)

120

laillistettu ammattihenkilö

ammattihenkilö, jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on hakemuksesta myöntänyt oikeuden harjoittaa ammatiaan *sosiaali-* tai terveydenhuollossa

Oikeus harjoittaa ammattia sosiaalihuollon laillistettuna ammattihenkilönä voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukaiset vaatimukset.

Oikeus harjoittaa ammattia terveydenhuollon laillistettuna ammattihenkilönä voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukaiset vaatimukset.

Sosiaalihuollossa laillistettuja ammattihenkilöitä ovat *sosiaalityöntekijä*, *sosionomi* ja *geronomi*.

Terveydenhuollossa laillistettuja ammattihenkilöitä ovat lääkärit, hammaslääkärit, proviisorit, psykologit, puheterapeutit, ravitsemusterapeutit, farmaseutit, sairaanhoitajat, kättilöt, terveydenhoitajat, fysioterapeutit, laboratoriohoitajat, röntgenhoitajat, suuhygienistit, toimintaterapeutit, optikot ja hammasteknikot.

Käsittekaavio: [Ammattihenkilöt](#)

121

nimikesuojattu ammattihenkilö

ammattihenkilö, jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on hakemuksesta myöntänyt oikeuden tietyn ammattinimikkeen käyttöön *sosiaali-* tai terveydenhuollossa

Oikeus käyttää tiettyä sosiaalihuollon ammattinimikettä voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukaiset vaatimukset.

Oikeus käyttää tiettyä terveydenhuollon ammattinimikettä voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukaiset vaatimukset.

Nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammateissa voivat toimia muutkin henkilöt, joilla on hoitamaansa tehtävään riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito.

Sosiaalihuollossa nimikesuojattuja ammattihenkilöitä ovat *lähihoitaja*, *kodinhoitaja* ja *kehitysvammaistenhoitaja*.

Terveydenhuollossa nimikesuojattuja ammattihenkilöitä ovat apuvälineteknikko, jalkaterapeutti, koulutettu hieroja, kiropraktikko, naprapaatti, osteopaatti, lähihoitaja, psykoterapeutti, sairaalafyysikko, sairaalageneetikko, sairaalakemisti, sairaalamikrobiologi ja sairaalaselobiologi.

Sosiaalihuollossa nimikesuojatuista ammattihenkilöistä säädetään sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain lisäksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (153/2016). Terveydenhuollossa nimikesuojatuista ammattihenkilöistä säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa asetuksessa (564/1994).

Käsittekaavio: [Ammattihenkilöt](#)

122

sosiaalihuollon ammattihenkilö

ei: ammatillinen henkilö

sosiaalihuollon laillistettu tai *nimikesuojattu ammattihenkilö* tai *ammattihenkilö*, joka muuten täyttää sosiaalihuollon kelpoisuusvaatimukset

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tehtävät määritetään siinä organisaatiossa, jossa ammattihenkilöt työskentelevät. Ammattihenkilöiden tehtävänimikkeet vaihtelevat organisaation ja työtehtävien mukaan.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöistä säädetään sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (817/2015) ja valtioneuvoston asetuksessa (153/2016).

Käsittekaaviot: [Sosiaalihuollon palveluprosessit](#), [Ammattihenkilöt](#) ja [Sosiaalihuollon ammattihenkilöt](#)

123

sosiaalityöntekijä

sosiaalihuollon ammattihenkilö, jolla on sosiaalityöntekijän ammattiin soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi hän on suorittanut pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat yliopisto-opinnot sosiaalityössä

Sosiaalityöntekijä vastaa *sosiaalityön* ammatillisesta johtamisesta sekä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen sosiaalisen tuen ja *palvelutarpeeseen* vastaavasta sosiaalityön asiakas- ja asiantuntijatyöstä sekä sen vaikutusten seurannasta ja arvioinnista. Sosiaalityöntekijä vastaa lisäksi *sosiaalipalvelujen* antamisesta ja päätöksenteosta. *Erityisen tuen tarpeessa* olevien henkilöiden *palvelutarpeen arvioinnista* vastaa virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä. Erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön omatyöntekijän tai muun palveluista vastaavan työntekijän on oltava sosiaalityöntekijä.

Sosiaalityöntekijä on *sosiaalihuollon laillistettu ammattihenkilö*.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon ammattihenkilöt](#)

124

sosionomi

sosiaalihuollon ammattihenkilö, jolla on sosionomin ammattiin soveltuva *sosiaalialan* ammattikorkeakoulututkinto tai muu vastaava tutkinto

Sosionomi on *sosiaalihuollon laillistettu ammattihenkilö*.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon ammattihenkilöt](#)

125

geronomi

sosiaalihuollon ammattihenkilö, jolla on geronomin ammattiin soveltuva *sosiaali-* ja terveysalan ammatikorkeakoulututkinto tai muu vastaava tutkinto

Geronomin työtehtäviin kuuluu esimerkiksi *iäkkäiden henkilöiden* terveyden, toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukeminen.

Geronomi on *sosiaalihuollon laillistettu ammattihenkilö*.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon ammattihenkilöt](#)

126

lähihoitaja

sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on lähihoitajan ammattiin soveltuva *sosiaali-* ja terveysalan perustutkinto tai muu vastaava tutkinto

Lähihoitajan tehtävänimikkeet vaihtelevat organisaation ja työtehtävien mukaan.

Lähihoitaja on *sosiaali- ja terveydenhuollon nimikesuojattu ammattihenkilö*.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon ammattihenkilöt](#)

127

kodinhoitaja

sosiaalihuollon ammattihenkilö, jolla on kodinhoitajan ammattiin soveltuva *sosiaalialan* kouluasteinen tutkinto tai muu vastaava tutkinto

Kodinhoitaja on *sosiaalihuollon nimikesuojattu ammattihenkilö*.

Kodinhoitajat ovat suorittaneet kodinhoitajan tutkinnon, jota vastaa nykyisessä tutkintorakenteessa lähihoitajan tutkinto, ks. *lähihoitaja*.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon ammattihenkilöt](#)

128

kehitysvammaistenhoitaja

sosiaalihuollon ammattihenkilö, jolla on kehitysvammaistenhoitajan ammattiin soveltuva *sosiaalialan* kouluasteinen tutkinto tai muu vastaava tutkinto

Kehitysvammaistenhoitaja on *sosiaalihuollon nimikesuojattu ammattihenkilö*.

Kehitysvammaistenhoitajat ovat suorittaneet kehitysvammaistenhoitajan tutkinnon, jota vastaa nykyisessä tutkintorakenteessa lähihoitajan tutkinto, ks. *lähihoitaja*.

Käsittekaavio: [Sosiaalihuollon ammattihenkilöt](#)

129

lastenvalvoja

tehtävänimike henkilölle, joka huolehtii *isyyden selvittämisestä, lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaamisesta, lapsen elatusavun turvaamisesta* ja *tapaamisten valvonnasta*

Lastenvalvojana voi toimia *sosiaalityöntekijä* tai henkilö, jolla on muu tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

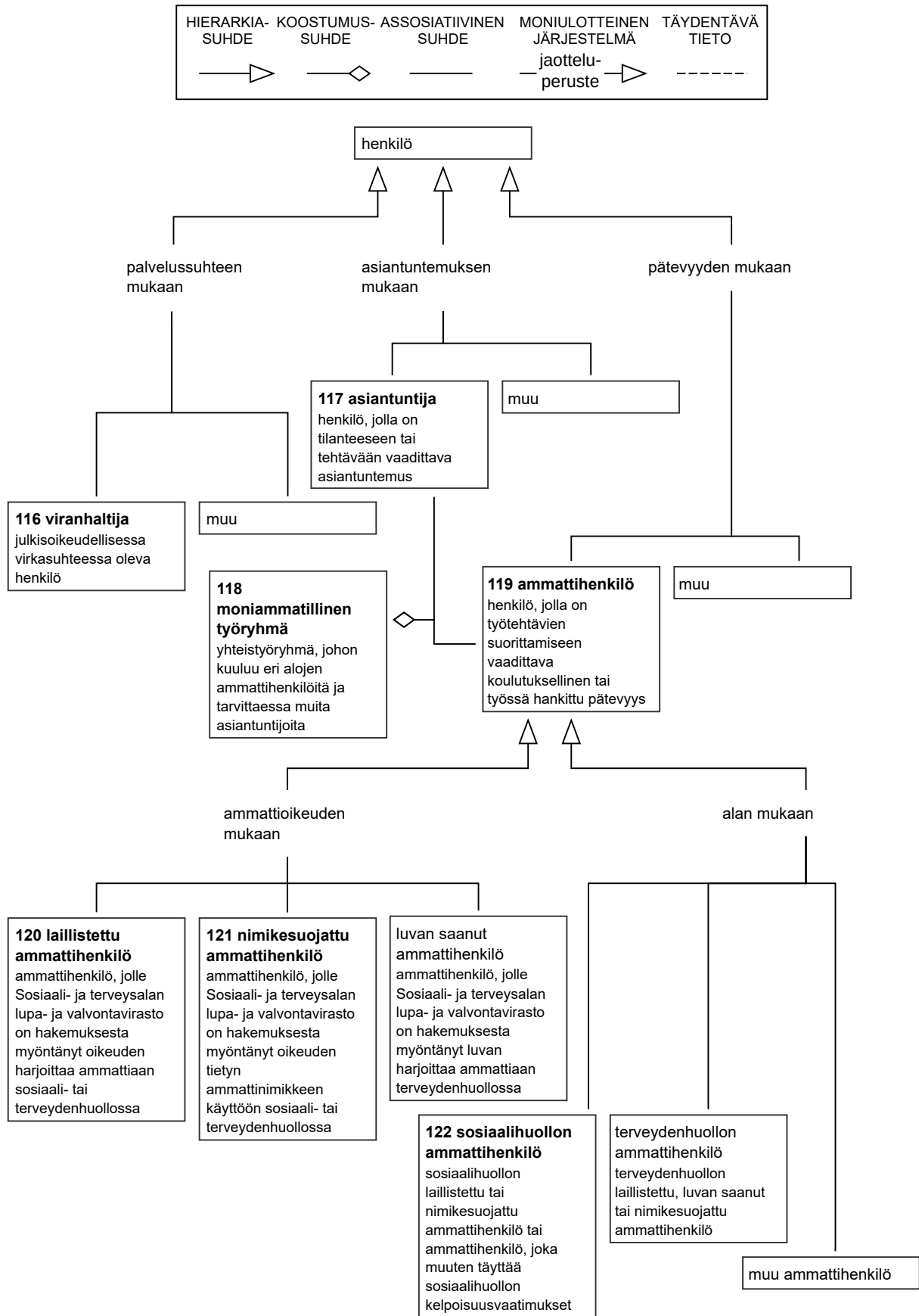
130

sosiaaliasiamies

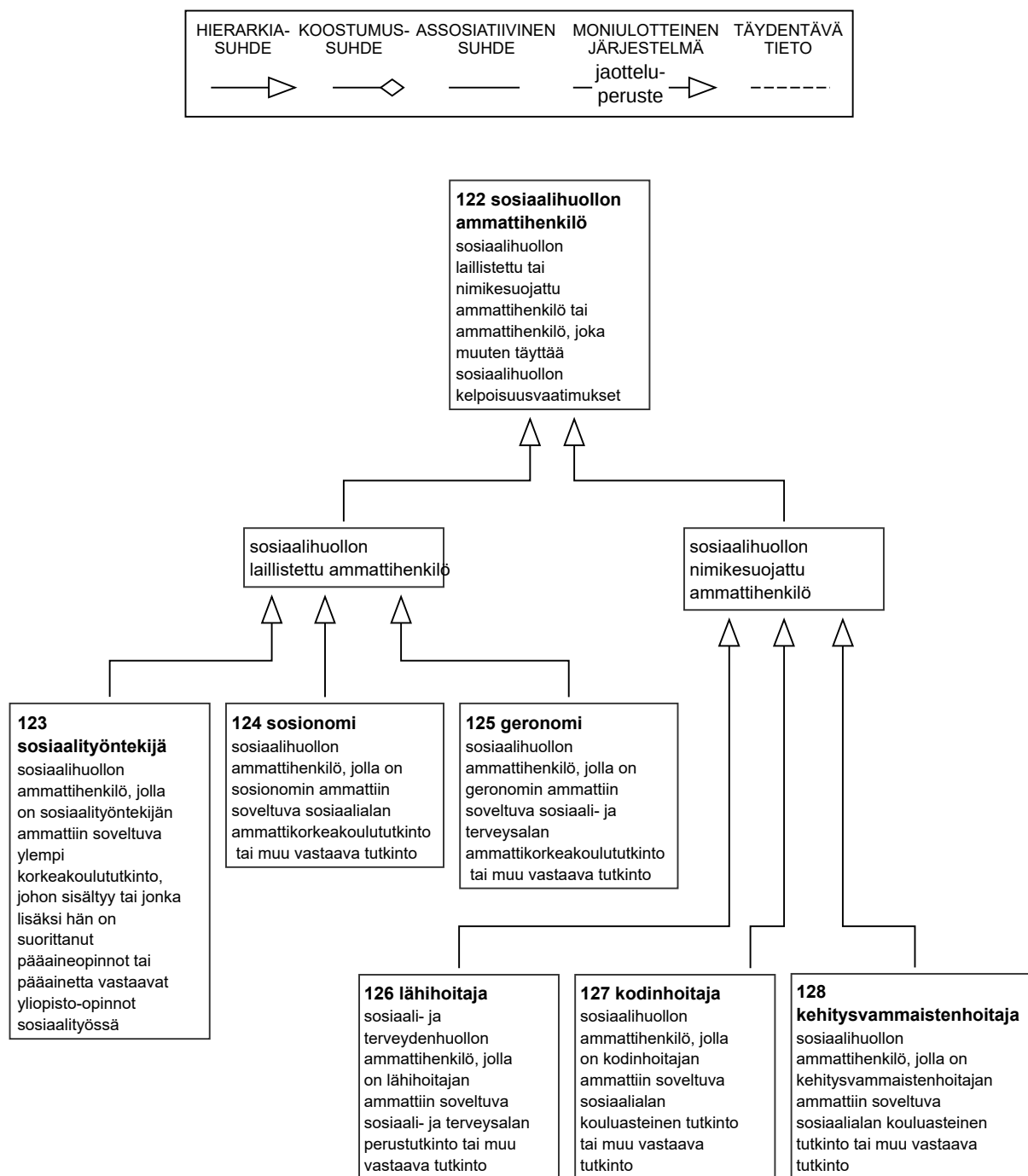
tehtävänimike henkilölle, joka neuvoo *asiakkaita* sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) soveltamisessa, avustaa asiakkaita muistutuksen tai kantelun tekemisessä, tiedottaa asiakkaiden oikeuksista, toimii asiakkaiden oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi sekä seuraa asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä tietyllä alueella ja raportoi siitä vuosittain kunnanhallitukselle

Jokaisen kunnan on nimettävä sosiaaliasiamies, joka voi olla yhteinen kahdella tai useammalla kunnalla.

Sosiaaliasiamiehenä voi toimia *sosiaalityöntekijä* tai henkilö, jolla on tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja alan tuntemus.

Käsitekaavio 17. Ammattihenkilöt.

Käsitekaavio 18. Sosiaalihuollon ammattihenkilöt.

2.6 Asiakkaat ja läheiset

131

kuultava

henkilö, jonka mielipidettä tai selitystä *viranomaisen* käsiteltävänä olevasta *hallintoasiasta* tiedustellaan *kuulemisen* yhteydessä

Käsitekaavio: *Asiakkaat ja läheiset*

132

asiaan osallinen

henkilö, joka liittyy käsiteltävänä olevaan *hallintoasiaan* mutta jolla ei ole asianosaisasemaa

Asiaan osallisia ovat esimerkiksi henkilöt, joita tulee kuulla tietyissä tilanteissa tai joilla on oikeus saada tietoa asiassa. Esimerkiksi lastensuojeluasiassa asiaan osallisia voivat olla muun muassa biologinen vanhempi, joka ei ole *huoltaja*, tai huoltajan uusi puoliso.

133

asianosainen

henkilö, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta *asia* koskee ja jolla on oikeus osallistua asian käsittelyyn

Esimerkiksi lastensuojeluasiassa asianosaisia ovat *huoltaja* ja 12 vuotta täyttänyt lapsi.

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

134

sivullinen

henkilö tai organisaatio, jolla ei ole oikeutta saada tiettyä henkilöä koskevia tietoja

Muut kuin *sosiaalihuollon asiakkaan asiaa* hoitava *sosiaalipalvelujen antaja*, asiakas ja *asianosainen* ovat kyseisessä *sosiaalipalvelussa* sivullisia. Asiakastietoja saa antaa sivullisille ainoastaan tietyn säännöksen tai asiakkaan suostumuksen perusteella.

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

135

läheinen; läheinen henkilö

henkilö, joka on tärkeä toiselle henkilölle sukulaisuuden, tuttavuuden tai muun yhteenkuuluvuuden perusteella

Läheisen nimeäminen perustuu *sosiaalihuollon asiakkaan* omaan ilmoitukseen, mutta *palvelun-antajan* täytyy päätöksenteossaan ja toiminnassaan ottaa huomioon asiakkaan läheiset vaikkei asiakas olisikaan ilmoittanut heitä. Sosiaalihuollossa asiakkaan läheinen voi olla *asianosainen*.

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

136

yhteyshenkilö

henkilö, johon voi olla yhteydessä tiettyyn *asiaan* liittyen

Yhteyshenkilö voi olla esimerkiksi *sosiaalihuollon asiakkaan* lähiomainen, *laillinen edustaja* tai muu *läheinen*.

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

137

huoltaja

henkilö, joka vastaa lapsen hullosta kokonaan tai osittain

Lapsen huoltajia ovat lapsen syntymän perusteella hänen molemmat vanhempansa, jos he ovat lapsen syntyessä avioliitossa keskenään. Jos vanhemmat eivät lapsen syntyessä ole avioliitossa keskenään, on äiti lapsensa huoltaja. Jos toinen vanhemmista on yksin lapsensa huoltaja ja vanhemmat menevät keskenään avioliittoon, tulevat he molemmat lapsensa huoltajiksi.

Vanhemmat voivat myös sopia lapsen hullosta *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksella* tai *lapsen syntymää edeltävällä yhteishuoltosopimuksella*. Lisäksi tuomioistuin voi päättää siitä, kenelle ja miten lapsen huolto uskotaan.

Lapsen huolto päättyy, kun lapsi täyttää kahdeksantoista vuotta tai sitä ennen menee avioliittoon.

Lapsen huollolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon muodostamaa kokonaisuutta.

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

138

huollettava

alaikäinen henkilö, jonka huollosta toinen henkilö vastaa

Lapsen huollolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon muodostamaa kokonaisuutta.

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

139

edunvalvoja

henkilö, joka hoitaa holhousviranomaisen tai tuomioistuimen määräämänä vajaavaltaisen taloudellisia [asioita](#) tai valvoo muuten hänen etuaan

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

140

edunvalvontavaltuutettu

edunvalvontavaltuutuksen saanut henkilö, joka edustaa valtuutuksen antanutta henkilöä taloudellisissa tai muissa [asioissa](#) siinä tapauksessa, ettei tämä terveydentilansa tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene huolehtimaan asioistaan

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

141

edunvalvontavaltuuttaja

edunvalvontavaltuutuksen antanut henkilö, jota valtuutuksen saanut henkilö edustaa taloudellisissa tai muissa [asioissa](#) siinä tapauksessa, ettei valtuutuksen antaja terveydentilansa tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene huolehtimaan asioistaan

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

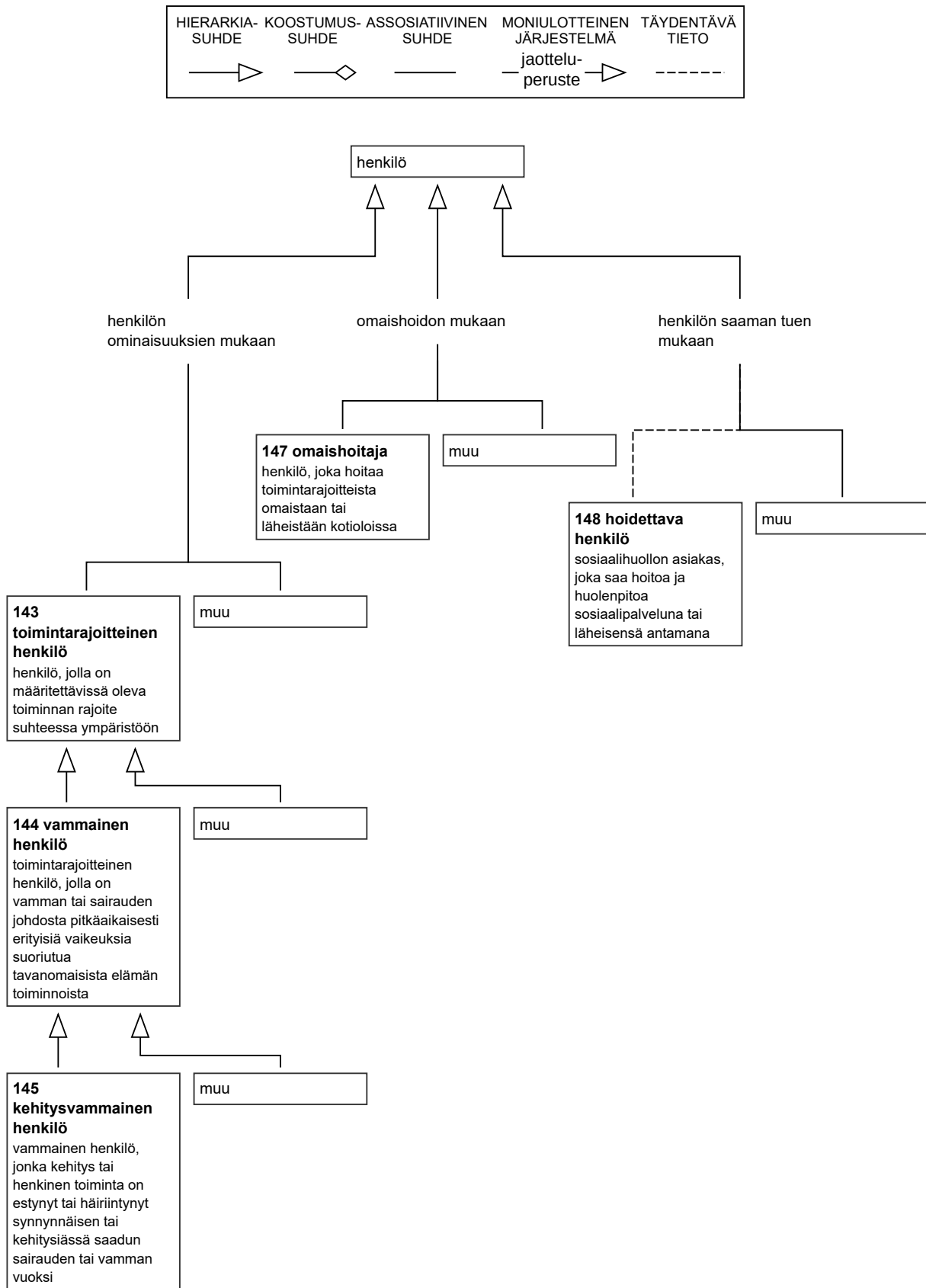
142

laillinen edustaja

henkilö, jolla on juridinen oikeus käyttää puhevaltaa päämiehensä puolesta

[Sosiaalihuollon asiakkaan](#) laillisena edustajana voi toimia esimerkiksi [huoltaja](#), [edunvalvoja](#) tai [edunvalvontavaltuutettu](#). Laillinen edustaja voi edustaa asiakasta esimerkiksi [hallintoasiassa](#).

Käsittekaavio: [Asiakkaat ja läheiset](#)

Käsitekaavio 19. Toimintarajoitteisuuden liittyvät roolit.

143

toimintarajoitteinen henkilö

henkilö, jolla on määritettävissä oleva toiminnan rajoite suhteessa ympäristöön

Henkilön rajoitteet voivat olla joko pysyviä tai tilapäisiä ja sekä fyysisiä, kognitiivisia, psyykkisiä että sosiaalisia.

Käsittekaavio: [Toimintarajoitteisuuteen liittyvät roolit](#)

144

vammainen henkilö; vammainen

toimintarajoitteinen henkilö, jolla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista

Käsittekaavio: [Toimintarajoitteisuuteen liittyvät roolit](#)

145

kehitysvammainen henkilö; kehitysvammainen

vammainen henkilö, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden tai vamman vuoksi

Käsittekaavio: [Toimintarajoitteisuuteen liittyvät roolit](#)

146

<sosiaali- ja terveydenhuolto>

iäkäs henkilö

toimintarajoitteinen henkilö, jonka toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta

147

omaishoitaja

henkilö, joka hoitaa *toimintarajoitteista* omaistaan tai *läheistään* kotiooloissa

Käsittekaavio: [Toimintarajoitteisuuteen liittyvät roolit](#)

148

<sosiaalihuolto>

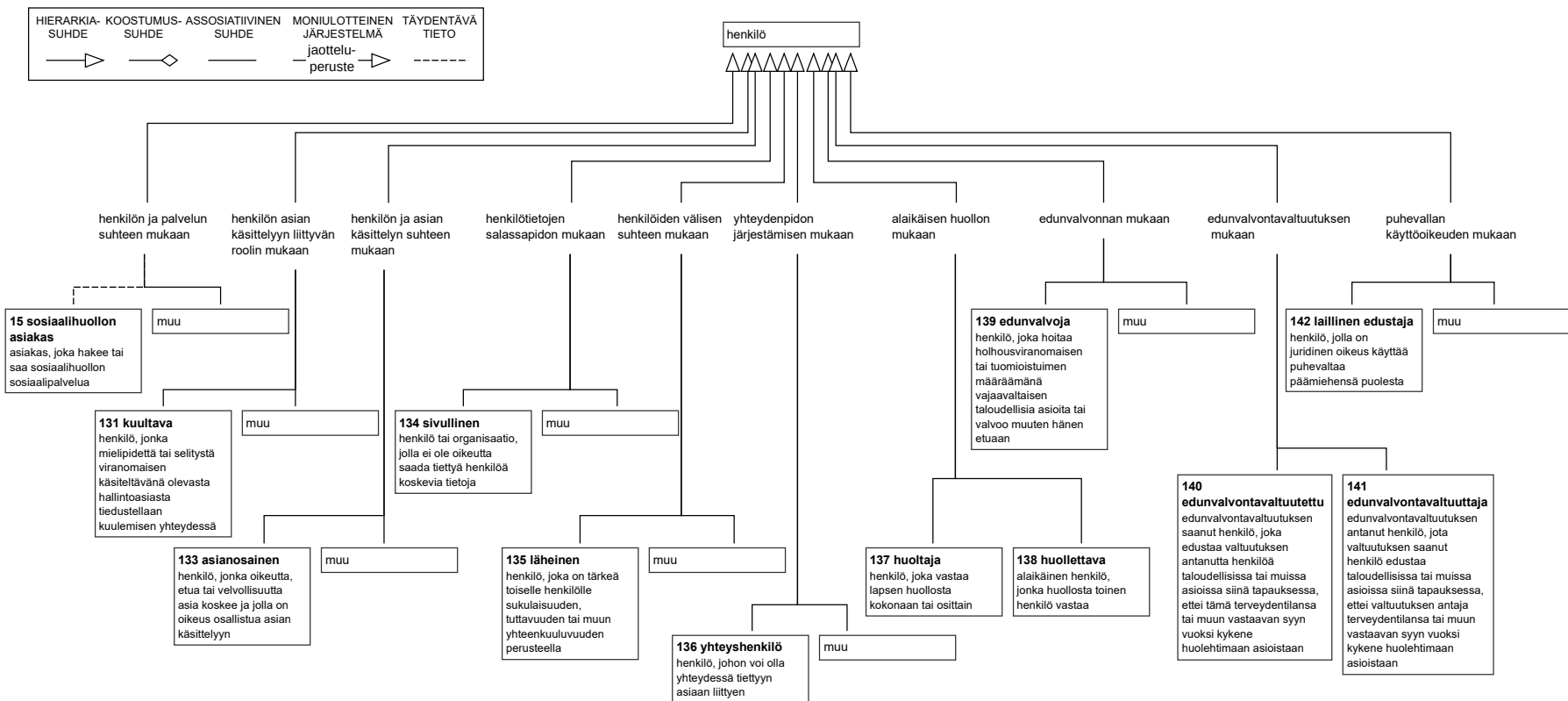
hoidettava henkilö; hoidettava

sosiaalihuollon asiakas, joka saa hoitoa ja huolenpitoa *sosiaalipalveluna* tai *läheisensä* antamana

Hoidettava henkilö voi saada esimerkiksi omaishoitoa, *perhehoitoa* tai *sijaishoitoa*.

Käsittekaavio: [Toimintarajoitteisuuteen liittyvät roolit](#)

Käsittekaavio 20. Asiakkaat ja läheiset.

3 SOSIAALIPALVELUJEN ASIAKASTIETOJEN DOKUMENTOINTI

3.1 Asiakirjoihin liittyviä yleisiä käsitteitä

149

asiakirja

tallenne, jolla on oikeudellista arvoa tai joka on laadittu tai vastaanotettu jonkin yhteisön tai yksittäisen henkilön toiminnan yhteydessä tai toimintaa varten

Asiakirja voi sisältää kirjoitettua tekstiä, kuvaa tai ääntä. Se voidaan tallentaa sähköisessä tai paperimuodossa.

Käsittekaavio: [Asiakirjat](#)

150

asiakasasiakirja

asiakirja, joka sisältää henkilöasiakasta koskevaa tietoa

Asiakasasiakirjoja laaditaan sekä *sosiaalihuollossa* että terveydenhuollossa. Terveydenhuollossa laaditaan sekä potilasasiakirjoja että muunlaisia asiakasasiakirjoja.

Käsittekaaviot: [Sosiaalihuollon toiminta](#) ja [Asiakirjat](#)

151

sosiaalihuollon asiakasasiakirja

henkilön *sosiaalihuollon tuen tarpeen* tai *sosiaalihuollon asiakkuuden* perusteella laadittu tai asiakkuuteen muuten liittyvä *asiakasasiakirja*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin tallennetaan *sosiaalihuollon asiakasta* koskevat tiedot, jotta hänen *asioitaan* voidaan hoitaa sujuvasti. Asiakasasiakirjat säilyvät myös todisteena esimerkiksi asian käsittelystä ja annetusta *sosiaalipalvelusta*. Asiakasasiakirjat laaditaan *sosiaalihuollon palveluprosesseissa*. Esimerkiksi *päätökset* laaditaan *palvelun järjestämisprosessissa*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen laatijoina on *asiakirjatyypin* mukaan sosiaalihuollon *palveluntajia* ja asiakkaita sekä muita henkilöitä tai tahoja. *Hakemuksia*, *sopimuksia* ja *ilmoituksia* voivat laatia useat eri tahot. Sen sijaan *selvityksiä* ja *suostumuksia* antavat ainoastaan *sosiaalihuollon asiakkaat*, heidän edustajansa tai muut *asianosaiset*. Pääasiassa sosiaalihuollon palveluntajat voivat laatia *arvioita*, *asiakaskertomusmerkintöjä*, *laskelmia*, *lausuntoja*, *lähetteitä*, *pyyntöjä*, *päätöksiä*, *yhteenvetoja*, *maksusitoumuksia* ja *suunnitelmia*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjat ovat salassa pidettäviä. Sosiaalihuollon asiakkaalla ja hänen *laillisella edustajallaan* sekä muulla asianosaisella on oikeus saada tieto sellaisista asiakasasiakirjaan sisältyvistä tiedoista, jotka koskevat häntä itseään. Tähän tiedonsaantioikeuteen on laeissa säädetty joitain rajoituksia.

Käsittekaaviot: [Asiakirjat](#) ja [Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit](#)

152

asia-asiakirja

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jossa *palvelunjärjestäjä* ylläpitää keskeisiä tietoja yhden *sosiaalihuollon asian* hallintaa varten

Asia-asiakirjaan liitetään muut kyseiseen asiaan kuuluvat sosiaalihuollon asiakasasiakirjat.

Asia-asiakirja ja sen sisältämä asia liittyvät yhteen tai useampaan *sosiaalihuollon asiakkaaseen*.

Käsittekaavio: [Asiakirjat](#)

153

asiakkuusasiakirja

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jossa *palvelunjärjestäjä* ylläpitää *sosiaalihuollon asiakkaan* perustietoja sekä *sosiaalihuollon asiakkuuden* hallinnassa tarvittavia tietoja

Asiakkuusasiakirja sisältää tiedot myös sosiaalihuollon asiakkaan *sosiaalipalveluista* vastavasta työntekijästä ja muista asiakkuuden kannalta tärkeistä, asiakkaaseen liittyvistä henkilöistä.

Asiakkuusasiakirjan sisältämiä asiakkaan perustietoja voidaan hyödyntää yhdessä muiden asiakkaan sosiaalihuollon asiakastietojen kanssa.

Palvelunjärjestäjän vastuulla on ylläpitää asiakkuusasiakirjaa jokaisesta asiakkaastaan.

Käsittekaavio: [Asiakirjat](#)

154

asiakirjatyyppi; asiakirjan tyyppi

asiakirjan käyttötarkoitukseen liittyvien ominaisuuksien kokonaisuus

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoja varten on mallinnettu erilaisia *yleisiä* ja *tarkennettuja asiakirjatyyppejä*.

Sosiaalihuollossa asiakirjatyyppi ilmoitetaan metatiedolla, mikä mahdollistaa tietyn tyyppisten asiakirjojen hakemisen arkistosta.

Käsittekaavio: [Asiakirjat](#)

155

yleinen asiakirjatyyppi

mieluummin kuin: laaja asiakirjatyyppi

asiakirjatyyppi, joka on tunnusomainen samankaltaisten *asiakirjojen* ryhmälle

Sosiaalihuollon Kanta-palveluja varten on mallinnettu yleisten asiakirjatyyppien rakenteet, joiden pohjalta mallinnetaan *tarkennettujen asiakirjatyyppien* rakenteita. Muista yleisistä asiakirjatyypeistä poikkeava on *muu asiakasasiakirja*, jolle ei ole mallinnettu rakennetta.

Yleisiä asiakirjatyyppejä ovat esimerkiksi *hakemus*, *päätös* ja *suunnitelma*.

Käsittekaavio: [Asiakirjat](#)

156

tarkennettu asiakirjatyyppi

mieluummin kuin: suppea asiakirjatyyppi; suppeampi asiakirjatyyppi

asiakirjatyyppi, joka sisältää tietyn *yleisen asiakirjatyypin* ominaisuuksia ja näiden lisäksi *asiakirjan* täsmällisempään käyttötarkoitukseen liittyviä ominaisuuksia

Sosiaalihuollon Kanta-palveluja varten on mallinnettu tiettyjen tarkennettujen asiakirjatyyppien rakenteet yleisten asiakirjatyyppien rakenteiden pohjalta. Muista tarkennetuista asiakirjatyypeistä poikkeavia ovat tarkennetut asiakirjatyypit *liite*, *muu sosiaalihuollossa laadittu asiakasasiakirja* ja *muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja*, joille ei ole mallinnettu rakennetta mutta jotka ovat luokkia Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokituksessa.

Sosiaalihuollossa tarkennettuja asiakirjatyyppejä ovat esimerkiksi *täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemus*, *päätös lapsen huostaanotosta ja sijaishuollosta* ja *aktivointisuunnitelma*.

Käsittekaavio: [Asiakirjat](#)

157

kirjaaminen

merkintöjen tekeminen *asiakirjaan*

Sosiaalihuollon asiakastyössä kirjaaminen tarkoittaa sitä, että *sosiaalihuollon ammattihenkilö* vie tietoja *sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin*. Sosiaalihuollossa käytetään kirjaamisesta myös dokumentointi-termiä.

Käsittekaavio: [Asiakirjat](#)

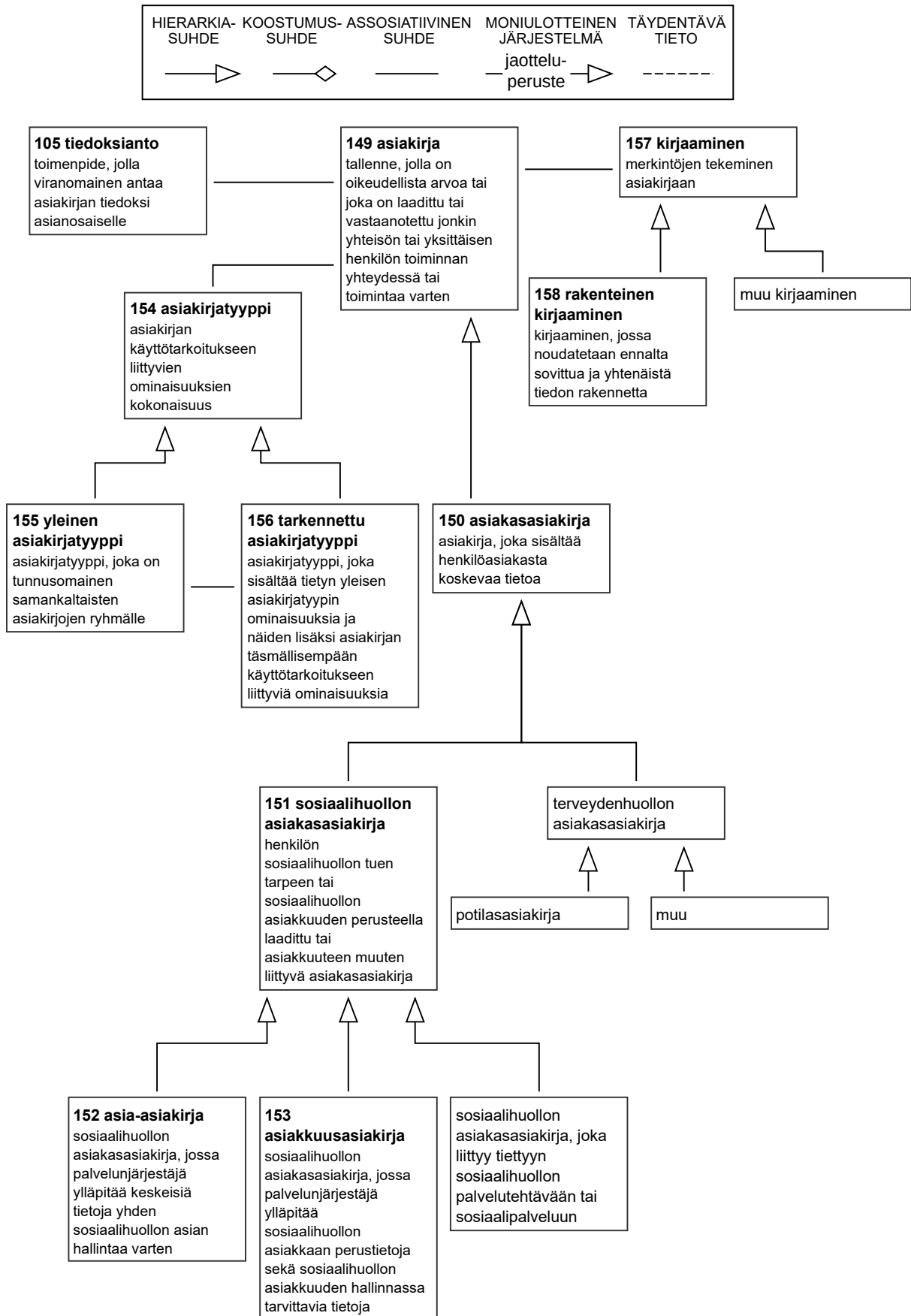
158

rakenteinen kirjaaminen; määrämuotoinen kirjaaminen

kirjaaminen, jossa noudatetaan ennalta sovittua ja yhtenäistä tiedon rakennetta

Yhteisiä tiedon rakenteita voidaan sopia eri tasoilla, kuten valtakunnallisesti tai tietyssä organisaatiossa.

Käsittekaavio: [Asiakirjat](#)

Käsittekaavio 21. Asiakirjat.

3.2 Sosiaalihuollon yleiset asiakirjatyytit

159

hakemus

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla henkilö pyytää tai vaatii itse tai hänen *laillinen edustajansa* tai *palvelunantaja* pyytää tai vaatii hänen *asiassaan palvelua*, *etuutta* tai *toimenpidettä* palvelunantajalta, *viranomaiselta* tai tuomioistuimelta

Hakemuksia ovat esimerkiksi henkilön itse laatima *täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemus* ja palvelunantajan laatima *huostaanottohakemus hallinto-oikeudelle*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yleinen asiakirjatyyppi*

Käsittekaaviot: Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit ja Hakemukset

160

ilmoitus

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla henkilö, *palvelunantaja* tai *viranomainen* antaa tiedoksi henkilöön liittyvän tilanteen, *toimenpiteen* tai *palvelutarpeen*

Ilmoitusta ei edellä neuvottelemisen, kuten *sopimusta* edeltää, eikä ilmoituksesta voi valittaa, kuten *päätöksestä*. Usein ilmoitus sitoo tai velvoittaa sen vastaanottajaa. Esimerkiksi *lastensuojeluilmoitus* on käsiteltävä seitsemän arkipäivän kuluessa sen vastaanottamisesta.

Ilmoituksia ovat esimerkiksi *ilmoitus lapsen elatusavun lakimääräisestä muutoksesta* ja *ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yleinen asiakirjatyyppi*

Käsittekaaviot: Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit ja Ilmoitukset

161

selvitys

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla henkilö antaa *palvelunantajalle* tietoa itseään koskevan *asian* ratkaisemiseksi tai *palvelun* järjestämiseksi

Selvityksiä ovat esimerkiksi *sosiaalihuollon asiakkaan tulo- ja menoselvitys* ja *adoptionhakkijoiden taustaselvitys*.

Sosiaalihuollossa selvittämisen lopputuloksena syntyy myös *arvioita*, *lausuntoja* tai *yhteenvedoja*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yleinen asiakirjatyyppi*

Käsittekaaviot: Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit ja Selvitykset

162

sopimus

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jossa määritetään sovittu *asian* sisältö ja ehdot osapuolia sitovasti

Sopimuksen osapuolina voivat olla *sosiaalihuollon asiakas* tai asiakkaat sekä yksi tai useampi *palvelunantaja*. Esimerkiksi *sopimus sosiaalisesta luotosta* on asiakkaan ja palvelunantajan välinen ja *lapsen elatussopimus* on asiakkaiden välinen.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yleinen asiakirjatyyppi*

Käsittekaaviot: Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit ja Sopimukset

163

suostumus

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla *sosiaalihuollon asiakas* itse tai *edunvalvoja* hänen puolestaan tai muu *asianosainen* vapaaehtoisesti ja tietoisesti ilmaisee tahtonsa tietyssä *asiassa*

Suostumuksia ovat esimerkiksi *suostumus adoption* ja *sosiaalisen luoton valtakirja*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yleinen asiakirjatyyppi*

Käsittekaaviot: Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit ja Suostumukset

164

arvio

ei: tarkistus; päivitys

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jossa *palvelunantaja* tarkastelee *sosiaalihuollon asiakkaan* tilannetta ja tekee päätelmän *sosiaalihuollon palveluprosessin* edistämiseksi tai sen päättämiseksi

Arvio tulee pääsääntöisesti laatia yhdessä asiakkaan kanssa sekä mahdollisesti hänen *läheisensä* kanssa. Arvion laatimiseen voivat osallistua myös tarvittavat *asiantuntijat*.

Arvioita laaditaan asiakkuuden eri vaiheissa, ja ne liittyvät esimerkiksi *sosiaalihuollon asiakkuuden* edellytysten täyttymisen tai *palvelutarpeen arviointiin*.

Arvioita ovat esimerkiksi *lastensuojeluilmoituksen arvio* ja *työikäisten palvelutarpeen arvio*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Arviot*

165

palvelutarpeen arvio

sosiaalihuollon asiakkaan ja *palvelunjärjestäjän* pääsääntöisesti yhdessä tekemä *arvio* asiakkaan tilanteesta sekä *sosiaalipalvelujen* ja *erityisen tuen tarpeesta*

Palvelutarpeen arvio tehdään tarvittaessa yhdessä asiakkaan omaisen tai *läheisen* sekä muiden toimijoiden kanssa.

Palvelutarpeen arvioon tulee kirjata asiakkaan mielipide ja näkemys *palvelutarpeestaan*. Arvion pitää myös sisältää *sosiaalihuollon ammattihenkilön* johtopäätökset *sosiaalihuollon asiakkuuden* edellytyksistä. Lisäksi arvioon pitää kirjata, onko *tuen tarve* luonteeltaan tilapäistä, toistuvaa tai pitkäaikaista ja tarvitseeko asiakas omatyöntekijän. Arvioon kirjataan myös läheisverkoston kartoittamisen tuloksena se, miten omaiset tai muut asiakkaan läheiset osallistuvat asiakkaan tukemiseen.

Palvelutarpeen arviota ei ole mallinnettu omaksi *asiakirjatyypikseen*. Palvelutarpeen arviot ovat asiakirjatyypiltään *arvioita*, ja ne on määritelty *sosiaalihuollon palvelutehtävän* näkökulmasta.

Palvelutarpeen arvio laaditaan *palvelutarpeen arviointiprosessissa*.

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon palveluprosessit, Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Arviot*

166

asiakaskertomusmerkintä

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, johon *palvelunantaja* kirjaa tietoa *sosiaalihuollon asiakkaan* tilanteesta tai hänen *sosiaalihuollon asiansa* kannalta merkittävistä tapahtumista tai toiminnoista

Asiakaskertomusmerkintöihin kirjataan lakisäätteisiä tai muita olennaisia asiakastietoja, joita ei ole tallennettu muihin sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin. Asiakaskertomusmerkintä voi sisältää esimerkiksi sosiaalipalvelun alkamisen ja päättymisen ajankohdat.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Asiakaskertomusmerkinnät*

167

asiakaskertomus

sosiaalihuollon asiakkaan asiakaskertomusmerkintöjen kokonaisuus

Asiakaskertomuksesta voidaan tehdä kooste, johon haetaan asiakaskertomusmerkintöjä tietyillä hakukriteereillä. Koostetta ei tallenneta arkistoon, eikä siitä muodostu *sosiaalihuollon asiakasasiakirjaa*. Koosteen hakukriteerit voidaan tallentaa jatkokäyttöä varten.

Asiakaskertomus ei ole sosiaalihuollon asiakasasiakirja.

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Asiakaskertomusmerkinnät*

168

kuulemisasiakirja

ei: kuulemiskertomus

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, johon palveluntaja kirjaa *asianosaisen* tai *asiaan osallisen* ilmaisevan mielipiteen joko hallintolaissa säädetyn *kuulemisen* tai muun mielipiteen selvittämisen perusteella *viranomaisen* ratkaistavana olevasta *asiasta* ja tarvittaessa henkilön selityksen sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun

Asianosaisen kuulemisesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Hallintolain mukaan *hallintoasiassa* asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. *Lastensuojelussa kuultavia* voivat olla sekä asianosaiset että asiaan osalliset.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Kuulemisasiakirjat*

169

laskelma

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, johon *palveluntaja* laskee tietyin perustein *sosiaalihuollon asiakkaan* taloudellisen tilanteen asiakkaan *asian* ratkaisemiseksi

Laskelmia ovat esimerkiksi *sosiaalihuollon asiakasmaksulaskelma* ja *lapsen elatusapulaskelma*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Laskelmat*

170

lausunto

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla *palveluntaja* esittää pyynnöstä asiantuntemukseen perustuvan näkemyksensä *sosiaalihuollon asiakkaan asiasta* kolmannelle osapuolelle

Lausunto voi koskea esimerkiksi asiakkaan tilannetta tai *palvelutarvetta* tai asiakkaalle annettua *päätöstä*.

Lausunto voidaan antaa paitsi erillisestä pyynnöstä myös vakiintuneen käytännön perusteella.

Lausunnon saava kolmas osapuoli voi olla paitsi *sosiaalihuollon* ulkopuolinen taho myös sosiaalihuollon *palvelunjärjestäjä*, jolle *palveluntuottaja* antaa lausunnon.

Lausuntoja ovat esimerkiksi *selvitys adoptionhakijoista* ja *isyiden selvittämisspöytäkirja*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Lausunnot*

171

lähete

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla *palveluntaja* lähettää *sosiaalihuollon asiakkaan* toisen tahon antamiin *palveluihin*

Lähte voidaan antaa *sosiaalipalveluihin* sekä yhden *sosiaalihuollon palvelutehtävän* sisällä että palvelutehtävien välillä tai muihin kuin sosiaalipalveluihin.

Sosiaalihuollossa lähetteitä ovat esimerkiksi *sosiaalihuollon lähete* ja *oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaus tai määräys*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Lähetteet*

172

maksusitoumus

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla *palvelunjärjestäjä* antamansa *päätöksen* perusteella sitoutuu maksamaan *sosiaalihuollon asiakkaalle* annettavan tuotteen tai *palvelun* kustannukset tai osan niistä

Maksusitoumuksia ovat esimerkiksi *täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen maksusitoumus* ja *palveluseteli*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Maksusitoumukset*

173

pyyntö

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla *palvelunantaja* pyytää tietoja tai virka-apua *sosiaalihuollon asiakkaan asian* ratkaisemiseksi tai käsittelemiseksi

Sosiaalihuollossa pyyntöjä ovat esimerkiksi *virka-apupyyntö* ja *verotietopyyntö*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Pyyntöt*

174

päätös

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolla *viranomainen* tai viranomaisen roolissa toimiva *palvelunantaja* antaa ratkaisunsa *sosiaalihuollon asiakkaan hallintoasiassa*

Sosiaalihuollossa hallintoasioina käsitellään esimerkiksi *sosiaalipalveluja*, *etuuksia* ja *sosiaalihuollon asiakasmaksuja*. Hallintopäätöksistä on aina laadittava päätösasiakirja, joka on annettava tiedoksi *asianosaiselle* muutoksenhakuohjeineen.

Kirjallisesta päätöksestä on käytävä selvästi ilmi 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta; 2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu; 3) päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai veloitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu sekä 4) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Päätöksiä ovat esimerkiksi *päätös isyyden selvittämisen keskeyttämisestä* ja *päätös erityishuolto-ohjelmasta*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit, Päätökset ja Päätökset toimenpiteestä*

175

suunnitelma

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jossa *palvelunantaja* ja *sosiaalihuollon asiakas* pääsääntöisesti yhdessä ja yhteisymmärryksessä joko asettavat asiakkaan *palvelutarpeeseen* liittyvät tavoitteet ja keinot niihin pääsemiseksi tai suunnittelevat keinoja asiakkaan hyödynnettäväksi elämäntilanteessaan

Asiakassuunnitelman, *toteuttamissuunnitelman* ja niitä vastaavien suunnitelmien toteutumista on seurattava, ja suunnitelma on arvioitava määräajoin. Arvioinnin yhteydessä laaditaan uusi suunnitelma, johon kirjataan toteutumista koskevat tiedot.

Suunnitelman laatimisesta säädetään yleisesti sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000, 7 §) ja sosiaalihuoltolaissa (1301/2014, 39 §). Sosiaalihuollossa laaditaan pääasiassa asiakas- ja toteuttamissuunnitelmia.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yleinen asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit ja Suunnitelmat*

176

asiakassuunnitelma

mieluummin kuin: palvelusuunnitelma

palvelunjärjestäjän yhteisymmärryksessä *sosiaalihuollon asiakkaan* kanssa laatima *suunnitelma*, joka koskee *palveluntuottajien* asiakkaalle toteuttamia *palveluja* ja jossa kuvataan asiakkaan tuen tarve ja keskeiset tavoitteet, joihin *sosiaalihuollon* avulla pyritään, sekä asiakkaan *palvelutarpeen* edellyttämät *sosiaalipalvelut* ja muu tuki

Asiakassuunnitelmaan voidaan kirjata asiakkaalle myönnetty ja hänen tarvitsemansa *sosiaalipalvelut*, muut palvelut tai *etuudet*.

Asiakassuunnitelman sisällöstä säädetään sosiaalihuoltolaissa (1301/2014), sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetussa laissa (254/2015) ja joissain sosiaalihuollon erityislaeissa.

Asiakassuunnitelmaa ei ole mallinnettu omaksi *asiakirjatyypikseen*. Asiakassuunnitelmat ovat asiakirjatyypiltään suunnitelmia.

Käsittekaaviot: *Sosiaalihuollon palveluprosessit, Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyypit, Suunnitelmat ja Asiakassuunnitelmat*

177

toteuttamissuunnitelma

palveluntuottajan yhteisymmärryksessä *sosiaalihuollon asiakkaan* kanssa laatima *suunnitelma*, joka tehdään asiakkaalle myönnetyn palvelun toteuttamiseksi ja jossa kuvataan *palvelu*, sen tavoitteet sekä palvelun toteuttamisen yksityiskohdat ja jonka tulee noudattaa mahdollista *asiakassuunnitelmaa*

Toteuttamissuunnitelmaa on seurattava ja tarkistettava.

Toteuttamissuunnitelma-termiä ei ole perinteisesti käytetty, mutta sitä suositetaan yhtenäisyyden vuoksi käytettäväksi kaikista tämäntyyppisistä suunnitelmista, vrt. *asiakassuunnitelmaan*.

Toteuttamissuunnitelmaa ei ole mallinnettu omaksi *asiakirjatyyppikseen*. Toteuttamissuunnitelmat ovat asiakirjatyyppiltään suunnitelmia.

Käsittekaaviot: [Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit, Suunnitelmat ja Toteuttamissuunnitelmat](#)

178

yhteenveto

sosiaalihuollon asiakasasiakirja, johon *palvelunantaja* kokoaa *sosiaalihuollon asiakkaan asiaan* liittyvät keskeiset tiedot tiettyä tarkoitusta varten

Esimerkiksi *sijoitettavan lapsen esitiedot* on yhteenveto.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yleinen asiakirjatyyppi*

Käsittekaaviot: [Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit ja Yhteenvedot](#)

179

muu asiakasasiakirja

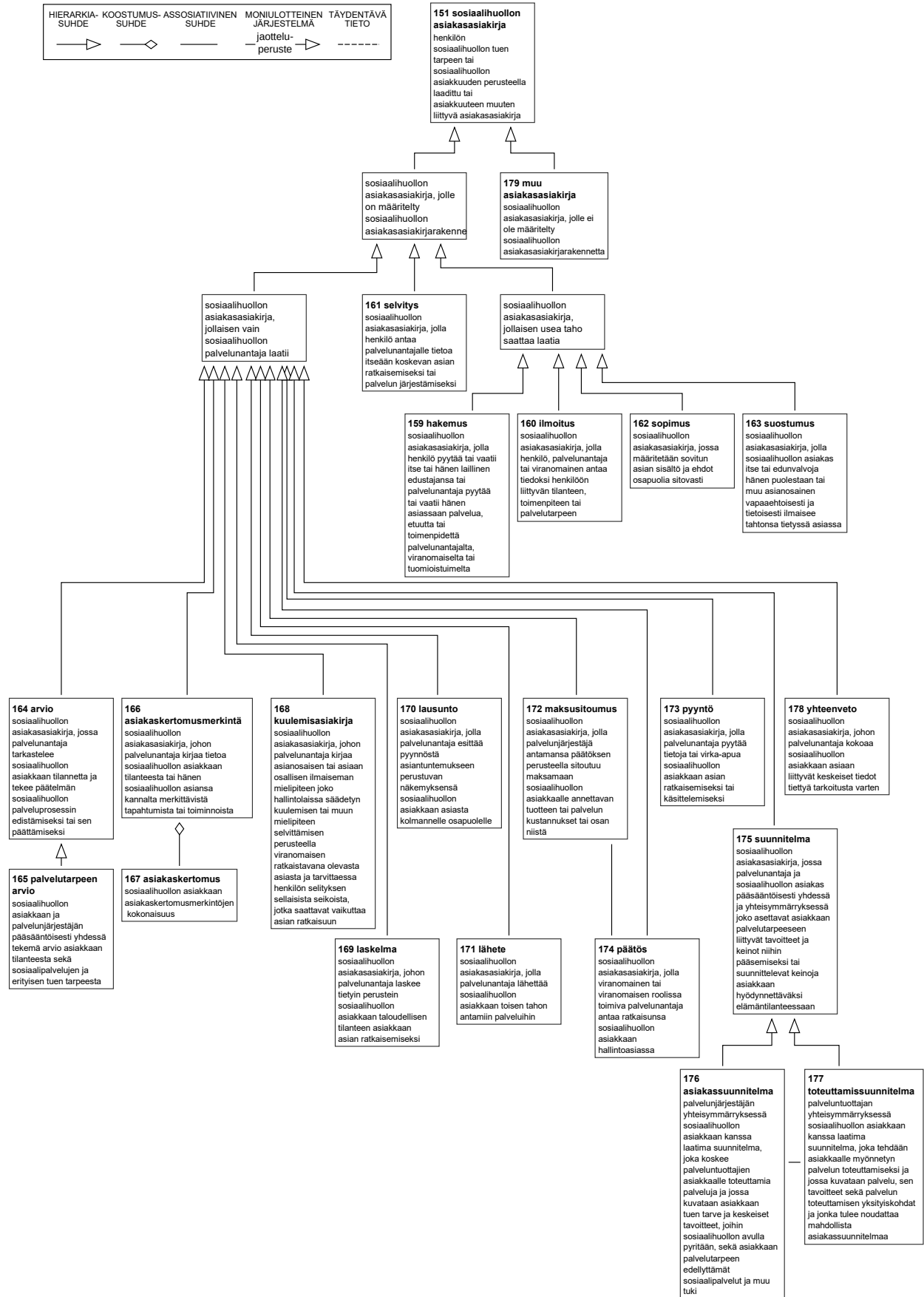
sosiaalihuollon asiakasasiakirja, jolle ei ole määritelty *sosiaalihuollon* asiakasasiakirjarakennetta

Tämä asiakirja voi olla *muu sosiaalihuollossa laadittu asiakasasiakirja*, *muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja* tai *liite*.

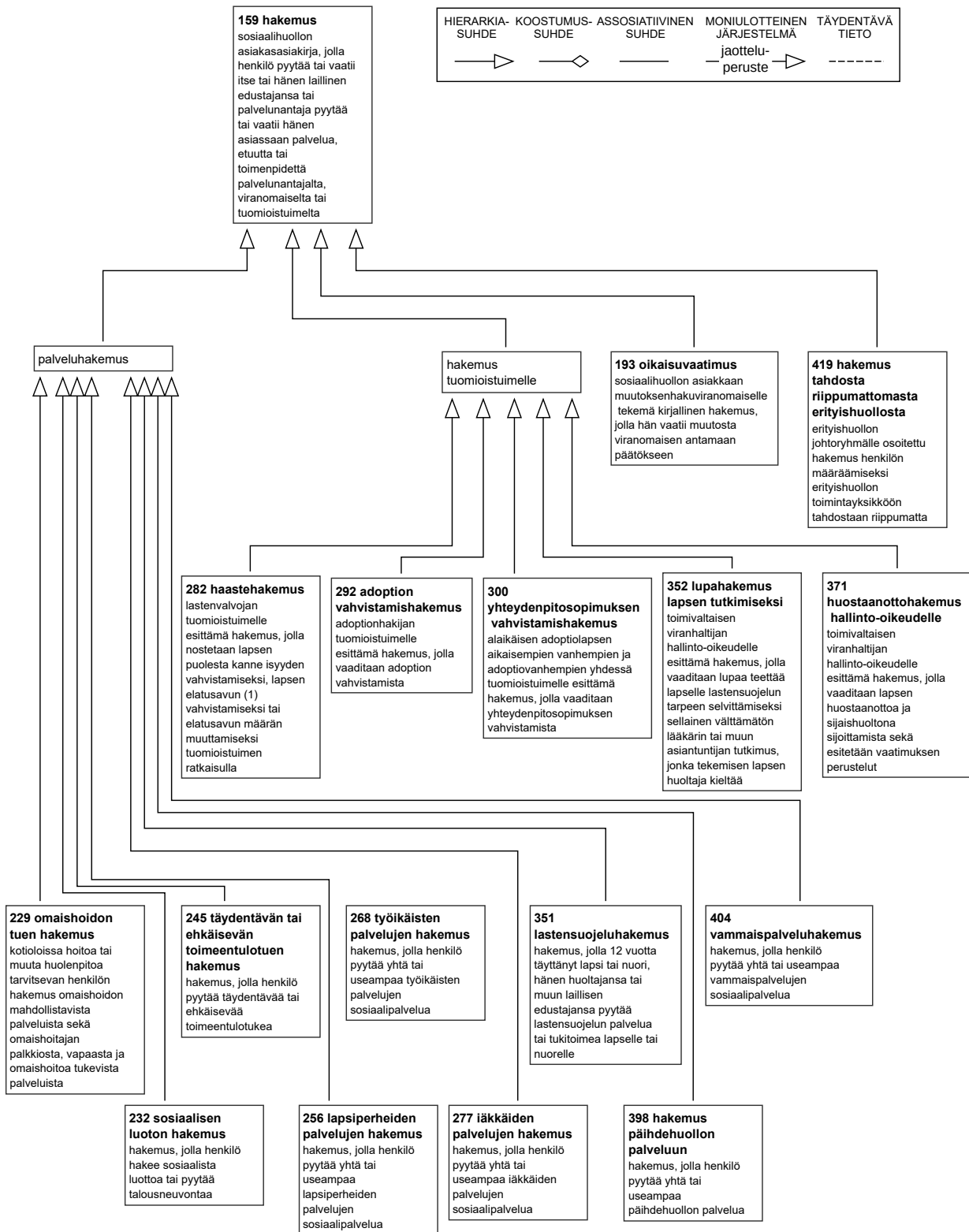
Muu asiakasasiakirja on metatieto sellaiselle asiakasasiakirjalle, jolle ei ole mallinnettu rakennetta sosiaalihuollon Kanta-palveluja varten.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yleinen asiakirjatyyppi*

Käsittekaaviot: [Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit ja Muut asiakasasiakirjat](#)

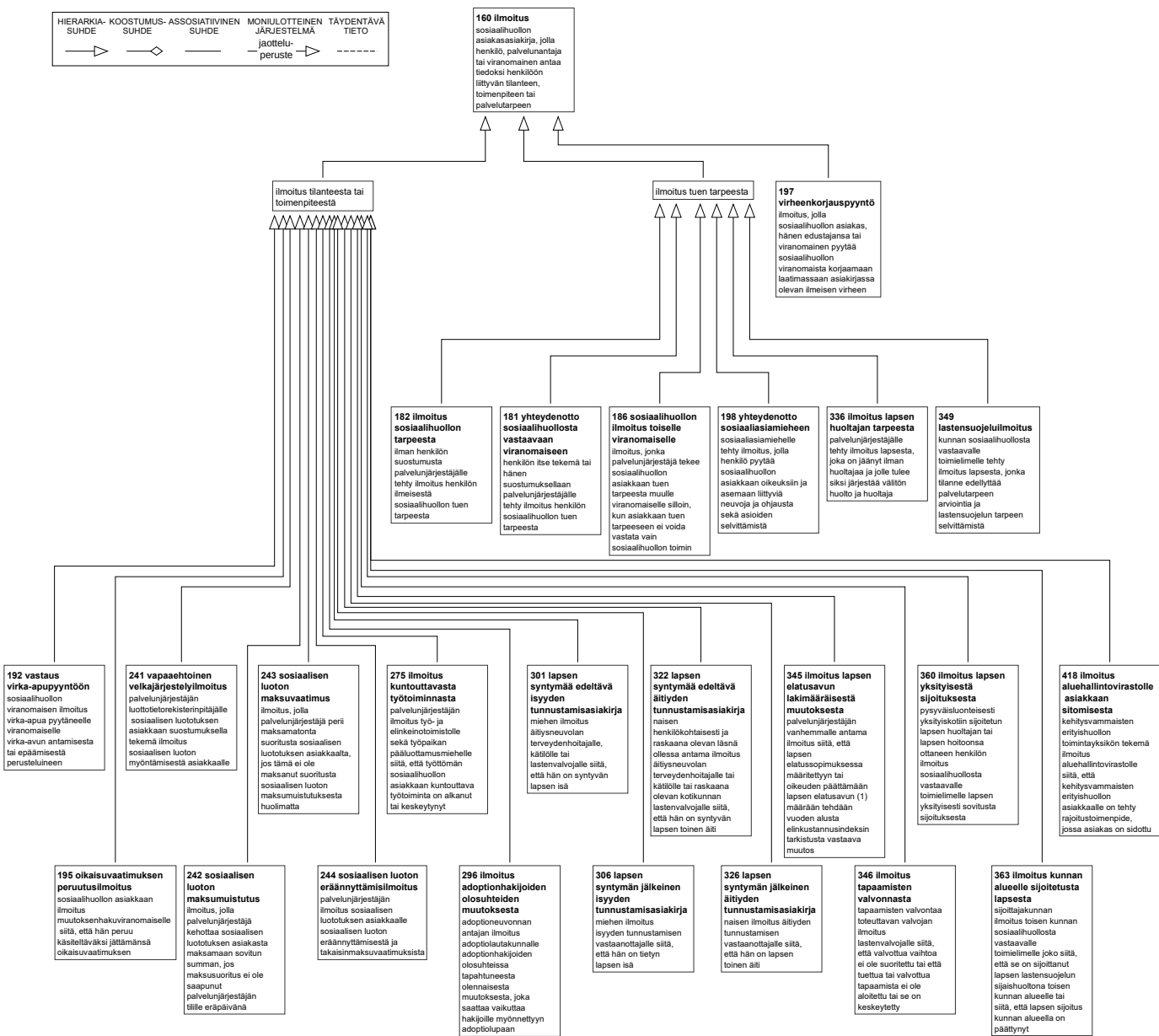

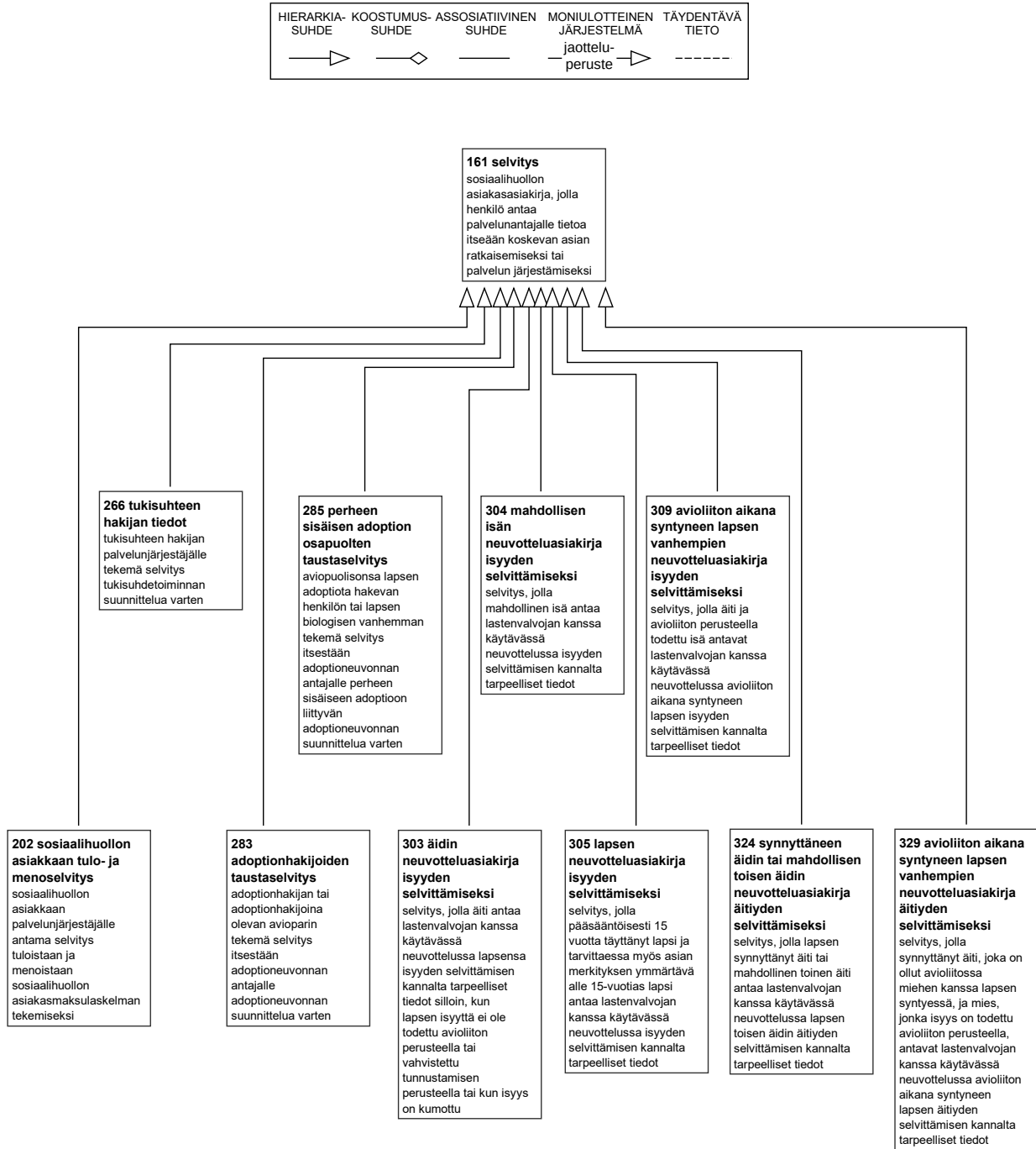
Käsitekaavio 22. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen yleiset asiakirjatyytit.

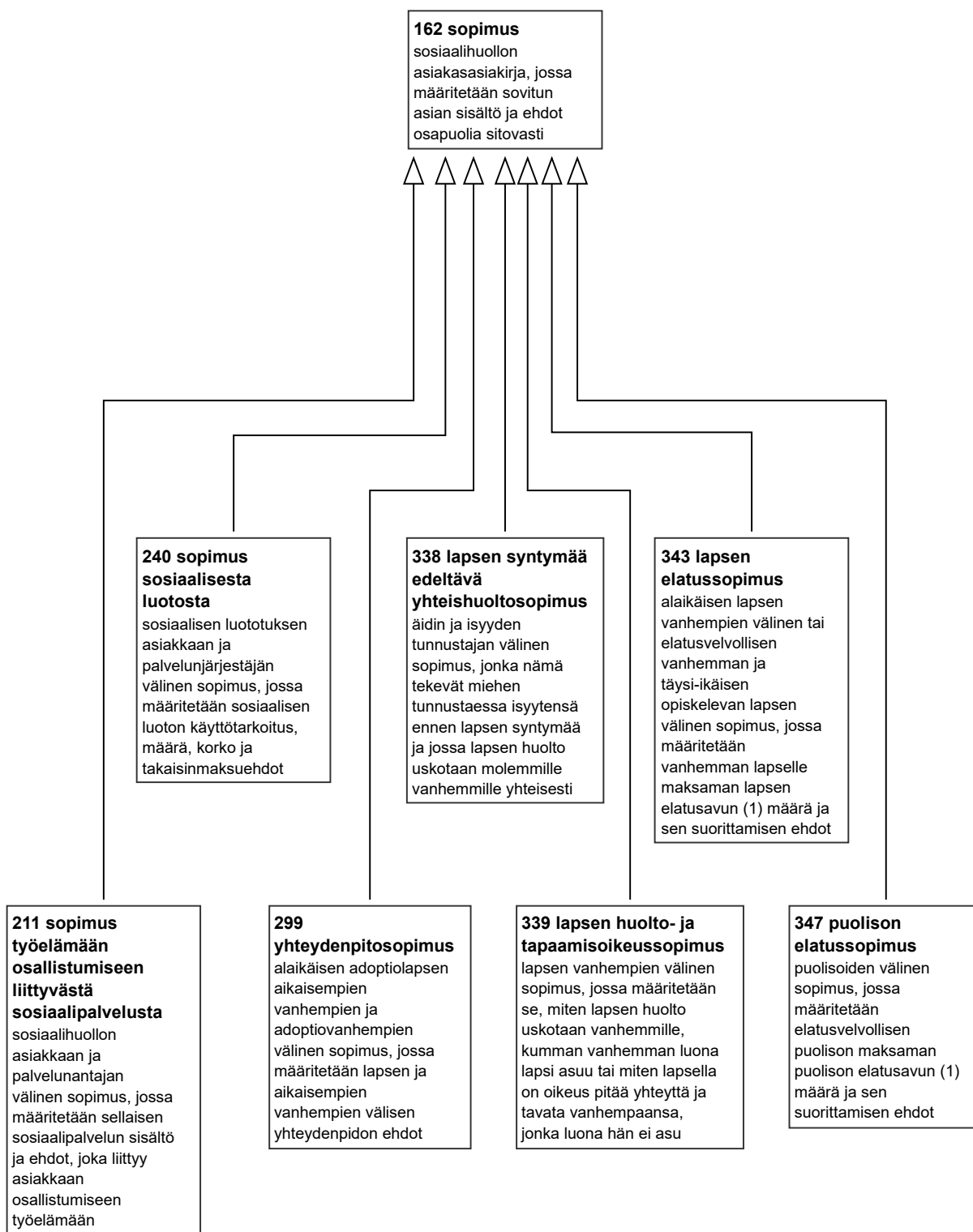
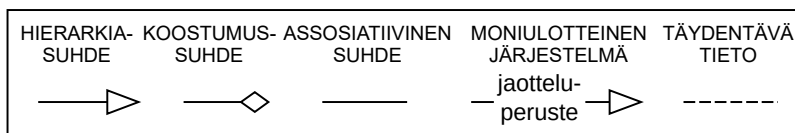
Käsittekaavio 23. Hakemukset.

Käsittekaavio 24. Ilmoitukset.

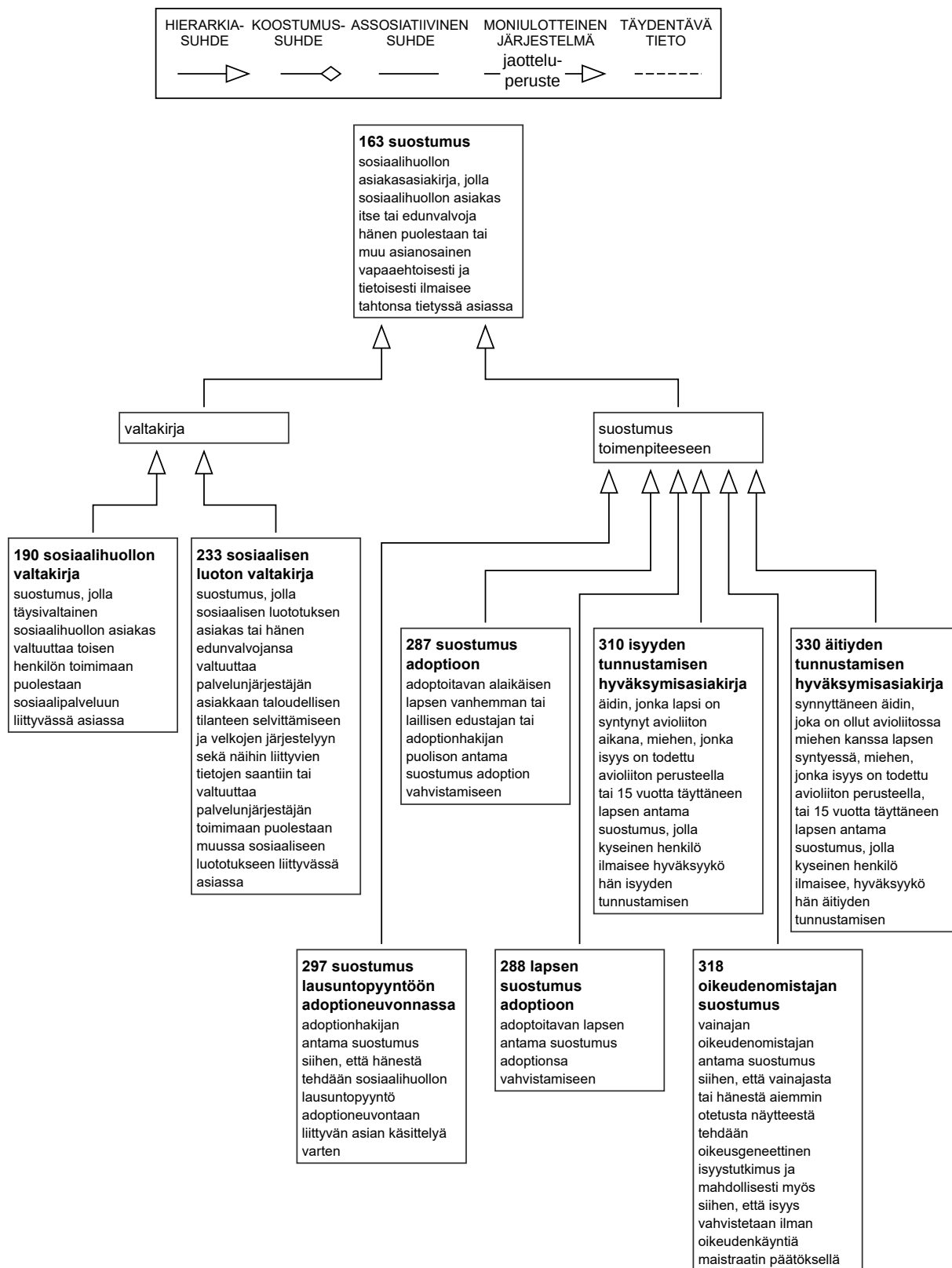

Käsitekaavio 25. Selvitykset.

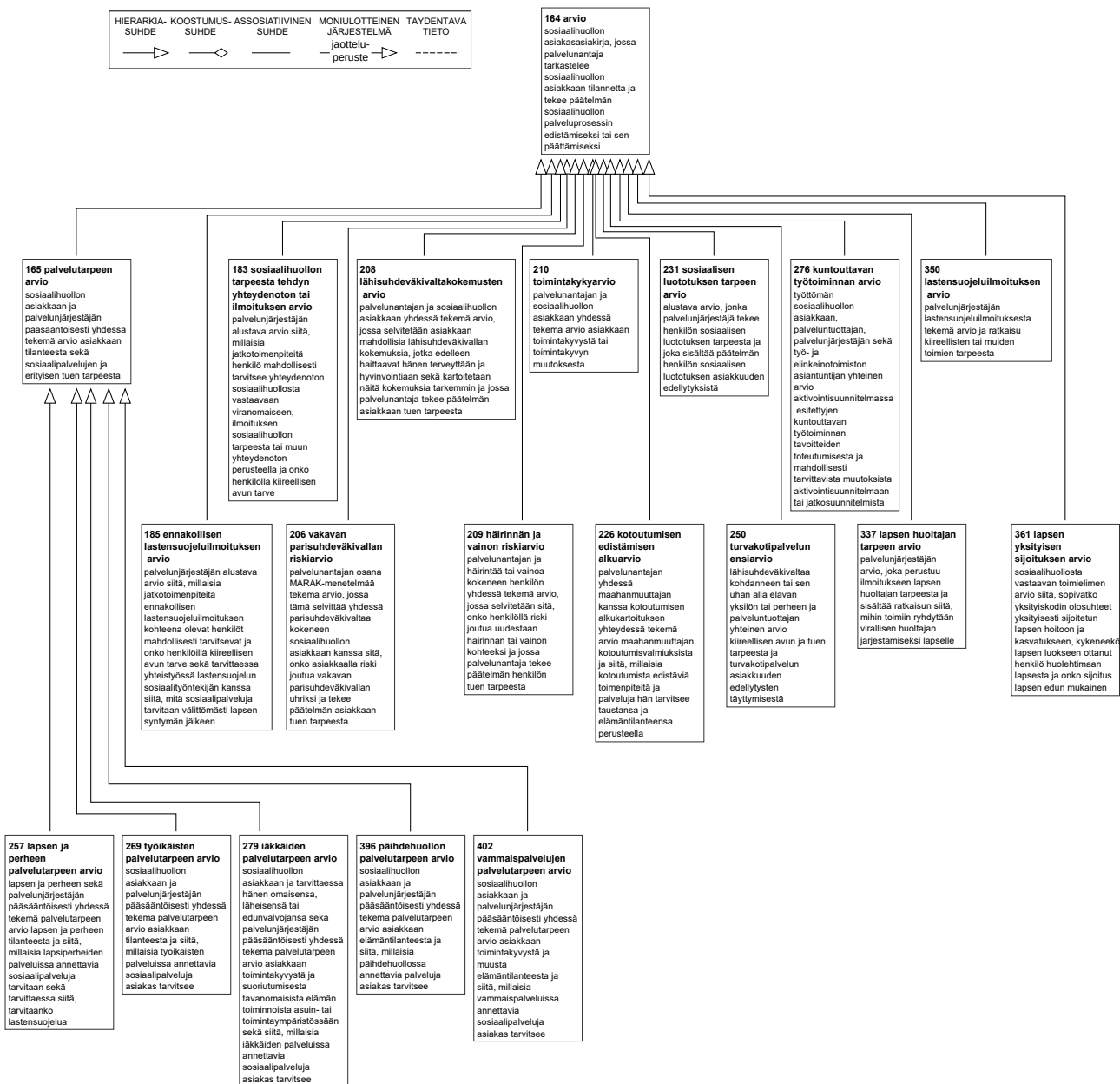

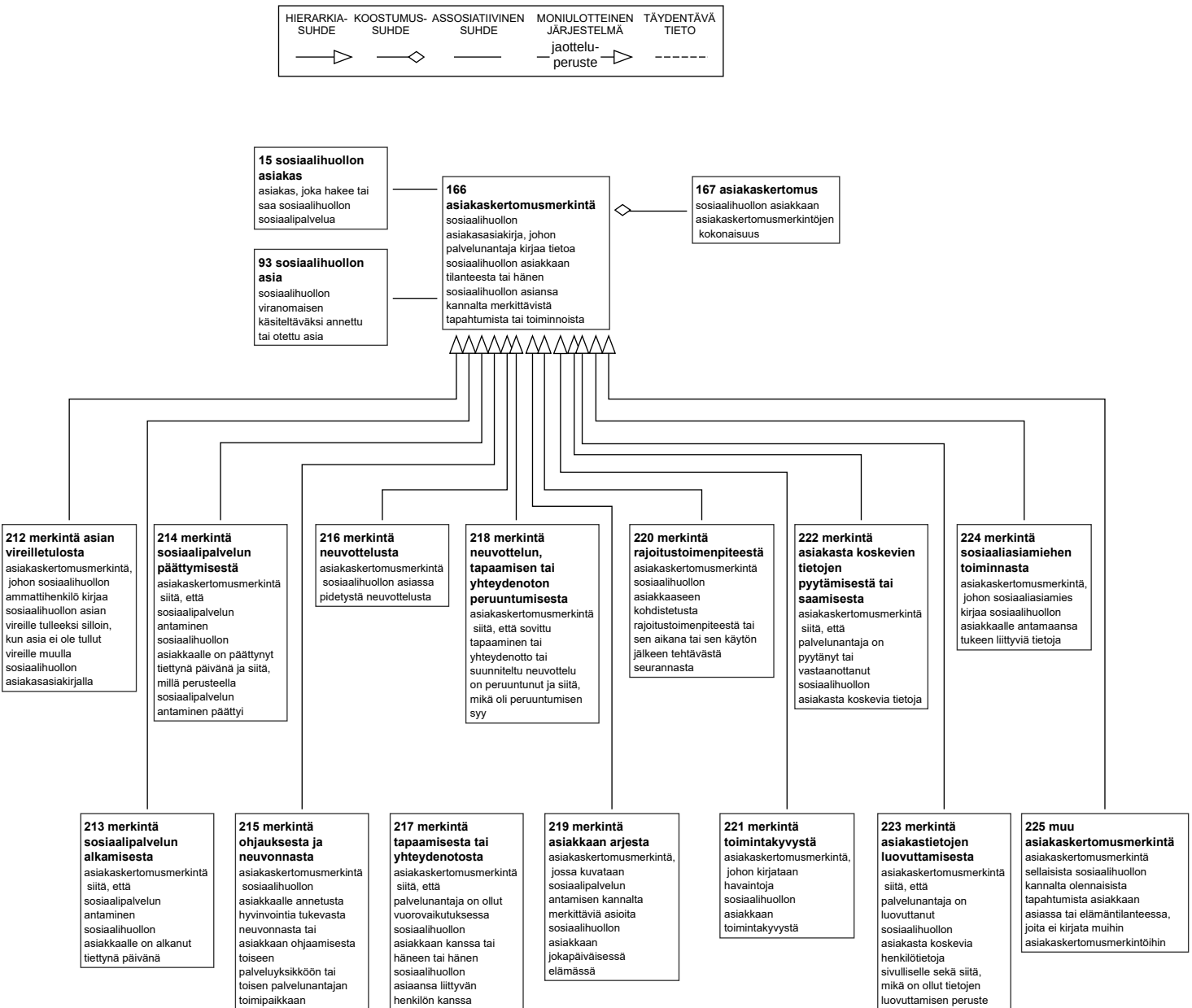
Käsitekaavio 26. Sopimukset.

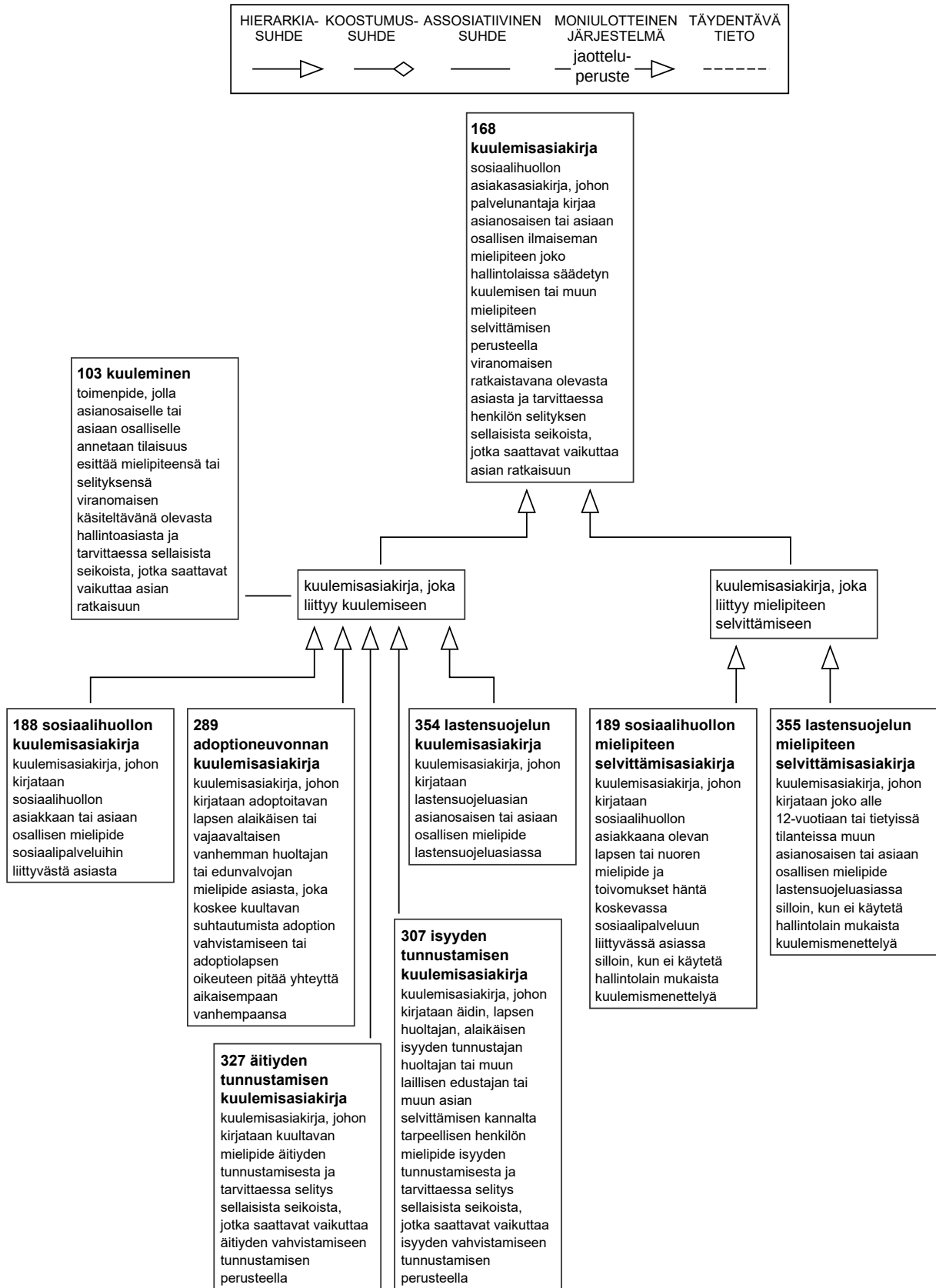
Käsittekaavio 27. Suostumukset.

Käsittekaavio 28. Arviot.

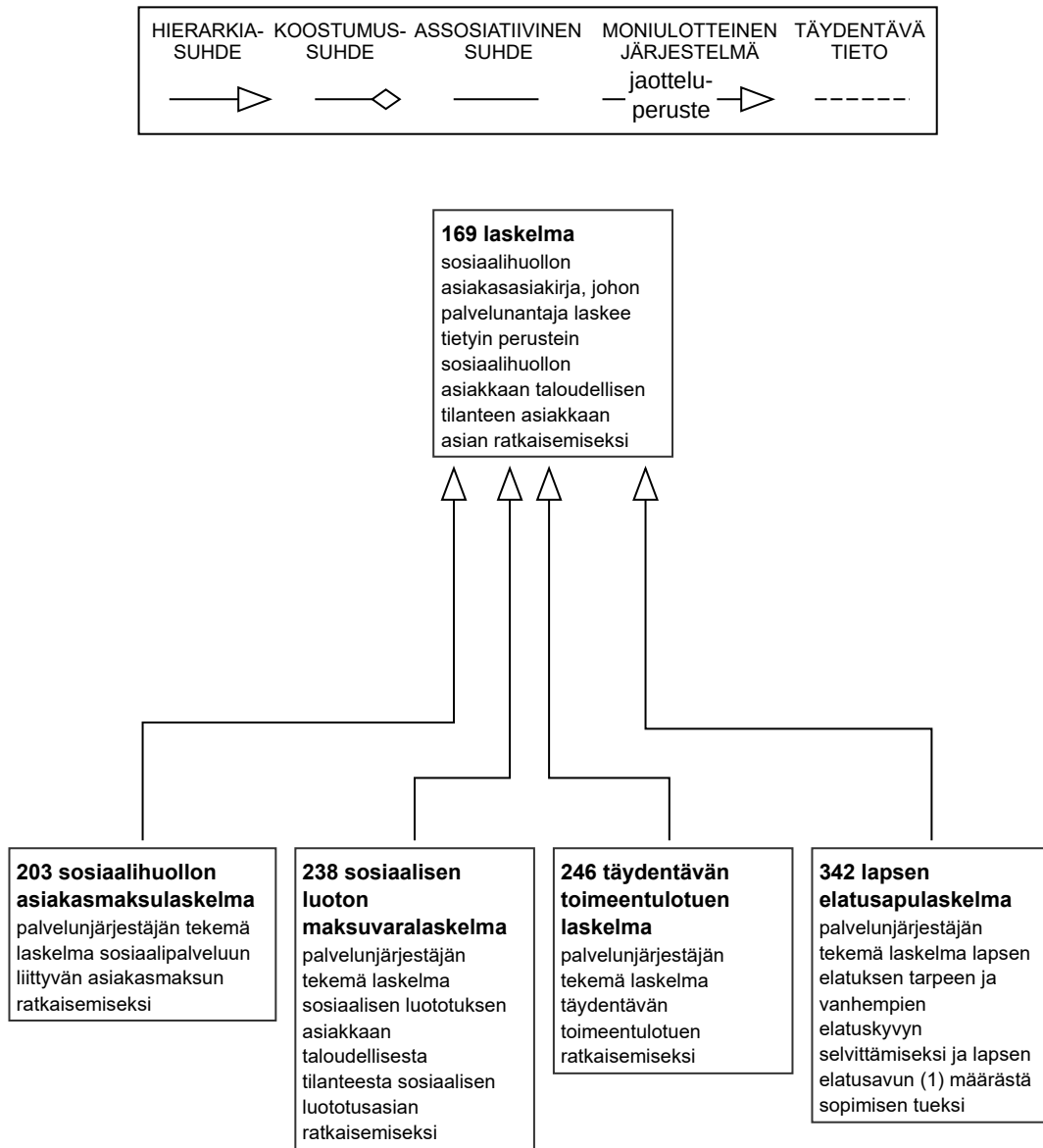

Käsittekaavio 29. Asiakaskertomusmerkinnät.

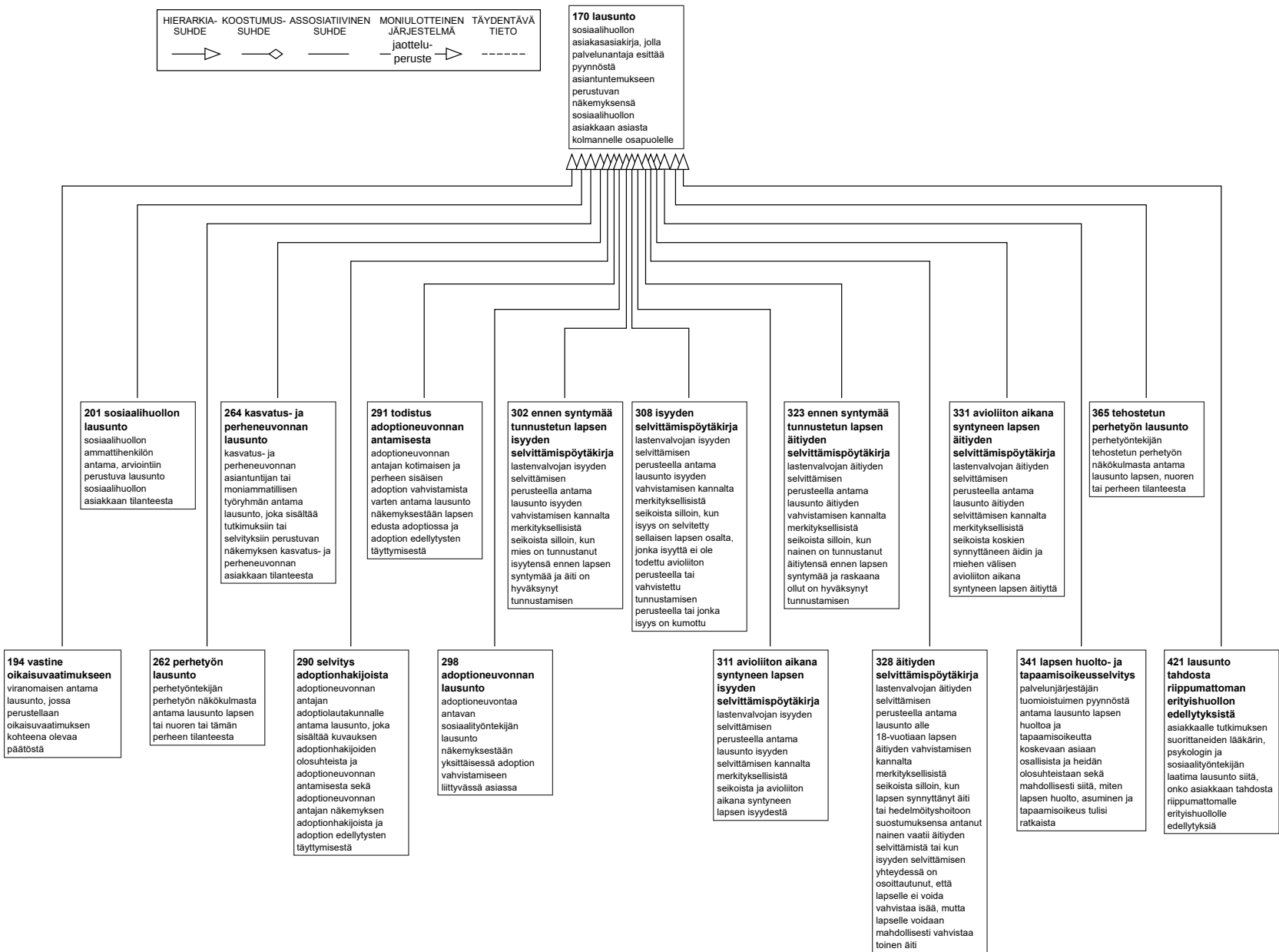

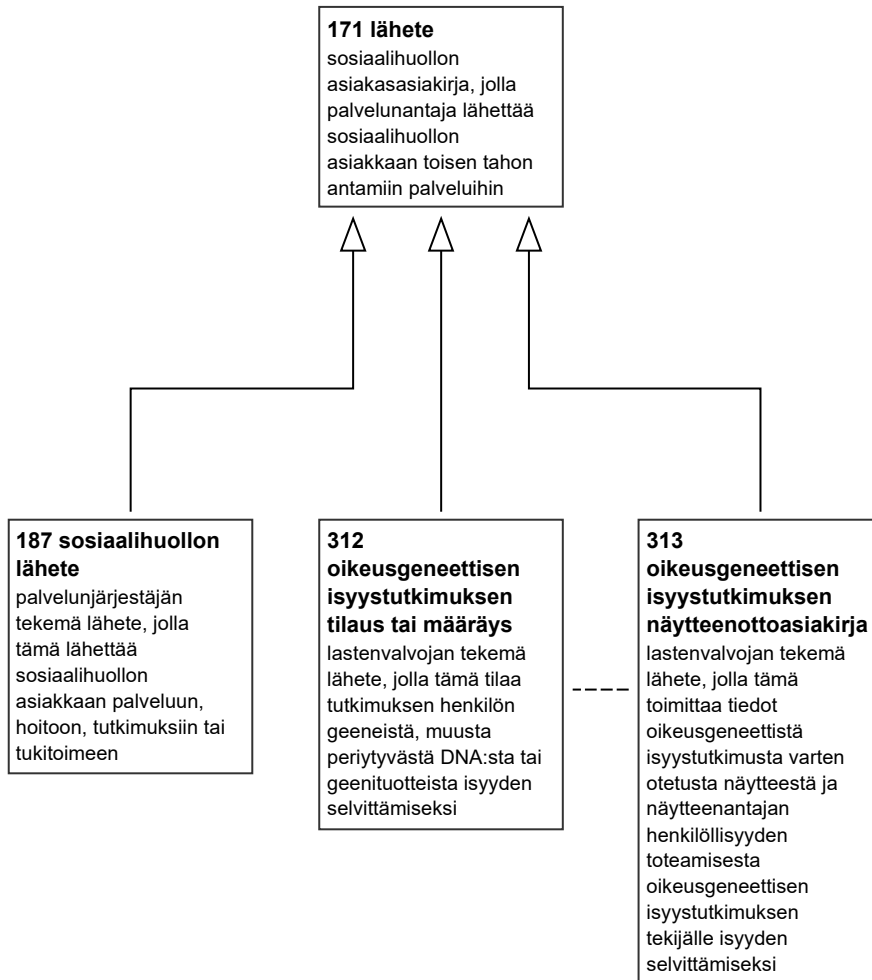
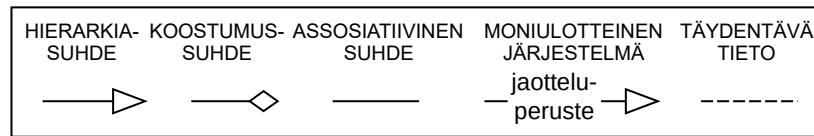
Käsitekaavio 30. Kuulemisasiakirjat.

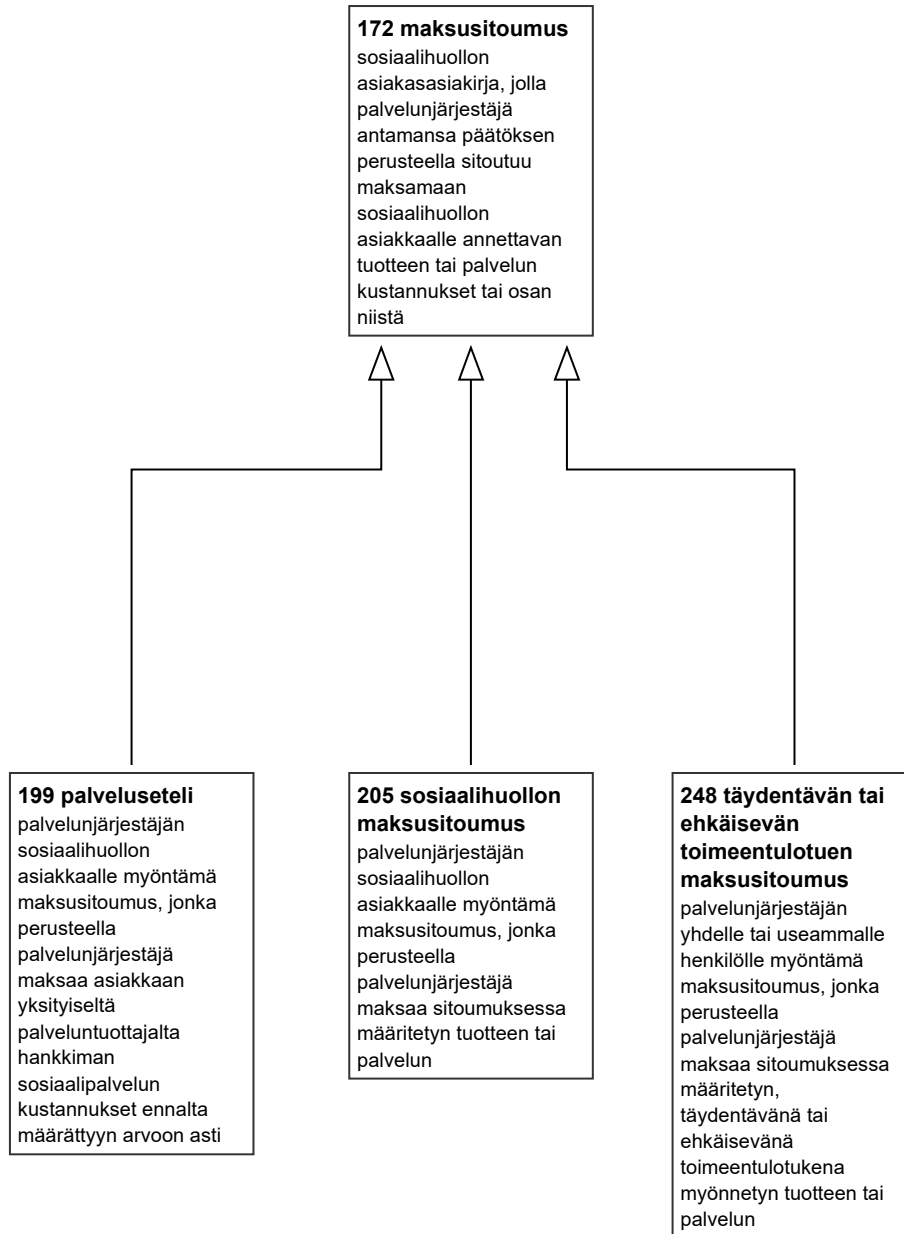
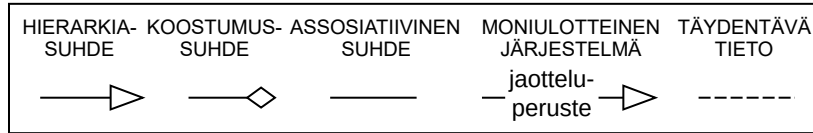
Käsitekaavio 31. Laskelmat.

Käsittekaavio 32. Lausunnot.

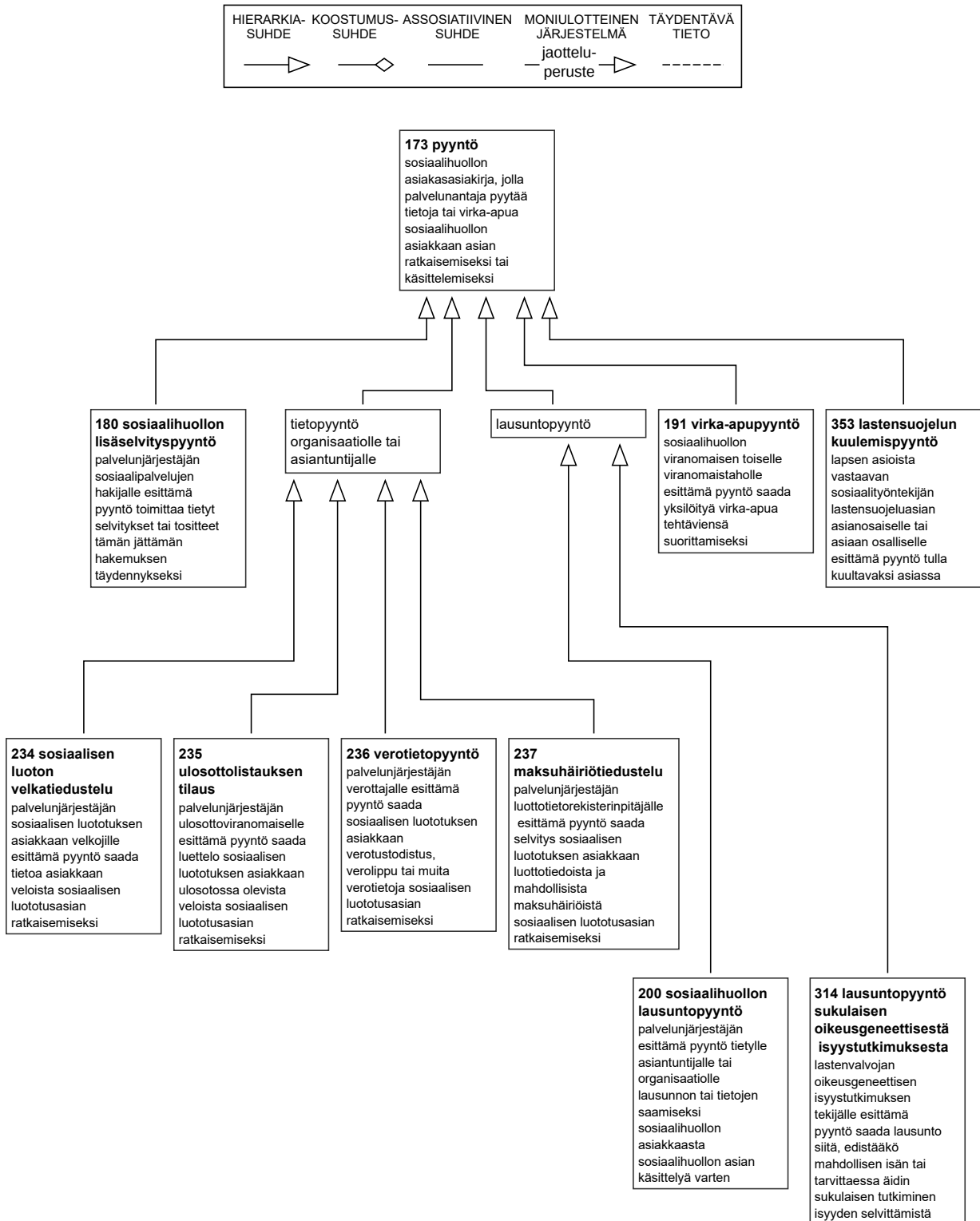

Käsitekaavio 33. Lähetteet.

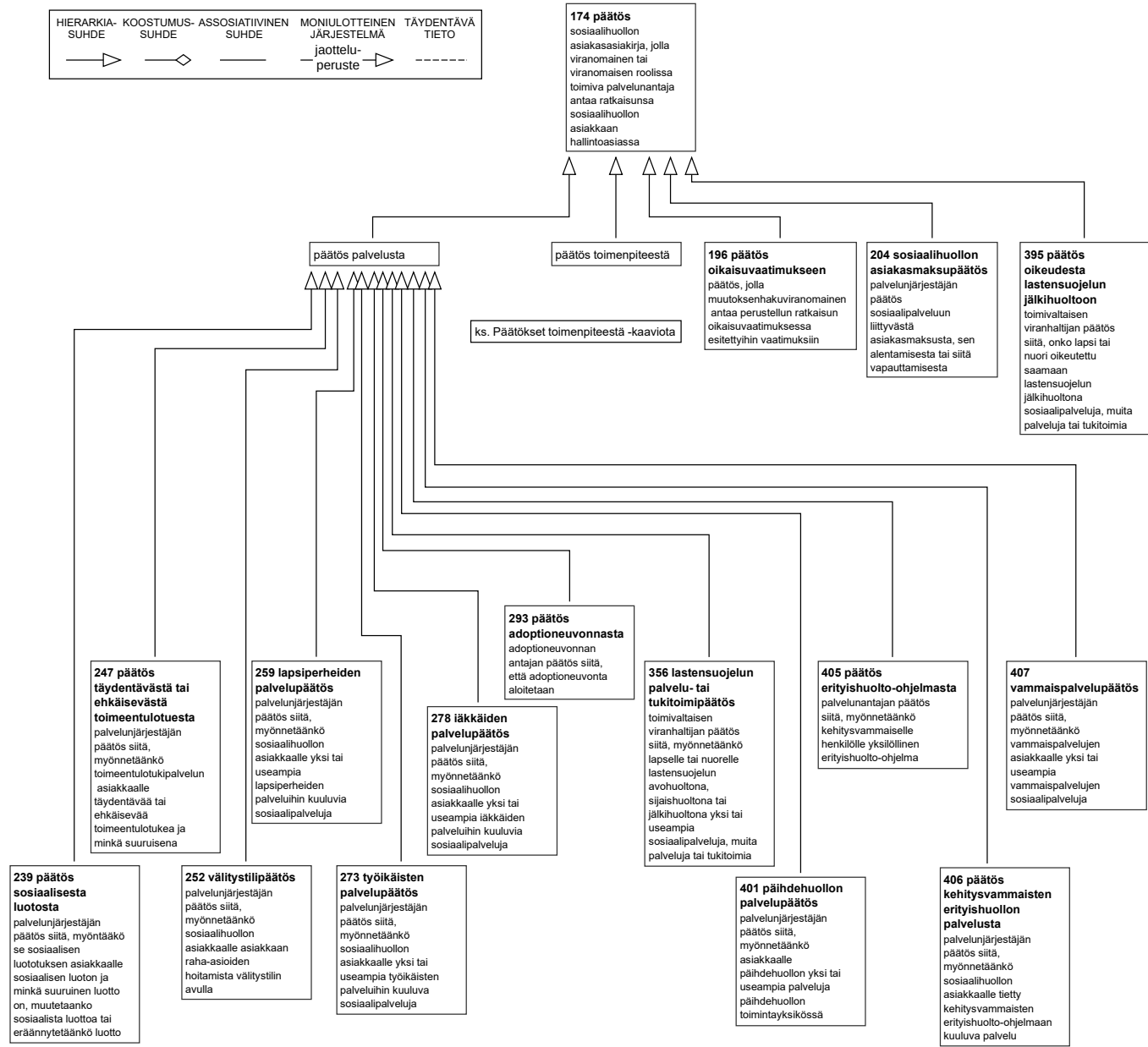

Käsittekaavio 34. Maksusitoumukset.

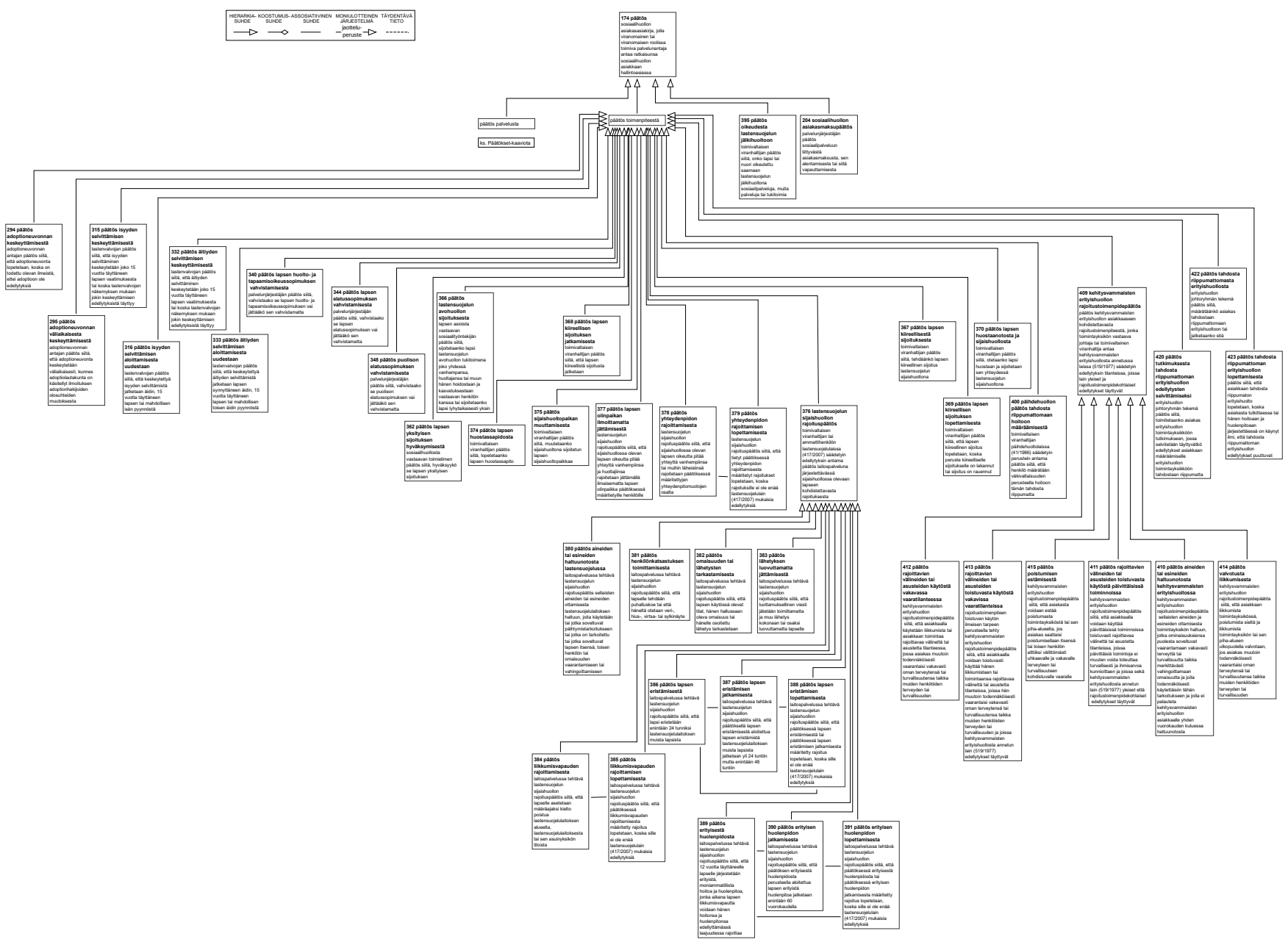

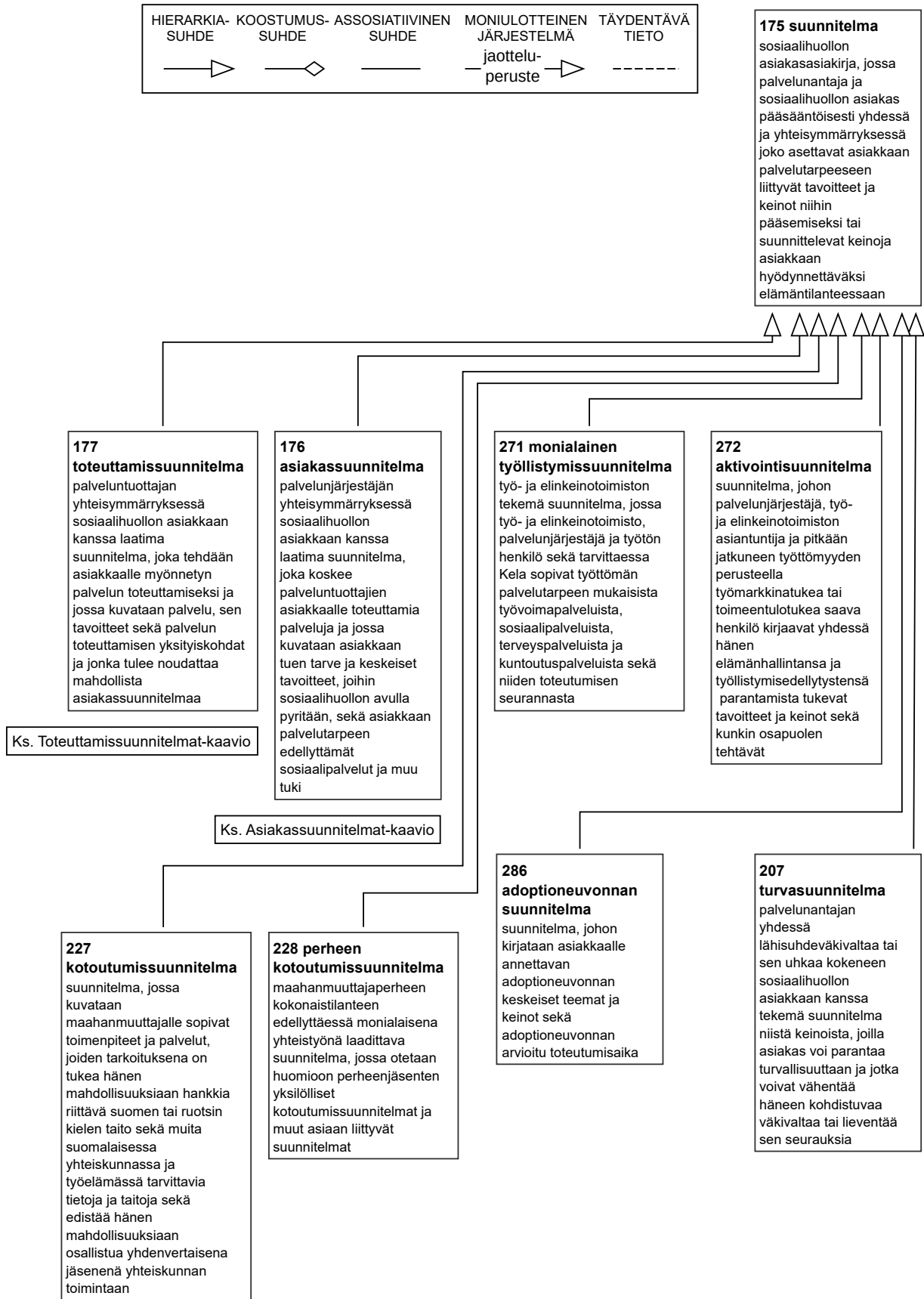
Käsittekaavio 35. Pyyntöt.

Käsitteekaavio 36. Päätökset.

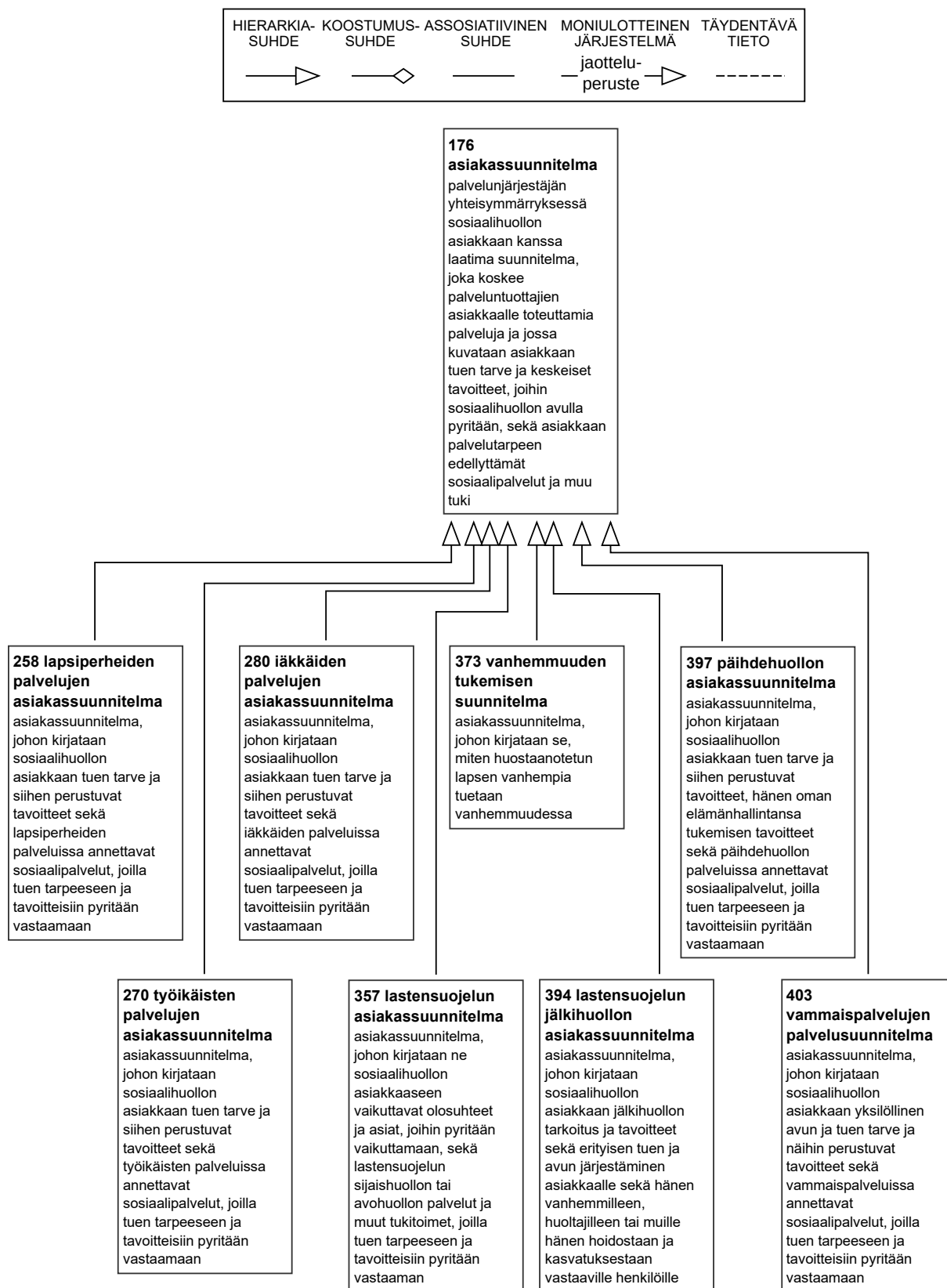

Käsitteeraavio 37. Päätökset toimenpiteistä.

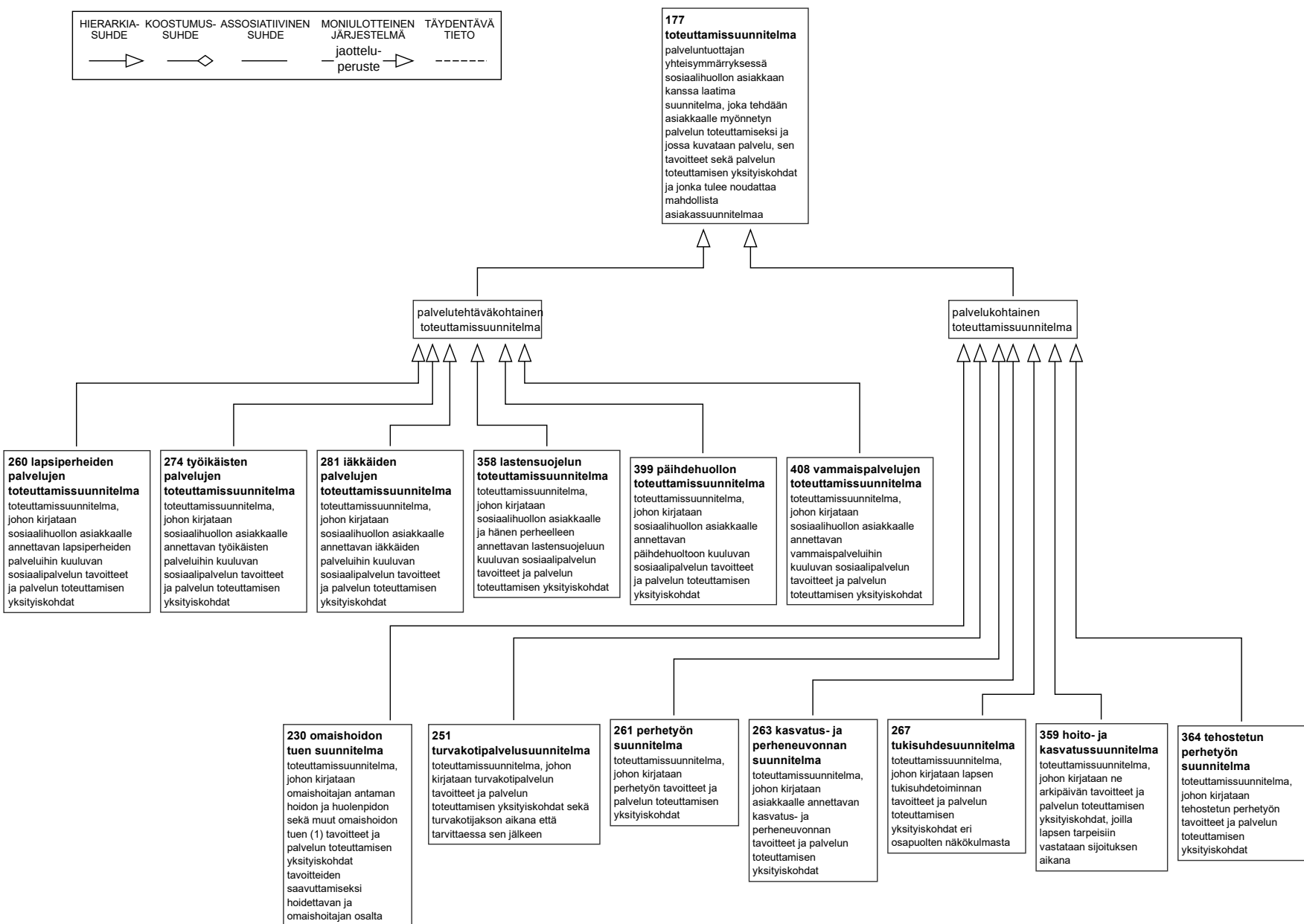

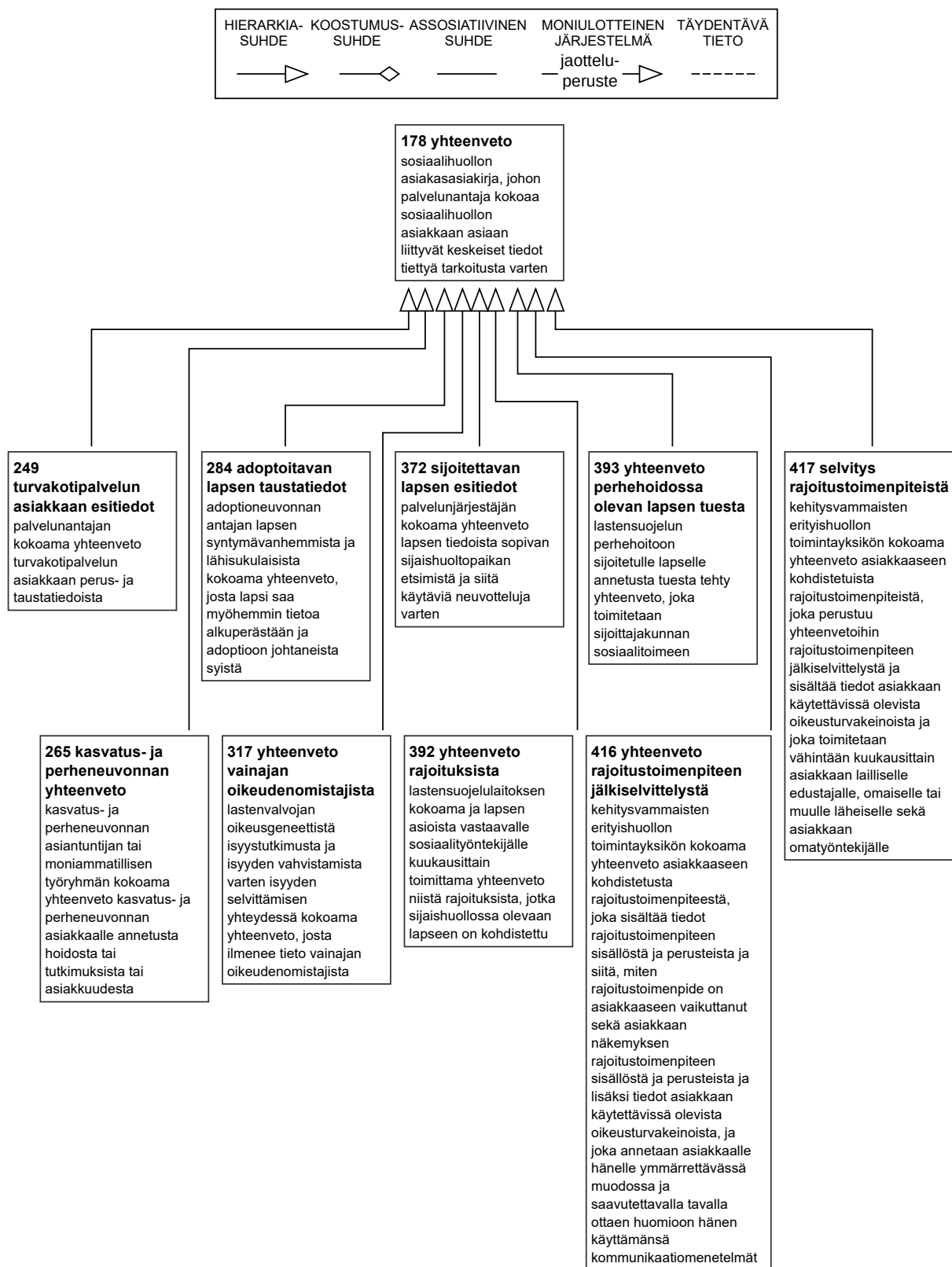
Käsittekaavio 38. Suunnitelmat.

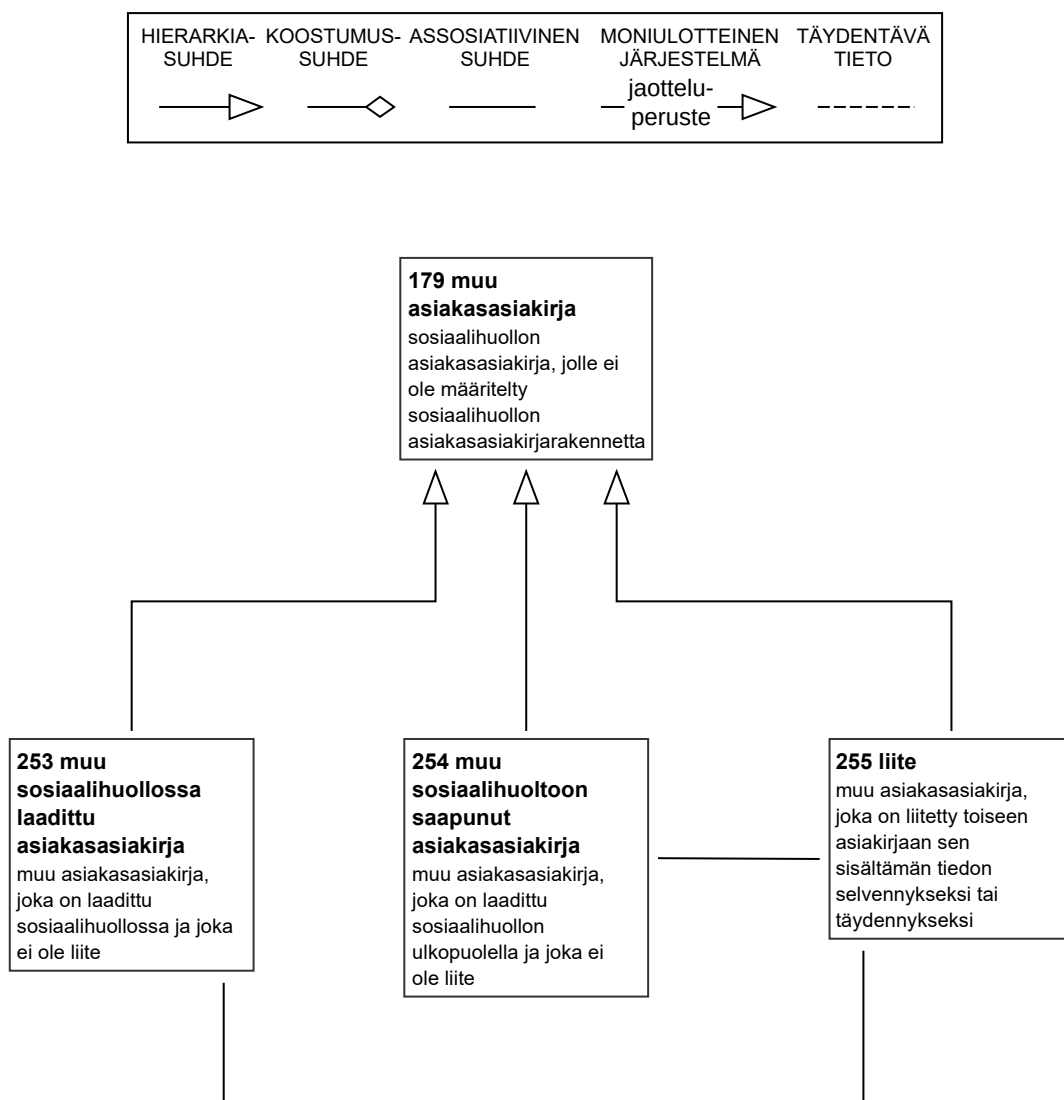
Käsitekaavio 39. Asiakassuunnitelmat.

Käsittekaavio 40. Toteuttamissuunnitelmat.

Käsitekaavio 41. Yhteenvedot.

Käsitekaavio 42. Muut asiakasasiakirjat.

3.3 Sosiaalihuollon tarkennetut asiakirjatyypit

3.3.1 Sosiaalihuollon palvelutehtäville yhteiset tarkennetut asiakirjatyypit

3.3.1.1 Yleiset asiakirjat

180

sosiaalihuollon lisäselvityspyyntö

palvelunjärjestäjän sosiaalipalvelujen hakijalle esittämä *pyyntö* toimittaa tietyt selvitykset tai tositteet tämän jättämän *hakemuksen* täydennykseksi

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsitekaavio: [Pyynnöt](#)

181

yhteydenotto sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen

henkilön itse tekemä tai hänen suostumuksellaan *palvelunjärjestäjälle* tehty *ilmoitus* henkilön *sosiaali-huollon tuen tarpeesta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsitekaavio: [Ilmoitukset](#)

182

ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta

ilman henkilön suostumusta *palvelunjärjestäjälle* tehty *ilmoitus* henkilön ilmeisestä *sosiaalihuollon tuen tarpeesta*

Tämä ilmoitus voidaan tehdä silloin, kun henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan tai koska lapsen etu sitä välttämättä vaatii eikä henkilön suostumusta *yhteydenottoon sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen* voida saada.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

183

sosiaalihuollon tarpeesta tehdyn yhteydenoton tai ilmoituksen arvio

palvelunjärjestäjän alustava *arvio* siitä, millaisia jatkotoimenpiteitä henkilö mahdollisesti tarvitsee *yhteydenoton sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, ilmoituksen sosiaalihuollon tarpeesta* tai muun yhteydenoton perusteella ja onko henkilöllä kiireellisen avun tarve

Kiireellisen avun tarve on arvioitava välittömästi. Lisäksi *palvelutarpeen* arviointi on aloitettava viipymättä sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännösten mukaisesti. Tarvittaessa palvelunjärjestäjä ohjaa henkilön muiden *palvelujen* piiriin.

Tässä arviossa palvelunjärjestäjä täydentää tarvittaessa niitä tietoja, jotka on esitetty yhteydenotossa sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen tai ilmoituksessa sosiaalihuollon tarpeesta ja hyödyntää mahdollisia aiempia asiakastietoja.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Arviot*

184

ennakollinen lastensuojeluilmoitus

ilmoitusvelvollisen henkilön tekemä *ilmoitus palvelunjärjestäjälle* siitä, että on perusteltu syy epäillä syntyvän lapsen tarvitsevan *lastensuojelun* tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen ja että ilmoituksen kohteena olevilla henkilöillä on mahdollisesti sosiaalihuollon tuen tarve

Lastensuojelulaissa (417/2007) säädetään henkilöistä, jotka ovat velvollisia tekemään tämän ilmoituksen.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

185

ennakollisen lastensuojeluilmoituksen arvio

palvelunjärjestäjän alustava *arvio* siitä, millaisia jatkotoimenpiteitä *ennakollisen lastensuojeluilmoituksen* kohteena olevat henkilöt mahdollisesti tarvitsevat ja onko henkilöillä kiireellisen avun tarve sekä tarvittaessa yhteistyössä *lastensuojelun sosiaalityöntekijän* kanssa siitä, mitä *sosiaalipalveluja* tarvitaan välittömästi lapsen syntymän jälkeen

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Arviot*

186

sosiaalihuollon ilmoitus toiselle viranomaiselle

ilmoitus, jonka *palvelunjärjestäjä* tekee *sosiaalihuollon asiakkaan tuen tarpeesta* muulle *viranomaiselle* silloin, kun asiakkaan tuen tarpeeseen ei voida vastata vain *sosiaalihuollon* toimin

Tämä ilmoitus tehdään yleensä sosiaalihuollon asiakkaan suostumuksella.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

187

sosiaalihuollon lähete

palvelunjärjestäjän tekemä *lähete*, jolla tämä lähettää *sosiaalihuollon asiakkaan palveluun*, hoitoon, tutkimuksiin tai tukitoimeen

Tämä lähete voidaan tehdä *sosiaalipalveluihin* sekä yhden *sosiaalihuollon palvelutehtävän* sisällä että palvelutehtävien välillä tai muihin kuin sosiaalipalveluihin.

Sosiaalihuollon lähetettä ei tehdä silloin, kun on edellytykset tehdä *sosiaalihuollon ilmoitus toiselle viranomaiselle*. Siinä tapauksessa on käytettävä kyseistä ilmoitusta.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lähetteen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: [Lähetteet](#)

188

sosiaalihuollon kuulemisasiakirja

kuulemisasiakirja, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaan* tai *asiaan osallisen* mielipide *sosiaalipalveluihin* liittyvästä *asiasta*

Palvelunjärjestäjän täytyy kuulla tai ainakin yrittää kuulla sosiaalihuollon asiakasta hänen omassa asiassaan sen mukaisesti, mitä *kuulemisesta* säädetään hallintolaissa tai sosiaalihuollon erityislaeissa.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *kuulemisasiakirjan tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: [Kuulemisasiakirjat](#)

189

sosiaalihuollon mielipiteen selvittämisasiakirja

kuulemisasiakirja, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaana* olevan lapsen tai nuoren mielipide ja toivomukset häntä koskevassa *sosiaalipalveluun* liittyvässä *asiassa* silloin, kun ei käytetä hallintolain mukaista kuulemismenettelyä

Tätä *asiakirjaa* käytetään erityisesti lasta tai nuorta koskevaa päätöstä tehtäessä.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *kuulemisasiakirjan tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: [Kuulemisasiakirjat](#)

190

sosiaalihuollon valtakirja

suostumus, jolla täysivaltainen *sosiaalihuollon asiakas* valtuuttaa toisen henkilön toimimaan puolestaan *sosiaalipalveluun* liittyvässä *asiassa*

Sosiaalihuollon valtakirjassa tulee yksilöidä, mihin asiaan sitä voidaan käyttää.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suostumuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: [Suostumukset](#)

191

virka-apupyyntö

sosiaalihuollon viranomaisen toiselle viranomaisaholle esittämä *pyyntö* saada yksilöityä virka-apua tehtäviensä suorittamiseksi

Sosiaalihuollon viranomaisen voi pyytää virka-apua esimerkiksi poliisilta tai toisen kunnan tai valtion viranomaiselta.

Kiireellisessä tapauksessa virka-apupyyntö voidaan esittää suullisesti, mutta suullinen virka-apupyyntö tulee tällöin aina vahvistaa jälkikäteen kirjallisesti.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: [Pyyntöt](#)

192

vastaus virka-apupyyntöön

sosiaalihuollon viranomaisen ilmoitus virka-apua pyytäneelle viranomaiselle virka-avun antamisesta tai epäämisestä perusteluineen

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: [Ilmoitukset](#)

100

193

oikaisuvaatimus

sosiaalihuollon asiakkaan muutoksenhakuviranomaiselle tekemä kirjallinen *hakemus*, jolla hän vaatii muutosta *viranomaisen* antamaan *päätökseen*

Sosiaalihuollon asiakkaan tulee tehdä oikaisuvaatimus säädetyt ajan kuluessa päätöksen saamisesta.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

194

vastine oikaisuvaatimukseen

viranomaisen antama *lausunto*, jossa perustellaan *oikaisuvaatimuksen* kohteena olevaa *päätöstä*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

195

oikaisuvaatimuksen peruutusilmoitus

sosiaalihuollon asiakkaan ilmoitus muutoksenhakuviranomaiselle siitä, että hän peruu käsiteltäväksi jättämänsä *oikaisuvaatimuksen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

196

päätös oikaisuvaatimukseen

päätös, jolla muutoksenhakuviranomainen antaa perustellun ratkaisun *oikaisuvaatimuksessa* esitettyihin vaatimuksiin

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset](#)

197

virheenkorjauspyyntö

ilmoitus, jolla *sosiaalihuollon asiakas*, hänen edustajansa tai *viranomaisen* pyytää *sosiaalihuollon* viranomaista korjaamaan laatimassaan *asiakirjassa* olevan ilmeisen virheen

Virheenkorjauspyyntö tehdään usein *päätöksestä*. Tällöin virheenkorjauspyyntö voi koskea esimerkiksi lasku- tai asiavirhettä tai menettelyvirhettä.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

198

yhteydenotto sosiaaliamieheen

sosiaaliamiehelle tehty *ilmoitus*, jolla henkilö pyytää *sosiaalihuollon asiakkaan* oikeuksiin ja asemaan liittyviä neuvoja ja ohjausta sekä *asioiden* selvittämistä

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

199

palveluseteli

palvelunjärjestäjän sosiaalihuollon asiakkaalle myöntämä *maksusitoumus*, jonka perusteella palvelunjärjestäjä maksaa asiakkaan yksityiseltä *palveluntuottajalta* hankkiman *sosiaalipalvelun* kustannukset ennalta määrättyyn arvoon asti

Sosiaalihuollon asiakas voi kieltäytyä palvelusetelin vastaanottamisesta, jolloin palvelunjärjestäjän on ohjattava hänet muilla tavoin järjestettävien *palvelujen* piiriin.

Palveluseteli voidaan myöntää lähes kaikkiin sosiaalipalveluihin. Sosiaalihuollon asiakas valitsee itse kunnan hyväksymien palveluntuottajien joukosta sen, jolta hankkii palvelusetelillä kustannettavan sosiaalipalvelun.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *maksusitoumuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Maksusitoumukset](#)

200

sosiaalihuollon lausuntopyyntö

palvelunjärjestäjän esittämä *pyyntö* tietyille asiantuntijalle tai organisaatiolle *lausunnon* tai tietojen saamiseksi *sosiaalihuollon asiakkaasta sosiaalihuollon asian* käsittelyä varten

Tämä lausuntopyyntö voidaan esittää *sosiaalihuollon ammattihenkilölle* tai sosiaalihuollon ulkopuoliselle taholle.

Tämä lausuntopyyntö voidaan tehdä esimerkiksi *lastensuojelussa huostaanottoa* valmisteltaessa tai huostassapidosta päätettäessä. Myös adoptioneuvonnan antaja voi esittää asiakkaan kotikunnan sosiaalihuollon toimielimelle lausuntopyynnön asiakkaan muusta sosiaalihuollon asiakkuudesta tai palvelutarpeesta sekä poliisin merkinnöistä.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Pyynnöt](#)

201

sosiaalihuollon lausunto

sosiaalihuollon ammattihenkilön antama, arviointiin perustuva *lausunto sosiaalihuollon asiakkaan* tilanteesta

Tämä lausunto voidaan antaa esimerkiksi asuntohakemuksen tai edunvalvontahakemuksen liitteeksi tai päivähoitomaksujen alentamiseksi.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

202

sosiaalihuollon asiakkaan tulo- ja menoselvitys

sosiaalihuollon asiakkaan palvelunjärjestäjälle antama *selvitys* tuloistaan ja menoistaan *sosiaalihuollon asiakasmaksulaskelman* tekemiseksi

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

203

sosiaalihuollon asiakasmaksulaskelma

palvelunjärjestäjän tekemä *laskelma sosiaalipalveluun* liittyvän *asiaksmaksun* ratkaisemiseksi

Tämän laskelman perusteella laaditaan *sosiaalihuollon asiakasmaksupäätös*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *laskelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Laskelmat](#)

204

sosiaalihuollon asiakasmaksupäätös

palvelunjärjestäjän päätös sosiaalipalveluun liittyvästä *asiakasmaksusta*, sen alentamisesta tai siitä vapauttamisesta

Sosiaalihuollon asiakasmaksulla tarkoitetaan hintaa, jonka *palveluntuottaja* veloittaa *sosiaalihuollon asiakkaalta* sosiaalihuoltolain mukaisesta sosiaalipalvelusta. Kaikista sosiaalipalveluista ei veloiteta asiakasmaksua.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: [Päätökset](#) ja [Päätökset toimenpiteestä](#)

205

sosiaalihuollon maksusitoumus

palvelunjärjestäjän sosiaalihuollon asiakkaalle myöntämä *maksusitoumus*, jonka perusteella *palvelunjärjestäjä* maksaa sitoumuksessa määritetyn tuotteen tai *palvelun*

Tämä maksusitoumus perustuu *sosiaalihuollon asiakasmaksupäätökseen* tai muuhun *päätökseen*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *maksusitoumuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Maksusitoumukset](#)

206

vakavan parisuhdeväkivallan riskiarvio

palvelunantajan osana MARAK-menetelmää tekemä *arvio*, jossa tämä selvittää yhdessä parisuhdeväkivaltaa kokeneen *sosiaalihuollon asiakkaan* kanssa sitä, onko asiakkaalla riski joutua vakavan parisuhdeväkivallan uhriksi ja tekee päätelmän asiakkaan tuen tarpeesta

MARAK-menetelmä on moniammatillinen riskinarvioinnin menetelmä, jolla pyritään auttamaan parisuhdeväkivaltaa kokeneita tai sen uhan alla eläviä henkilöitä.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Arviot](#)

207

turvasuunnitelma

palvelunantajan yhdessä lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneen *sosiaalihuollon asiakkaan* kanssa tekemä *suunnitelma* niistä keinoista, joilla asiakas voi parantaa turvallisuuttaan ja jotka voivat vähentää häneen kohdistuvaa väkivaltaa tai lieventää sen seurauksia

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Suunnitelmat](#)

208

lähisuhdeväkivaltakokemusten arvio

palvelunantajan ja *sosiaalihuollon asiakkaan* yhdessä tekemä *arvio*, jossa selvitetään asiakkaan mahdollisia lähisuhdeväkivallan kokemuksia, jotka edelleen haittaavat hänen terveyttään ja hyvinvointiaan sekä kartoitetaan näitä kokemuksia tarkemmin ja jossa palvelunantaja tekee päätelmän asiakkaan *tuen tarpeesta*

Palvelunantaja käyttää tätä arviota tarvittaessa kartoitustyökaluna samalla, kun kerää asiakkaan taustatietoja ja kartoittaa hänen elämäntilannettaan. Arviossa kartoitetaan systemaattisesti asiakkaan lähisuhdeväkivallan kokemuksia ja väkivallan ilmenemismuotoja.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Arviot](#)

209

häirinnän ja vainon riskiarvio

palvelunantajan ja häirintää tai vainoa kokeneen henkilön yhdessä tekemä *arvio*, jossa selvitetään sitä, onko henkilöllä riski joutua uudestaan häirinnän tai vainon kohteeksi ja jossa palvelunantaja tekee päätelmän henkilön *tuen tarpeesta*

Tämä arvio voidaan tehdä aina, kun henkilö on kokenut häirintää tai vainoa tai kun henkilö on erittäin peloissaan.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Arviot](#)

210

toimintakykyarvio

palvelunantajan ja *sosiaalihuollon asiakkaan* yhdessä tekemä *arvio* asiakkaan toimintakyvystä tai toimintakyvyn muutoksesta

Tämä asiakirja voidaan laatia esimerkiksi *palvelutarpeen arvion* yhteydessä.

Toimintakykyarvio voi koskea tiettyä toimintakyvyn osa-aluetta, kuten fyysistä tai psyykkistä toimintakykyä.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*. Tämän asiakirjan rakenne on yhtenäinen terveydenhuollon vastaavan asiakirjan rakenteen kanssa.

Käsittekaavio: [Arviot](#)

211

sopimus työelämään osallistumiseen liittyvästä sosiaalipalvelusta

sosiaalihuollon asiakkaan ja *palvelunantajan* välinen *sopimus*, jossa määritetään sellaisen *sosiaalipalvelun* sisältö ja ehdot, joka liittyy asiakkaan osallistumiseen työelämään

Tässä sopimuksessa määritetään muun muassa toiminnan toteutuspaikka ja kesto sekä asiakkaan tehtävät.

Sosiaalipalvelut, joihin tämä asiakirja liittyy: *kuntouttava työtoiminta*, *vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta*, *vammaisten henkilöiden työhönvalmennus* ja *vammaisten henkilöiden työtoiminta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *sopimuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Sopimukset](#)

3.3.1.2 Asiakaskertomusmerkinnän tarkennetut asiakirjatyypit

212

merkintä asian vireilletulosta

asiakaskertomusmerkintä, johon *sosiaalihuollon ammattihenkilö* kirjaa *sosiaalihuollon asian* vireille tulleeksi silloin, kun asia ei ole tullut vireille muulla *sosiaalihuollon asiakasasiakirjalla*

Tämä asiakirja voidaan tehdä esimerkiksi henkilön suullisen *hakemuksen* perusteella tai kun sosiaalihuollon ammattihenkilö on muutoin saanut tietää henkilön *tuen tarpeesta*.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

213

merkintä sosiaalipalvelun alkamisesta

asiakaskertomusmerkintä siitä, että *sosiaalipalvelun* antaminen *sosiaalihuollon asiakkaalle* on alkanut tiettyinä päivinä

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

214

merkintä sosiaalipalvelun päättymisestä

asiakaskertomusmerkintä siitä, että *sosiaalipalvelun* antaminen *sosiaalihuollon asiakkaalle* on päätynyt tiettyinä päivinä ja siitä, millä perusteella sosiaalipalvelun antaminen päättyi

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

215

merkintä ohjauksesta ja neuvonnasta

asiakaskertomusmerkintä sosiaalihuollon asiakkaalle annetusta hyvinvointia tukevasta neuvonnasta tai asiakkaan ohjaamisesta toiseen palveluyksikköön tai toisen *palvelunantajan toimipaikkaan*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

216

merkintä neuvottelusta

asiakaskertomusmerkintä sosiaalihuollon asiassa pidetystä neuvottelusta

Tämä asiakirja voidaan tehdä esimerkiksi suunnitelma- tai verkostoneuvottelusta.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

217

merkintä tapaamisesta tai yhteydenotosta

asiakaskertomusmerkintä siitä, että *palvelunantaja* on ollut vuorovaikutuksessa *sosiaalihuollon asiakkaan* kanssa tai häneen tai hänen *sosiaalihuollon asiaansa* liittyvän henkilön kanssa

Tapaaminen tai yhteydenotto on voinut tapahtua joko kasvokkain, puhelimitse tai sähköisillä viestimillä.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

218

merkintä neuvottelun, tapaamisen tai yhteydenoton peruuntumisesta

asiakaskertomusmerkintä siitä, että sovittu tapaaminen tai yhteydenotto tai suunniteltu neuvottelu on peruuntunut ja siitä, mikä oli peruuntumisen syy

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

219

merkintä asiakkaan arjesta

asiakaskertomusmerkintä, jossa kuvataan *sosiaalipalvelun* antamisen kannalta merkittäviä asioita *sosiaalihuollon asiakkaan* jokapäiväisessä elämässä

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: [Asiakaskertomusmerkinnät](#)

220

merkintä rajoitustoimenpiteestä

asiakaskertomusmerkintä sosiaalihuollon asiakkaaseen kohdistetusta *rajoitustoimenpiteestä* tai sen aikana tai sen käytön jälkeen tehtävästä seurannasta

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: *Asiakaskertomusmerkinnät*

221

merkintä toimintakyvystä

asiakaskertomusmerkintä, johon kirjataan havaintoja *sosiaalihuollon asiakkaan* toimintakyvystä

Toimintakyvyn havainnoinnissa voidaan hyödyntää toimintakykymittareita.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*. Tämän asiakirjan rakenne on yhtenäinen terveydenhuollon vastaavan asiakirjan rakenteen kanssa.

Käsittekaavio: *Asiakaskertomusmerkinnät*

222

merkintä asiakasta koskevien tietojen pyytämisestä tai saamisesta

asiakaskertomusmerkintä siitä, että *palvelunantaja* on pyytänyt tai vastaanottanut *sosiaalihuollon asiakasta* koskevia tietoja

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: *Asiakaskertomusmerkinnät*

223

merkintä asiakastietojen luovuttamisesta

asiakaskertomusmerkintä siitä, että *palvelunantaja* on luovuttanut *sosiaalihuollon asiakasta* koskevia henkilötietoja *sivulliselle* sekä siitä, mikä on ollut tietojen luovuttamisen peruste

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: *Asiakaskertomusmerkinnät*

224

merkintä sosiaaliasiamiehen toiminnasta

asiakaskertomusmerkintä, johon *sosiaaliasiamies* kirjaa *sosiaalihuollon asiakkaalle* antamaansa tukeen liittyviä tietoja

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: *Asiakaskertomusmerkinnät*

225

muu asiakaskertomusmerkintä

asiakaskertomusmerkintä sellaisista *sosiaalihuollon* kannalta olennaisista tapahtumista *asiakkaan asiassa* tai elämäntilanteessa, joita ei kirjata muihin asiakaskertomusmerkintöihin

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *asiakaskertomusmerkinnän tarkennettu asiakirjatyyp*

Käsittekaavio: *Asiakaskertomusmerkinnät*

3.3.1.3 Kotoutumisen edistämisen tarkennetut asiakirjatyypit

226

kotoutumisen edistämisen alkuarvio

ei: alkukartoitus

palvelunantajan yhdessä maahanmuuttajan kanssa kotoutumisen alkukartoituksen yhteydessä tekemä *arvio* maahanmuuttajan kotoutumisvalmiuksista ja siitä, millaisia kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja *palveluja* hän tarvitsee taustansa ja elämäntilanteensa perusteella

Kotoutumisen alkukartoitus voidaan tehdä *sosiaalihuollossa* tai muissa kunnan palveluissa. Kunta on saattanut myös antaa alkukartoitukset yksityisen *palveluntuottajan* tehtäväksi. Työ- ja elinkeinotoimisto tekee alkukartoituksia maahanmuuttajille, jotka ovat ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi.

Tähän asiakirjaan kirjataan alustava arvio muun muassa maahanmuuttajan työllistymis- ja opiskeluvaikeuksista sekä kielikoulutuksen tarpeesta. Sitä varten selvitetään esimerkiksi maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria ja kielitaito. Lisäksi arvioidaan *kotoutumissuunnitelman* laatimisen tarve.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *kotoutumisen edistäminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Arviot](#)

227

kotoutumissuunnitelma

suunnitelma, jossa kuvataan maahanmuuttajalle sopivat *toimenpiteet* ja *palvelut*, joiden tarkoituksena on tukea hänen mahdollisuuksiensa hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuutensa osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan

Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto laatii kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Alaikäiselle ilman *huoltajaa* saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle lapselle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma.

Sosiaalihuollon palvelunjärjestäjä määrittelee kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajalle tarjottavan *kotoutumisen edistämisen* ja muut kotoutumista tukevat palvelut.

Työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneen ja *toimeentulotukea* saavan maahanmuuttajan täytyy osallistua kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja noudattaa suunnitelmaa, jotta hän on oikeutettu *kotoutumistukeen* ja täysimääräiseen toimeentulotukeen.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *kotoutumisen edistäminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Suunnitelmat](#)

228

perheen kotoutumissuunnitelma

maahanmuuttajaperheen kokonaistilanteen edellyttäessä monialaisena yhteistyönä laadittava *suunnitelma*, jossa otetaan huomioon perheenjäsenten yksilölliset *kotoutumissuunnitelmat* ja muut *asiaan* liittyvät suunnitelmat

Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan erityisesti silloin, kun perheen vanhempien arvioidaan tarvitsevan tukea ja koulutusta lapsen tai nuoren kehitystä tukevaan ja ohjaavaan vanhemmuuteen.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *kotoutumisen edistäminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Suunnitelmat](#)

3.3.1.4 Omaishoidon tuen tarkennetut asiakirjatyypit

229

omaishoidon tuen hakemus

kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa tarvitsevan henkilön *hakemus* omaishoidon mahdollistavista *palveluista* sekä *omaishoitajan palkkiosta*, vapaasta ja omaishoitoa tukevista *palveluista*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *omaishoidon tuki (1)*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

230

omaishoidon tuen suunnitelma

mieluummin kuin: omaishoidon tuen hoito- ja palvelusuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan omaishoitajan antaman hoidon ja huolenpidon sekä muut *omaishoidon tuen (1)* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat tavoitteiden saavuttamiseksi *hoidettavan* ja *omaishoitajan* osalta

Tähän suunnitelmaan kirjataan omaishoidon tuen *asiakkaan*, omaishoitajan ja *palvelunjärjestäjän* vastuut. Suunnitelmaan kirjataan omaishoidon tuen asiakkaan avun tarve ja *sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen* määrä ja sisältö sekä hoidon järjestäminen omaishoitajan poissaolojen aikana. Suunnitelmaan kirjataan myös omaishoitajan tehtävät ja niitä tukevien *sosiaalipalvelujen* sisältö ja määrä. Lisäksi suunnitelmaan voidaan kirjata omaishoidon tuen suunnittelua ja arviointia tukevia asioita.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *omaishoidon tuki (1)*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Toteuttamissuunnitelmat](#)

3.3.1.5 Sosiaalisen luototuksen tarkennetut asiakirjatyypit

231

sosiaalisen luototuksen tarpeen arvio

alustava *arvio*, jonka *palvelunjärjestäjä* tekee henkilön *sosiaalisen luototuksen* tarpeesta ja joka sisältää päätelmän henkilön sosiaalisen luototuksen *asiakkuuden* edellytyksistä

Tähän arvioon merkitään tieto myös siitä, kuinka paljon henkilön arvioidaan tarvitsevan luottoa ja mikä on hänen maksuvaransa *sosiaalisen luoton* takaisinmaksuun.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Arviot](#)

232

sosiaalisen luoton hakemus

hakemus, jolla henkilö hakee *sosiaalista luottoa* tai pyytää talousneuvontaa

Tässä hakemuksessa tulee kertoa sosiaalisen luoton käyttötarkoitus ja kuvata, miten luotto parantaa hakijan tilannetta, auttaa taloudenhallintaa ja edistää itsenäistä selviytymistä.

Tässä hakemuksessa pitää olla mukana tietyt *liitteet*, esimerkiksi selvitys tuloista, menoista, *veloista*, *varallisuudesta* ja verotustodistus.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

233

sosiaalisen luoton valtakirja

suostumus, jolla *sosiaalisen luoton asiakas* tai hänen *edunvalvojansa* valtuuttaa *palvelunjärjestäjän* asiakkaan taloudellisen tilanteen selvittämiseen ja *velkojen* järjestelyyn sekä näihin liittyvien tietojen saantiin tai valtuuttaa palvelunjärjestäjän toimimaan puolestaan muussa sosiaaliseen luototukseen liittyvässä *asiassa*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suostumuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Suostumukset*

234

sosiaalisen luoton velkatiedustelu

palvelunjärjestäjän sosiaalisen luoton asiakkaan velkojille esittämä *pyyntö* saada tietoa asiakkaan veloista sosiaalisen luototusasian ratkaisemiseksi

Sosiaalisen luoton velkatiedustelua varten voidaan tarvita *sosiaalisen luoton valtakirja*.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Pyynnöt*

235

ulosottolistauksen tilaus

palvelunjärjestäjän ulosottoviranomaiselle esittämä *pyyntö* saada luettelo *sosiaalisen luoton asiakkaan* ulosotossa olevista *veloista* sosiaalisen luototusasian ratkaisemiseksi

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Pyynnöt*

236

verotietopyyntö

palvelunjärjestäjän verottajalle esittämä *pyyntö* saada *sosiaalisen luoton asiakkaan* verotustodistus, verolippu tai muita verotietoja sosiaalisen luototusasian ratkaisemiseksi

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Pyynnöt*

237

maksuhäiriötiedustelu

palvelunjärjestäjän luottotietorekisterinpitäjälle esittämä *pyyntö* saada selvitys *sosiaalisen luoton asiakkaan* luottotiedoista ja mahdollisista maksuhäiriöistä sosiaalisen luototusasian ratkaisemiseksi

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Pyynnöt*

238

sosiaalisen luoton maksuvaralaskelma

palvelunjärjestäjän tekemä *laskelma sosiaalisen luoton asiakkaan* taloudellisesta tilanteesta sosiaalisen luototusasian ratkaisemiseksi

Tämän laskelman perusteella laaditaan *päätös sosiaalisesta luotosta*.

Sosiaalisen luoton asiakkaan takaisinmaksukykyä arvioitaessa otetaan huomioon asiakkaan tulot ja menot sekä mahdolliset muut taloudelliseen asemaan vaikuttavat tekijät. *Sosiaalisen luoton* maksuvara on asiakkaan tulojen ja menojen erotus.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *laskelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Laskelmat*

239

päätös sosiaalisesta luotosta

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myöntääkö se *sosiaalisen luoton* *asiakkaalle* *sosiaalisen luoton* ja minkä suuruinen luotto on, muutetaanko sosiaalista luottoa tai eräännytetäänkö luotto

Sosiaalinen luotto voidaan myöntää henkilölle, jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi muulla tavoin mahdollisuutta saada kohtuuehdoista luottoa ja jolla on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta.

Sosiaalisen luoton takaisinmaksua voidaan muuttaa sosiaalisen luoton asiakkaan elämäntilanteen muuttumisen, esimerkiksi avioeron tai työttömyyden, vuoksi.

Sosiaalinen luotto voidaan eräännyttää luotonsaajan maksuviivästyksen tai olennaisen sopimusrikkomuksen takia.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset](#)

240

sopimus sosiaalisesta luotosta

sosiaalisen luoton *asiakkaan* ja *palvelunjärjestäjän* välinen *sopimus*, jossa määritetään *sosiaalisen luoton* käyttötarkoitus, määrä, korko ja takaisinmaksuehdot

Sosiaalisesta luotosta voidaan periä korko enintään korkolaissa (633/1982) tarkoitetun viitekoron mukaan.

Tässä sopimuksessa määritellyt takaisinmaksuehdot voidaan muuttaa sopimusaikana esimerkiksi silloin, jos luototettavan taloudellisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia sairaudesta, työttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta, hänestä riippumattomasta seikasta johtuen.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *sopimuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Sopimukset](#)

241

vapaaehtoinen velkajärjestelyilmoitus

ei: maksuhäiriöilmoitus

palvelunjärjestäjän luottotietorekisterinpitäjälle *sosiaalisen luoton* *asiakkaan* suostumuksella tekemä *ilmoitus sosiaalisen luoton* myöntämisestä asiakkaalle

Vapaaehtoinen velkajärjestelyilmoitus on voimassa kaksi vuotta kerrallaan, ellei sitä erikseen peruuteta.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

242

sosiaalisen luoton maksumuistutus

ilmoitus, jolla *palvelunjärjestäjä* kehottaa *sosiaalisen luoton* *asiakasta* maksamaan sovitun summan, jos maksusuoritus ei ole saapunut palvelunjärjestäjän tilille eräpäivänä

Kuluttaja-asiamiehen Hyvä perintätapa kuluttajaperinnässä -ohjeen mukaan velalliselle on lähetettävä vähintään kaksi maksumuistutusta. Yleensä vasta sen jälkeen kun velalliselle on lähetetty kaksi muistutusta ja tällä on ollut riittävä aika velan maksamiseen, velalliseen voidaan kohdistaa ankarampia seuraamuksia, kuten eräännyttää luotto kokonaisuudessaan.

Jos asiakas ei maksa sovitua summaa sosiaalisen luoton maksumuistutuksesta huolimatta, hänelle voidaan lähettää *sosiaalisen luoton maksuvaatimus*.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luototus*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

243

sosiaalisen luoton maksuvaatimus

ilmoitus, jolla *palvelunjärjestäjä* perii maksamatonta suoritusta *sosiaalisen luoton* *asiakkaalta*, jos tämä ei ole maksanut suoritusta *sosiaalisen luoton maksumuistutuksesta* huolimatta

Ellei sosiaalisen luoton asiakas maksuvaatimuksista huolimatta maksa eräänntyneitä erä viimeiseen mahdolliseen maksupäivään mennessä tai sovi esimerkiksi uuden maksusuunnitelman laatimisesta, voidaan *sosiaalinen luotto* tietyissä tilanteissa eräännyttää. Ks. *päätös sosiaalisesta luotosta* ja *sosiaalisen luoton eräännyttämisilmoitus*.

Maksuvaatimuksesta säädetään saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luotto*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

244

sosiaalisen luoton eräännyttämisilmoitus

palvelunjärjestäjän ilmoitus sosiaalisen luoton *asiakkaalle sosiaalisen luoton* eräännyttämisestä ja takaisinmaksuvaatimuksista

Tämä ilmoitus annetaan sen jälkeen, kun on annettu *päätös sosiaalisesta luotosta*, jossa luotto on eräännytetty. Ilmoituksessa annetaan sosiaalisen luoton asiakkaalle tiedoksi, että jos asiakas maksaa eräänntyneen erän, sosiaalisen luoton eräännyttäminen peruuntuu.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *sosiaalinen luotto*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

3.3.1.6 Toimeentulotukipalvelun tarkennetut asiakirjatyypit

245

täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemus

hakemus, jolla henkilö pyytää täydentävää tai ehkäisevää *toimeentulotukea*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *toimeentulotukipalvelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

246

täydentävän toimeentulotuen laskelma

palvelunjärjestäjän tekemä *laskelma* täydentävän *toimeentulotuen* ratkaisemiseksi

Tämän laskelman perusteella laaditaan *päätös täydentävästä tai ehkäisevästä toimeentulotuesta*.

Täydentävän toimeentulotuen laskelmaa käytetään päätöksenteon tukena vain tarvittaessa, yleensä silloin kun *toimeentulotukipalvelun asiakas* on saanut perustoimeentulotukihakemuksensa kielteisen päätöksen tuloylijäämään perustuen. Täydentävän toimeentulotuen laskelmassa otetaan huomioon perustoimeentulotukilaskelman tuloylijäämä sekä ne hyväksyttävät menot, joihin asiakas hakee täydentävää toimeentulotukea.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *toimeentulotukipalvelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *laskelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Laskelmat](#)

247

päätös täydentävästä tai ehkäisevästä toimeentulotuesta

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myönnetäänkö *toimeentulotukipalvelun asiakkaalle* täydentävää tai ehkäisevää *toimeentulotukea* ja minkä suuruisena

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *toimeentulotukipalvelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset](#)

248

täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen maksusitoumus

palvelunjärjestäjän yhdelle tai useammalle henkilölle myöntämä *maksusitoumus*, jonka perusteella palvelunjärjestäjä maksaa sitoumuksessa määritetyn, täydentävänä tai ehkäisevänä *toimeentulotukena* myönnetyn tuotteen tai *palvelun*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *toimeentulotukipalvelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *maksusitoumuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Maksusitoumukset](#)

3.3.1.7 Turvakotipalvelun tarkennetut asiakirjatyytit

249

turvakotipalvelun asiakkaan esitiedot pl

palvelunantajan kokoama *yhteenveto turvakotipalvelun asiakkaan* perus- ja taustatiedoista

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *turvakotipalvelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Yhteenvedot](#)

250

turvakotipalvelun ensiarvio

lähisuhdeväkivaltaa kohdanneen tai sen uhan alla elävän yksilön tai perheen ja *palveluntuottajan* yhteinen *arvio* kiireellisen avun ja tuen tarpeesta ja *turvakotipalvelun asiakkuuden* edellytysten täyttymisestä

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *turvakotipalvelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Arviot](#)

251

turvakotipalvelusuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *turvakotipalvelun* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat sekä turvakotijakson aikana että tarvittaessa sen jälkeen

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *turvakotipalvelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Toteuttamissuunnitelmat](#)

3.3.1.8 Asiakkaan raha-asioiden hoitamisen tarkennetut asiakirjatyytit

252

välitystilipäätös

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myönnetäänkö *sosiaalihuollon asiakkaalle asiakkaan raha-asioiden hoitamista* välitystilin avulla

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset](#)

3.3.1.9 Muun asiakasasiakirjan tarkennetut asiakirjatyytit

253

muu sosiaalihuollossa laadittu asiakasasiakirja

muu asiakasasiakirja, joka on laadittu *sosiaalihuollossa* ja joka ei ole *liite*

Tämä asiakirja voi olla esimerkiksi *sosiaalityöntekijän* kirjoittama vapaamuotoinen kirje.

Muu sosiaalihuollossa laadittu asiakasasiakirja on metatieto sellaiselle asiakasasiakirjalle, jolle ei ole mallinnettu rakennetta sosiaalihuollon Kanta-palveluja varten.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *muun asiakasasiakirjan tarkennettu asiakirjatyypit*

Käsittekaavio: [Muut asiakasasiakirjat](#)

254

muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja

muu asiakasasiakirja, joka on laadittu *sosiaalihuollon* ulkopuolella ja joka ei ole *liite*

Tämä asiakirja voi olla esimerkiksi toisen viranomaisen laatima asiakirja, kuten *maistraatin päätös isyyden vahvistamisesta*, *maistraatin päätös avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyden vahvistamisesta*, *maistraatin päätös aviomiehen isyyden kumoamisesta* tai *monialainen työllistymissuunnitelma*.

Muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja on metatieto sellaiselle asiakasasiakirjalle, jolle ei ole mallinnettu rakennetta sosiaalihuollon Kanta-palveluja varten.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *muun asiakasasiakirjan tarkennettu asiakirjatyypit*

Käsittekaavio: [Muut asiakasasiakirjat](#)

255

liite

muu asiakasasiakirja, joka on liitetty toiseen asiakirjaan sen sisältämän tiedon selvennykseksi tai täydennykseksi

Liite voi olla esimerkiksi *täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemuksen* liitteenä oleva kuitti tai tosite. Liite sisältää viittaustiedot pääasiakirjaan, jota se täydentää. Liite ei voi olla minkään muun tarkennetun asiakasasiakirjatyytin mukainen asiakirja.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *muun asiakasasiakirjan tarkennettu asiakirjatyypit*

Käsittekaavio: [Muut asiakasasiakirjat](#)

3.3.2 Lapsiperheiden palvelujen tarkennetut asiakirjatyytit

3.3.2.1 Lapsiperheiden palvelujen yhteiset tarkennetut asiakirjatyytit

256

lapsiperheiden palvelujen hakemus

hakemus, jolla henkilö pyytää yhtä tai useampaa *lapsiperheiden palvelujen sosiaalipalvelua*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypit*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

257

lapsen ja perheen palvelutarpeen arvio

lapsen ja perheen sekä *palvelunjärjestäjän* pääsääntöisesti yhdessä tekemä *palvelutarpeen arvio* lapsen ja perheen tilanteesta ja siitä, millaisia *lapsiperheiden palveluissa* annettavia *sosiaalipalveluja* tarvitaan sekä tarvittaessa siitä, tarvitaanko *lastensuojelua*

Tämän arvion tekeminen on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Jos lapsella on *erityisen tuen tarve* tai lastensuojelun tarve, *palvelutarpeen* arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä *asian* vireille tulosta ja arvion on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut* ja *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Arviot*

258

lapsiperheiden palvelujen asiakassuunnitelma

asiakassuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaan tuen tarve* ja siihen perustuvat tavoitteet sekä *lapsiperheiden palveluissa* annettavat *sosiaalipalvelut*, joilla tuen tarpeeseen ja tavoitteisiin pyritään vastaamaan

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Asiakassuunnitelmat*

259

lapsiperheiden palvelupäätös

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myönnetäänkö *sosiaalihuollon asiakkaalle* yksi tai useampia *lapsiperheiden palveluihin* kuuluvia *sosiaalipalveluja*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset*

260

lapsiperheiden palvelujen toteuttamissuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaalle* annettavan *lapsiperheiden palveluihin* kuuluvan *sosiaalipalvelun* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

3.3.2.2 Perhetyön tarkennetut asiakirjatyytit

261

perhetyön suunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *perhetyön* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *perhetyö*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

262

perhetyön lausunto

perhetyöntekijän *perhetyön* näkökulmasta antama *lausunto* lapsen tai nuoren tai tämän perheen tilanteesta

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *perhetyö*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Lausunnot*

3.3.2.3 Kasvatus- ja perheneuvonnan tarkennetut asiakirjatyypit

263

kasvatus- ja perheneuvonnan suunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *asiakkaalle* annettavan *kasvatus- ja perheneuvonnan* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *kasvatus- ja perheneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

264

kasvatus- ja perheneuvonnan lausunto

kasvatus- ja perheneuvonnan asiantuntijan tai *moniammatillisen työryhmän* antama *lausunto*, joka sisältää tutkimuksiin tai selvityksiin perustuvan näkemyksen kasvatus- ja perheneuvonnan *asiakkaan* tilanteesta

Tätä lausuntoa voidaan pyytää kasvatus- ja perheneuvonnan asiantuntijoilta erilaisiin tarkoituksiin, kuten asiakkaan ongelman määrittelemiseksi ja jäsentämiseksi, huolto- ja tapaamisoikeusriidan selvittämiseksi tai hallinnollisen ratkaisun tekemiseksi. Tilanteen mukaan kasvatus- ja perheneuvonnan asiantuntija tai moniammatillinen työryhmä antaa erilaisia kasvatus- ja perheneuvonnan lausuntoja, kuten lääketieteellisistä tai psykologisista tutkimuksista saatuihin tietoihin perustuvan lausunnon, vanhemmuuden arviointiin perustuvan lausunnon tai *lapsen mielipiteen selvittämiseen* liittyvän lausunnon.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *kasvatus- ja perheneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Lausunnot*

265

kasvatus- ja perheneuvonnan yhteenveto

kasvatus- ja perheneuvonnan asiantuntijan tai *moniammatillisen työryhmän* kokoama *yhteenveto* kasvatus- ja perheneuvonnan *asiakkaalle* annetusta hoidosta tai tutkimuksista tai asiakkuudesta

Tämä asiakirja voidaan esimerkiksi liittää *lähetteeseen*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *kasvatus- ja perheneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Yhteenvedot*

3.3.2.4 Tukisuhdetoiminnan tarkennetut asiakirjatyytit

266

tukisuhteen hakijan tiedot

tukisuhteen hakijan *palvelunjärjestäjälle* tekemä *selvitys tukisuhdetoiminnan* suunnittelua varten

Tämän selvityksen tarkoituksena on helpottaa sopivan tukiperheen löytymistä lapselle.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut* ja *lastensuojelu*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *tukisuhdetoiminta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Selvitykset*

267

tukisuhdesuunnitelma

mieluummin kuin: > tukihenkilösuunnitelma; > tukiperhesuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan lapsen *tukisuhdetoiminnan* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat eri osapuolten näkökulmasta

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsiperheiden palvelut* ja *lastensuojelu*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *tukisuhdetoiminta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

3.3.3 Työikäisten palvelujen tarkennetut asiakirjatyytit

3.3.3.1 Työikäisten palvelujen yhteiset tarkennetut asiakirjatyytit

268

työikäisten palvelujen hakemus

hakemus, jolla henkilö pyytää yhtä tai useampaa *työikäisten palvelujen sosiaalipalvelua*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Hakemukset*

269

työikäisten palvelutarpeen arvio

sosiaalihuollon asiakkaan ja *palvelunjärjestäjän* pääsääntöisesti yhdessä tekemä *palvelutarpeen arvio* asiakkaan tilanteesta ja siitä, millaisia *työikäisten palveluissa* annettavia *sosiaalipalveluja* asiakas tarvitsee

Palvelunjärjestäjä ratkaisee tässä arviossa, tuleeko asiakkaalle laatia *aktivointisuunnitelma* vai ohjataanko hänet muiden *palvelujen* piiriin esimerkiksi *monialaisen työllistymissuunnitelman* laatimiseksi.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Arviot*

270

työikäisten palvelujen asiakassuunnitelma

asiakassuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaan* tuen tarve ja siihen perustuvat tavoitteet sekä *työikäisten palveluissa* annettavat sosiaalipalvelut, joilla tuen tarpeeseen ja tavoitteisiin pyritään vastaamaan

Tämän suunnitelman laatiminen on tarpeellista erityisesti silloin, kun asiakkaalle ei ole laadittu *monialaista työllistymissuunnitelmaa* tai *aktivointisuunnitelmaa*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Asiakassuunnitelmat*

271

monialainen työllistymissuunnitelma

työ- ja elinkeinotoimiston tekemä suunnitelma, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, *palvelunjärjestäjä* ja työtön henkilö sekä tarvittaessa Kela sopivat työttömän *palvelutarpeen* mukaisista työvoimapalveluista, *sosiaalipalveluista*, terveystalvveluista ja kuntoutuspalveluista sekä niiden toteutumisen seurannasta

Tämä suunnitelma laaditaan työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa (TYP). Jos tämä suunnitelma laaditaan, asiakkaalle ei laadita *aktivointisuunnitelmaa*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja*

Käsittekaavio: *Suunnitelmat*

272

aktivointisuunnitelma

suunnitelma, johon *palvelunjärjestäjä*, työ- ja elinkeinotoimiston *asiantuntija* ja pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella *työmarkkinatukea* tai *toimeentulotukea* saava henkilö kirjaavat yhdessä hänen elämänhallintansa ja työllistymisedellytystensä parantamista tukevat tavoitteet ja keinot sekä kunkin osapuolen tehtävät

Säädöksissä on määritetty erilaiset aktivointisuunnitelman laatimiskriteerit alle 25-vuotiaille ja yli 25-vuotiaille.

Jos asiakkaalle on tehty *monialainen työllistymissuunnitelma*, aktivointisuunnitelmaa ei tarvita.

Aktivointisuunnitelmassa sovitaan esimerkiksi *kuntouttavasta työtoiminnasta* tai muiden *palvelujen* järjestämisestä asiakkaalle.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Suunnitelmat*

273

työikäisten palvelupäätös

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myönnetäänkö *sosiaalihuollon asiakkaalle* yksi tai useampia *työikäisten palveluihin* kuuluva *sosiaalipalveluja*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Päätökset*

274

työikäisten palvelujen toteuttamissuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaalle* annettavan *työikäisten palveluihin* kuuluvan *sosiaalipalvelun* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

3.3.3.2 Kuntouttavan työtoiminnan tarkennetut asiakirjatyyppit

275

ilmoitus kuntouttavasta työtoiminnasta

palvelunjärjestäjän ilmoitus työ- ja elinkeinotoimistolle sekä työpaikan pääluottamusmiehelle siitä, että työttömän *sosiaalihuollon asiakkaan kuntouttava työtoiminta* on alkanut tai keskeytynyt

Kuntouttavan työtoiminnan keskeytyminen saattaa vaikuttaa tiettyihin työttömän sosiaalihuollon asiakkaan *etuuksiin*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *kuntouttava työtoiminta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

276

kuntouttavan työtoiminnan arvio

työttömän *sosiaalihuollon asiakkaan*, *palveluntuottajan*, *palvelunjärjestäjän* sekä työ- ja elinkeinotoimiston *asiiantuntijan* yhteinen *arvio aktivointisuunnitelmassa* esitettyjen *kuntouttavan työtoiminnan* tavoitteiden toteutumisesta ja mahdollisesti tarvittavista muutoksista aktivointisuunnitelmaan tai jatko-suunnitelmista

Tämä arvio annetaan sekä *sosiaalihuollon asiakkaalle* että kuntouttavan työtoiminnan *palveluntuottajalle*. Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan palveluntuottaja antaa asiakkaalle kirjallisen todistuksen työn suorittamisesta ja mahdollisesti työ- ja toimintakyvystä.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *työikäisten palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *kuntouttava työtoiminta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Arviot*

3.3.4 Iäkkäiden palvelujen tarkennetut asiakirjatyyppit

277

iäkkäiden palvelujen hakemus

hakemus, jolla henkilö pyytää yhtä tai useampaa *iäkkäiden palvelujen sosiaalipalvelua*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *iäkkäiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Hakemukset*

278

iäkkäiden palvelupäätös

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myönnetäänkö *sosiaalihuollon asiakkaalle* yksi tai useampia *iäkkäiden palveluihin* kuuluvia *sosiaalipalveluja*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *iäkkäiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset*

279

iäkkäiden palvelutarpeen arvio

sosiaalihuollon asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa, *läheisensä* tai *edunvalvojansa* sekä *palvelunjärjestäjän* pääsääntöisesti yhdessä tekemä *palvelutarpeen arvio* asiakkaan toimintakyvystä ja suoriutumisesta tavanomaisista elämän toiminnoista asuin- tai toimintaympäristössään sekä siitä, millaisia *iäkkäiden palveluissa* annettavia *sosiaalipalveluja* asiakas tarvitsee

Tämän arvion tekeminen on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Yli 75-vuotiaan asiakkaan palvelutarpeen arvion tekeminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun asiakas, asiakkaan omainen tai läheinen tai hänen *laillinen edustajansa* on ottanut yhteyttä palvelujärjestäjään palvelujen saamiseksi.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *iäkkäiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: *Arviot*

280

iäkkäiden palvelujen asiakassuunnitelma

asiakassuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaan tuen tarve* ja siihen perustuvat tavoitteet sekä *iäkkäiden palveluissa* annettavat *sosiaalipalvelut*, joilla tuen tarpeeseen ja tavoitteisiin pyritään vastaamaan

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *iäkkäiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: *Asiakassuunnitelmat*

281

iäkkäiden palvelujen toteuttamissuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaalle* annettavan *iäkkäiden palveluihin* kuuluvan *sosiaalipalvelun* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *iäkkäiden palvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

3.3.5 Perheoikeudellisten palvelujen tarkennetut asiakirjatyytit

3.3.5.1 Perheoikeudellisten palvelujen yhteiset asiakirjatyytit

282

haastehakemus

lastenvalvojan tuomioistuimelle esittämä *hakemus*, jolla nostetaan lapsen puolesta kante isyyden vahvistamiseksi, lapsen *elatusavun (1)* vahvistamiseksi tai elatusavun määrän muuttamiseksi tuomioistuimen ratkaisulla

Lastenvalvoja voi tehdä tämän hakemuksen esimerkiksi siinä tapauksessa, kun lapsi vaatii isäksi otaksumansa miehen isyyden vahvistamista eikä isyyttä ole todettu äidin avioliiton perusteella tai vahvistettu tuomioistuimen päätöksellä.

Tässä hakemuksessa lastenvalvoja edustaa kantajaa valtakirjalla. Hakemus noudattaa yleisesti käytettävää haastehakemuksen rakennetta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen elatusavun turvaaminen, isyyden selvittäminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitekaavio: *Hakemukset*

3.3.5.2 Adoptionevannon tarkennetut asiakirjatyyppit

283

adoptionhakijoiden taustaselvitys

adoptionhakijan tai adoptionhakijoina olevan avioparin tekemä *selvitys* itsestään adoptionevannon antajalle *adoptionevannon* suunnittelua varten

Tässä selvityksessä adoptionhakijat antavat muun muassa elämäntilanteeseensa liittyviä tietoja sekä kertovat adoptiota koskevia toivomuksiaan.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptionevonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

284

adoptoitavan lapsen taustatiedot pl

adoptionevannon antajan lapsen syntymävanhemmista ja lähisukulaisista kokoama *yhteenvedo*, josta lapsi saa myöhemmin tietoa alkuperästään ja adoptioon johtaneista syistä

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptionevonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Yhteenvedot](#)

285

perheen sisäisen adoption osapuolten taustaselvitys

aviopuolisonsa lapsen adoptiota hakevan henkilön tai lapsen biologisen vanhemman tekemä *selvitys* itsestään adoptionevannon antajalle perheen sisäiseen adoptioon liittyvän *adoptionevannon* suunnittelua varten

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptionevonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

286

adoptionevannon suunnitelma

suunnitelma, johon kirjataan *asiakkaalle* annettavan *adoptionevannon* keskeiset teemat ja keinot sekä adoptionevannon arvioitu toteutumisaika

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptionevonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Suunnitelmat](#)

287

suostumus adoption

adoptoitavan alaikäisen lapsen vanhemman tai *laillisen edustajan* tai adoptionhakijan puolison antama *suostumus* adoption vahvistamiseen

Adoptiolaisissa (22/2012) säädetään henkilöistä, joiden on annettava suostumuksensa alaikäisen lapsen adoption erilaisissa tilanteissa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptionevonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suostumuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Suostumukset](#)

288

lapsen suostumus adoptioon

adoptoitavan lapsen antama *suostumus* adoptionsa vahvistamiseen

Adoptiota ei pääsääntöisesti saa vahvistaa ilman lapsen suostumusta adoptioon, jos adoptoitava lapsi on täyttänyt 12 vuotta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suostumuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Suostumukset](#)

289

adoptioneuvonnan kuulemisasiakirja

kuulemisasiakirja, johon kirjataan adoptoitavan lapsen alaikäisen tai vajaavaltaisen vanhemman *huoltajan* tai *edunvalvojan* mielipide *asiasta*, joka koskee *kuultavan* suhtautumista adoption vahvistamiseen tai adoptiolapsen oikeuteen pitää yhteyttä aikaisempaan vanhempaansa

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *kuulemisasiakirjan tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Kuulemisasiakirjat](#)

290

selvitys adoptionhakijoista

ei: selvitys adoptioneuvonnan antamisesta; kotiselvitys

adoptioneuvonnan antajan adoptiolautakunnalle antama *lausunto*, joka sisältää kuvauksen adoptionhakijoiden olosuhteista ja *adoptioneuvonnan* antamisesta sekä adoptioneuvonnan antajan näkemyksen adoptionhakijoista ja adoption edellytysten täyttymisestä

Tämä lausunto annetaan adoptioneuvonnan päätyttyä. Se tarvitaan adoptioluvan myöntämiseksi ja kansainvälisen adoptiohakemuksen liitteeksi.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

291

todistus adoptioneuvonnan antamisesta

adoptioneuvonnan antajan kotimaisen ja perheen sisäisen adoption vahvistamista varten antama *lausunto* näkemyksestään lapsen edusta adoptiossa ja adoption edellytysten täyttymisestä

Adoptionhakijat toimittavat tämän asiakirjan tuomioistuimelle, joka voi vahvistaa adoption.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

292

adoption vahvistamishakemus

adoptionhakijan tuomioistuimelle esittämä *hakemus*, jolla vaaditaan adoption vahvistamista

Adoptiolaisissa (22/2012) on säädetty adoptioneuvonnan antajan tehtäväksi avustaa adoption vahvistamiseen liittyvissä toimenpiteissä, kuten auttaa asiakasta tekemään tämä hakemus.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

293

päätös adoptioeuvonnasta

adoptioeuvonnan antajan *päätös* siitä, että *adoptioeuvonta* aloitetaan

Tämä päätös on aina myönteinen.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioeuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset*

294

päätös adoptioeuvonnan keskeyttämisestä

adoptioeuvonnan antajan *päätös* siitä, että *adoptioeuvonta* lopetetaan, koska on todettu olevan ilmeistä, ettei adoptioon ole edellytyksiä

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioeuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

295

päätös adoptioeuvonnan väliaikaisesta keskeyttämisestä

adoptioeuvonnan antajan *päätös* siitä, että *adoptioeuvonta* keskeytetään väliaikaisesti, kunnes adoptiolautakunta on käsitellyt *ilmoituksen adoptionhakijoiden olosuhteiden muutoksesta*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioeuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

296

ilmoitus adoptionhakijoiden olosuhteiden muutoksesta

adoptioeuvonnan antajan *ilmoitus* adoptiolautakunnalle adoptionhakijoiden olosuhteissa tapahtuneesta olennaisesta muutoksesta, joka saattaa vaikuttaa hakijoille myönnettyyn adoptiolupaan

Tämä ilmoitus saattaa liittyä esimerkiksi kuolemantapaukseen adoptionhakijan perheessä, avioeroon tai rikostuomioon.

Adoptionhakijoiden olosuhteiden muutos saattaa aiheuttaa adoptioluvan peruuttamisen tai adoptiolautakunnan antaman virheellisen adoptiolupapäätöksen poistamisen ja *asian* ratkaisemisen uudelleen.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioeuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

297

suostumus lausuntopyyntöön adoptioeuvonnassa

adoptionhakijan antama *suostumus* siihen, että hänestä tehdään *sosiaalihuollon lausuntopyyntö adoptioeuvontaan* liittyvän asian käsittelyä varten

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioeuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suostumuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Suostumukset*

298

adoptioneuvonnan lausunto

adoptioneuvontaa antavan *sosiaalityöntekijän lausunto* näkemyksestään yksittäisessä adoption vahvistamiseen liittyvässä *asiassa*

Tämä lausunto voidaan antaa esimerkiksi tuomioistuimelle, adoptiolautakunnalle tai toiselle kunnalle.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Lausunnot*

299

yhteydenpitosopimus

alaikäisen adoptiolapsen aikaisempien vanhempien ja adoptiovanhempien välinen *sopimus*, jossa määritetään lapsen ja aikaisempien vanhempien välisen yhteydenpidon ehdot

Adoptioneuvonnan antaja auttaa yhteydenpitosopimuksen osapuolia sopimuksen laatimisessa. Tuomioistuin vahvistaa yhteydenpitosopimuksen.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *sopimuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Sopimukset*

300

yhteydenpitosopimuksen vahvistamishakemus

alaikäisen adoptiolapsen aikaisempien vanhempien ja adoptiovanhempien yhdessä tuomioistuimelle esittämä *hakemus*, jolla vaaditaan *yhteydenpitosopimuksen* vahvistamista

Adoptiolaisissa (22/2012) on säädetty adoptioneuvonnan antajan tehtäväksi avustaa yhteydenpitosopimuksen osapuolia tämän hakemuksen tekemisessä.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *adoptioneuvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Hakemukset*

3.3.5.3 Isyyden selvittämisen tarkennetut asiakirjatyypit

301

lapsen syntymää edeltävä isyyden tunnustamisasiakirja

miehen *ilmoitus* äitiysneuvolan terveydenhoitajalle, kättilölle tai *lastenvalvojalle* siitä, että hän on syntyvän lapsen isä

Tätä ilmoitusta ei ole mahdollista ottaa vastaan, jos äiti vastustaa tunnustamista, miehen tai tulevan äidin henkilöllisyyttä ei ole luotettavasti selvitetty, on syytä epäillä, ettei tunnustaja ole lapsen isä, tai on syytä epäillä, että tunnustaja tai äiti ei kykene ymmärtämään tunnustamisen merkitystä.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyiden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

302

ennen syntymää tunnustetun lapsen isyyden selvittämispöytäkirja

lastenvalvojan isyyden selvittämisen perusteella antama *lausunto* isyyden vahvistamisen kannalta merkityksellisistä seikoista silloin, kun mies on tunnustanut isyytensä ennen lapsen syntymää ja äiti on hyväksynyt tunnustamisen

Tämä asiakirja laaditaan, ellei isyyden tunnustaja, äiti tai mies, joka katsoo olevansa lapsen isä ole peruuttanut tai kiistänyt tunnustamista viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

303

äidin neuvotteluasiakirja isyyden selvittämiseksi

selvitys, jolla äiti antaa *lastenvalvojan* kanssa käytävässä neuvottelussa lapsensa *isyyden selvittämisen* kannalta tarpeelliset tiedot silloin, kun lapsen isyyttä ei ole todettu avioliiton perusteella tai vahvistettu tunnustamisen perusteella tai kun isyys on kumottu

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

304

mahdollisen isän neuvotteluasiakirja isyyden selvittämiseksi

selvitys, jolla mahdollinen isä antaa *lastenvalvojan* kanssa käytävässä neuvottelussa *isyyden selvittämisen* kannalta tarpeelliset tiedot

Tämä asiakirja laaditaan esimerkiksi silloin, kun isyyttä ei ole todettu avioliiton perusteella tai vahvistettu tunnustamisen perusteella.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

305

lapsen neuvotteluasiakirja isyyden selvittämiseksi

selvitys, jolla pääsääntöisesti 15 vuotta täyttänyt lapsi ja tarvittaessa myös *asian* merkityksen ymmärtävä alle 15-vuotias lapsi antaa *lastenvalvojan* kanssa käytävässä neuvottelussa *isyyden selvittämisen* kannalta tarpeelliset tiedot

Tämä asiakirja laaditaan esimerkiksi silloin, kun isyyttä ei ole todettu avioliiton perusteella tai vahvistettu tunnustamisen perusteella.

Alle 15-vuotias lapsi voi osallistua neuvotteluun, jos sen katsotaan olevan mahdollista hänen kehitystasonsa perusteella.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

306

lapsen syntymän jälkeinen isyyden tunnustamisasiakirja

miehen *ilmoitus* isyyden tunnustamisen vastaanottajalle siitä, että hän on tietyn lapsen isä

Isyyden tunnustaminen ei voi koskea lasta, jolla on jo isä. Adoptiolasta ei myöskään voi tunnustaa. Lapsi, joka on syntynyt hänet synnyttäneen äidin ja tämän aviomiehen avioliiton aikana, voidaan kuitenkin tunnustaa, jos äiti ja aviomies hyväksyvät tunnustamisen. Aina kun tunnustaminen koskee yli 15-vuotiasta lasta, tämän tulee hyväksyä tunnustaminen.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

307

isyyden tunnustamisen kuulemisasiakirja

kuulemisasiakirja, johon kirjataan äidin, lapsen *huoltajan*, alaikäisen isyyden tunnustajan huoltajan tai muun *laillisen edustajan* tai muun *asian* selvittämisen kannalta tarpeellisen henkilön mielipide isyyden tunnustamisesta ja tarvittaessa selitys sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa isyyden vahvistamiseen tunnustamisen perusteella

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *kuulemisasiakirjan tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Kuulemisasiakirjat](#)

308

isyyden selvittämispöytäkirja

lastenvalvojan isyyden selvittämisen perusteella antama *lausunto* isyyden vahvistamisen kannalta merkityksellisistä seikoista silloin, kun isyys on selvitetty sellaisen lapsen osalta, jonka isyyttä ei ole todettu avioliiton perusteella tai vahvistettu tunnustamisen perusteella tai jonka isyys on kumottu

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

309

avioliiton aikana syntyneen lapsen vanhempien neuvotteluasiakirja isyyden selvittämiseksi

selvitys, jolla äiti ja avioliiton perusteella todettu isä antavat *lastenvalvojan* kanssa käytävässä neuvottelussa avioliiton aikana syntyneen lapsen *isyyden selvittämisen* kannalta tarpeelliset tiedot

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

310

isyyden tunnustamisen hyväksymisasiakirja

äidin, jonka lapsi on syntynyt avioliiton aikana, miehen, jonka isyys on todettu avioliiton perusteella tai 15 vuotta täyttäneen lapsen antama *suostumus*, jolla kyseinen henkilö ilmaisee hyväksyykö hän isyyden tunnustamisen

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suostumuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Suostumukset](#)

311

avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyden selvittämispöytäkirja

lastenvalvojan isyyden selvittämisen perusteella antama *lausunto* isyyden selvittämisen kannalta merkityksellisistä seikoista ja avioliiton aikana syntyneen lapsen isyydestä

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

312

oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaus tai määräys

lastenvalvojan tekemä *lähete*, jolla tämä tilaa tutkimuksen henkilön geeneistä, muusta periytyvästä DNA:sta tai geenituotteista *isyiden selvittämiseksi*

Asiakirjan nimessä tilaus-sana viittaa lastenvalvojan toimivaltaan kuuluvaan toimintaan kun taas määräys-sana viittaa tuomioistuimen toimivaltaa kuuluvaan toimintaan oikeusgeneettisen isyystutkimuksen saamiseksi. Tuomioistuimen antama määräys ei ole *sosiaalihuollon asiakasasiakirja*.

Lastenvalvojan on isyyden selvittämisen yhteydessä tilattava oikeusgeneettinen isyystutkimus lapsesta, äidistä ja mahdollisesta isästä, jos tämä pyytää tutkimusta tai jos lastenvalvoja muuten katsoo sen tarpeelliseksi.

Tämä asiakirja on valtioneuvoston oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta ja lääketieteellisestä selvityksestä antaman asetuksen (1276/2015, 11 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyiden selvittäminen*

Säädökset, joihin tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015), laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta (378/2005)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lähetteen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Lähetteet](#)

313

oikeusgeneettisen isyystutkimuksen näytteenottoasiakirja

lastenvalvojan tekemä *lähete*, jolla tämä toimittaa tiedot oikeusgeneettistä isyystutkimusta varten otetusta näytteestä ja näytteenantajan henkilöllisyyden toteamisesta oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekijälle *isyiden selvittämiseksi*

Tämä lähete toimitetaan yhdessä näytteen kanssa oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekijälle ja lähetetään yleensä samalla kuin *oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaus tai määräys*.

Tämä asiakirja on valtioneuvoston oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta ja lääketieteellisestä selvityksestä antaman asetuksen (1276/2015, 11 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyiden selvittäminen*

Säädökset, joihin tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015), laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta (378/2005)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lähetteen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Lähetteet](#)

314

lausuntopyyntö sukulaisen oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta

lastenvalvojan oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekijälle esittämä *pyyntö* saada lausunto siitä, edistääkö mahdollisen isän tai tarvittaessa äidin sukulaisen tutkiminen *isyiden selvittämistä*

Tämä asiakirja on valtioneuvoston oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta ja lääketieteellisestä selvityksestä antaman asetuksen (1276/2015, 11 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyiden selvittäminen*

Säädökset, joihin tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015), laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta (378/2005)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Pyynnöt](#)

315

päätös isyyden selvittämisen keskeyttämisestä

lastenvalvojan päätös siitä, että *isyyden selvittäminen* keskeytetään joko 15 vuotta täyttäneen lapsen vaatimuksesta tai koska lastenvalvojan näkemyksen mukaan jokin keskeyttämisen edellytyksistä täyttyy

Tämä päätös voidaan tehdä esimerkiksi silloin, kun isyyden vahvistamista varten ei ole saatavissa riittävästi tietoja tai jos mies ei ole tunnustanut lasta ja on erityinen syy olettaa, että isyyden selvittäminen ei olisi lapsen edun mukaista.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

316

päätös isyyden selvittämisen aloittamisesta uudestaan

lastenvalvojan päätös siitä, että keskeytettyä *isyyden selvittämistä* jatketaan äidin, 15 vuotta täyttäneen lapsen tai mahdollisen isän pyynnöstä

Jos isyyden selvittäminen on keskeytetty siksi, ettei se ole lapsen edun mukaista, selvittäminen voidaan aloittaa uudestaan mahdollisen isän pyynnöstä vain silloin, jos hän on tunnustanut isyyden.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

317

yhteenvedo vainajan oikeudenomistajista

lastenvalvojan oikeusgeneettistä isyystutkimusta ja isyyden vahvistamista varten *isyyden selvittämisen* yhteydessä kokoama *yhteenvedo*, josta ilmenee tieto vainajan oikeudenomistajista

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Yhteenvedot](#)

318

oikeudenomistajan suostumus

vainajan oikeudenomistajan antama *suostumus* siihen, että vainajasta tai hänestä aiemmin otetusta näytteestä tehdään oikeusgeneettinen isyystutkimus ja mahdollisesti myös siihen, että isyys vahvistetaan ilman oikeudenkäyntiä maistraatin päätöksellä

Tämä asiakirja on oikeusministeriön isyys- ja elatusasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (1474/2015, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suostumuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Suostumukset](#)

319

maistraatin päätös isyyden vahvistamisesta

maistraatin päätös siitä, vahvistetaanko avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys isyyden tunnustamisen tai miehen *oikeudenomistajien suostumuksen* perusteella

Lastenvalvoja toimittaa tätä päätöstä varten maistraattiin *isyiden selvittämisen* yhteydessä tehdyn *ennen syntymää tunnustetun lapsen isyyden selvittämispöytäkirjan* tai *isyiden selvittämispöytäkirjan* sekä kyseisen pöytäkirjan liitteet.

Maistraatti toimittaa tekemänsä päätöksen tiedoksi lastenvalvojalle isyyden selvittämiseen liittyvän *sosiaalihuollon palveluprosessin* päättämistä varten. Maistraatti toimittaa päätöksen myös *asianosaisille*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyiden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja*

320

maistraatin päätös avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyden vahvistamisesta

maistraatin päätös siitä, vahvistetaanko avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyden tunnustaneen toisen miehen isyys, jolloin avioliiton perusteella todettu aviomiehen isyys kumoutuu

Lastenvalvoja toimittaa tätä päätöstä varten maistraattiin *isyiden selvittämisen* yhteydessä tehdyn *avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyden selvittämispöytäkirjan* ja sen liitteet.

Maistraatti toimittaa tekemänsä päätöksen tiedoksi lastenvalvojalle isyyden selvittämiseen liittyvän *sosiaalihuollon palveluprosessin* päättämistä varten. Maistraatti toimittaa päätöksen myös *asianosaisille*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyiden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja*

321

maistraatin päätös aviomiehen isyyden kumoamisesta

maistraatin päätös siitä, kumotaanko avioliiton perusteella todettu isyys lapsen äidin ja isän yhdessä pyytämän *isyiden selvittämisen* ja maistraatille tekemän hakemuksen perusteella

Maistraatti voi antaa tämän päätöksen vanhempien maistraattiin toimittaman *avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyden selvittämispöytäkirjan* ja sen liitteiden perusteella.

Maistraatti toimittaa tekemänsä päätöksen tiedoksi *lastenvalvojalle* silloin, kun isyys kumotaan. Tällöin lastenvalvoja käynnistää isättömäksi jääneen lapsen isyyden selvittämiseen liittyvän *sosiaalihuollon palveluprosessin*. Maistraatti toimittaa päätöksen myös *asianosaisille*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *isyiden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: isyyslaki (11/2015)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja*

3.3.5.4 Äitiyden selvittämisen tarkennetut asiakirjatyyppit

322

lapsen syntymää edeltävä äitiyden tunnustamisasiakirja

naisen henkilökohtaisesti ja raskaana olevan läsnä ollessa antama *ilmoitus* äitiysneuvolan terveydenhoitajalle tai kättilölle tai raskaana olevan kotikunnan *lastenvalvojalle* siitä, että hän on syntyvän lapsen toinen äiti

Ilmoitukseen liitetään todistus hedelmöityshoidosta.

Tätä ilmoitusta ei ole mahdollista ottaa vastaan, jos raskaana oleva vastustaa tunnustamista, tunnustajan tai raskaana olevan henkilöllisyyttä ei ole luotettavasti selvitetty, on syytä epäillä, ettei tunnustajaa voida vahvistaa lapsen äidiksi, tai on syytä epäillä, että tunnustaja tai raskaana oleva ei kykene ymmärtämään tunnustamisen merkitystä.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

323

ennen syntymää tunnustetun lapsen äitiyden selvittämisspöytäkirja

lastenvalvojan äitiyden selvittämisen perusteella antama *lausunto* äitiyden vahvistamisen kannalta merkityksellisistä seikoista silloin, kun nainen on tunnustanut äitiytensä ennen lapsen syntymää ja raskaana ollut on hyväksynyt tunnustamisen

Tämä asiakirja laaditaan, ellei äitiyden tunnustaja, lapsen synnyttänyt äiti tai henkilö, joka katsoo olevansa tunnustajan sijasta lapsen vanhempi, ole peruuttanut tai kiistänyt tunnustamista viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä. Lastenvalvojan tiedossa ei myöskään tule olla seikoja, joiden perusteella olisi syytä epäillä, että joku muu kuin tunnustaja olisi lapsen toinen vanhempi.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

324

synnyttäneen äidin tai mahdollisen toisen äidin neuvotteluasiakirja äitiyden selvittämiseksi

selvitys, jolla lapsen synnyttänyt äiti tai mahdollinen toinen äiti antaa *lastenvalvojan* kanssa käytävässä neuvottelussa lapsen toisen äidin *äitiyden selvittämisen* kannalta tarpeelliset tiedot

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

325

lapsen neuvotteluasiakirja äitiyden selvittämiseksi

selvitys, jolla pääsääntöisesti 15 vuotta täyttänyt lapsi ja tarvittaessa myös asian merkityksen ymmärtävä alle 15-vuotias lapsi antaa *lastenvalvojan* kanssa käytävässä neuvottelussa *äitiyden selvittämisen* kannalta tarpeelliset tiedot

Alle 15-vuotias lapsi voi osallistua neuvotteluun, jos sen katsotaan olevan mahdollista hänen kehitystasonsa perusteella.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

326

lapsen syntymän jälkeinen äitiyden tunnustamisasiakirja

naisen *ilmoitus* äitiyden tunnustamisen vastaanottajalle siitä, että hän on lapsen toinen äiti

Lastenvalvojan on varattava naiselle tilaisuus tunnustaa äitiytensä, jos hän katsoo, että saadun selvityksen valossa voidaan pitää todistettuna, että nainen on lapsen toinen äiti.

Äitiyden tunnustaminen ei voi koskea lasta, jolla on jo isä tai toinen äiti eikä lasta, jonka osalta isyys voidaan vahvistaa. Myöskään adoptiolasta ei voi tunnustaa. Lapsi, joka on syntynyt hänet synnyttäneen äidin ja tämän aviomiehen avioliiton aikana, voidaan kuitenkin tunnustaa, jos äiti ja aviomies hyväksyvät tunnustamisen. Aina kun tunnustaminen koskee yli 15-vuotiasta lasta, tämän tulee hyväksyä tunnustaminen.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

327

äitiyden tunnustamisen kuulemisasiakirja

kuulemisasiakirja, johon kirjataan *kuultavan* mielipide äitiyden tunnustamisesta ja tarvittaessa selitys sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa äitiyden vahvistamiseen tunnustamisen perusteella

Kuultavia tässä asiakirjassa ovat lapsen synnyttänyt äiti, lapsen *huoltaja*, alaikäisen äitiyden tunnustajan huoltaja tai muu *laillinen edustaja* tai muu asian selvittämisen kannalta tarpeellinen henkilö.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *kuulemisasiakirjan tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Kuulemisasiakirjat](#)

328

äitiyden selvittämispöytäkirja

lastenvalvojan äitiyden selvittämisen perusteella antama *lausunto* alle 18-vuotiaan lapsen äitiyden vahvistamisen kannalta merkityksellisistä seikoista silloin, kun lapsen synnyttänyt äiti tai hedelmöityshoitoon suostumuksensa antanut nainen vaatii äitiyden selvittämistä tai kun *isyden selvittämisen* yhteydessä on osoittautunut, että lapselle ei voida vahvistaa isää, mutta lapselle voidaan mahdollisesti vahvistaa toinen äiti

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

329

avioliiton aikana syntyneen lapsen vanhempien neuvotteluasiakirja äitiyden selvittämiseksi

selvitys, jolla synnyttänyt äiti, joka on ollut avioliitossa miehen kanssa lapsen syntyessä, ja mies, jonka isyys on todettu avioliiton perusteella, antavat *lastenvalvojan* kanssa käytävässä neuvottelussa avioliiton aikana syntyneen lapsen *äitiyden selvittämisen* kannalta tarpeelliset tiedot

Tällä asiakirjalla selvitetään muun kuin synnyttäneen äidin äitiyttä.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *selvityksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Selvitykset](#)

330

äitiyden tunnustamisen hyväksymisasiakirja

synnyttäneen äidin, joka on ollut avioliitossa miehen kanssa lapsen syntyessä, miehen, jonka isyys on todettu avioliiton perusteella, tai 15 vuotta täyttäneen lapsen antama *suostumus*, jolla kyseinen henkilö ilmaisee, hyväksyykö hän äitiyden tunnustamisen

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suostumuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Suostumukset](#)

331

avioliiton aikana syntyneen lapsen äitiyden selvittämispöytäkirja

lastenvalvojan äitiyden selvittämisen perusteella antama *lausunto* äitiyden selvittämisen kannalta merkityksellisistä seikoista koskien synnyttäneen äidin ja miehen välisen avioliiton aikana syntyneen lapsen äitiyttä

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

332

päätös äitiyden selvittämisen keskeyttämisestä

lastenvalvojan päätös siitä, että *äitiyden selvittäminen* keskeytetään joko 15 vuotta täyttäneen lapsen vaatimuksesta tai koska lastenvalvojan näkemyksen mukaan jokin keskeyttämisen edellytyksistä täyttyy

Tämä päätös voidaan tehdä silloin, kun äitiyden vahvistamista varten ei ole saatavissa riittävästi tietoja tai jos nainen ei ole tunnustanut lasta ja on erityinen syy olettaa, että äitiyden selvittäminen ei olisi lapsen edun mukaista, eikä 15 vuotta täyttänyt vaadi sitä.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

333

päätös äitiyden selvittämisen aloittamisesta uudestaan

lastenvalvojan päätös siitä, että keskeytettyä *äitiyden selvittämistä* jatketaan lapsen synnyttäneen äidin, 15 vuotta täyttäneen lapsen tai mahdollisen toisen äidin pyynnöstä

Jos äitiyden selvittäminen on keskeytetty siksi, ettei se ole lapsen edun mukaista, selvittäminen voidaan aloittaa uudestaan mahdollisen toisen äidin pyynnöstä vain silloin, jos hän on tunnustanut äitiyden.

Tämä asiakirja on oikeusministeriön äitiysasioissa käytettävistä lomakkeista antaman asetuksen (163/2019, 1 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

334

maistraatin päätös äitiyden vahvistamisesta

maistraatin päätös siitä, vahvistetaanko toisen äidin äitiys tunnustamisen perusteella

Lastenvalvoja toimittaa tätä päätöstä varten maistraattiin *äitiyden selvittämisen* yhteydessä tehdyn *ennen syntymää tunnustetun lapsen äitiyden selvittämispöytäkirjan* tai *äitiyden selvittämispöytäkirjan* sekä kyseisen pöytäkirjan liitteet.

Maistraatti toimittaa tekemänsä päätöksen tiedoksi lastenvalvojalle äitiyden selvittämiseen liittyvän *sosiaalihuollon palveluprosessin* päättämistä varten. Maistraatti toimittaa päätöksen myös *asianosaisille*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja*

335

maistraatin päätös avioliiton aikana syntyneen lapsen äitiyden vahvistamisesta

maistraatin päätös siitä, vahvistetaanko synnyttäneen äidin ja tämän aviomiehen avioliiton aikana syntyneen lapsen toisen äidin äitiys tunnustamisen perusteella, jolloin avioliiton perusteella todettu aviomiehen isyys kumoutuu

Lastenvalvoja toimittaa tätä päätöstä varten maistraattiin *äitiyden selvittämisen* yhteydessä tehdyn *avioliiton aikana syntyneen lapsen äitiyden selvittämispöytäkirjan* ja sen liitteet.

Maistraatti toimittaa tekemänsä päätöksen tiedoksi lastenvalvojalle äitiyden selvittämiseen liittyvän *sosiaalihuollon palveluprosessin* päättämistä varten. Maistraatti toimittaa päätöksen myös *asianosaisille*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *äitiyden selvittäminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: äitiyslaki (253/2018)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja*

3.3.5.5 Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaamisen tarkennetut asiakirjatyytit

336

ilmoitus lapsen huoltajan tarpeesta

palvelunjärjestäjälle tehty *ilmoitus* lapsesta, joka on jäänyt ilman *huoltajaa* ja jolle tulee siksi järjestää välitön huolto ja huoltaja

Tämän ilmoituksen saanut palvelunjärjestäjä etsii lapselle huoltajan osana *lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaamista*. Ilmoitus saattaa johtaa myös *lastensuojelun* toimiin, kuten lapsen välittömästä hoidosta huolehtimiseen.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

337

lapsen huoltajan tarpeen arvio

palvelunjärjestäjän arvio, joka perustuu *ilmoitukseen lapsen huoltajan tarpeesta* ja sisältää ratkaisun siitä, mihin toimiin ryhdytään virallisen *huoltajan* järjestämiseksi lapselle

Tässä arviossa palvelunjärjestäjä täydentää tarvittaessa niitä tietoja, jotka on esitetty ilmoituksessa lapsen huoltajan tarpeesta.

Palvelunjärjestäjä arvioi sen, tarvitseeko lapsi kiireellisesti hoitajaa, *huostaanottoa* tai sijoituspaikkaa. Tämän ratkettua selvitetään lapselle *läheiset henkilöt* hänen sukulaistensa joukosta ja ratkaistaan heidän kanssaan, mihin toimiin ryhdytään virallisen huoltajan järjestämiseksi lapselle. Lapsen huoltajuus vahvistetaan tuomioistuimessa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Arviot](#)

338

lapsen syntymää edeltävä yhteishuoltosopimus

äidin ja isyyden tunnustajan välinen *sopimus*, jonka nämä tekevät miehen tunnustaessa isyytensä ennen lapsen syntymää ja jossa lapsen huolto uskotaan molemmille vanhemmille yhteisesti

Tämä sopimus valmistellaan *lapsen syntymää edeltävän isyyden tunnustamisasiakirjan* yhteydessä, ja sosiaalilautakunta voi vahvistaa sen päätöksellä sen jälkeen, kun maistraatti on vahvistanut isyyden tai äitiyden.

Tämä asiakirja on lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun asetuksen (556/1994, 23 §) mukaan laadittava lomakkeelle, joka noudattaa oikeusministeriön vahvistamaa kaavaa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen*

Säädös, johon tämän asiakirjan sisältö perustuu: laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983)

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *sopimuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Sopimukset](#)

339

lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimus

lapsen vanhempien välinen *sopimus*, jossa määritetään se, miten lapsen huolto uskotaan vanhemmille, kumman vanhemman luona lapsi asuu tai miten lapsella on oikeus pitää yhteyttä ja tavata vanhempansa, jonka luona hän ei asu

Käytännössä tämä sopimus ja *lapsen elatussopimus* laaditaan usein yhtä aikaa.

Tämä sopimus voidaan vahvistaa *päätöksellä lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksen vahvistamisesta*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *sopimuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Sopimukset](#)

340

päätös lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksen vahvistamisesta

palvelunjärjestäjän päätös siitä, vahvistaako se *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksen* vai jättääkö sen vahvistamatta

Jos tämä päätös on myönteinen, lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksesta tulee täytännönpanokelpoinen. Mikäli sopimus ei ole lapsen edun mukainen, se jätetään vahvistamatta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

341

lapsen huolto- ja tapaamisoikeusselvitys

mieluummin kuin: olosuhdeselvitys

palvelunjärjestäjän tuomioistuimen pyynnöstä antama *lausunto* lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevaan *asiaan osallisista* ja heidän olosuhteistaan sekä mahdollisesti siitä, miten lapsen huolto, asuminen ja tapaamisoikeus tulisi ratkaista

Tässä lausunnossa esitetään muun muassa vanhempien ja heidän perheidensä elämäntilanne sekä lapsen kiintymyssuhde vanhempiinsa. Lausuntoon voidaan liittää muiden *viranomaisten* antamia lausuntoja.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

3.3.5.6 Lapsen elatusavun turvaamisen tarkennetut asiakirjatyytit

342

lapsen elatusapulaskelma

palvelunjärjestäjän tekemä *laskelma* lapsen elatuksen tarpeen ja vanhempien elatuskyvyn selvittämissä ja lapsen *elatusavun (1)* määrästä sopimisen tueksi

Tämä laskelma voidaan tehdä *lapsen elatussopimuksen* vahvistamiseksi tai *haastehakemuksen* liitteeksi.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen elatusavun turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *laskelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Laskelmat](#)

343

lapsen elatussopimus

alaikäisen lapsen vanhempien välinen tai elatusvelvollisen vanhemman ja täysi-ikäisen opiskelevan lapsen välinen *sopimus*, jossa määritetään vanhemman lapselle maksaman lapsen *elatusavun (1)* määrä ja sen suorittamisen ehdot

Käytännössä tämä sopimus ja *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimus* laaditaan usein yhtä aikaa.

Tämä sopimus voidaan vahvistaa *päätöksellä lapsen elatussopimuksen vahvistamisesta*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen elatusavun turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *sopimuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Sopimukset](#)

344

päätös lapsen elatussopimuksen vahvistamisesta

palvelunjärjestäjän päätös siitä, vahvistaako se *lapsen elatussopimuksen* vai jättääkö sen vahvistamatta

Jos tämä päätös on myönteinen, lapsen elatussopimuksesta tulee täytäntöönpanokelpoinen. Mikäli lapsen elatussopimuksessa esitetty *elatusavun (1)* määrä ei ole lapsen elatukseen riittävä tai elatusvelvollisen elatuskykyyn nähden kohtuullinen, sopimus voidaan jättää vahvistamatta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen elatusavun turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

345

ilmoitus lapsen elatusavun lakimääräisestä muutoksesta

palvelunjärjestäjän vanhemmalle antama *ilmoitus* siitä, että *lapsen elatussopimuksessa* määritettyyn tai oikeuden päättämään lapsen *elatusavun (1)* määrään tehdään vuoden alusta elinkustannusindeksin tarkistusta vastaava muutos

Tämä ilmoitus annetaan kalenterivuositain vanhemmalle, joka on pyytänyt sitä.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen elatusavun turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

3.3.5.7 Tapaamisten valvonnan tarkennetut asiakirjatyypit

346

ilmoitus tapaamisten valvonnasta

tapaamisten valvontaa toteuttavan valvojan *ilmoitus lastenvalvojalle* siitä, että valvottua vaihtoa ei ole suoritettu tai että tuettua tai valvottua tapaamista ei ole aloitettu tai se on keskeytetty

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *tapaamisten valvonta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

3.3.5.8 Puolison elatusavun turvaamisen tarkennetut asiakirjatyypit

347

puolison elatussopimus

puolisoiden välinen *sopimus*, jossa määritetään elatusvelvollisen puolison maksaman puolison *elatusavun (1)* määrä ja sen suorittamisen ehdot

Palvelunjärjestäjä auttaa tarvittaessa puolisoita tämän sopimuksen laatimisessa.

Tämä sopimus voidaan vahvistaa *päätöksellä puolison elatussopimuksen vahvistamisesta*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *puolison elatusavun turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *sopimuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Sopimukset](#)

348

päätös puolison elatussopimuksen vahvistamisesta

palvelunjärjestäjän päätös siitä, vahvistaako se *puolison elatussopimuksen* vai jättääkö sen vahvistamatta

Palvelunjärjestäjä vahvistaa tämän sopimuksen siinä tapauksessa, että sitä voidaan pitää kohtuullisena sekä *elatusavun (1)* saajan että sen maksajan näkökulmasta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *perheoikeudelliset palvelut*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *puolison elatusavun turvaaminen*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

3.3.6 Lastensuojelun tarkennetut asiakirjatyytit

3.3.6.1 Lastensuojelun yhteiset tarkennetut asiakirjatyytit

349

lastensuojeluilmoitus

kunnan *sosiaalihuollosta* vastaavalle toimielimelle tehty *ilmoitus* lapsesta, jonka tilanne edellyttää *palvelutarpeen* arviointia ja *lastensuojelun* tarpeen selvittämistä

Lastensuojelulaissa (417/2007) on säädetty tehtävistä, joissa toimivat henkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä tekemään lastensuojeluilmoituksen, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Myös muu kuin ilmoitusvelvollinen henkilö voi tehdä lastensuojeluilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä.

Jos ilmoitusvelvollinen henkilö on jo tehnyt lapseen liittyvän *ilmoituksen sosiaalihuollon tarpeesta* tai *yhteydenoton sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen* ja ilmoittanut yhteydenoton syyt, ei samojen tietojen perusteella tarvitse tehdä lastensuojeluilmoitusta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

350

lastensuojeluilmoituksen arvio

ei: lastensuojeluilmoituksen käsittely- ja toimenpideoisa

palvelunjärjestäjän lastensuojeluilmoituksesta tekemä *arvio* ja ratkaisu kiireellisten tai muiden toimien tarpeesta

Tässä arviossa palvelunjärjestäjä täydentää tarvittaessa niitä tietoja, jotka on esitetty lastensuojeluilmoituksessa.

Kiireellisen *lastensuojelun* tarve on arvioitava välittömästi. Lisäksi 7 arkipäivän kuluessa lastensuojeluilmoituksen vastaanottamisesta on ratkaistava, onko ryhdyttävä arvioimaan *palvelutarvetta* ja mahdollisesti lastensuojelutarvetta. Lastensuojeluilmoituksen perusteella voidaan myös esimerkiksi tarkistaa lapsen tai tämän vanhemman *asiakassuunnitelma* tai ohjata heidät muiden *palvelujen* piiriin.

Tässä arviossa voidaan todeta, ettei lastensuojelun toimia tarvita.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Arviot*

351

lastensuojeluhakemus

hakemus, jolla 12 vuotta täyttänyt lapsi tai nuori, hänen *huoltajansa* tai muun *laillisen edustajansa* pyytää *lastensuojelun palvelua* tai tukitoimea lapselle tai nuorelle

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Hakemukset*

352

lupahakemus lapsen tutkimiseksi

toimivaltaisen *viranhaltijan* hallinto-oikeudelle esittämä *hakemus*, jolla vaaditaan lupaa teettää lapselle *lastensuojelun* tarpeen selvittämiseksi sellainen välttämätön lääkärin tai muun *asiantuntijan* tutkimus, jonka tekemisen lapsen *huoltaja* kieltää

Tämän lupahakemuksen tekee lastensuojelulain (417/2007) 13.2 §:n ja 13.3 §:n mukainen viranhaltija.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Hakemukset*

353

lastensuojelun kuulemispyyntö

lapsen asioista vastaavan *sosiaalityöntekijän* lastensuojeluasian *asianosaiselle* tai *asiaan osalliselle* esittämä *pyyntö* tulla kuultavaksi asiassa

Lastensuojeluasiassa kuultaessa asianosaisia ovat *huoltaja* ja 12 vuotta täyttänyt lapsi. *Lastensuojelussa* lapsen *huostaanottoon*, *sijaishuoltoon* tai huostassapidon lopettamiseen liittyvään asiaan osallisia puolestaan ovat sekä asianosaiset että esimerkiksi vanhempi tai muu henkilö, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi on ollut välittömästi ennen asian valmistelua.

Kaikille kuultaville asianosaisille ja asiaan osallisille annetaan todisteellisesti tiedoksi lastensuojelun kuulemispyyntö ja laaditaan *lastensuojelun kuulemisasiakirja*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *pyynnön tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Pyynnöt*

354

lastensuojelun kuulemisasiakirja

ei: lastensuojelun kuulemiskertomus

kuulemisasiakirja, johon kirjataan lastensuojeluasian *asianosaisen* tai *asiaan osallisen* mielipide lastensuojeluasiassa

Kaksitoista vuotta täyttäneen lapsen hallintolain mukainen *kuuleminen* häntä itseään koskevassa lastensuojeluasiassa kirjataan tähän asiakirjaan. Alle 12-vuotiaan *lapsen mielipiteen selvittäminen* kirjataan puolestaan *sosiaalihuollon mielipiteen selvittämisasiakirjaan*.

Ennen lastensuojelun kuulemisasiakirjan laatimista *kuultavalle* on annettu todisteellisesti tiedoksi *lastensuojelun kuulemispyyntö*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *kuulemisasiakirjan tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Kuulemisasiakirjat*

355

lastensuojelun mielipiteen selvittämisasiakirja

kuulemisasiakirja, johon kirjataan joko alle 12-vuotiaan tai tietyissä tilanteissa muun *asianosaisen* tai *asiaan osallisen* mielipide lastensuojeluasiassa silloin, kun ei käytetä hallintolain mukaista kuulemismenettelyä

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *kuulemisasiakirjan tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Kuulemisasiakirjat*

356

lastensuojelun palvelu- tai tukitoimipäätös

toimivaltaisen *viranhaltijan päätös* siitä, myönnetäänkö lapselle tai nuorelle *lastensuojelun avohuoltona*, *sijaishuoltona* tai *jälkihuoltona* yksi tai useampia *sosiaalipalveluja*, muita *palveluja* tai tukitoimia

Jälkihuoltona tällä päätöksellä voidaan myöntää sosiaalipalveluja, muita palveluja tai tukitoimia vain sellaiselle *sosiaalihuollon asiakkaalle*, joka on saanut myönteisen *päätöksen oikeudesta lastensuojelun jälkihuoltoon*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset*

357

lastensuojelun asiakassuunnitelma

asiakassuunnitelma, johon kirjataan ne *sosiaalihuollon asiakkaaseen* vaikuttavat olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, sekä *lastensuojelun sijaishuollon* tai *avohuollon palvelut* ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen ja tavoitteisiin pyritään vastaamaan

Huostaanotetun ja lastensuojelun sijaishuoltona sijoitetun lapsen asiakassuunnitelmaan kirjataan myös lapsen *sijoittamisen* tarkoitus sekä erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle, hänen vanhemmilleen, *huoltajilleen* tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille. Tällaiseen suunnitelmaan kirjataan lisäksi se, miten lapsen ja hänen vanhempiensa ja muiden *läheistensä* yhteydenpito ja yhteistoiminta toteutetaan sekä miten tavoite perheen jälleenyhdistämisestä otetaan huomioon.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Asiakassuunnitelmat*

358

lastensuojelun toteuttamissuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaalle* ja hänen perheelleen annettavan *lastensuojeluun* kuuluvan *sosiaalipalvelun* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

359

hoito- ja kasvatussuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan ne arkipäivän tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat, joilla lapsen tarpeisiin vastataan *sijoituksen* aikana

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

360

ilmoitus lapsen yksityisestä sijoituksesta

pysyväisluonteisesti yksityiskotiin sijoitetun lapsen *huoltajan* tai lapsen hoitoonsa ottaneen henkilön *ilmoitus sosiaalihuollosta* vastaavalle toimielimelle lapsen yksityisesti sovitusta *sijoituksesta*

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen yksityisen sijoituksen valvonta*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*, mutta ei edellytä lastensuojelun *asiakkuutta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *ilmoituksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

361

lapsen yksityisen sijoituksen arvio

sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen *arvio* siitä, sopivatko yksityiskodin olosuhteet yksityisesti sijoitetun lapsen hoitoon ja kasvatukseen, kykeneekö lapsen luokseen ottanut henkilö huolehtimaan lapsesta ja onko sijoitus lapsen edun mukainen

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen yksityisen sijoituksen valvonta*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*, mutta ei edellytä lastensuojelun *asiakkuutta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Arviot*

362

päätös lapsen yksityisen sijoituksen hyväksymisestä

sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen *päätös* siitä, hyväksyykö se lapsen yksityisen sijoituksen

Tämä päätös perustuu *lapsen yksityisen sijoituksen arvioon*.

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *lapsen yksityisen sijoituksen valvonta*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*, mutta ei edellytä lastensuojelun *asiakkuutta*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

363

ilmoitus kunnan alueelle sijoitetusta lapsesta

sijoittajakunnan *ilmoitus* toisen kunnan *sosiaalihuollosta* vastaavalle toimielimelle joko siitä, että se on sijoittanut lapsen *lastensuojelun sijaishuoltona* toisen kunnan alueelle tai siitä, että lapsen sijoitus kunnan alueella on päättynyt

Sijoittajakunta tekee tämän ilmoituksen siksi, että sijoituskunta voi järjestää lapselle tämän tarvitsemat *palvelut* ja tukitoimet sekä valvoa osaltaan sijaishuoltopaikkaa.

Käsittekaavio: [Ilmoitukset](#)

3.3.6.2 Tehostetun perhetyön tarkennetut asiakirjatyypit

364

tehostetun perhetyön suunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *tehostetun perhetyön* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *tehostettu perhetyö*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Toteuttamissuunnitelmat](#)

365

tehostetun perhetyön lausunto

perhetyöntekijän *tehostetun perhetyön* näkökulmasta antama *lausunto* lapsen, nuoren tai perheen tilanteesta

Sosiaalipalvelu, johon tämä asiakirja liittyy: *tehostettu perhetyö*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *lausunnon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

3.3.6.3 Lastensuojelun avohuollon tarkennetut asiakirjatyypit

366

päätös lastensuojelun avohuollon sijoituksesta

lapsen *asioista* vastaavan *sosiaalityöntekijän päätös* siitä, sijoitetaanko lapsi *lastensuojelun avohuollon* tukitoimena joko yhdessä vanhempansa, *huoltajansa* tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa tai sijoitetaanko lapsi lyhytaikaisesti yksin

Tässä päätöksessä määritellään *sijoituksen* tavoitteet ja arvioitu kesto.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

3.3.6.4 Lastensuojelun sijaishuollon tarkennetut asiakirjatyyppit

367

päätös lapsen kiireellisestä sijoituksesta

toimivaltaisen *viranhaltijan päätös* siitä, tehdäänkö lapsen *kiireellinen sijoitus lastensuojelun sijaishuoltona*

Tämän päätöksen antaa lastensuojelulain (417/2007) 13.1 §:ssä määritetty viranhaltija.

Lapsen kiireellinen sijoitus voidaan tehdä silloin, kun lapsi on lastensuojelulaissa (417/2007) määritellystä syystä välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

368

päätös lapsen kiireellisen sijoituksen jatkamisesta

toimivaltaisen *viranhaltijan päätös* siitä, että lapsen *kiireellistä sijoitusta* jatketaan

Tämän päätöksen antaa lastensuojelulain (417/2007) 13.2 ja 13.3 §:ssä määritetty johtava viranhaltija tai tämän määräämä muu kelpoisuuden omaava viranhaltija.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

369

päätös lapsen kiireellisen sijoituksen lopettamisesta

toimivaltaisen *viranhaltijan päätös* siitä, että lapsen *kiireellinen sijoitus* lopetetaan, koska peruste kiireelliselle sijoitukselle on lakannut tai sijoitus on rauennut

Tämän päätöksen antaa lastensuojelulain (417/2007) 13.1 §:ssä määritetty viranhaltija.

Tämä päätös annetaan kiireellisen sijoituksen rautessa lastensuojelulain (417/2007) 39.2 §:n mukaisesti, eli jos säädetyn ajan kuluessa ei ole tehty *päätöstä lapsen huostaanotosta ja sijaishuollosta* tai *huostaanottohakemusta hallinto-oikeudelle*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

370

päätös lapsen huostaanotosta ja sijaishuollosta

toimivaltaisen *viranhaltijan päätös* siitä, otetaanko lapsi huostaan ja sijoitetaan sen yhteydessä *lastensuojelun sijaishuoltona*

Tämä päätös voidaan tehdä siinä tapauksessa, että lapsen *huoltaja* tai 12 vuotta täyttänyt lapsi itse ei vastusta *huostaanottoa* ja siihen liittyvää sijaishuoltona *sijoittamista*.

Tämän päätöksen antaa lastensuojelulain (417/2007) 13.2 §:ssä määritetty johtava viranhaltija tai tämän määräämä muu kelpoisuuden omaava viranhaltija.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

371

huostaanottohakemus hallinto-oikeudelle

toimivaltaisen *viranhaltijan* hallinto-oikeudelle esittämä *hakemus*, jolla vaaditaan lapsen *huostaanottoa* ja *sijaishuoltona sijoittamista* sekä esitetään vaatimuksen perustelut

Tämä hakemus tehdään siinä tapauksessa, että lapsen *huoltaja* tai 12 vuotta täyttänyt lapsi itse vastustaa huostaanottoa tai siihen liittyvää sijaishuoltoon sijoittamista.

Tämän hakemuksen esittää lastensuojelulain (417/2007) 13.2 §:ssä määritetty johtava viranhaltija tai tämän määräämä muu kelpoisuuden omaava viranhaltija.

Tähän hakemukseen liitetään muun muassa *lastensuojelun asiakassuunnitelma* ja muut lastensuojelulain (417/2007) 44 §:n mukaiset asiakirjat.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

372

sijoitettavan lapsen esitiedot

palvelunjärjestäjän kokoama *yhteenveito* lapsen tiedoista sopivan sijaishuoltopaikan etsimistä ja siitä käytäviä neuvotteluja varten

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Yhteenvedot](#)

373

vanhemmuuden tukemisen suunnitelma

asiakassuunnitelma, johon kirjataan se, miten huostaanotetun lapsen vanhempia tuetaan vanhemmuudessa

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Asiakassuunnitelmat](#)

374

päätös lapsen huostassapidosta

toimivaltaisen *viranhaltijan päätös* siitä, lopetetaanko lapsen huostassapito

Tämä päätös annetaan silloin, kun lapsi tai huoltaja pyytää huostassapidon lopettamista tai lapsen *asioista* vastaava sosiaalityöntekijä on muutoin arvioinut *sijaishuollon* tarpeen lakanneen ja huostassapidon lopettamisen olevan lapsen edun mukaista.

Tämän päätöksen antaa lastensuojelulain (417/2007) 13.2 §:ssä määritetty johtava viranhaltija tai tämän määräämä muu kelpoisuuden omaava viranhaltija.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

375

päätös sijaishuoltopaikan muuttamisesta

toimivaltaisen *viranhaltijan päätös* siitä, muutetaanko *sijaishuoltona* sijoitetun lapsen sijaishuoltopaikkaa

Tämän päätöksen antaa lastensuojelulain (417/2007) 13.2 §:ssä määritetty johtava viranhaltija tai tämän määräämä muu kelpoisuuden omaava viranhaltija.

Sijaishuoltopaikkaa ei voi muuttaa ilman tätä päätöstä.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

376

lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös

toimivaltaisen *viranhaltijan* tai *ammattihenkilön* lastensuojelulaissa (417/2007) säädetyn edellytyksin antama *päätös laitospalveluna* järjestettävässä *sijaishuollossa* olevaan lapseen kohdistettavasta *rajoituksesta*

Lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös on sanastossa *asiakirjojen* ryhmittelyn sekä määrittelyn ja nimeämisen apuna käytettävä käsite. Tällaisia rajoituspäätöksiä ovat esimerkiksi *päätös aineiden tai esineiden haltuunotosta lastensuojelussa* sekä *päätös erityisestä huolenpidosta*. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokituksessa kaikki lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätökset ovat *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppejä*.

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

377

päätös lapsen olinpaikan ilmoittamatta jättämisestä

lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös siitä, että *sijaishuollossa* olevan lapsen oikeutta pitää yhteyttä vanhempiinsa ja *huoltajiinsa* rajoitetaan jättämällä ilmaisematta lapsen olinpaikka päätöksessä määritetyille henkilöille

Tämä päätös voidaan antaa silloin, kun lapsen sijaishuolto järjestetään *perhehoitona, laitospalveluna* tai muulla tavoin.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppejä*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

378

päätös yhteydenpidon rajoittamisesta

lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös siitä, että *sijaishuollossa* olevan lapsen oikeutta pitää yhteyttä vanhempiinsa tai muihin *läheisiinsä* rajoitetaan päätöksessä määritettyjen yhteydenpito-
muotojen osalta

Tämä päätös tehdään sekä ensimmäistä kertaa määrättävästä yhteydenpidon rajoittamisesta, yhteydenpidon rajoittamisen jatkamisesta aiemman päätöksen mukaisesti määrääjän loputtua että aiemmassa päätöksessä määritettyjen ehtojen muuttamisesta.

Tämä päätös voidaan antaa, kun lapsen sijaishuolto järjestetään *perhehoitona, laitospalveluna* tai muulla tavoin.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppejä*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

379

päätös yhteydenpidon rajoittamisen lopettamisesta

lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös siitä, että tietyt *päätöksessä yhteydenpidon rajoittamisesta* määritetyt *rajoitukset* lopetetaan, koska rajoituksille ei ole enää lastensuojelulain (417/2007) mukaisia edellytyksiä

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppejä*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

380

päätös aineiden tai esineiden haltuunotosta lastensuojelussa

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* sellaisten aineiden tai esineiden ottamisesta lastensuojelulaitoksen haltuun, joita käytetään tai jotka soveltuvat päihtymistarkoitukseen tai jotka on tarkoitettu tai jotka soveltuvat lapsen itsensä, toisen henkilön tai omaisuuden vaarantamiseen tai vahingoittamiseen

Määritelmässä mainittujen aineiden ja esineiden lisäksi lastensuojelulaitoksen haltuun saadaan ottaa myös muut lapsen oman tai toisten lasten *sijaishuollon* järjestämistä tai lastensuojelulaitoksen yleistä järjestystä todennäköisesti vakavasti haittaavat aineet ja esineet.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

381

päätös henkilönkatsastuksen toimittamisesta

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että lapselle tehdään puhaluskoe tai että häneltä otetaan veri-, hius-, virtsa- tai sylkinäyte

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

382

päätös omaisuuden tai lähetysten tarkastamisesta

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että lapsen käytössä olevat tilat, hänen hallussaan oleva omaisuus tai hänelle osoitettu lähetys tarkastetaan

Jos tarkastettavaan lähetykseen sisältyy luottamuksellinen viesti, lähetys täytyy tarkastaa kyseistä viestiä lukematta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

383

päätös lähetysten luovuttamatta jättämisestä

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että luottamuksellinen viesti jätetään toimittamatta ja muu lähetys kokonaan tai osaksi luovuttamatta lapselle

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

384

päätös liikkumisvapauden rajoittamisesta

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että lapselle asetetaan määräajaksi kielto poistua lastensuojelulaitoksen alueelta, lastensuojelulaitoksesta tai sen asuinyksikön tiloista

Lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi päättää yhteensä enintään seitsemän vuorokautta kestävästä liikkumisvapauden rajoittamisesta. Lapsen *asioista* vastaava *sosiaalisyöntekijä* voi päättää yhteensä enintään 30 vuorokautta kestävästä liikkumisvapauden rajoittamisesta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

385

päätös liikkumisvapauden rajoittamisen lopettamisesta

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että *päätöksessä liikkumisvapauden rajoittamisesta* määritetty *rajoitus* lopetetaan, koska sille ei ole enää lastensuojelulain (417/2007) mukaisia edellytyksiä

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

386

päätös lapsen eristämisestä

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että lapsi eristetään enintään 24 tunniksi lastensuojelulaitoksen muista lapsista

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

387

päätös lapsen eristämisen jatkamisesta

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että *päätöksellä lapsen eristämisestä* aloitettua lapsen eristämistä lastensuojelulaitoksen muista lapsista jatketaan yli 24 tuntiin mutta enintään 48 tuntiin

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

388

päätös lapsen eristämisen lopettamisesta

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että *päätöksessä lapsen eristämisestä* tai *päätöksessä lapsen eristämisen jatkamisesta* määritetty *rajoitus* lopetetaan, koska sille ei ole enää lastensuojelulain (417/2007) mukaisia edellytyksiä

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

389

päätös erityisestä huolenpidosta

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että 12 vuotta täyttäneelle lapselle järjestetään erityistä, moniammatillista hoitoa ja huolenpitoa, jonka aikana lapsen liikkumisvapautta voidaan hänen hoitonsa ja huolenpitonsa edellyttämässä laajuudessa rajoittaa

Tämä päätös voidaan tehdä enintään 30 vuorokaudeksi.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

390

päätös erityisen huolenpidon jatkamisesta

laitospalvelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että *päätöksen erityisestä huolenpidosta* perusteella aloitettua lapsen erityistä huolenpitoa jatketaan enintään 60 vuorokaudella

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

391

päätös erityisen huolenpidon lopettamisesta

lastensuojelussa tehtävä *lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös* siitä, että *päätöksessä erityisestä huolenpidosta* tai *päätöksessä erityisen huolenpidon jatkamisesta* määritetty *rajoitus* lopetetaan, koska sille ei ole enää lastensuojelulain (417/2007) mukaisia edellytyksiä

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

392

yhteenvedo rajoituksista

lastensuojelulaitoksen kokoama ja lapsen *asioista* vastaavalle *sosiaalityöntekijälle* kuukausittain toimitama *yhteenvedo* niistä *rajoituksista*, jotka *sijaishuollossa* olevaan lapseen on kohdistettu

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Yhteenvedot*

393

yhteenvedo perhehoidossa olevan lapsen tuesta

lastensuojelun perhehoitoon sijoitetulle lapselle annetusta tuesta tehty *yhteenvedo*, joka toimitetaan sijoittajakunnan sosiaalitoimeen

Tämän yhteenvedon laatii pääsääntöisesti perhehoitoa koordinoiva alueellinen yksikkö. Siihen voidaan kirjata esimerkiksi tietoa lapsen arjen sujumisesta ja yhteydenpidosta biologiseen perheeseensä sekä näihin liittyvästä tuesta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Yhteenvedot*

3.3.6.5 Lastensuojelun jälkihuollon tarkennetut asiakirjatypit

394

lastensuojelun jälkihuollon asiakassuunnitelma

asiakassuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaan jälkihuollon* tarkoitus ja tavoitteet sekä erityisen tuen ja avun järjestäminen asiakkaalle sekä hänen vanhemmilleen, *huoltajilleen* tai muille hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Asiakassuunnitelmat*

395

päätös oikeudesta lastensuojelun jälkihuoltoon

toimivaltaisen *viranhaltijan päätös* siitä, onko lapsi tai nuori oikeutettu saamaan *lastensuojelun jälkihuoltona sosiaalipalveluja*, muita *palveluja* tai tukitoimia

Kun *palvelunjärjestäjä* antaa myönteisen päätöksen oikeudesta lastensuojelun jälkihuoltoon, se sitoutuu antamaan lapselle tai nuorelle lastensuojelun jälkihuoltona sosiaalipalveluja, muita palveluja tai tukitoimia. Niiden myöntämisestä tehdään erikseen *lastensuojelun palvelu- tai tukitoimipäätös*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *lastensuojelu*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaaviot: *Päätökset* ja *Päätökset toimenpiteestä*

3.3.7 Päihdehuollon tarkennetut asiakirjatyyppit

396

päihdehuollon palvelutarpeen arvio

mieluummin kuin: päihdehuollon tilannearvio

sosiaalihuollon asiakkaan ja *palvelunjärjestäjän* pääsääntöisesti yhdessä tekemä *palvelutarpeen arvio* asiakkaan elämäntilanteesta ja siitä, millaisia *päihdehuollossa* annettavia *palveluja* asiakas tarvitsee

Tähän arvioon kirjataan esimerkiksi *sosiaalihuollon asiakkaan* päihteiden käyttöön, työtilanteeseen, terveydentilaan, arjesta suoriutumiseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviä tietoja.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *päihdehuolto*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitelkaavio: [Arviot](#)

397

päihdehuollon asiakassuunnitelma

ei: päihdehuollon palvelusuunnitelma; päihdetyön palvelusuunnitelma; kuntoutussuunnitelma

asiakassuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaan* tuen tarve ja siihen perustuvat tavoitteet, hänen oman elämänhallintansa tukemisen tavoitteet sekä *päihdehuollon palveluissa* annettavat *sosiaalipalvelut*, joilla tuen tarpeeseen ja tavoitteisiin pyritään vastaamaan

Tässä asiakassuunnitelmassa asetettuja tavoitteita voidaan täsmentää *päihdehuollon toteuttamissuunnitelmassa*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *päihdehuolto*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitelkaavio: [Asiakassuunnitelmat](#)

398

hakemus päihdehuollon palveluun

hakemus, jolla henkilö pyytää yhtä tai useampaa *päihdehuollon palvelua*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *päihdehuolto*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitelkaavio: [Hakemukset](#)

399

päihdehuollon toteuttamissuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaalle* annettavan *päihdehuoltoon* kuuluvan *sosiaalipalvelun* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *päihdehuolto*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitelkaavio: [Toteuttamissuunnitelmat](#)

400

päihdehuollon päätös tahdosta riippumattomaan hoitoon määräämisestä

toimivaltaisen viranhaltijan päihdehuoltolaissa (41/1986) säädetyin perustein antama *päätös* siitä, että henkilö määrätään väkivaltaisuuden perusteella hoitoon tämän tahdosta riippumatta

Sosiaalityöntekijä voi tehdä tämän päätöksen silloin, kun vapaaehtoisuuteen perustuvat *palvelut* eivät ole mahdollisia tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi ja kun henkilö vaarantaa toisen henkilön väkivaltaisuudellaan.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *päihdehuolto*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsitelkaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

401

päihdehuollon palvelupäätös

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myönnetäänkö *asiakkaalle päihdehuollon* yksi tai useampia *palveluja* päihdehuollon *toimintayksikössä*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *päihdehuolto*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset](#)

3.3.8 Vammaispalvelujen tarkennetut asiakirjatyypit

402

vammaispalvelujen palvelutarpeen arvio

sosiaalihuollon asiakkaan ja *palvelunjärjestäjän* pääsääntöisesti yhdessä tekemä *palvelutarpeen arvio* asiakkaan toimintakyvystä ja muusta elämäntilanteesta ja siitä, millaisia *vammaispalveluissa* annettavia *sosiaalipalveluja* asiakas tarvitsee

Tämän arvion tekemiseen voi osallistua asiakkaan ja hänen omaisensa tai *edunvalvojansa* ja *palvelunjärjestäjän* lisäksi esimerkiksi terveydenhuollon *asiantuntijoita*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *arvion tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Arviot](#)

403

vammaispalvelujen palvelusuunnitelma; vammaispalvelujen asiakassuunnitelma

asiakassuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaan* yksilöllinen avun ja *tuen tarve* ja näihin perustuvat tavoitteet sekä *vammaispalveluissa* annettavat *sosiaalipalvelut*, joilla tuen tarpeeseen ja tavoitteisiin pyritään vastaamaan

Tätä asiakirjaa kutsutaan palvelusuunnitelmaksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettussa laissa (380/1987), ja palvelusuunnitelma-nimitys on vakiintunut alan kielenkäyttöön. Siksi asiakasasiakirjarakenteen nimeksi on valittu vammaispalvelujen palvelusuunnitelma. Myös vammaispalvelujen asiakassuunnitelma -nimeä voidaan silti käyttää viitattaessa tähän *asiakasasiakirjaan*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Asiakassuunnitelmat](#)

404

vammaispalveluhakemus

hakemus, jolla henkilö pyytää yhtä tai useampaa *vammaispalvelujen sosiaalipalvelua*

Vammaispalveluhakemuksella voidaan hakea esimerkiksi *liikkumista tukevaa palvelua*, *palveluasumista* tai *asunnon muutostyötä*. Vammaispalveluhakemus perustuu yleensä *vammaispalvelujen palvelusuunnitelmaan*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *hakemuksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

405

päätös erityishuolto-ohjelmasta

palvelunantajan päätös siitä, myönnetäänkö *kehitysvammaiselle henkilölle* yksilöllinen erityishuolto-ohjelma

Erityishuolto-ohjelma on mahdollisuuksien mukaan laadittava yhteistyössä asianomaisen henkilön itsensä tai sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000) tarkoitetuissa tilanteissa henkilön *laillisen edustajan* taikka hänen *palvelujensa* suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuvan omaisensa tai muun *läheisensä* sekä sosiaalilautakunnan kanssa. Erityishuolto-ohjelman hyväksyy erityishuollon johtoryhmä tai sen määräämissä rajoissa *toimintayksikön* vastaava johtaja.

Tässä päätöksessä kuvataan myönnetty erityishuolto-ohjelma niin, että siinä luetellaan kaikki kehitysvammaiselle henkilölle annettavat erityishuollon palvelut. Erityishuolto-ohjelmaan kuuluvista palveluista tehdään erilliset *päätökset kehitysvammaisten erityishuollon palvelusta*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Päätökset*

406

päätös kehitysvammaisten erityishuollon palvelusta

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myönnetäänkö *sosiaalihuollon asiakkaalle* tietty kehitysvammaisten erityishuolto-ohjelmaan kuuluva *palvelu*

Kehitysvammaisten erityishuolto-ohjelma kuvataan *päätöksessä erityishuolto-ohjelmasta*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Päätökset*

407

vammaispalvelupäätös

palvelunjärjestäjän päätös siitä, myönnetäänkö *vammaispalvelujen asiakkaalle* yksi tai useampia vammaispalvelujen *sosiaalipalveluja*

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Päätökset*

408

vammaispalvelujen toteuttamissuunnitelma

toteuttamissuunnitelma, johon kirjataan *sosiaalihuollon asiakkaalle* annettavan *vammaispalveluihin* kuuluvan *sosiaalipalvelun* tavoitteet ja palvelun toteuttamisen yksityiskohdat

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *suunnitelman tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Toteuttamissuunnitelmat*

409

kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös

päätös kehitysvammaisten erityishuollon *asiakkaaseen* kohdistettavasta *rajoitustoimenpiteestä*, jonka *toimintayksikön* vastaava johtaja tai toimivaltainen *viranhaltija* antaa kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) säädetyin edellytyksin tilanteissa, joissa lain yleiset ja rajoitustoimenpidekohtaiset edellytykset täyttyvät

Kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätöksiä tehdään myös terveydenhuollossa. Näitä ovat päätös välttämättömän terveydenhuollon antamisesta vastustuksesta riippumatta ja päätös sitomisesta.

Kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös on sanastossa asiakirjojen ryhmittelyn sekä määrittelyn ja nimeämisen apuna käytettävä käsite. Tällaisia rajoitustoimenpidepäätöksiä ovat esimerkiksi *päätös rajoittavien välineiden tai asusteiden toistuvasta käytöstä päivittäisissä toiminnoissa* sekä *päätös valvotusta liikkumisesta*. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokituksessa kaikki kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätökset ovat päätöksen *tarkennettuja asiakirjatyyppejä*.

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

410

päätös aineiden tai esineiden haltuunotosta kehitysvammaisten erityishuollossa

kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös sellaisten aineiden ja esineiden ottamisesta *toimintayksikön* haltuun, jotka ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat vaarantamaan vakavasti terveyttä tai turvallisuutta taikka merkittävästi vahingoittamaan omaisuutta ja joita todennäköisesti käytettäisiin tähän tarkoitukseen ja joita ei palauteta kehitysvammaisten erityishuollon *asiakkaalle* yhden vuorokauden kuluessa haltuunotosta

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

411

päätös rajoittavien välineiden tai asusteiden toistuvasta käytöstä päivittäisissä toiminnoissa

kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös siitä, että *asiakkaalla* voidaan käyttää päivittäisissä toiminnoissa toistuvasti rajoittavaa välinettä tai asustetta tilanteissa, joissa päivittäisiä toimintoja ei muuten voida toteuttaa turvallisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen ja joissa sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) yleiset että rajoitustoimenpidekohtaiset edellytykset täyttyvät

Päivittäisissä toiminnoissa käytettävät rajoittavat välineet ja asusteet estävät sängystä tai tuolista putoamisen tai itsensä vahingoittamisen.

Tämä päätös voidaan tehdä enintään kuuden kuukauden ajaksi.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

412

päätös rajoittavien välineiden tai asusteiden käytöstä vakavassa vaaratilanteessa

kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös siitä, että *asiakkaalla* käytetään liikkumista tai asiakkaan toimintaa rajoittavaa välinettä tai asustetta tilanteessa, jossa asiakas muutoin todennäköisesti vaarantaisi vakavasti oman terveytensä tai turvallisuutensa taikka muiden henkilöiden terveyden tai turvallisuuden

Tämä päätös tehdään myös kiireellisessä tilanteessa, jolloin ratkaisun rajoittavan välineen tai asusteen käytöstä on voinut tehdä joko asiakasta hoitava lääkäri tai *toimintayksikön* henkilökuntaan kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon *ammattihenkilö*. Tällöin käytöstä on välittömästi ilmoitettava toimintayksikön vastaavalle johtajalle, jonka on tehtävä *asiasta* tämä päätös.

Tätä päätöstä ei voida tehdä sitomisesta. Sitominen on viimesijainen *rajoitustoimenpide*, ja siitä tekee päätöksen virkasuhteessa oleva lääkäri tai kiireellisessä tilanteessa myös toimintayksikön henkilökuntaan kuuluva lääkäri.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

413

päätös rajoittavien välineiden tai asusteiden toistuvasta käytöstä vakavissa vaaratilanteissa

rajoitustoimenpiteen toistuvan käytön ilmeisen tarpeen perusteella tehty *kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös* siitä, että *asiakkaalla* voidaan toistuvasti käyttää hänen liikkumistaan tai toimintaansa rajoittavaa välinettä tai asustetta tilanteissa, joissa hän muutoin todennäköisesti vaarantaisi vakavasti oman terveytensä tai turvallisuutensa taikka muiden henkilöiden terveyden tai turvallisuuden ja joissa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) edellytykset täyttyvät

Toimintayksikön vastaava johtaja voi tehdä tämän päätöksen enintään seitsemän päivän ajaksi. Tämän jälkeen päätöksen voi tehdä enintään 30 päivän ajaksi virkasuhteessa oleva toimintayksikön vastaava johtaja, virkasuhteessa oleva lääkäri tai virkasuhteessa oleva *sosiaalityöntekijä*. Tätä päätöstä ei voida tehdä sitomisesta. Sitominen on viimesijainen rajoitustoimenpide, ja siitä tekee päätöksen virkasuhteessa oleva lääkäri.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

414

päätös valvotusta liikkumisesta

kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös siitä, että *asiakkaan* liikkumista *toimintayksikössä*, poistumista sieltä ja liikkumista toimintayksikön tai sen piha-alueen ulkopuolella valvotaan, jos asiakas muutoin todennäköisesti vaarantaisi oman terveytensä tai turvallisuutensa taikka muiden henkilöiden terveyden tai turvallisuuden

Tämän päätöksen voi tehdä enintään seitsemän päivän ajaksi toimintayksikön vastaava johtaja. Pidemmästä ja enintään kuusi kuukautta kestävästä valvotusta liikkumisesta voi tehdä päätöksen virkasuhteessa oleva toimintayksikön johtaja tai virkasuhteessa oleva *sosiaalityöntekijä*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

415

päätös poistumisen estämisestä

kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös siitä, että *asiakasta* voidaan estää poistumasta *toimintayksiköstä* tai sen piha-alueelta, jos asiakas saattaisi poistumisellaan itsensä tai toisen henkilön alttiiksi välittömästi uhkaavalle ja vakavalle terveyteen tai turvallisuuteen kohdistuvalle vaaralle

Tämän päätöksen perusteella asiakas voidaan noutaa takaisin toimintayksikköön tai sen piha-alueelle, jos hänet tavoitetaan niiden välittömästä läheisyydestä.

Tämän päätöksen voi tehdä enintään seitsemän päivän ajaksi toimintayksikön vastaava johtaja. Pidemmästä ja enintään 30 päivää kestävästä poistumisen estämisestä tekee päätöksen virkasuhteessa oleva toimintayksikön johtaja tai virkasuhteessa oleva *sosiaalityöntekijä*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

416

yhteenvedo rajoitustoimenpiteen jälkiselvittelystä

kehitysvammaisten erityishuollon *toimintayksikön* kokoama *yhteenvedo asiakkaaseen* kohdistetusta *rajoitustoimenpiteestä*, joka sisältää tiedot rajoitustoimenpiteen sisällöstä ja perusteista ja siitä, miten rajoitustoimenpide on asiakkaaseen vaikuttanut sekä asiakkaan näkemyksen rajoitustoimenpiteen sisällöstä ja perusteista ja lisäksi tiedot asiakkaan käytettävissä olevista oikeusturvakeinoista, ja joka annetaan asiakkaalle hänelle ymmärrettävässä muodossa ja saavutettavalla tavalla ottaen huomioon hänen käyttämänsä kommunikaatiomenetelmät

Jos asiakkaaseen on kohdistettu rajoitustoimenpide, sen käyttöä on arvioitava jälkiselvittelystä hänen kanssaan viipymättä.

Tämän asiakirjan tietojen perusteella laaditaan *selvitys rajoitustoimenpiteistä*, joka toimitetaan asiakkaan *lailliselle edustajalle*, omaiselle tai muulle *läheiselle* sekä asiakkaan omatyöntekijälle.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Yhteenvedot*

417

selvitys rajoitustoimenpiteistä

kehitysvammaisten erityishuollon *toimintayksikön* kokoama *yhteenvedo asiakkaaseen* kohdistetuista *rajoitustoimenpiteistä*, joka perustuu *yhteenvedoihin rajoitustoimenpiteen jälkiselvittelystä* ja sisältää tiedot asiakkaan käytettävissä olevista oikeusturvakeinoista ja joka toimitetaan vähintään kuukausittain asiakkaan *lailliselle edustajalle*, omaiselle tai muulle *läheiselle* sekä asiakkaan omatyöntekijälle

Tämä selvitys sisältää tiedot asiakkaaseen kohdistettujen rajoitustoimenpiteiden sisällöstä ja perusteista.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *yhteenvedon tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Yhteenvedot*

418

ilmoitus aluehallintovirastolle asiakkaan sitomisesta

kehitysvammaisten erityishuollon *toimintayksikön* tekemä *ilmoitus* aluehallintovirastolle siitä, että kehitysvammaisten erityishuollon *asiakkaalle* on tehty *rajoitustoimenpide*, jossa asiakas on sidottu

Tämä ilmoitus sisältää asiakkaan tunnistetiedot, tiedot toimenpiteestä ja sen syystä sekä toimenpiteestä päättäneen lääkärin nimen.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: *Ilmoitukset*

419

hakemus tahdosta riippumattomasta erityishuollosta

erityishuollon johtoryhmälle osoitettu *hakemus* henkilön määräämiseksi erityishuollon *toimintayksikköön* tahdostaan riippumatta

Tämän hakemuksen on oikeutettu tekemään ensisijaisesti henkilön *laillinen edustaja* taikka hänen omaisensa tai muu *läheisensä*.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Hakemukset](#)

420

päätös tutkimuksesta tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytysten selvittämiseksi

erityishuollon johtoryhmän tekemä *päätös* siitä, toimitetaanko *asiakas* erityishuollon *toimintayksikköön* tutkimukseen, jossa selvitetään täytyvätkö edellytykset asiakkaan määräämiselle erityishuollon toimintayksikköön tahdostaan riippumatta

Tämä päätös tehdään *hakemuksen tahdosta riippumattomasta erityishuollosta* ja muiden tarvittavien *sosiaali- ja terveydenhuollon* tutkimusten ja selvitysten perusteella. Päätös on tehtävä kiireellisissä tilanteissa viivytyksettä ja muulloin viimeistään seitsemän päivän kuluessa hakemuksen saapumisesta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

421

lausunto tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytyksistä

asiakkaalle tutkimuksen suorittaneiden lääkärin, psykologin ja *sosiaalityöntekijän* laatima *lausunto* siitä, onko asiakkaan tahdosta riippumattomalle erityishuollolle edellytyksiä

Tämä lausunto perustuu tutkimukseen, jonka lääkäri, psykologi ja sosiaalityöntekijä sekä tarvittaessa muut sosiaali- tai terveydenhuollon *ammattihenkilöt* ovat suorittaneet. Asiakasta voidaan pitää tutkittavana enintään 14 päivää siitä, kun *päätös tutkimuksesta tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytysten selvittämiseksi* tehty.

Asiakkaan tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytykset selvitetään puolen vuoden välein tutkimuksella, josta laaditaan uusi lausunto.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Lausunnot](#)

422

päätös tahdosta riippumattomasta erityishuollosta

erityishuollon johtoryhmän tekemä *päätös* siitä, määrätäänkö *asiakas* tahdostaan riippumattomaan erityishuoltoon tai jatketaanko sitä

Tämä päätös tehdään viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun *päätös tutkimuksesta tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytysten selvittämiseksi* on tehty. Tahdosta riippumatonta erityishuoltoa voidaan jatkaa enintään puolen vuoden ajan, minkä jälkeen sen jatkamisen edellytykset on selvitettävä ja siitä on tehtävä uusi päätös.

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyypiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyypipi*

Käsittekaavio: [Päätökset toimenpiteestä](#)

423

päätös tahdosta riippumattoman erityishuollon lopettamisesta

päätös siitä, että *asiakkaan* tahdosta riippumaton erityishuolto lopetetaan, koska asiakasta tutkittaessa tai hänen hoitoaan ja huolenpitoaan järjestettäessä on käynyt ilmi, että tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytykset puuttuvat

Tämän päätöksen tekee pääsääntöisesti erityishuollon johtoryhmä ja joissain tapauksissa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

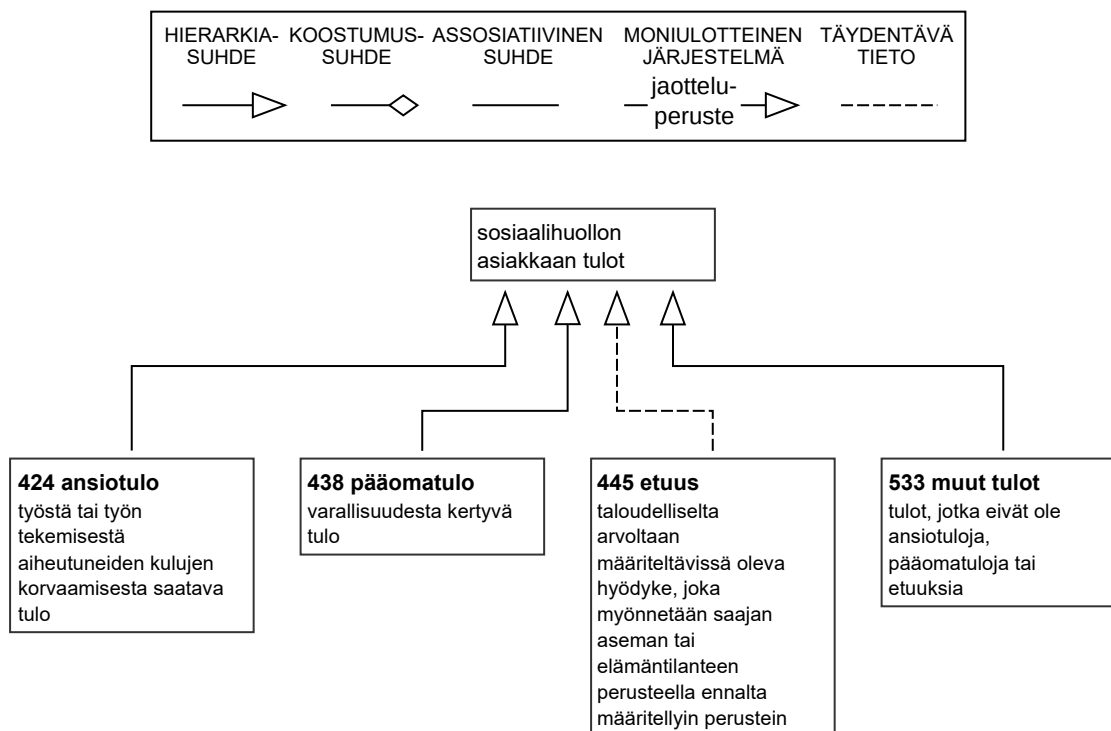
Sosiaalihuollon palvelutehtävä, johon tämä asiakirja liittyy: *vammaispalvelut*

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjatyyppiluokitus: *päätöksen tarkennettu asiakirjatyyppi*

Käsittekaavio: *Päätökset toimenpiteestä*

4 SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAAN TALOUDELLISEEN TILANTEeseen LIITTYVÄT TIEDOT

4.1 Asiakkaan tulon laji

Käsitekaavio 43. Tulot.

4.1.1 Ansiotulot

424

<sosiaalihuolto>

ansiotulo

työstä tai työn tekemisestä aiheutuneiden kulujen korvaamisesta saatava tulo

Tuloverolain (1535/1992) mukaan ansiotuloja ovat muut kuin *pääomatulot*. Sosiaalihuollossa ansiotulon käsite on suppeampi kuin verottajalla, sillä sosiaalihuollossa *etuuksia* ei pidetä ansiotulona. Ansiotuloa ja etuuksia kohdellaan eri tavalla esimerkiksi *toimeentulotukea* laskettaessa.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa tulot jaetaan ansiotuloihin, *pääomatuloihin*, *etuuksiin* ja *muihin tuloihin*.

Käsitekaaviot: [Tulot](#) ja [Ansiotulot](#)

425

palkka

työnantajan ja työntekijän välisen oikeussuhteen perusteella saatava *ansiotulo*

Palkka määräytyy suoritettavan tehtävän vaativuuden, sisällön, määrän ja siihen käytetyn ajan sekä henkilökohtaisen työsuorituksen, ammatinhallinnan tai muun sovitun perusteen mukaan.

Palkka maksetaan pääsääntöisesti rahana (rahapalkka), mutta se voidaan antaa myös *luontois-etuna* tai vapaa-aikana.

Verotuksessa palkaksi lasketaan myös työnantajan ja työntekijän välisen oikeussuhteen ulkopuolella maksettavat, henkilökohtaiseen työpanokseen perustuvat *korvaukset*, esimerkiksi asiantuntija- ja luentopalkkiot.

Yleiskielessä palkalla tarkoitetaan työstä säännöllisesti maksettavaa *korvausta*.

Käsitekaavio: [Ansiotulot](#)

426

päätoimen palkka

päätoimessa tehdystä työstä saatava *palkka*

Päätoimi on työ, josta henkilö saa pääasiallisen toimeentulonsa. Vrt. *sivutoimen palkka*.

Käsittekaavio: [Ansiotulot](#)

427

sivutoimen palkka

sivutoimessa tehdystä työstä saatava *palkka*

Sivutoimi on työ, jota henkilö tekee päätoimen ohella. Vrt. *päätoimen palkka*.

Käsittekaavio: [Ansiotulot](#)

428

luontoisetu

muuna kuin rahana saatava *palkka*

Luontoisetuja ovat esimerkiksi auto-, autotalli-, asunto-, puhelin- ja ravintoetu sekä työsuhde-matkalipun verotettava osuus, vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksu ja säästö-henkivakuutuksen maksu. Luontoisedun taloudellinen arvo määritellään pääsääntöisesti Verohallinnon päätösten mukaan.

Jos luontoisetuun oikeutettu työntekijä ei käytä luontoisetua, hän voi saada luontoisedun raha-arvon osana palkkaa.

Luontoiseduista säädetään tuloverolaissa (1535/1992).

Käsittekaavio: [Ansiotulot](#)

429

yrittäjän ansiotulo

yrittäjän yritystoiminnasta saama *ansiotulo*

Yritystoiminnasta saatava tulo jaetaan *pääomatuloksi* ja ansiotuloksi. Yritystulo jaetaan tulolajeiksi niin, että pääomatulon osuudeksi määritetään tietty osuus yrityksen nettovarallisuudesta ja loppu on ansiotuloa. Yrittäjän ansiotuloksi lasketaan yrittäjän omasta tai osittain omistamasta yrityksestä saama ansiotulo yritysmuodosta riippumatta. Maatalouden ansiotulo on yrittäjän ansiotuloa.

Käsittekaavio: [Ansiotulot](#)

430

kustannusten korvaus; kustannuskorvaus; kulukorvaus (2)

työn suorittajalle tehtävien hoitamisesta aiheutuneista kustannuksista maksettava *korvaus*, josta ei suoriteta sosiaalivakuutusmaksuja

Kustannusten korvauksia voidaan maksaa sekä palvelussuhteessa että sellaisissa tapauksissa, joissa henkilö ei ole palvelussuhteessa korvauksen maksajaan.

Kustannusten korvauksia ovat esimerkiksi *työmatkapäivärahat*, *työmatkakorvaukset* sekä perhehoitajan kustannusten korvaukset ja käynnistämiskorvaus.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa kustannusten korvaus on *ansiotuloa*.

Kulukorvaus-termiä käytetään myös työllistymistä edistävään palveluun osallistuvalla maksettavasta korvauksesta, ks. *kulukorvaus (1)*.

Käsittekaaviot: [Ansiotulot](#) ja [Korvaukset](#)

431

työmatkapäiväraha

mieluummin kuin: päiväraha (2)

verovapaa *kustannusten korvaus* kohtuullisesta ruokailu- ja muiden elinkustannusten lisäyksestä, joka korvauksen saajalle aiheutuu työmatkasta

Työnantaja maksaa työmatkapäivärahoja työmatkoihin liittyvinä kustannusten korvauksina, joilla korvataan ylimääräisiä ateriointikustannuksia normaalin työpaikan ulkopuolella. Päivärahatyyppejä ovat muun muassa osa- ja kokopäiväraha sekä kotimaan ja ulkomaan päiväraha. Kotimaan päivärahaa maksetaan kotimaassa ja ulkomaan päivärahaa ulkomailla päättyvästä matkavuorokaudesta.

Jos työntekijä jonakin kotimaan matkavuorokautena saa ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen ruoan, työmatkapäivärahan määrä on puolet työmatkapäivärahan enimmäismäärästä. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan kotimaan kokopäivärahan yhteydessä kahta ja osapäivärahan yhteydessä yhtä ilmaista ateriala.

Jos työntekijä jonakin ulkomaan matkavuorokautena on saanut ilmaisen tai matkalipun taikka hotellihuoneen hintaan sisältyneen ruoan, työmatkapäiväraha maksetaan 50 prosentilla alennettuna. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan ulkomaan päivärahan yhteydessä kahta ilmaista ateriala.

Työmatkapäivärahaan ei lueta *työmatkakorvausta* eikä majoittumisesta suoritettavaa *korvausta*.

Työmatkapäivärahan perusteista ja verovapaista enimmäismääristä säädetään vuosittain annettavissa Verohallinnon päätöksissä verovapaista matkakustannusten korvauksista.

Päiväraha-termiä käytetään myös määräperustein päivältä maksettavasta *etuudesta*, ks. *päiväraha (1)*.

Käsittekaaviot: [Ansiotulot](#) ja [Korvaukset](#)

432

työmatkakorvaus; matkustamiskustannusten korvaus

mieluummin kuin: matkakorvaus (2)

kustannusten korvaus, jonka saa työmatkaan liittyvästä varsinaisesta matkustamisesta aiheutuneiden kulujen mukaan

Työmatkalla tarkoitetaan tässä työtehtävien hoitamiseen tarvittavaa matkaa eli työtehtävämatkaa, ei asunnon ja työpaikan välistä matkaa.

Varsinaisesta matkustamisesta aiheutuneilla kuluilla tarkoitetaan esimerkiksi matkalippujen ostamisesta ja oman auton käytöstä aiheutuneita kustannuksia (esim. kilometrikorvaus). Työmatkakorvaukseen ei lasketa *työmatkapäivärahaa* eikä ateriakorvausta.

Matkustamiskustannusten korvaus ei ole sama kuin matkakustannusten korvaus. Jälkimmäinen on edellistä laajempi ja kattaa kaikki kustannusten korvaukset (mukaan lukien mm. työmatkapäivärahat ja majoittumiskorvaukset), jotka työntekijälle maksetaan työmatkasta aiheutuneista kuluista.

Matkakorvaus-termiä käytetään myös tarpeellisista *terveydenhoidon matkakustannuksista* maksettavasta korvauksesta, ks. *matkakorvaus (1)*.

Käsittekaaviot: [Ansiotulot](#) ja [Korvaukset](#)

433

palkkio

työsuorituksesta tai palveluksesta saatava vastike

Palkkion maksaminen ei edellytä työntekijän ja työnantajan välistä oikeussuhdetta. Palkkio voidaan maksaa kertaluonteisesti tai toistuvasti. Palkkioita ovat esimerkiksi kokous-, asian- tuntija- ja luentopalkkiot.

Yleiskielessä palkkiolla tarkoitetaan kertaluonteista *korvausta* satunnaisesta työstä tai palveluksesta ja *palkalla* taas työstä säännöllisesti maksettavaa korvausta.

Käsittekaaviot: [Ansiotulot](#)

434

omaishoitajan palkkio; hoitopalkkio (1)

ei: omaishoidon tuki (2)

omaishoitajan saama *palkkio iäkkään, vammaisen* tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämisestä kotiloissa

Omaishoitajan palkkio perustuu kunnan ja omaishoitajan tekemään toimeksiantosopimukseen, ja sen taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa omaishoitajan palkkio on *ansiotuloa*.

Omaishoidon tuki -termiä ei tule käyttää tästä käsitteestä, sillä se viittaa sosiaalipalveluun, jonka tavoitteena on tukea omaishoitoa sekä *hoidettavien* että omaishoitajien tarpeet huomioiden. Ks. *omaishoidon tuki (1)*.

Omaishoitajan palkkiosta säädetään omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005).

Käsittekaavio: [Ansiotulot](#)

435

perhehoitajan palkkio; hoitopalkkio (2)

perhehoitajan saama *palkkio hoidettavan henkilön* hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämisestä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona

Perhehoitajan palkkio perustuu kunnan ja perhehoitajan tekemään toimeksiantosopimukseen.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa perhehoitajan palkkio on *ansiotuloa*.

Perhehoitajan palkkiosta säädetään perhehoitolaissa (263/2015).

Käsittekaavio: [Ansiotulot](#)

436

ansio-osinkotulo

ansiotulo, joka muodostuu maksetuista osingoista

Osinko on osakeyhtiön yleensä vuosittain osakkailleen jakama voitto-osuus eli osakkaan saama *korvaus* sijoituksestaan yhtiöön.

Osinkotulo voi olla myös *pääomatuloa*, ks. *pääomaosinkotulo*. Se, onko osinkotulo ansiotuloa vai pääomatuloa riippuu siitä, onko osinko saatu listatusta eli julkisesti noteeratusta vai listaamattomasta eli muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä. Listatun yhtiön maksama osinko on kokonaisuudessaan pääomatulo-osinkoa. Listaamattomasta yhtiöstä saatu osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon.

Käsittekaavio: [Ansiotulot](#)

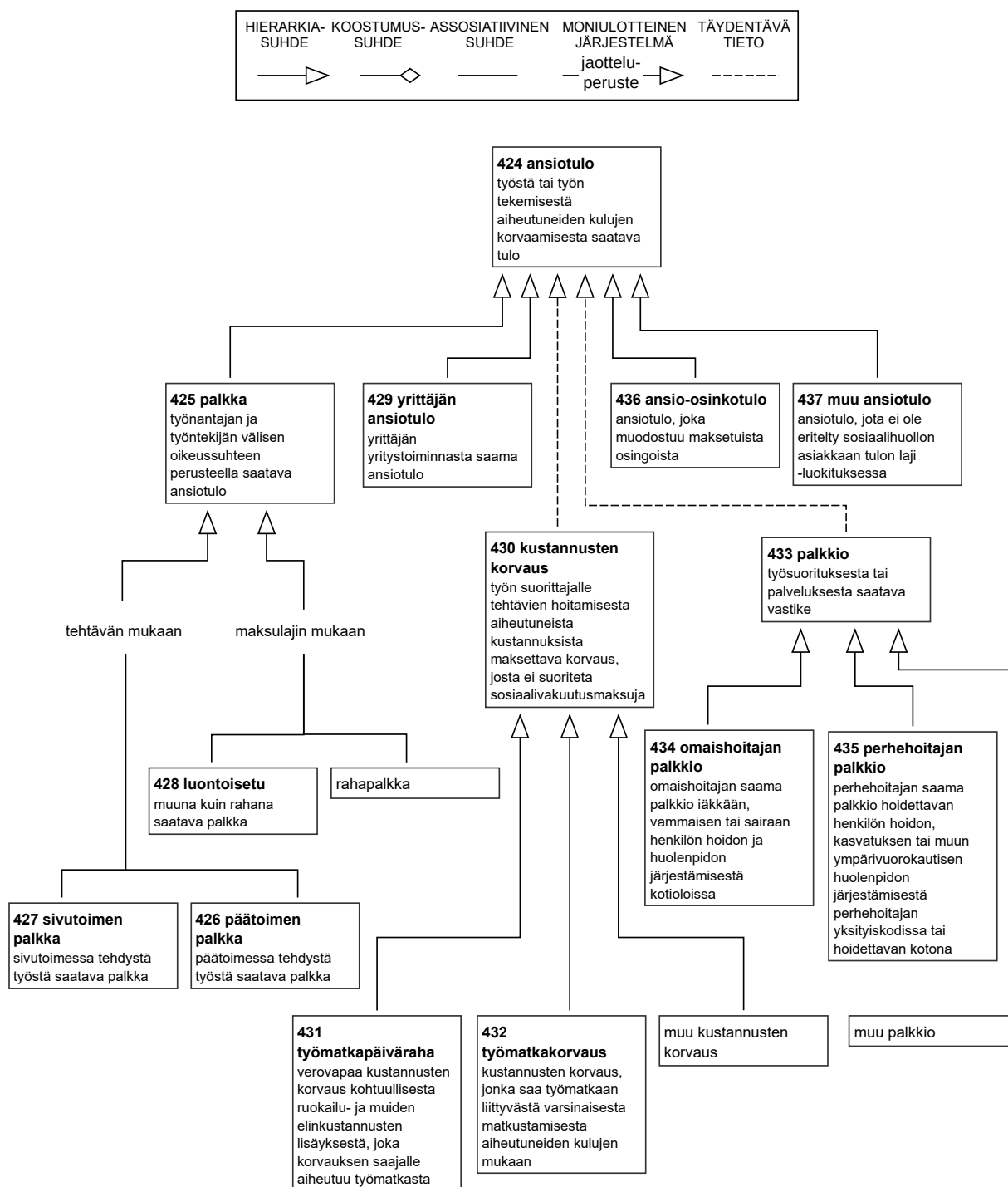
437

muu ansiotulo

ansiotulo, jota ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan tulon laji -luokituksessa

Muita ansiotuloja ovat esimerkiksi marjanpoimintatulot ja omaan työhön perustuvat tekijänoikeuspalkkiot.

Käsittekaavio: [Ansiotulot](#)

Käsittekaavio 44. Ansiotulot.

4.1.2 Pääomatulot

438

pääomatulo

varallisuudesta kertyvä tulo

Pääomatuloja ovat esimerkiksi *korkotulot*, *pääomaosinkotulot*, *vuokratulot* ja *luovutusvoitot*.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulojen laji -luokituksessa tulot jaetaan *ansiotuloihin*, pääomatuloihin, *etuuksiin* ja *muihin tuloihin*.

Käsittekaaviot: [Tulot](#) ja [Pääomatulot](#)

439

korkotulo

pääomatulo, joka muodostuu maksetuista koroista ja muista niihin rinnastettavista hyvityksistä lainatuille varoille

Korko on *korvaus*, joka maksetaan oikeudesta käyttää toisen pääomaa. Korko lasketaan prosentteina pääomasta.

Käsittekaavio: [Pääomatulot](#)

440

pääomaosinkotulo

pääomatulo, joka muodostuu maksetuista osingoista

Osinko on osakeyhtiön yleensä vuosittain osakkailleen jakama voitto-osuus eli osakkaan saama *korvaus* sijoituksestaan yhtiöön.

Osinkotulo voi olla myös *ansiotuloa*, ks. *ansio-osinkotulo*. Se, onko osinkotulo ansiotuloa vai pääomatuloa riippuu siitä, onko osinko saatu listatusta eli julkisesti noteeratusta vai listaamattomasta eli muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä. Listatun yhtiön maksama osinko on kokonaisuudessaan pääomatulo-osinkoa. Listaamattomasta yhtiöstä saatu osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon.

Käsittekaavio: [Pääomatulot](#)

441

vuokratulo

pääomatulo, joka muodostuu maksetuista vuokrasta ja muista vuokralaisen vuokranantajalle maksamista maksuista, joista on vähennetty vuokrakohteeseen liittyvät kulut

Vuokran lisäksi vuokralaisen vuokranantajalle maksamia maksuja ovat esimerkiksi vesimaksu ja autopaikan vuokra.

Käsittekaavio: [Pääomatulot](#)

442

luovutusvoitto

pääomatulo, joka muodostuu omaisuuden myynnistä tai vaihtamisesta saadusta voitosta

[Sosiaalihuollossa](#) luovutusvoitto huomioidaan nettona.

Käsittekaavio: [Pääomatulot](#)

443

metsätaloustulo

puun myynnistä, *metsästä* maksetuista *korvauksista* sekä metsätalouteen saaduista tuista ja avustuksista saatava *pääomatulo*, josta on vähennetty metsätalouteen liittyvät kulut

Käsittekaavio: [Pääomatulot](#)

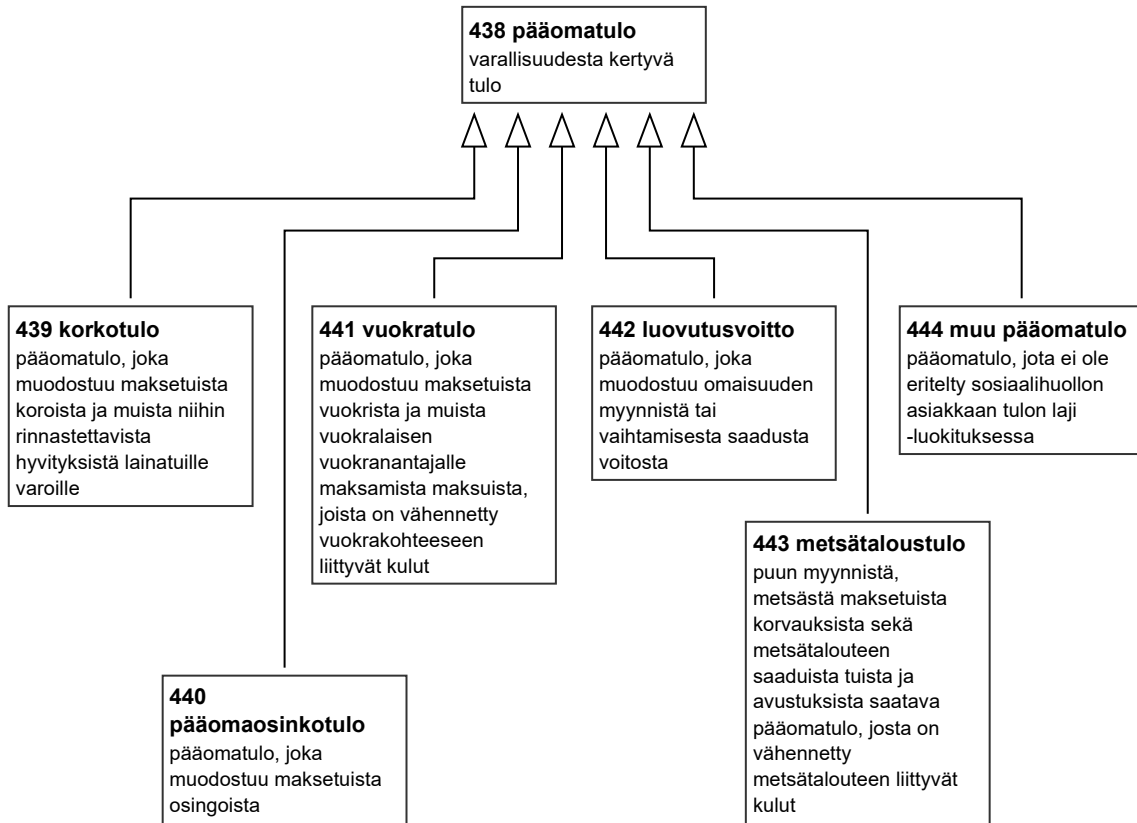
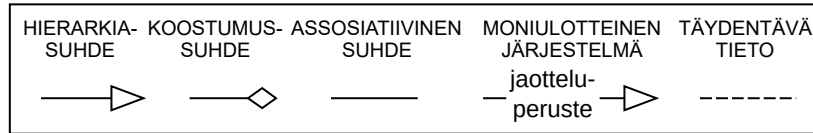
444

muu pääomatulo

pääomatulo, jota ei ole eritelty [sosiaalihuollon](#) asiakkaan tulon laji -luokituksessa

Muita pääomatuloja ovat esimerkiksi henkivakuutuksen tuotot.

Käsittekaavio: [Pääomatulot](#)

Käsittekaavio 45. Pääomatulot.

4.1.3 Etuudet

445

etuus

mieluummin kuin: etuisuus

taloudelliselta arvoltaan määriteltävissä oleva hyödyke, joka myönnetään saajan aseman tai elämäntilanteen perusteella ennalta määritellyin perustein

Etuus ei aina ole rahamääräinen, mutta sen rahallinen arvo on laskettavissa. Esimerkiksi Kelan järjestämä kuntoutus on etuus, jota ei makseta rahana kuntoutuksen saajalle. *Sosiaalihuollossa* tällaisia etuuksia ovat esimerkiksi *palvelusetelit* ja *maksusitoumukset*. *Sosiaalihuollon* taloudellisissa luokituksissa on käsitelty rahana saatavia etuuksia.

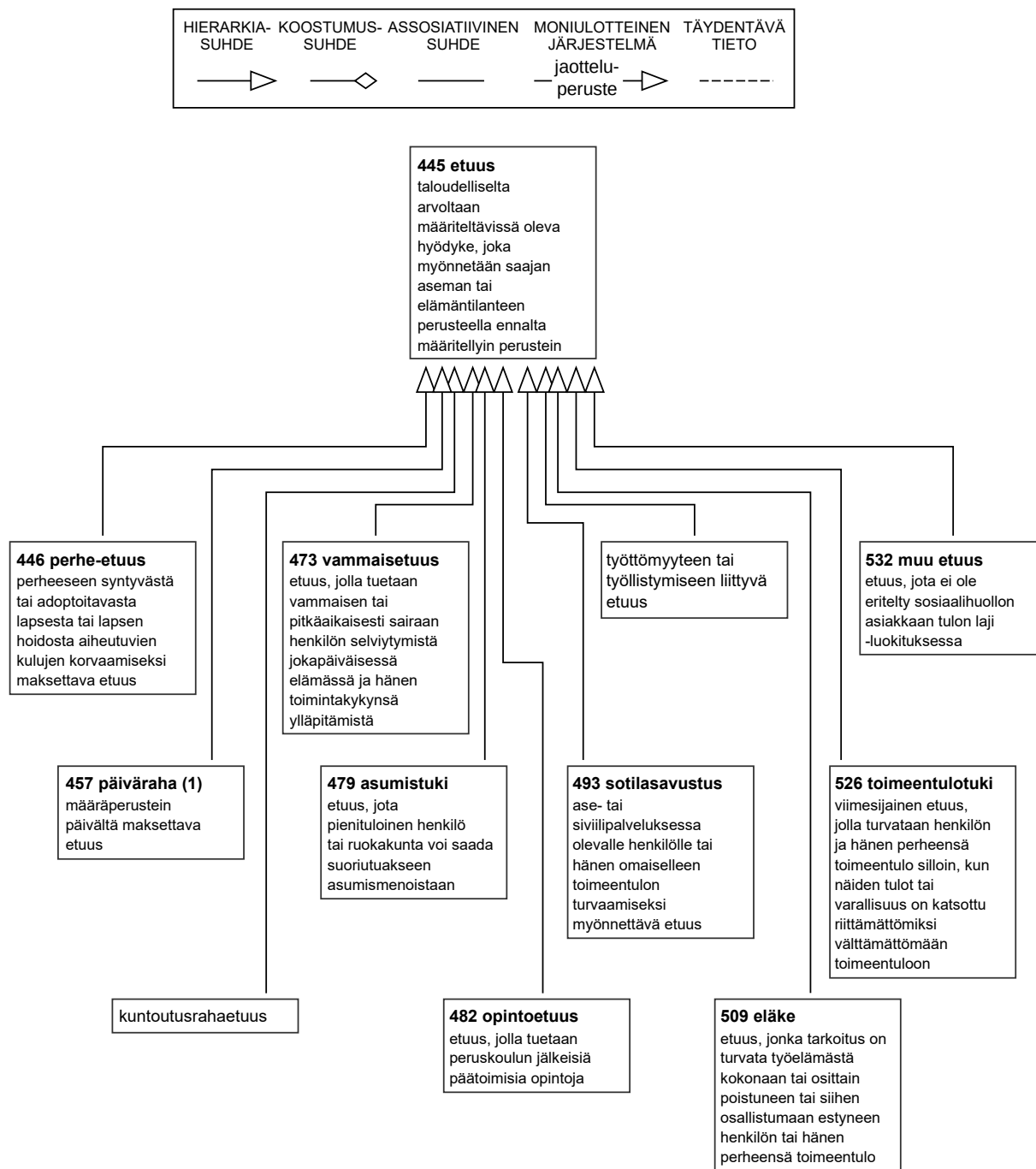
Useimmat etuudet ovat sosiaalietuuksia. Joskus käytetään myös termiä sosiaaliturvaetus.

Suuri osa etuuksista on Kelan maksamia. Kelan etuuksia ovat esimerkiksi *vanhempainpäivärahat*, *sairauspäivärahat*, *kuntoutusraha*, *vammaisetuudet*, *opintotuki*, monet *eläkkeet*, *työmarkkinatuki* ja *peruspäiväraha*.

Muita etuuksien maksajia ovat esimerkiksi työttömyyskassat, työeläkevakuuttajat, kunnat, Valtiokonttori ja Koulutusrahasto. Työttömyyskassat maksavat *ansiopäivärahaa*, työeläkevakuuttajat *työeläkettä*, kunnat ehkäisevää ja täydentävää *toimeentulotukea*, Valtiokonttori mm. työ- ja *huoltoeläkettä* ja Koulutusrahasto *aikuiskoulutustukea*.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa tulot jaetaan *ansiotuloihin*, *pääomatuloihin*, etuuksiin ja *muihin tuloihin*.

Käsitekaaviot: [Tulot](#), [Etuudet](#), [Kuntoutusrahaetuudet](#) ja [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

Käsittekaavio 46. Etuudet.

4.1.3.1 Perhe-etuudet

446

perhe-etuus; lapsiperhe-etuus

mieluummin kuin: vanhempainetuus

perheeseen syntyvästä tai adoptoitavasta lapsesta tai lapsen hoidosta aiheutuvien kulujen korvaamiseksi maksettava *etuus*

Perhe-etuuksia ovat esimerkiksi *äitiysavustus*, *adoptiotuki*, *lapsilisä*, *elatuslaki*, *lastenhoidon tuet* ja *vanhempainpäivärahat*.

Oikeus moniin perhe-etuuksiin ratkaistaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) mukaan. Esimerkiksi äitiysavustus on asumiseen perustuva etuus.

Perhe-etuudet ovat Kelan maksamia etuuksia.

Käsittekaaviot: [Etuudet](#) ja [Perhe-etuudet](#)

447

äitiysavustus

odottavalle äidille tai adoptiovanhemmalle myönnettävä kertaluonteinen *perhe-etuus*, joka on tarkoitettu lapsen perheeseen tulosta aiheutuvien kulujen korvaamiseen

Äitiysavustuksen hakija voi valita, haluaako hän äitiyspakkauksen vai rahaa. Äitiyspakkaus koostuu lähinnä vauvan vaatteista ja hoitovälineistä.

Jotta odottava äiti saisi äitiysavustuksen, raskauden on täytynyt kestää vähintään 154 päivää ja pääsääntöisesti äidin on täytynyt käydä terveystarkastuksessa lääkärissä tai neuvolassa ennen 4. raskauskuukauden päättymistä.

Jotta adoptiovanhempi saisi äitiysavustuksen, lapsen pitää olla nimetty sijoitettavaksi adoptiovanhemman luokse. Kansainvälisessä adoptiossa avustuksen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että adoptiovanhemmalle on myönnetty adoptiolautakunnan lupa.

Jos perheeseen syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi, äidillä tai adoptiovanhemmalla on oikeus korotettuun äitiysavustukseen. Ensimmäisestä lapsesta suoritetaan yksi äitiysavustus ja toisesta samanaikaisesti syntyvästä tai adoptiolapseksi otettavasta lapsesta äitiysavustus suoritetaan kaksinkertaisena, kolmannelta kolminkertaisena, neljännestä nelinkertaisena jne. Korotettu äitiysavustus voidaan hakijan valinnan mukaan suorittaa äitiyspakkauksena, rahana tai näiden yhdistelmänä.

Äitiysavustuksesta säädetään äitiysavustuslaissa (477/1993).

Käsittekaavio: [Perhe-etuudet](#)

448

adoptiotuki

perhe-etuus, jolla korvataan kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kuluja

Adoptiotuki on kertaluonteinen suoritus, joka maksetaan sen jälkeen, kun kansainvälinen adoptiopalvelun antaja on nimennyt lapsen sijoitettavaksi adoptiovanhemman luokse ja adoptiolle on myönnetty adoptiolautakunnan lupa. Jos samalla kertaa adoptoi useamman lapsen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 prosenttia säädetystä tuesta. Adoptiotuen suuruus määräytyy sen mukaan, mistä maasta lapsi adoptoidaan.

Adoptiotukea ei makseta Suomesta adoptoitavasta lapsesta eikä myöskään silloin, jos lapsi adoptoidaan ulkomailta omatoimisesti ilman kansainvälistä adoptiopalvelun antajaa.

Adoptiotuesta säädetään Valtioneuvoston äitiysavustuksesta annetussa asetuksessa ja adoptiotuesta annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta (842/2008).

Käsittekaavio: [Perhe-etuudet](#)

449

lapsilisä

perhe-etuus, jota maksetaan alle 17-vuotiaan lapsen elatusta varten

Lapsilisä maksetaan yleensä lapsen vanhemmalle tai *huoltajalle*, mutta se voidaan maksaa myös esimerkiksi kunnalle, jos lapsi on kunnan kustantamassa *perhehoidossa* tai *laitospalvelussa*. Lapsilisä voidaan myös maksaa 15 vuotta täyttäneelle lapselle itselleen.

Lapsilisästä säädetään lapsilisälaissa (796/1992).

Käsittekaavio: [Perhe-etuudet](#)

450

yksinhuoltajakorotus

lapsilisään maksettava korotus, jos lapsilisän saaja asuu yhden vanhemman perheessä

Yhden vanhemman perheitä ovat perheet, joiden vanhemmat eivät ole avo- tai avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa tai joiden vanhemmat ovat muuttaneet erilleen yhteiselämän lopettamiseksi.

Yksinhuoltajakorotuksen saaminen ei edellytä virallista yksinhuoltajuutta, vaan sen voi saada, vaikka kyseessä on yhteishuoltajuus.

Yksinhuoltajakorotuksesta säädetään lapsilisälaissa (796/1992).

Käsittekaavio: [Perhe-etuudet](#)

451

elatuslaki

ei: elatusapu (2)

perhe-etuus, jolla turvataan lapsen elatus, jos lapsi ei saa lainkaan tai tarpeeksi lapsen *elatusapua* (1)

Jos elatusvelvollinen on laiminlyönyt lapsen elatusavun (1) maksamisen, elatustukea voi hakea Kelasta lapsen *huoltaja*, *edunvalvoja* tai muu henkilö, jonka hoidossa lapsi tosiasiallisesti on, sekä 15 vuotta täyttänyt itsenäisesti asuva lapsi. Myös kunta voi hakea elatustuen maksamista itselleen, jos lapsi on kunnan kustantamassa ympärivuorokautisessa hoidossa kodin ulkopuolella.

Lapsella on oikeus elatustukeen myös silloin, kun isyyttä ei ole lainvoimaisesti vahvistettu tai silloin kun adoptiovanhempi on yksin adoptoinut lapsen eikä lapsi ole adoptiovanhemman avio- tai avopuolison lapsi.

Elatustukea voidaan myöntää täytäntöönpanokelpoisen elatussopimuksen tai elatustuomion perusteella.

Elatustuesta säädetään elatustukilaissa (580/2008).

Käsittekaavio: [Perhe-etuudet](#)

452

lastenhoidon tuki

mieluummin kuin: lasten hoidon tuki

perhe-etuus, jota maksetaan lapsen hoidon järjestämiseksi

Lastenhoidon tuet ovat *kotihoidon tuki*, *yksityisen hoidon tuki*, *joustava hoitoraha* ja *osittainen hoitoraha*.

Lastenhoidon tuki on kuntien rahoittama perhe-etuus, ja yleensä Kela maksaa sen lapsen asuin-kunnan puolesta. Kunta voi myös itse maksaa lastenhoidon tuen.

Lastenhoidon tuista säädetään lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa (1128/1996).

Käsittekaaviot: [Perhe-etuudet](#) ja [Lastenhoidon tuet](#)

453

kotihoidon tuki; lasten kotihoidon tuki

lastenhoidon tuki, jota maksetaan perheelle, jossa on alle 3-vuotias lapsi, tai adoptiolapsesta, kunnes adoptiovanhemman vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut kaksi vuotta tai kunnes lapsi aloittaa koulun, jos kyseinen lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa eikä hänelle ole varattu kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa

Kotihoidon tukena maksetaan hoitorahaa, hoitolisää ja mahdollisesti kuntalisää.

Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen) tai yksityinen varhaiskasvatuksen tuottaja. Vanhemmat voivat siis olla töissä.

Myös perheen yli 3-vuotiaista lapsista voidaan maksaa kotihoidon tukea, jos perheessä on alle 3-vuotias lapsi, josta saa kotihoidon tukea.

Perhe voi saada samanaikaisesti sekä kotihoidon että *yksityisen hoidon tukea*, kun niitä maksetaan eri lapsista.

Kotihoidon tuesta säädetään lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa (1128/1996).

Käsittekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

454

yksityisen hoidon tuki; lasten yksityisen hoidon tuki

lastenhoidon tuki, jota maksetaan perheen palkkaamalle lastenhoitajalle tai yksityiselle varhaiskasvatuksen tuottajalle, jos tämä hoitaa alle kouluikäistä lasta, joka ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa ja jolle ei ole varattu kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa

Yksityisen hoidon tukena maksetaan hoitorahaa, hoitolisää ja mahdollisesti kuntalisää.

Perheen palkkaama lastenhoitaja ei saa olla saman kotitalouden jäsen.

Yksityisen hoidon tukea voidaan maksaa myös esiopetusikäisestä lapsesta.

Perhe voi saada samanaikaisesti sekä yksityisen hoidon että *kotihoidon tukea*, kun niitä maksetaan eri lapsista.

Yksityisen hoidon tuesta säädetään lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa (1128/1996).

Käsittekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

455

joustava hoitoraha

lastenhoidon tuki, jota maksetaan alle 3-vuotiaan lapsensa hoitoon osallistuvalla vanhemmalla tai *huoltajalle*, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia tai enintään 80 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta

Joustavassa hoitorahassa on kaksi tasoa, jotka perustuvat keskimääräiseen viikoittaiseen työaikaan. Kun vanhemman tai huoltajan keskimääräinen viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia tai enintään 80 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta, hoitorahan määrä on pienempi kuin jos työaika on enintään 22,5 tuntia tai enintään 60 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta.

Joustavaa hoitorahaa maksetaan kerralla vain yhdestä lapsesta, vaikka perheessä olisi useampi hoitorahaan oikeuttava lapsi.

Joustavan hoitorahan voi saada, vaikka lapsi on kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa.

Joustavaa hoitorahaa voidaan maksaa sekä isälle että äidille, kunhan he eivät ole samaan aikaan poissa työstä lapsen hoidon vuoksi.

Joustavasta hoitorahasta säädetään lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa (1128/1996).

Käsittekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

456

osittainen hoitoraha

lastenhoidon tuki, jota maksetaan pienen koululaisen vanhemmalle tai *huoltajalle*, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on sovittu lapsen hoidon vuoksi enintään 30 tunnin pituiseksi

Kela maksaa osittaista hoitorahaa ensi- ja toisluokkalaisesta (31.7. asti). Jos lapsi kuuluu pidentetyn oppivelvollisuuden piiriin eli käy koulua normaalia pidempään, Kela maksaa osittaista hoitorahaa, kunnes lapsen 3. kouluvuosi päättyy.

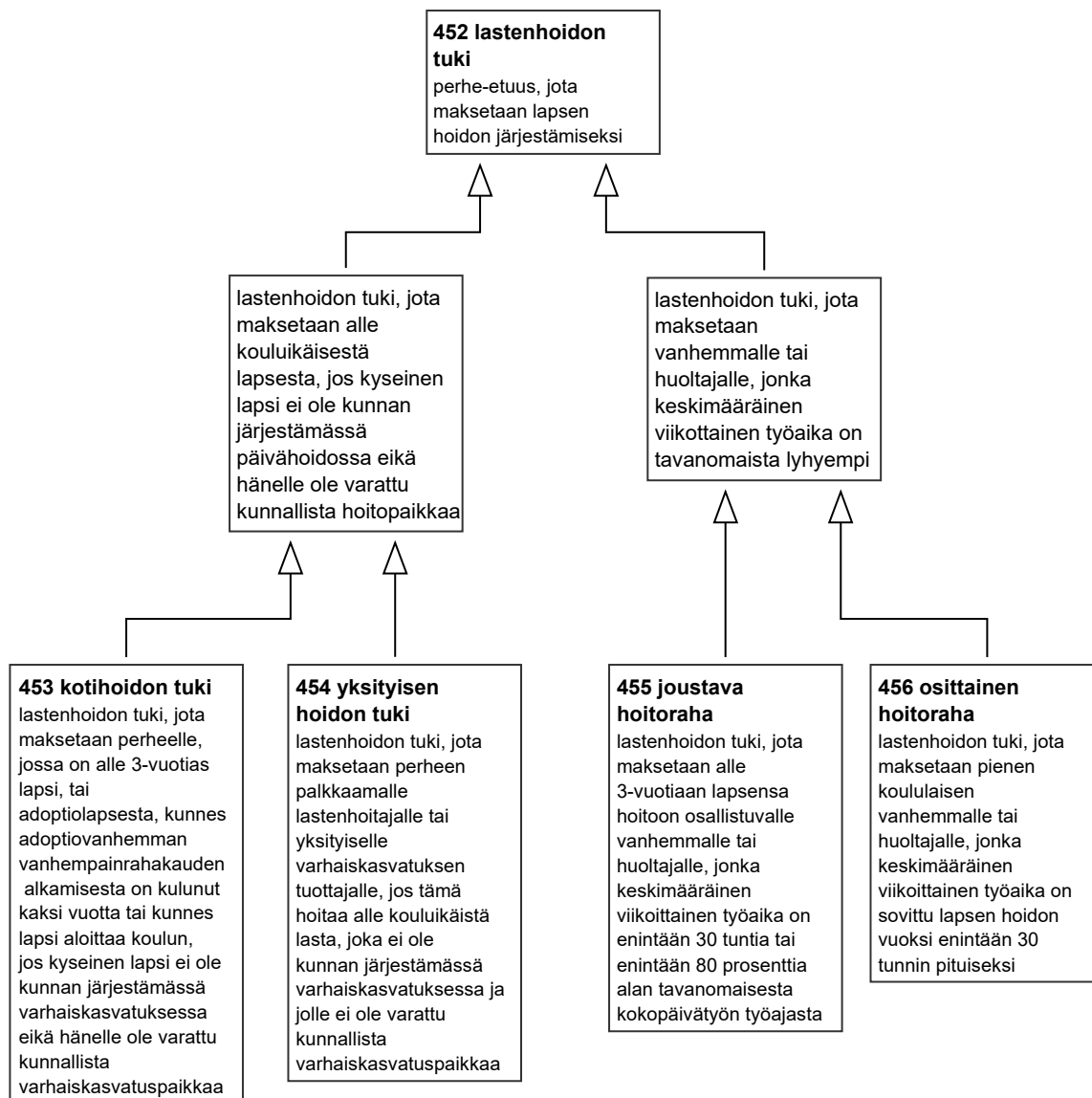
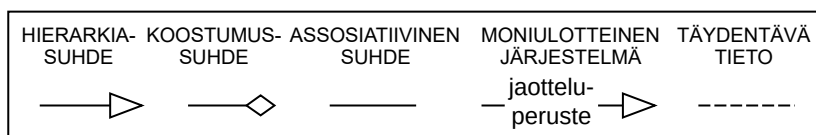
Osittaista hoitorahaa maksetaan kerralla vain yhdestä lapsesta, vaikka perheessä olisi useampi hoitorahaan oikeuttava lapsi.

Osittaisen hoitorahan voi saada, vaikka lapsi on kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa.

Osittaista hoitorahaa voidaan maksaa sekä isälle että äidille, kunhan he eivät ole samaan aikaan poissa työstä lapsen hoidon vuoksi.

Osittaisesta hoitorahasta säädetään lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa (1128/1996).

Käsittekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Käsitekaavio 48. Lastenhoidon tuet.

4.1.3.2 Vanhempainpäivärahat

457

päiväraha (1); päivärahaetuus

määräperusteinen päivältä maksettava *etuus*

Päivärahoja (1) ovat esimerkiksi *sairauspäiväraha*, *vanhempainpäiväraha* ja *kuntoutusraha*.

Päiväraha-termiä käytetään myös *työmatkapäivärahasta*.

Käsitekaaviot: [Etuudet](#) ja [Sairauteen liittyvät päivärahat](#)

458

vanhempainpäiväraha

ei: vanhempainraha (2)

raskauden, synnytyksen tai perheeseen syntyneen tai adoptoidun lapsen hoitamisen vuoksi maksettava **päiväraha (1)**

Vanhempainpäiväraha on **perhe-etuus**. Vanhempainpäivärahoja ovat **erityisäitiys-**, **äitiys-**, **isyys-** ja **vanhempainraha (1)**.

Henkilöllä on oikeus vanhempainpäivärahaan, jos hän on asunut Suomessa vähintään 180 päivää välittömästi ennen laskettua synnytysaikaa tai ennen adoptiolapsen hoitoon ottamista. Suomessa asumiseen voidaan rinnastaa vakuutusaika toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai sellaisessa valtiossa, jossa sovelletaan yhteisön lainsäädäntöä. Isällä ja adoptioisällä voi olla oikeus vanhempainrahaan (1) ja isyysrahaan, vaikka äidillä ei olisi vanhempainpäivärahoikeutta asumisedellytyksen puuttumisen vuoksi.

Vanhempainpäiväraha on Kelan maksama **etuus**.

Vanhempainpäivärahasta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaaviot: [Perhe-etuudet](#) ja [Vanhempainpäivärahat](#)

459

erityisäitiysraha

vanhempainpäiväraha, jota maksetaan, jos raskaana olevan naisen työtehtäviin tai työoloihin liittyvä vaaratekijä vaarantaa naisen tai sikiön terveyden ja nainen on tämän vuoksi estynyt tekemästä työtään

Vaaratekijöitä ovat kemialliset aineet, säteily ja tarttuvat taudit.

Ennen erityisäitiysrahan myöntämistä on selvitettävä, voidaanko vaaratekijä poistaa tai työntekijälle järjestää muuta työtä.

Eriyisäitiysrahaa maksetaan enintään siihen saakka, kun naisen oikeus **äitiysrahaan** alkaa.

Eriyisäitiysraha on Kelan maksama **etuus**.

Eriyisäitiysrahasta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

460

äitiysraha

mieluummin kuin: äitiyspäiväraha

äidille tai hänen työnantajalleen maksettava **vanhempainpäiväraha**

Oikeus äitiysrahaan on silloin, kun raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää. Oikeutta äitiysrahaan ei kuitenkaan ole, jos raskaus on keskeytetty.

Äitiysrahakauden pituus on 105 arkipäivää. Oikeus äitiysrahaan alkaa aikaisintaan 50 arkipäivää ja viimeistään 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Jos raskaus on päätynyt aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden päättymistä seuraavana arkipäivänä ja päättyy, kun äitiysrahaa on maksettu 105 arkipäivältä.

Äitiysrahan maksaminen varhennettuna (31–50 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa) edellyttää, että äiti ei ole työssä tuona aikana. Muun kuin varhennettun äitiysrahan maksaminen ei edellytä äidin työstä poissaoloa. Jos äiti on työssä äitiysrahakaudella, äitiysraha maksetaan vähimmäismääräisenä.

Äitiysraha on Kelan maksama **etuus**.

Äitiysrahasta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

461

isyysraha

mieluummin kuin: isyyspäiväraha

isälle tai hänen työnantajalleen maksettava *vanhempainpäiväraha*

Oikeus isyysrahaan on isällä, joka osallistuu lapsen hoitoon, on poissa töistä ja on lapsen äidin kanssa avioliitossa tai asuu hänen kanssaan samassa taloudessa.

Isyysrahaa maksetaan yhteensä enintään 54 arkipäivältä siten, että äitiys- ja vanhempainraha-kaudella isyysrahaa maksetaan yhteensä enintään 18 arkipäivältä. Äitiys- ja vanhempainraha-kauden ulkopuolella maksettava isyysraha voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon. Oikeus isyysrahaan jatkuu, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta tai adoptiolapsen hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta.

Isyysraha on Kelan maksama *etuus*.

Isyysrahasta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

462

vanhempainraha (1)

äitiysrahan maksukauden jälkeen maksettava *vanhempainpäiväraha*

Vanhempainrahaa maksetaan sopimuksen mukaan joko äidille tai isälle tai jommankumman työnantajalle, mutta ei pääsääntöisesti samalta ajalta molemmille (vrt. *osittainen vanhempainraha*). Sitä maksetaan yhden lapsen syntymän perusteella 158 arkipäivältä. Jos lapsia on syntynyt samalla kertaa useampia, vanhempainrahakautta pidennetään 60 arkipäivällä kutakin lasta kohti toisesta lapsesta alkaen. Pidennysjakson voi käyttää osittain tai kokonaan äitiys- tai vanhempainrahakauden aikana tai vanhempainrahakauden jatkoksi. Keskoslapsen vanhempainrahakautta pidennetään niin monella arkipäivällä kuin äitiysraha aikaistui. Vanhempainrahaa maksetaan myös alle seitsenvuotiaana adoptoidun lapsen adoptiovanhemmille. Adoptiovanhemman vanhempainrahaa maksetaan vähintään 200 arkipäivältä.

Jos vanhempainrahaa saava vanhempi on työssä vanhempainrahakaudella, vanhempainraha maksetaan vähimmäismääräisenä. Adoptiovanhemmilta edellytetään kuitenkin aina työstä poissaoloa.

Vanhempainraha on Kelan maksama *etuus*.

Vanhempainrahasta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

463

osittainen vanhempainraha

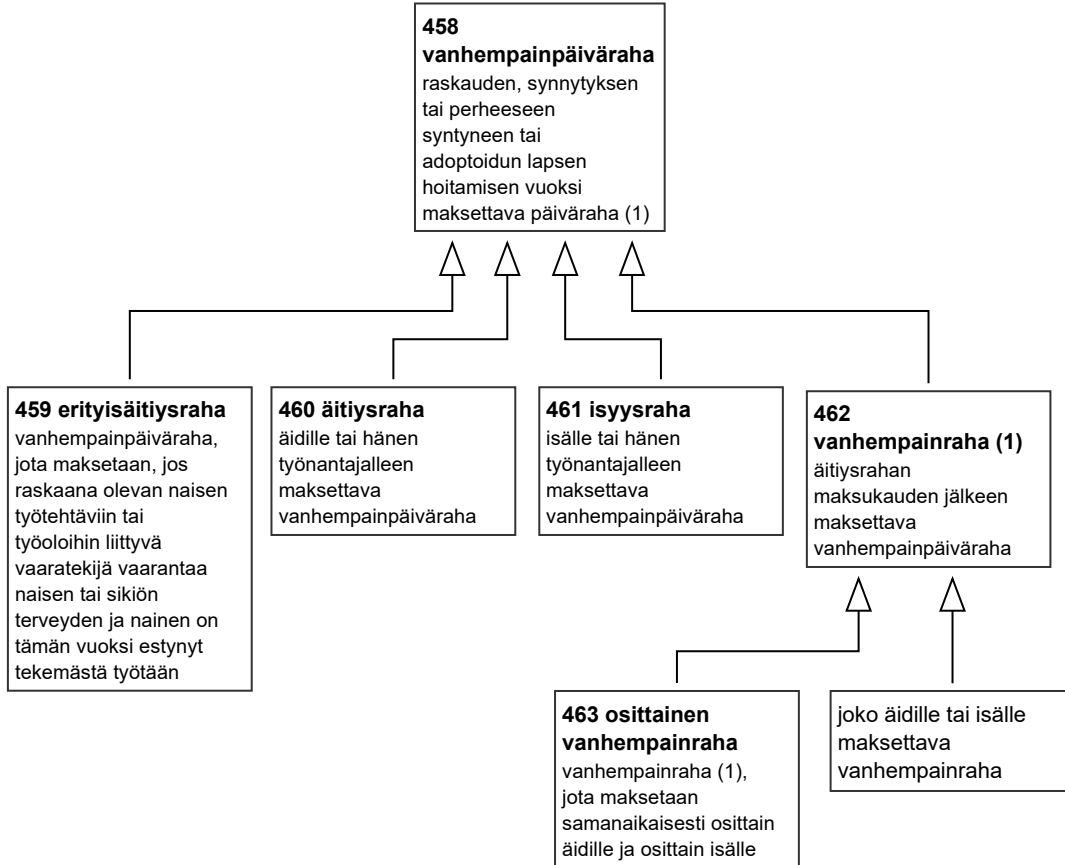
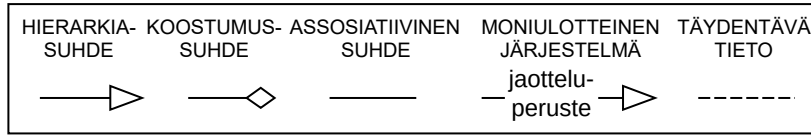
vanhempainraha (1), jota maksetaan samanaikaisesti osittain äidille ja osittain isälle

Osittaisen vanhempainrahan maksamisen edellytyksenä on, että lapsen äiti ja isä ovat kumpikin sopineet työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä vanhempainrahakaudella siten, että kummankin työaika ja palkka on vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta ja kokoaikatyön palkasta. Sopimus osa-aikatyöstä on tehtävä kerrallaan vähintään kahden kuukauden ajaksi. Yrittäjän oikeus osittaiseen vanhempainrahaan edellyttää, että omassa yrityksessä tehty työ vähenee vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia aiemmasta vähintään kahden kuukauden ajaksi.

Osittainen vanhempainraha on Kelan maksama *etuus*.

Osittaisesta vanhempainrahasta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

Käsittekaavio 49. Vanhempainpäivärahat.

4.1.3.3 Sairauteen liittyvät päivärahat

464

sairauspäiväraha

ei: † sairausvakuutuksen päiväraha

työkyvyttömyyden vuoksi maksettava *päiväraha (1)*, kun henkilö on kokonaan tai osittain estynyt tekemästä työtään

Sairauspäivärahaa maksetaan, kun henkilö on 16–67-vuotias (ikäedellytys), kun henkilö on tehnyt omaa työtä tai ansiotyötä kolmen kuukauden aikana ennen työkyvyttömyyden alkamista (työedellytys) ja kun henkilö on kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa (työkyvyttömyysedellytys).

Sairauspäiväraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä sairaudesta johtuvaa ansionmenetystä. Sitä maksetaan saman sairauden vuoksi enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana sairauspäivärahapäivien määrä nousisi 300 arkipäivään.

Saadakseen sairauspäivärahaa hakijan on esitettävä lääkärintodistus, lääkärinlausunto tai vastaava selvitys.

Vaikka henkilöllä olisi oikeus sairauspäivärahaan, sitä ei makseta, jos hän on suorittamassa tuomittua vankeusrangaistusta rangaistuslaitoksessa lukuun ottamatta sakon muuntorangais- tusta, pakkolaitoksessa tai varusmiespalveluksessa, varusmiespalvelusta vastaavassa vapaaehtoisessa asepalveluksessa, aseettomana, reserviläisenä tai nostoväkeen kuuluvana Puolustusvoimien palveluksessa tai siviilipalvelusmiehenä siviilipalvelulaitoksessa.

Sairauspäiväraha on Kelan maksama *etuus*.

Sairauspäivärahasta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Sairauteen liittyvät päivärahat](#)

465

osasairauspäiväraha

sairauspäiväraha, jota maksetaan henkilölle, joka on osa-aikaisesti töissä ja osa-aikaisesti pois töistä sairauden takia

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu tukemaan työkyvyttömän henkilön pysymistä työelämässä ja paluuta kokoaikaiseen työhön. Osasairauspäiväraha-oikeuden edellytyksenä on, että henkilö pystyy terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Lisäksi edellytetään, että henkilö on ollut kokoaikaisessa työssä ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika vähentyy vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta.

Osasairauspäivärahaa saadakseen hakijan täytyy esittää työterveyslääkärin tai hakijan työolo- suhteet tunnevan muun lääkärin antama lääkärintodistus.

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 120 arkipäivältä.

Osasairauspäivärahasta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Sairauteen liittyvät päivärahat](#)

466

tartuntatautipäiväraha

tartuntataudin aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi tai tartuntataudin leviämisen estämiseksi maksettava *päiväraha (1)*

Tartuntatautipäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka tartuntataudin leviämisen estämiseksi on määrätty olemaan poissa ansiotyöstään, eristettäväksi tai karanteeniin, vaikka hän olisi työkykyinen. Alle 16-vuotiaan lapsen *huoltajalla* on myös oikeus tartuntatautipäivärahaan, jos lapsi on tartuntataudin leviämisen estämiseksi määrätty pidettäväksi kotona ja huoltaja tämän vuoksi on estynyt tekemästä työtään.

Tartuntatautipäiväraha on täysimääräinen korvaus ansionmenetyksestä. Sitä maksetaan kaikilta arkipäiviltä eikä siinä ole omavastuu-aikaa.

Tartuntatautipäiväraha on Kelan maksama *etuus*.

Tartuntatautipäivärahasta säädetään tartuntatautilaissa (1227/2016) ja sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Sairauteen liittyvät päivärahat](#)

467

luovutuspäiväraha

elimen, kudoksen tai solujen luovuttajalle maksettava [päiväraha \(1\)](#), kun luovuttaja on tämän vuoksi estynyt tekemästä työtään ja hänelle on aiheutunut ansionmenetystä

Luovutuspäivärahaa voi saada silloin, kun elimiä, kudosta tai soluja luovutetaan elintärkeän siirron tarpeen perusteella.

Luovutuspäivärahan määrä lasketaan samoin kuin [sairauspäiväraha](#). Luovutuspäivärahaa voidaan maksaa toimenpiteen sekä siihen liittyvien välttämättömien tutkimusten aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta.

Luovutuspäiväraha on Kelan maksama [etuus](#).

Luovutuspäivärahasta säädetään ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetussa laissa ([101/2001](#)) ja sairausvakuutuslaissa ([1224/2004](#)).

Käsittekaavio: [Sairauteen liittyvät päivärahat](#)

468

erityishoitoraha

[päiväraha \(1\)](#), jota maksetaan, kun henkilö osallistuu alle 16-vuotiaan lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen ja on tämän vuoksi lyhytaikaisesti tai tilapäisesti estynyt tekemästä työtään

Erytyishoitorahaa voi saada myös avio- tai avopuolison lapsen sekä adoptio- tai kasvattilapsen sairauden hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen vuoksi.

Erytyishoitoraha on tarkoitettu mahdollistamaan vanhemman osallistuminen lapsen hoitoon silloin, kun lapsella on hoidollisesti vaativa tai nopeasti kehittyvä sairaus ja kun lasta hoidetaan erikoissairaanhoidon tasoissa yksikössä, ja tähän liittyvään [kotihoitoon](#).

Erytyishoitoraha on Kelan maksama [etuus](#).

Erytyishoitorahasta säädetään sairausvakuutuslaissa ([1224/2004](#)).

Käsittekaavio: [Sairauteen liittyvät päivärahat](#)

469

ansionmenetykskorvaus

muun tahon kuin Kelan maksama [päiväraha \(1\)](#), jota maksetaan, jos henkilö on estynyt tekemästä työtään ja on sen vuoksi menettänyt työllään hankkimansa tulot osittain tai kokonaan

Ansionmenetykskorvausta maksavat esimerkiksi vakuutusyhtiöt ja Valtiokonttori.

Ansionmenetykskorvauksesta säädetään mm. työtapaturma- ja ammattitautilaissa ([459/2015](#)).

Käsittekaavio: [Sairauteen liittyvät päivärahat](#)

470

kuntoutusraha

kuntoutusta saavan henkilön toimeentulon turvaamiseksi maksettava [päiväraha \(1\)](#)

Kuntoutusrahaa maksetaan omavastuuajaksi lukuun ottamatta kuntoutukseen osallistumisen ajalta jokaiselta arkipäivältä, jolloin työssä käyvä henkilö on estynyt tekemästä työtään. Henkilön katsotaan olevan estynyt työstään niinä päivinä, jona kuntoutus matkoineen edellyttää vähintään kuusi tuntia kestävästä työstä poissaoloa tai jona kuntoutus muutoin tosiasiallisesti estää henkilöä tekemästä työtä ja saamasta toimeentuloa kyseiseltä päivältä. Kuntoutusraha maksetaan jälkikäteen kuntoutuksen toteuduttua.

Kuntoutusraha määräytyy pääsääntöisesti [sairauspäivärahan](#) tavoin. Kuntoutusraha on kuntoutuksen aikana ensisijainen [etuus](#) sairauspäivärahaan ja [työkyvyttömyyseläkkeeseen](#) nähden.

Kuntoutusraha maksetaan kuntoutusta saavan henkilön työnantajalle niiltä päiviltä, joilta työnantaja maksaa hänelle palkkaa, ja se maksetaan työnantajalle tämän maksamaa palkkaa vastaavalta osalta.

Kuntoutusraha voidaan myöntää myös 16–19-vuotiaalle nuorelle (nuoren kuntoutusraha) ja [takuueläkettä](#) tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalle eläkkeensaajalle (eläkkeensaajan kuntoutusraha). Kuntoutusta saavalle henkilölle voidaan myöntää myös osakuntoutusraha, jos henkilö työskentelee osapäiväisesti kuntoutuksen ohessa.

Kuntoutusrahasta säädetään Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa ([566/2005](#)).

Käsittekaavio: [Kuntoutusrahaetuudet](#)

471

ylläpitokorvaus (1)

vähimmäismääräisen *kuntoutusrahan* lisäksi kuntoutusajalta maksettava päiväkohtainen harkinnanvarainen *etuus*, jolla kannustetaan henkilöä osallistumaan kuntoutukseen

Ylläpitokorvauksella voidaan korvata ylimääräisiä kustannuksia, kuten avomuotoiseen kuntoutukseen osallistuvalla henkilöllä aiheutuvia päivittäisiä matkakustannuksia tai ylimääräisiä ravinto- ja *asumismenoja*.

Ylläpitokorvausta voidaan maksaa kuntoutustarvetta ja -mahdollisuuksia selvittävien tutkimusten ja kokeilujen, avomuotoisen kuntoutuksen tai muun tätä vastaavan kuntoutuksen ajalta. Ammatillisen koulutuksen, oppisopimuskoulutuksen tai niitä vastaavan muun pitkäaikaisen kuntoutuksen ajalta ylläpitokorvausta ei makseta.

Ylläpitokorvauksesta säädetään Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005).

Käsittekaavio: [Kuntoutusrahaetuuudet](#)

472

kuntoutusavustus; harkinnanvarainen kuntoutusavustus

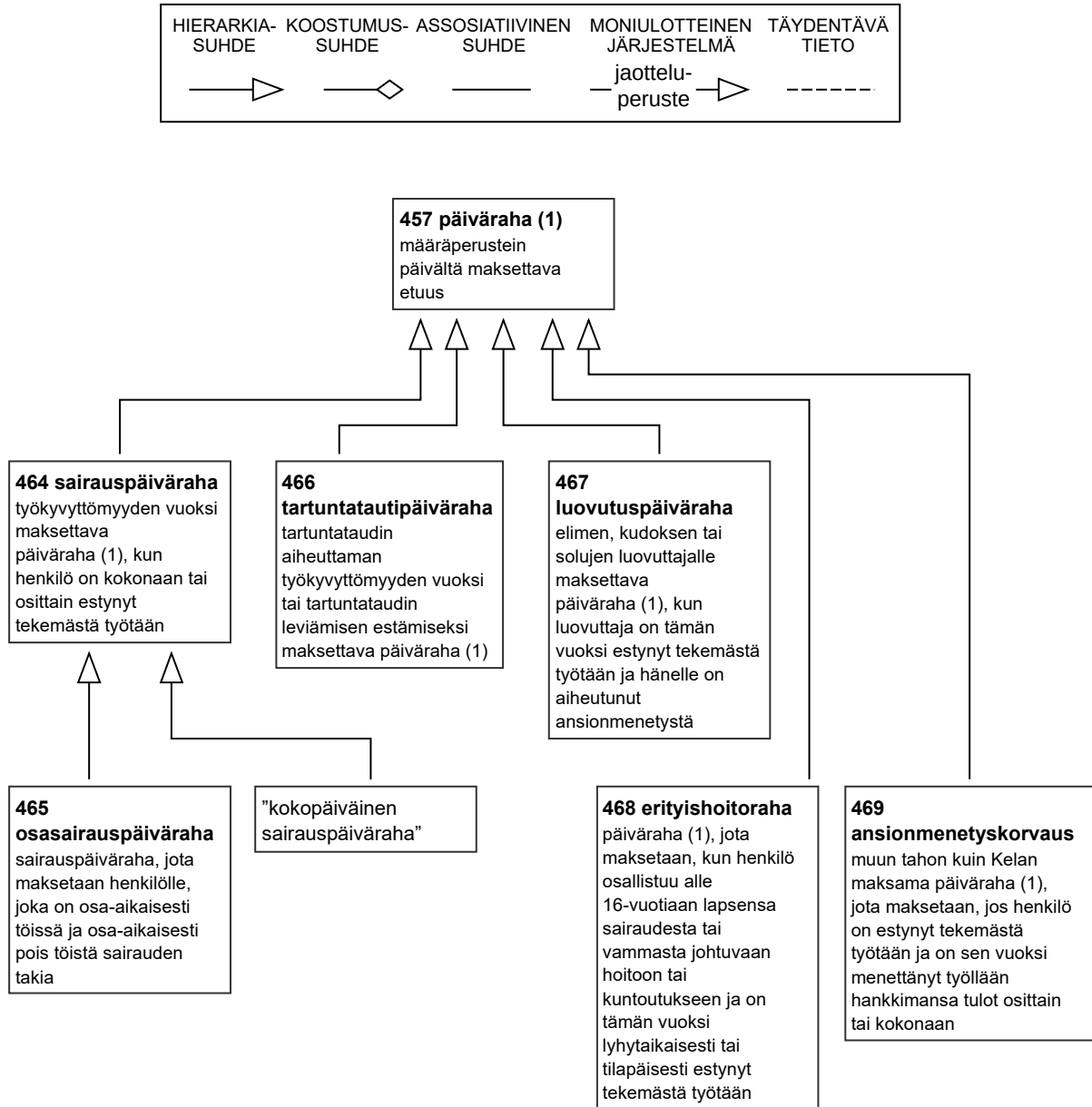
kuntoutusrahaa saaneelle henkilölle maksettava kertaluonteinen harkinnanvarainen *etuus*, jolla kannustetaan häntä työllistymään kuntoutuksen jälkeen

Kela voi maksaa kuntoutusavustusta esimerkiksi silloin, jos henkilö on kuntoutuksen jälkeen sijoittunut aikaisempaa ansiotasoaan tuntuvasti heikommin palkattuun työhön tai työharjoitteluun.

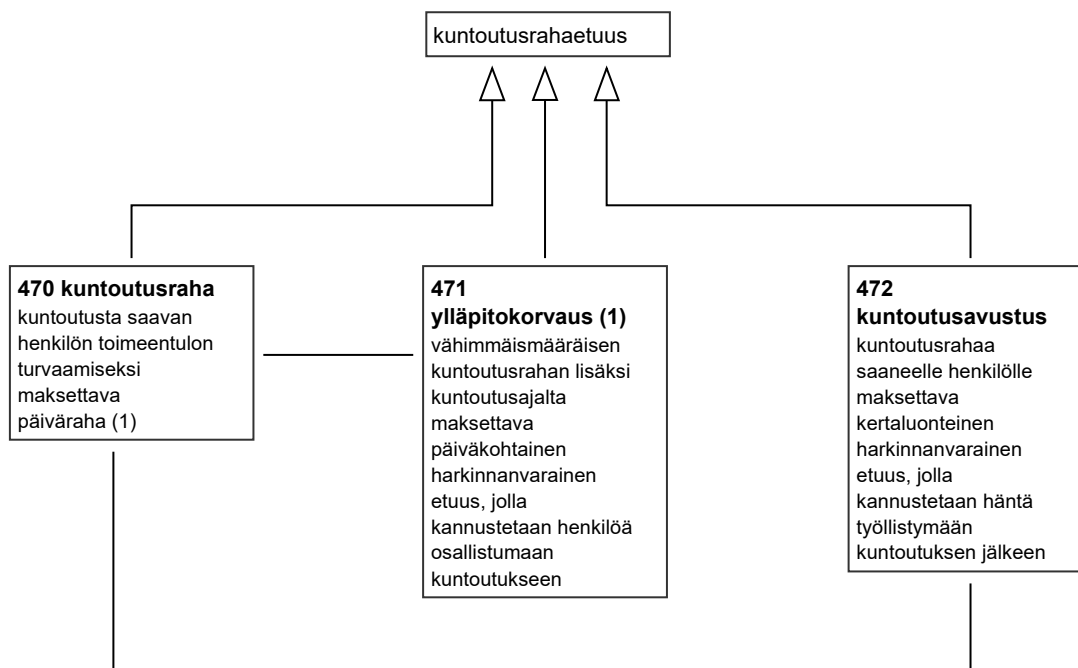
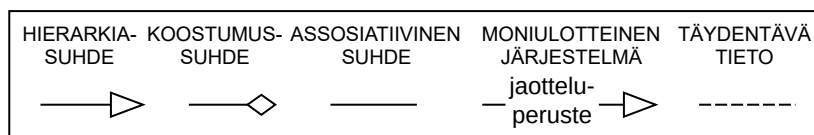
Kuntoutusavustus voidaan maksaa yhdessä tai useammassa erässä.

Kuntoutusavustuksesta säädetään Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005).

Käsittekaavio: [Kuntoutusrahaetuuudet](#)

Käsitekaavio 50. Sairauteen liittyvät päivärahat.

Käsitekaavio 51. Kuntoutusrahaetuedet.

4.1.3.4 Vammaisetuudet

473

vammaisetuus

mieluummin kuin: vammaistuki (1)

etus, jolla tuetaan *vammaisen* tai pitkäaikaisesti sairaan henkilön selviytymistä jokapäiväisessä elämässä ja hänen toimintakykynsä ylläpitämistä

Vammaisetuuksia ovat *alle 16-vuotiaan vammaistuki*, *16 vuotta täyttäneen vammaistuki* ja *eläkettä saavan hoitotuki*. Vammaisetuus myönnetään määräajaksi tai toistaiseksi. Vammaisetuudet on porrastettu henkilön tuen tarpeen mukaan perustukeen, korotettuun tukeen ja ylimpään tukeen.

Vammaisetuudet ovat Kelan maksamia etuuksia.

Vammaisetuuksista säädetään vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007).

Käsitekaaviot: [Etuedet](#) ja [Vammaisetuudet](#)

474

alle 16-vuotiaan vammaistuki

ei: † lapsen hoitotuki; † hoitotuki (2)

vammaisetuus, joka voidaan myöntää alle 16-vuotiaalle lapselle

Oikeus alle 16-vuotiaan vammaistukeen on lapsella, jonka sairauteen tai vammaan liittyvästä hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu vähintään kuuden kuukauden ajan tavansa suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta verrattuna vastaavanikäiseen terveeseen lapseen.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki on Kelan maksama *etus*.

Alle 16-vuotiaan vammaistuesta säädetään vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007).

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

475

16 vuotta täyttäneen vammaistuki

ei: † vammaistuki (2)

vammaisetuus, joka voidaan myöntää sellaiselle 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka ei saa **eläkettä** vanhuuden tai täyden työkyvyttömyyden perusteella

Oikeus 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen on henkilöllä, jonka toimintakyvyn arvioidaan olevan sairauden tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan. Lisäksi vammaistukea myönnettäessä edellytetään, että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu haittaa, avuntarvetta tai ohjauksen ja valvonnan tarvetta.

16 vuotta täyttäneen vammaistuki on Kelan maksama **etuus**.

16 vuotta täyttäneen vammaistuesta säädetään vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007).

Käsittekaavio: [Vammaisetuudet](#)

476

eläkettä saavan hoitotuki; eläkkeensaajan hoitotuki

mieluummin kuin: hoitotuki (1)

ei: † eläkkeensaajien hoitotuki

vammaisetuus, joka voidaan myöntää sellaiselle 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka saa **eläkettä** tai muuta vastaavaa **etuutta** vanhuuden tai täyden työkyvyttömyyden perusteella

Vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007) säädetään, minkä eläkkeen tai etuuden saajalla voi olla oikeus eläkettä saavan hoitotukeen. Lisäksi edellytetään, että henkilön toimintakyvyn voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu avuntarvetta tai ohjauksen ja valvonnan tarvetta.

Eläkettä saavan hoitotuki on Kelan maksama **etuus**.

Käsittekaavio: [Vammaisetuudet](#)

477

veteraanilisä

eläkettä saavan hoitotuen lisä, jota maksetaan **ylimääräistä rintamalisää** ja korotettua tai ylintä hoitotukea saavalle

Korotettu ja ylin hoitotuki ovat määrältään toiseksi suurin ja suurin eläkettä saavan hoitotuki.

Veteraanilisä on Kelan maksama **etuus**.

Veteraanilisästä säädetään vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007).

Käsittekaavio: [Vammaisetuudet](#)

478

elinkorko

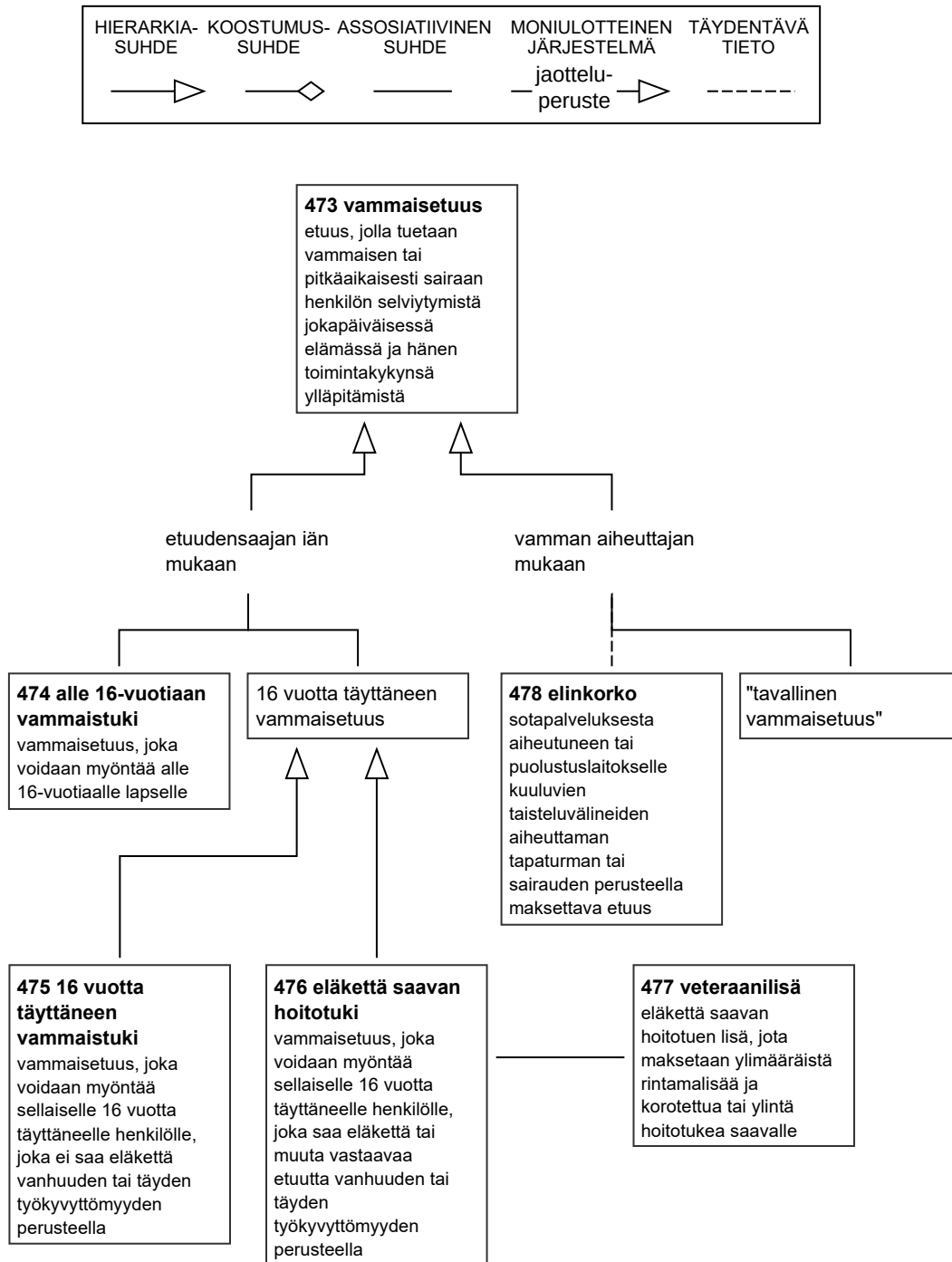
sotapalveluksesta aiheutuneen tai puolustuslaitokselle kuuluvien taisteluvälineiden aiheuttaman tapaturman tai sairauden perusteella maksettava **etuus**

Elinkoron suuruus määritellään lääketieteellisesti arvioidun työkyvyttömyysasteen perusteella. Oikeus elinkorkoon voi tulla esimerkiksi asevelvolliselle tai puolustuslaitoksen työssä olevalle työvelvolliselle.

Elinkoron maksaminen alkaa ensimmäisestä päivästä sen jälkeen, kun sotilasvammalain mukaisen **päivärahan** (1) maksaminen on päätynyt. Jollei henkilöllä ole oikeutta päivärahaan (1), elinkorkoa maksetaan työkyvyttömyyden alkamisesta lukien. Elinkorkoa maksetaan yleensä kuukausittain. Elinkoron maksaa Valtiokonttori.

Elinkorosta säädetään sotilasvammalaisissa (404/1948).

Käsittekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Käsitekaavio 52. Vammaisetuudet.

4.1.3.5 Asumistuet

479

asumistuki

ei: asumisen tuki

etuus, jota pienituloinen henkilö tai ruokakunta voi saada suoriutuakseen *asumismenoistaan*

Asumistuet ovat Kelan maksamia etuuksia. Asumistukia ovat *eläkkeensaajan asumistuki*, *opintotuen asumislisä*, *sotilasavustuksen* asumisavustus ja *yleinen asumistuki*.

Ruokakunta tarkoittaa samassa asunnossa pysyvästi asuvaa henkilöä tai asuvia henkilöitä.

Asumisen tuki -termi voidaan ymmärtää laajemmin tarkoittamaan myös muuta asumisen tukemista, esimerkiksi *asuntolainojen* korkovähennystä, valtion myöntämiin asuntolainoihin liittyvää korkotukea, erilaisia investointiavustuksia sekä *korjausavustuksia*. *Sosiaalihuollossa* asumisen tuki voi viitata asumispalveluissa annettavaan sosiaalipalveluun.

Asumistusta säädetään yleisestä asumistuesta annetussa laissa (938/2014), eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007), opintotukilaissa (65/1994) ja sotilasavustuslaissa (781/1993).

Käsittekaaviot: [Etuudet](#) ja [Asumistuet](#)

480

eläkkeensaajan asumistuki

tiettyä *eläkettä* tai *korvausta* saavalle henkilölle myönnettävä *asumistuki*

Eläkkeensaajan asumistukea voi saada Suomessa asuva 16 vuotta täyttänyt henkilö, joka saa asumistukeen oikeuttavaa eläkettä tai korvausta ja jolla on asumistuessa huomioon otettavia *asumismenoja*.

Eläkkeensaajan asumistukea ei myönnetä henkilölle, joka saa *yleistä asumistukea* tai kuuluu yleistä asumistukea saavaan ruokakuntaan. Eläkkeensaajan asumistukea ei makseta ulkomaille.

Eläkkeensaajan asumistuen määrään vaikuttavat asumismenot, perhesuhteet, tulot ja omaisuus. Eläkkeensaajan asumistuki on 85 prosenttia huomioon otettavista, kuitenkin enintään enimmäismääräisistä *asumismenoista*, joista on vähennetty perusomavastuun ja lisäomavastuun yhteismäärä.

Eläkkeensaajan asumistuesta säädetään eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007).

Käsittekaavio: [Asumistuet](#)

481

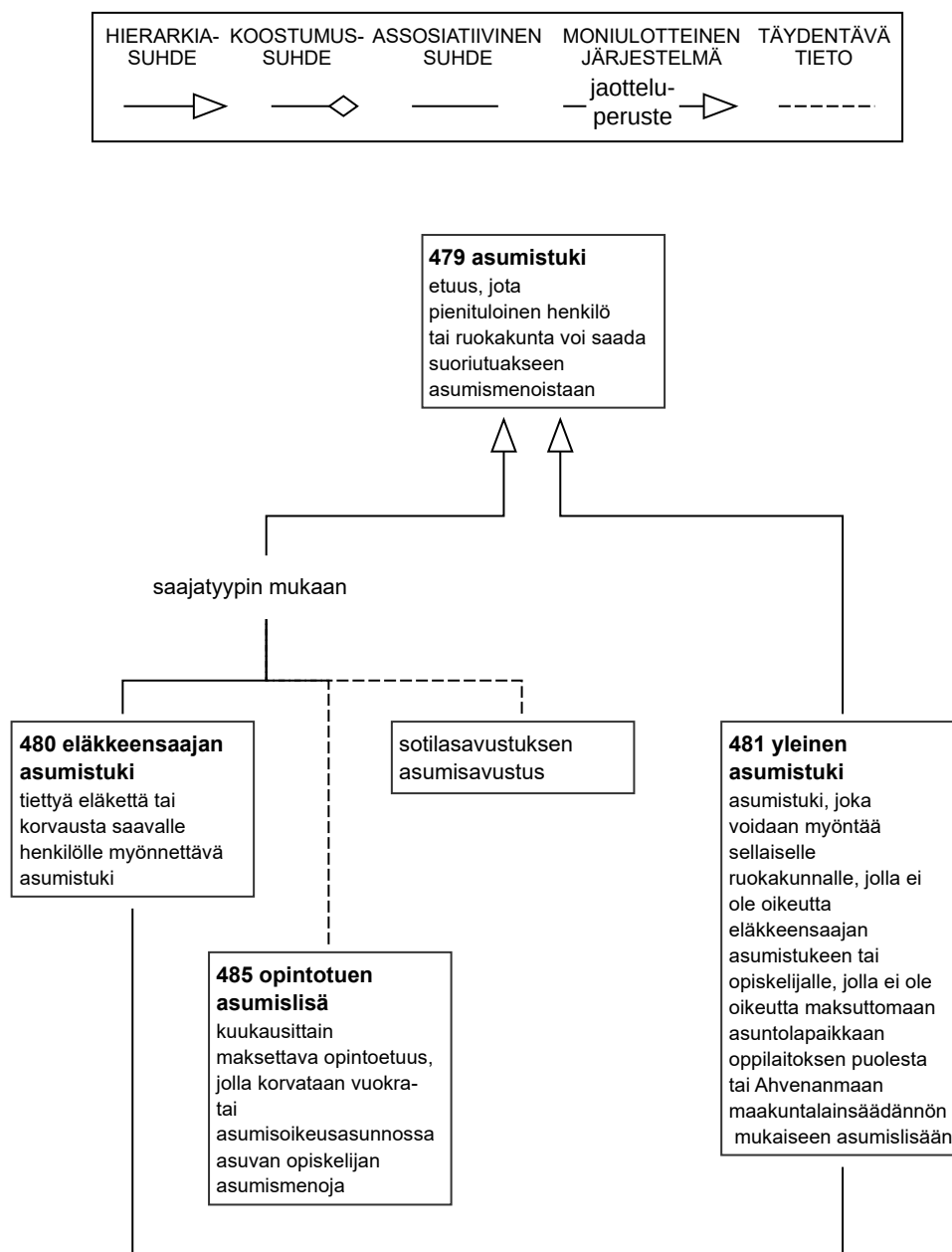
yleinen asumistuki

asumistuki, joka voidaan myöntää sellaiselle ruokakunnalle, jolla ei ole oikeutta *eläkkeensaajan asumistukeen* tai opiskelijalle, jolla ei ole oikeutta maksuttomaan asuntolapaikkaan oppilaitoksen puolesta tai Ahvenanmaan maakuntalainsäädännön mukaiseen *asumislisään*

Yleisen asumistuen määräytymiseen vaikuttavat ruokakuntaan kuuluvien aikuisten ja lasten lukumäärä, asunnon sijaintikunta ja bruttokuukausitulojen yhteismäärä. Yleinen asumistuki on 80 prosenttia kohtuullisista *asumismenoista*, joista on vähennetty perusomavastuu.

Yleisestä asumistuesta säädetään yleisestä asumistuesta annetussa laissa (938/2014).

Käsittekaavio: [Asumistuet](#)

Käsitekaavio 53. Asumistuet.

4.1.3.6 Opintoetuudet

482

opintoetuus; opintotukietuus

etuus, jolla tuetaan peruskoulun jälkeisiä päätoimisia opintoja

Kelan myöntämiä opintoetuuksia ovat *opintotukeen* kuuluvat *opintoraha*, *opintotuen asumislisä* ja *opintolainan valtiontakaus* sekä *koulumatkatuki*, ateriatuki ja *korkoavustus*. Koulutusrahasto myöntää *aikuiskoulutustukea*.

Kela käyttää opintoetuus-termiä. Opintotukietuus-termiä käytetään opintotukilaisissa.

Opintoetuuksista säädetään opintotukilaisissa (65/1994) ja aikuiskoulutusetuuksista annetussa laissa (1276/2000).

Käsitekaaviot: [Etudet](#) ja [Opintoetuudet](#)

483

opintotuki

opintorahan, opintotuen asumislisän ja opintolainan valtiontakauksen muodostama kokonaisuus

Opintotuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat oppilaitokseen hyväksyminen, päätoiminen opiskelu, opinnoissa edistyminen ja taloudellisen tuen tarve.

Opintotuesta säädetään opintotukilaissa (65/1994).

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

484

opintoraha

kuukausittain maksettava *opintoetuus*, joka on tarkoitettu turvaamaan opiskelijan toimeentulo opintojen aikana

Opintoraha on *opintotuen* osa. Opintorahan määrään vaikuttavat opiskelijan ikä ja siviilisääty, koulutusaste sekä se, asuuko opiskelija itsenäisesti vai vanhempansa luona. Vanhemman tulot voivat vaikuttaa joko korottavasti tai alentavasti opintorahan määrään.

Opintorahaa ei myönnetä opiskelijalle, josta maksetaan *lapsilisää* tai sitä vastaavaa *etuutta* ulkomailta.

Opintorahan maksaa Kela.

Opintorahasta säädetään opintotukilaissa (65/1994).

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

485

opintotuen asumislisä

kuukausittain maksettava *opintoetuus*, jolla korvataan vuokra- tai asumisoikeusasunnossa asuvan opiskelijan *asumismenoja*

Suomessa opintotuen asumislisän määrä on 80 prosenttia huomioon otettavista, kuitenkin enintään enimmäismääräisistä asumismenoista. Jos vuokra-asunto on vanhemman omistama tai vanhemmalta vuokrattu, asumislisää voidaan myöntää vähemmänkin kuin 80 prosenttia. Ulkomaille asumislisää maksetaan vakiomääräisenä. Myös sellaiselle opiskelijalle, joka opiskelee kansanopiston tai liikunnan koulutuskeskuksen maksullisella linjalla ja joka asuu oppilaitoksen asuntolassa, maksetaan asumislisää vakiomääräisenä.

Opintotuen asumislisä on *opintotuen* osa ja myös yksi *asumistuen* muoto. Jos opiskelija asuu omassa tai puolisonsa omistamassa asunnossa, hänellä ei ole oikeutta opintotuen asumislisään, mutta hänellä saattaa olla oikeus *yleiseen asumistukeen*.

Opintotuen asumislisän maksaa Kela.

Opintotuen asumislisästä säädetään opintotukilaissa (65/1994).

Käsittekaaviot: [Asumistuet](#) ja [Opintoetuudet](#)

486

opintolainan valtiontakaus

mieluummin kuin: aikuiskoulutustuen lainatakaus (aikuiskoulutustuki)

opintoetuus, jolla valtio takaa opiskelijan nostaman *opintolainan*

Opintolainan valtiontakaus on *opintotuen* osa. Pääsääntöisesti opintolainan valtiontakaus myönnetään sellaiselle opiskelijalle, joka saa *opintorahaa* tai *aikuiskoulutustukea*.

Opintolainan valtiontakauksesta säädetään opintotukilaissa (65/1994) ja aikuiskoulutusetuuksista annetussa laissa (1276/2000).

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

487

opintolainahyvitys

opintonsa määrääjassa suorittaneelle korkeakouluopiskelijalle myönnettävä *opintoetus*, jolla lyhennetään opiskelijan ottamaa *opintolainaa*

Opintolainahyvitystä ei yleensä tarvitse hakea. Kela maksaa sen pääsääntöisesti opintolainan myöntäneelle pankille.

Opintolainahyvitys voidaan myöntää, jos opiskelija on aloittanut ensimmäisen korkeakoulututkinsa suorittamisen 1.8.2014 tai sen jälkeen.

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

488

koulumatkatuki

lukion tai ammatillisen oppilaitoksen opiskelijalle myönnettävä *opintoetus*, jolla korvataan päivittäisistä koulumatkoista aiheutuvia kustannuksia

Koulumatkoja pidetään päivittäisinä, jos koulumatkoja on vähintään neljänä päivänä viikossa.

Koulumatkatuen myöntämisen edellytyksenä on vähintään 10 km:n pituinen yhdensuuntainen koulumatka, tietynsuuruiset kuukausittaiset koulumatkakustannukset, soveltuva kulkutapa sekä tietty vähimmäismäärä koulumatkoja tietyn ajan kuluessa. Kulkutapa voi olla joukkoliikenne, koulutuksen järjestäjän järjestämä kuljetus tai tietyin edellytyksin itse järjestetty kulkutapa (*henkilöauto* tms.) Oppilaitos antaa opiskelijalle koulumatkoja varten ostotodistuksen, jolla opiskelija voi ostaa joukkoliikenteen lippuja koulumatkatuella alennettuun hintaan. Itse järjestetyille kulkutavalle koulumatkatukea voi saada enintään 100 km:n matkalle.

Kela maksaa koulumatkatuen kuukausittain opiskelijan kulkutavan mukaan joko koulukuljetuksen järjestäjälle, matkalipun myyjälle tai opiskelijalle.

Koulumatkatukea voi saada vain Suomessa opiskeleva henkilö Suomessa tehtäviin koulumatkoihin.

Koulumatkatuesta säädetään lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetussa laissa (48/1997).

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

489

<opintoetuudet>

korkeavustus

pienituloiselle henkilölle myönnettävä *opintoetus*, jonka perusteella Kela maksaa *opintolainan* eräännyvät korot kokonaisuudessaan ilman takaisinmaksuvelvollisuutta sen jälkeen, kun korkoja ei enää lisätä lainapäömaan

Asevelvolliselle opintolainojen korot maksetaan *sotilasavustuksena*.

Korkeavustuksesta säädetään opintotukilaissa (65/1994).

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

490

aikuiskoulutustuki

palkattomalle opintovapaalle jäävälle, omaehtoiseen ammattitaidon kehittämistä ja ylläpitoa koskevaan koulutukseen osallistuvalla aikuisopiskelijalla myönnettävä *opintoetus*

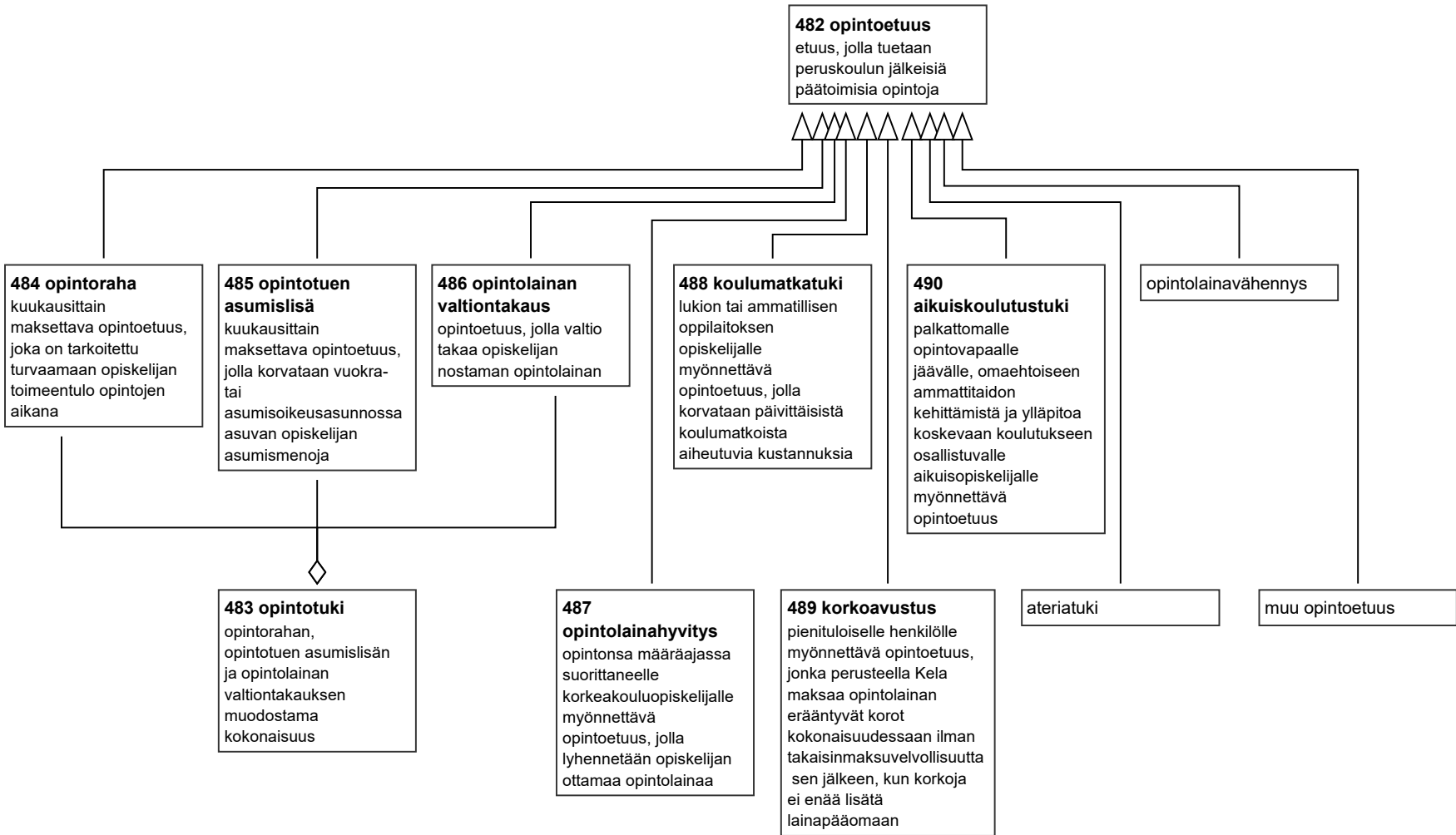
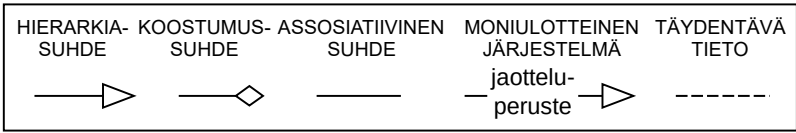
Aikuiskoulutustuen saamisen ehtona on, että opiskelija on työ- tai virkasuhteessa tai toimii yrittäjänä. Ehtona on myös, että opiskelija on ollut työelämässä yhteensä vähintään kahdeksan vuotta ja nykyisen työnantajan palveluksessa tai toiminut yrittäjänä vähintään vuoden ennen opiskelun aloittamista. Tukea voi saada silloin, kun opiskelija jää palkattomalle opintovapaalle yhtäjaksoisesti vähintään kahdeksi kuukaudeksi tai opiskelee lyhyemmillä opintojaksoilla tai osa-aikaisesti yhteensä vähintään 43 päivän ajan. Opiskelija ei saa saada opiskeluunsa muuta tukea.

Opintovapaalain (273/1979) mukaan opintovapaalla tarkoitetaan aikaa, joksi työnantaja on vapauttanut työntekijän palvelussuhteeseensa kuuluvien tehtävien suorittamisesta koulutusta tai opiskelua varten.

Aikuiskoulutustuen maksaa Koulutusrahasto.

Aikuiskoulutustuesta säädetään aikuiskoulutusetuuksista annetussa laissa (1276/2000).

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

Käsittekaavio 54. Opintoetudet.

4.1.3.7 Ase- tai siviilipalveluksen suorittamiseen liittyvät etuudet

491

varusmiehen päiväraha

varusmiespalveluksen, vapaaehtoisen asepalveluksen ja reservin kertausharjoituksen ajalta maksettava [päiväraha \(1\)](#)

Varusmiehen päiväraha maksetaan jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa. Päivärahan määrä voidaan porrastaa palvelusajan mukaan. Ulkomaanpalveluksen ajalta päiväraha maksetaan korotettuna.

Varusmiehen päivärahan maksaa Puolustusvoimat.

Varusmiehen päivärahasta säädetään asevelvollisuuslaissa (1438/2007) ja puolustusministeriön asetuksessa asevelvollisuuslaissa ja terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa tarkoitetuista etuuksista (1444/2007).

492

siviilipalvelusmiehen päiväraha

siviilipalveluksen ajalta maksettava [päiväraha \(1\)](#)

Siviilipalveluspaikka maksaa siviilipalvelusvelvolliselle päivärahan (1), joka on sama kuin [varusmiehen päiväraha](#).

Siviilipalvelusmiehen päivärahasta säädetään siviilipalveluslaissa (1446/2007).

493

sotilasavustus

ase- tai siviilipalveluksessa olevalle henkilölle tai hänen omaiselleen toimeentulon turvaamiseksi myönnettävä [etuus](#)

Ase- tai siviilipalveluksessa olevalle itselleen maksetaan sotilasavustuksen asumisavustus ja hänen [opintolainojensa](#) korot [korkoavustuksena](#). Hänen omaiselleen maksetaan asumisavustus, perusavustus ja erityisavustus, jollei omainen saa toimeentuloa käytettävissään olevista tuloista. Ase- tai siviilipalveluksessa olevan lapselle voidaan maksaa sotilasavustusta [elatusapuun \(1\)](#) oikeutetulle lapselle.

Myös vapaaehtoisessa asepalveluksessa olevalle naiselle ja hänen omaiselleen voidaan maksaa sotilasavustusta.

Sotilasavustukseen oikeutettuja omaisia ovat aviopuoliso, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli, avopuoliso, jonka kanssa ase- tai siviilipalveluksessa olevalla on yhteinen lapsi, huollettavana oleva oma ja aviopuolison lapsi sekä ase- tai siviilipalveluksessa olevan ja hänen puolisonsa huoltoon pysyvästi sijoitettu lapsi.

Sotilasavustuksen maksaa Kela.

Sotilasavustuksesta säädetään sotilasavustuslaissa (781/1993) ja korkoavustuksesta opintotukilaissa (65/1994).

Käsittekaavio: [Etuudet](#)

4.1.3.8 Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet

494

työttömyysetuus

mieluummin kuin: työttömyyskorvaus

etuus, jolla turvataan työttömyysajan toimeentulo tai pyritään parantamaan työttömän tai työttömänä olleen edellytyksiä päästä tai palata työmarkkinoille

Työttömyysetuuksia ovat *työttömyyspäiväraha* ja *työmarkkinatuki*.

Työttömyysetuuksia maksavat Kela ja työttömyyskassat.

Työttömyysetuudet ovat osa asumisperusteista *sosiaaliturvaa* ja niitä maksetaan Suomessa asuville, työkykyisille henkilöille. Työttömyysetuuksia maksetaan pääsääntöisesti 17–65-vuotiaille henkilöille. Joissain tapauksissa niitä voidaan maksaa myös 65–68-vuotiaalle esimerkiksi, jos henkilö on lomautettuna. Työttömyysetuuden saaminen edellyttää myös työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumista työ- ja elinkeinotoimistoon ja työmarkkinoiden käytettävissä olemista. Työ- ja elinkeinotoimisto päättää, täyttääkö työnhakija työvoimapolitiittiset edellytykset työttömyysetuuden saamiseksi, ja antaa siitä Kelalle tai työttömyyskassalle työvoimapolitiittisen lausunnon.

Kelassa ja työttömyysturvalaissa käytetään termiä työttömyysetuus. Yleiskielessä työttömyysetuutta kutsutaan usein työttömyyskorvaukseksi.

Työttömyysetuuksista säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

495

työttömyyspäiväraha

työttömyysetuus, joka voidaan myöntää työssäoloehdon täyttävälle henkilölle

Työssäoloehto on vaatimus, jonka mukaan henkilön on täytynyt olla töissä tietyn aikaa tietyn ajanjakson kuluessa ennen työttömäksi jäämistään. Palkansaajilla ja yrittäjillä on omat työssäoloehdonsa. Palkansaaja täyttää työssäoloehdon, jos hän on ollut palkkatyössä vähintään 34 viikkoa työttömyyttä edeltäneiden 28 kuukauden aikana, hänen työaikansa on ollut vähintään 18 tuntia viikossa ja kokoaikatyön *palkka* on ollut alan työehtosopimuksen mukainen, tai jos työehtosopimusta ei ole, vähintään tietynsuuruinen. Yrittäjä täyttää työssäoloehdon, jos hän on toiminut yrittäjänä vähintään 18 kuukautta työttömyyttä edeltäneiden 4 vuoden aikana ja yritys-toiminta on ollut riittävän laajaa.

Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassassa vakuutettuina oleville *ansiopäivärahana* ja muille *peruspäivärahana*. Työttömyyspäivärahaan maksetaan *työttömyysetuuden lapsikorotus*.

Työttömyyspäivärahaa maksetaan 5 päivältä viikossa, ja sitä maksetaan enintään 500 päivän ajan. Jos työttömyys jatkuu, päivärahakauden enimmäisajan täytyttyä voi hakea *työmarkkinatukea*.

Työttömyyspäivärahaan ei sovelleta tarveharkintaa, vrt. *työmarkkinatuki*.

Työttömyyspäivärahasta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

496

ansiopäiväraha; ansiosidonnainen päiväraha; ansioon suhteutettu päiväraha

työttömyyspäiväraha, jonka määrä riippuu työttömyyttä edeltäneistä *ansiotuloista* ja joka voidaan myöntää silloin, kun työtön on ollut riittävän pitkään työttömyyskassan jäsen

Ansioapäivärahaa haetaan työttömyyskassasta, ja sen maksaa työttömyyskassa. Vrt. *peruspäiväraha*.

Ansioapäivärahasta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

497

peruspäiväraha

työttömyyspäiväraha, jonka määrä ei riipu työttömyyttä edeltäneistä **ansiotuloista** ja joka voidaan myöntää, vaikkei työtön ole työttömyyskassan jäsen tai ei ole ollut jäsen riittävän pitkään

Peruspäivärahaa haetaan Kelalta, ja sen maksaa Kela. Vrt. **ansiopäiväraha**.

Täysimääräinen peruspäiväraha ja **työmarkkinatuki** ovat samansuuruisia.

Peruspäivärahasta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

498

työmarkkinatuki

työttömyysetuus, joka voidaan myöntää sellaiselle henkilölle, joka ei voi saada **työttömyyspäivärahaa**

Työmarkkinatuen saajan ei tarvitse täyttää työssäoloehtoita eli hänen ei ole tarvinnut olla töissä tietyn aikaa tietyn ajanjakson kuluessa ennen työttömäksi jäämistään. Työtön, joka tulee ensi kertaa työmarkkinoille tai joka ei ole ollut viime aikoina töissä, voi saada työmarkkinatukea. Työmarkkinatukea voi saada myös työttömyyspäivärahan päivärahaikauden enimmäisajan täytyttyä. Työmarkkinatuen kesto ei ole rajoitettu.

Täysimääräinen työmarkkinatuki ja **peruspäiväraha** ovat samansuuruisia. Työmarkkinatukeen sovelletaan pääsääntöisesti tarveharkintaa, jolloin omat **pääomatulot** ja vanhempien tulot voivat pienentää työmarkkinatuen määrää. Tarveharkintaa ei sovelleta esimerkiksi silloin, kun henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

Työmarkkinatuki on Kelan maksama **etuus**. Siihen maksetaan **työttömyysetuuden lapsikorotus**.

Työmarkkinatuesta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

499

matka-avustus

työmarkkinatuki, jota voidaan maksaa sellaiselle henkilölle, joka ottaa vastaan kokoaikatyön työssäkäyntialueensa ulkopuolella ja jolle aiheutuu siitä huomattavia kustannuksia

Matka-avustusta voidaan maksaa enintään neljän kuukauden ajan työsuhteen alkamisesta lukien, enintään kuitenkin työsuhteen ajan.

Matka-avustuksen myöntää työ- ja elinkeinotoimisto, mutta sen maksaa Kela.

Matka-avustuksesta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

500

työllistymisraha

työmarkkinatuki, jota voidaan maksaa pitkään työttömänä olleelle määräjälta samanaikaisesti **palkan** kanssa, jos hän ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävä työn

Vastaanotettu työ pitää voida lukea palkansaajan työssäoloehtoon. Palkansaaja täyttää työssäoloehdon, jos hän on ollut palkkatyössä vähintään 26 viikkoa työttömyyttä edeltäneiden 28 kuukauden aikana, hänen työaikansa on ollut vähintään 18 tuntia viikossa ja kokoaikatyön palkka on ollut alan työehtosopimuksen mukainen, tai jos työehtosopimusta ei ole, vähintään tietynsuuruinen.

Työllistymisrahan myöntäminen edellyttää, että henkilö

- 1) on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 500 päivältä tai hänen oikeutensa **työttömyyspäivärahaan** on päättynyt päivärahaikauden enimmäisajan johdosta
- 2) saa työmarkkinatukea tai hänelle ei makseta työmarkkinatukea omavastuuajan tai eräiden muiden seikkojen vuoksi
- 3) ei ole työsuhteessa, ei työllisty yrittäjänä tai omassa työssä eikä ole päätoiminen opiskelija ja
- 4) asuu työsuhteen alkaessa työllistymisrahakokeilussa mukana olevassa kunnassa.

Työllistymisrahaa maksetaan yhden kuukauden ajalta työsuhteen alkamisesta lukien.

Työllistymisrahaa maksetaan kokeiluluonteisesti tietyissä kunnissa vuosina 2013–2015.

Työllistymisrahasta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

501

työttömyysetuuden lapsikorotus; lapsikorotus (2)

työttömyysetuuden korotus, joka maksetaan etuudensaajan huollettavana olevan, tietyntyöikäisen lapsen perusteella

Kela maksaa työttömyysetuuden lapsikorotusta *peruspäivärahaan* ja *työmarkkinatukeen*. Työttömyysetuuden lapsikorotusta maksavat lapsikorotusta *ansiopäivärahaan*. Sitä maksetaan alle 18-vuotiaista lapsista.

Työttömyysetuuden lapsikorotus maksetaan erikseen jokaisesta korotuksesta oikeuttavasta lapsesta.

Työttömyysetuuden lapsikorotuksesta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

502

korotusosa (työmarkkinatuki, peruspäiväraha); **korotettu ansio-osa** (ansiopäiväraha)

työttömyysetuuteen tietyntyöikäisen työhistorian perusteella tai työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettava korotus

Termejä korotusosa ja korotettu ansio-osa käytetään eri yhteyksissä. Korotusosa liittyy *työmarkkinatukeen* ja *peruspäivärahaan*, korotettu ansio-osa liittyy *ansiopäivärahaan*.

Peruspäivärahaan voidaan maksaa korotusosaa ja ansiopäivärahaan voidaan maksaa korotettua ansio-osaa:

jos henkilö on irtisanottu taloudellisista ja tuotannollisista syistä ja hän on ollut vähintään 20 vuotta työelämässä tai

jos henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun.

Työmarkkinatukeen voidaan maksaa korotusosaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta.

Peruspäivärahan korotusosaa ja ansiopäivärahan korotettua ansio-osaa maksetaan enintään 100 päivältä, jos henkilö on ollut vähintään 20 vuotta työelämässä, ja 200 päivältä, jos hän osallistuu työllistymistä edistävään palveluun. Työmarkkinatuen korotusosaa maksetaan enintään 200 päivältä. Korotusosan maksaa Kela ja korotetun ansio-osan työttömyysetuuden maksaa.

Korotusosasta ja korotetusta ansio-osasta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

503

<työttömyysetuudet>

kulukorvaus (1)

ei: † ylläpitokorvaus (2)

työllistymistä edistävään palveluun osallistuvalla maksettava päiväkohtainen *korvaus* palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi

Matkakustannusten lisäksi kulukorvaus (1) on tarkoitettu majoitus-, ruokailu- ja muiden ylläpitokustannusten korvaamiseen.

Korotettua kulukorvausta maksetaan henkilölle, joka osallistuu työllistymistä edistävään palveluun työssäkäyntialueensa ulkopuolella. Korotettuun kulukorvaukseen on oikeus myös henkilöllä, joka osallistuu työllistymistä edistävään palveluun työssäkäyntialueellaan mutta kotikuntansa ulkopuolella ja jolle aiheutuu siitä majoituskustannuksia.

Henkilön osallistuessa ulkomailla järjestettävään työvoimakoulutukseen hänelle maksetaan ylläpito- ja majoituskustannusten korvauksena 50 prosenttia valtion virkamiesten ulkomaanpäivärahasta. Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään koulutukseen osallistuvalla työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle maksetaan omaa kulukorvausta (1).

Kulukorvausta (1) maksetaan *työttömyysetuuden* lisäksi. Sen myöntää ja maksaa Kela tai työttömyyskassa riippuen siitä, kumpi maksaa henkilön saaman työttömyysetuuden.

Kulukorvauksesta (1) säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Kulukorvaus-termiä käytetään toisinaan myös työhön kuuluvien tehtävien hoitamisesta aiheutuneista kuluista saatavasta korvauksesta, ks. *kustannusten korvaus*.

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

504

matka- ja yöpymiskustannusten korvaus

ei: † liikkuvuusavustus (1)

korvaus, jolla korvataan työnhakuun ja työllistymisen edistämiseen liittyviä matka- ja yöpymiskustannuksia työttömälle henkilölle

Matka- ja yöpymiskustannusten korvausta maksetaan esimerkiksi työttömälle työnhakijalle, joka menee työhaastatteluun tai tekemään työsopimusta, ja kesätöitä hakevalle opiskelijalle. Matkakustannuksista voidaan myöntää korvausta myös työttömälle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee *liikkumista tukevia palveluja* voidakseen asioida työ- ja elinkeinotoimistossa. Matkakustannusten korvausta myönnetään vain Suomen alueella tehtävistä matkoista.

Matka- ja yöpymiskustannusten korvauksen myöntää ja maksaa työ- ja elinkeinotoimisto.

Matka- ja yöpymiskustannusten korvauksesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012).

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

505

muuttokustannusten korvaus

ei: † liikkuvuusavustus (2)

korvaus, jolla korvataan työn vuoksi tapahtuneen muuton kustannuksia työttömälle, irtisanotulle tai määräaikaisesta työsuhteesta työttömäksi jäävälle työnhakijalle silloin, kun tämä siirtyy työhön työssäkäyntialueensa ulkopuolelle

Muuttokustannusten korvausta maksetaan kustannuksista, jotka aiheutuvat asuinirtaimiston muutosta Suomessa työssäkäyntialueen ulkopuolelle. Työn tulee kestää vähintään kuusi kuukautta ja työajan tulee olla vähintään 18 tuntia viikossa. Muuttokustannusten korvauksen edellytyksenä on, että muutto on tapahtunut kuuden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta.

Muuttokustannusten korvausta ei makseta työnhakijalle, joka saa muuta korvausta muuttokustannuksista tai *matka-avustusta*.

Muuttokustannusten korvauksen myöntää ja maksaa työ- ja elinkeinotoimisto.

Muuttokustannusten korvauksesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012).

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

506

kotoutumistuki

maahanmuuttajan toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu *etuus* silloin, kun tämä osallistuu *kotoutumissuunnitelman* mukaisiin *toimenpiteisiin*

Kotoutumistuki maksetaan *työmarkkinatukena* tai *toimeentulotukena*. Oikeus kotoutumistukeen työmarkkinatukena määräytyy työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisesti ja oikeus kotoutumistukeen toimeentulotukena määräytyy toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisesti.

Kotoutumisen edistämiseksi maahanmuuttajalle laaditaan kotoutumissuunnitelma, ja työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata maahanmuuttajan erilaisiin työllistymistä edistäviin palveluihin.

Kotoutumistuesta säädetään kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

507

starttiraha

etuus, jolla turvataan yrittäjäksi ryhtyvän henkilön toimeentulo yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa

Starttirahan myöntämisen edellytyksenä on, että henkilöllä on riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan tai että hän hankkii ne, että yritystoiminta on päätoimista ja että sillä arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. Starttiraha myönnetään enintään 18 kuukaudeksi.

Starttirahan myöntää työ- ja elinkeinotoimisto ja maksaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Starttirahasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) ja valtioneuvoston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa asetuksessa (1073/2012).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

508

vuorottelukorvaus

ei: † vuorotteluvapaakorvaus

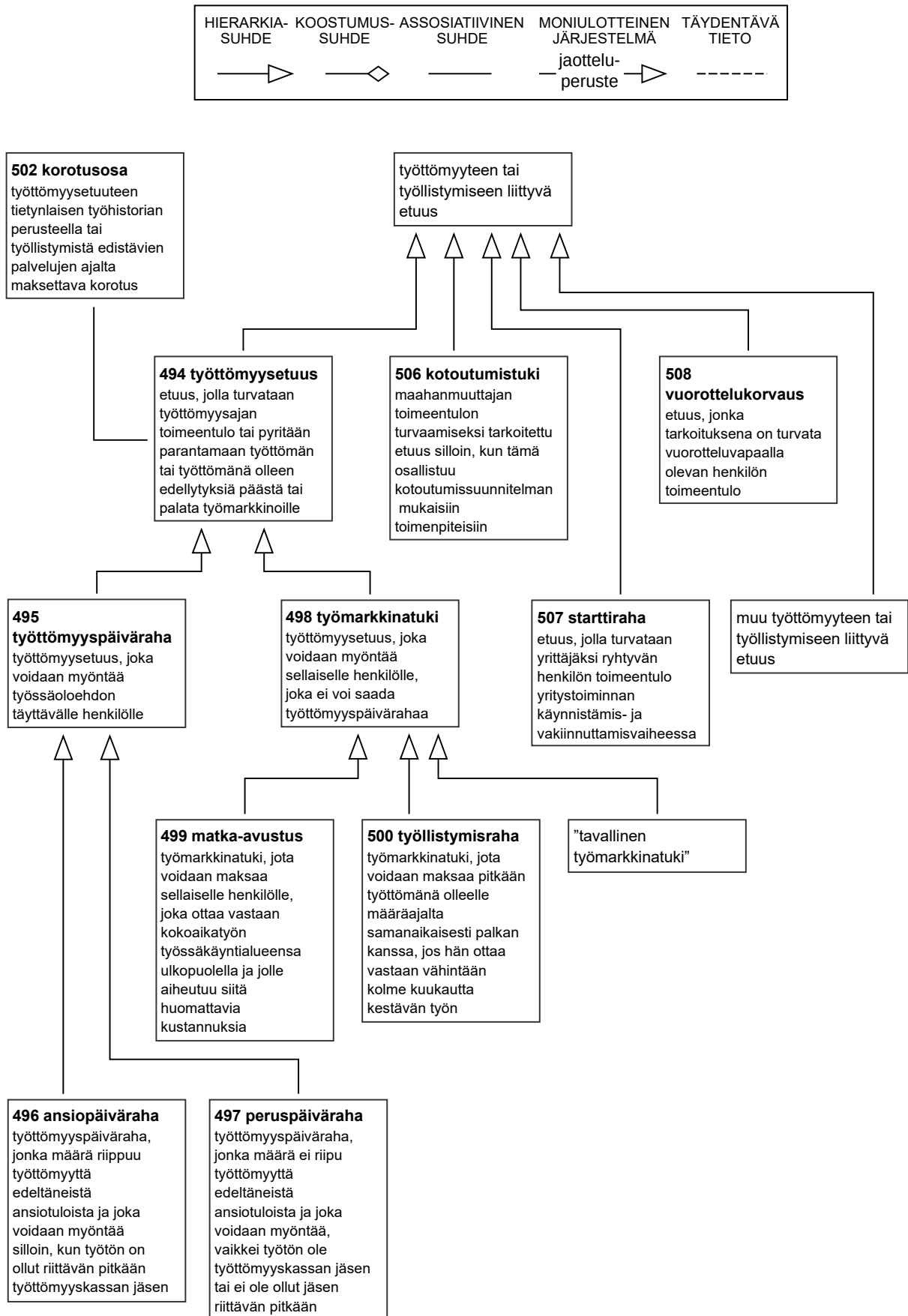
etuus, jonka tarkoituksena on turvata vuorotteluvapaalla olevan henkilön toimeentulo

Vuorotteluvapaa on hakemuksesta määräajaksi myönnettävä vapautus työ- tai virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Työntekijä ja työnantaja sopivat vuorotteluvapaasta. Lisäksi työntekijän on täytynyt olla tietyn aikaa työssä ennen vuorotteluvapaan alkamista ja tietyn aikaa saman työnantajan palveluksessa.

Vuorottelukorvauksen maksaa työttömyyskassa tai Kela. Vuorottelukorvauksen määrä on tietty prosenttiosuus siitä *työttömyyspäivärahasta*, johon vuorottelija olisi oikeutettu työttömänä ollessaan.

Vuorottelukorvauksesta säädetään vuorotteluvapaalaissa (1305/2002).

Käsittekaavio: [Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet](#)

Käsitekaavio 55. Työttömyyteen ja työllistymiseen liittyvät etuudet.

4.1.3.9 Eläkkeet ja eläkkeisiin liittyvät etuudet

509

eläke

etuus, jonka tarkoitus on turvata työelämästä kokonaan tai osittain poistuneen tai siihen osallistumaan estyneen henkilön tai hänen perheensä toimeentulo

Eläke voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi.

Eläkkeitä ovat esimerkiksi *kansaneläke* ja *työeläke* sekä vapaaehtoiset eläkkeet.

Eläkkeistä säädetään useissa laeissa, esimerkiksi kansaneläkelaisissa (568/2007), työntekijän eläkelaisissa (395/2006) ja yrittäjän eläkelaisissa (1272/2006).

Käsittekaaviot: [Etuudet](#) ja [Eläkkeet](#)

510

kansaneläke

ei: vanhuuseläke (2)

eläke, jonka tarkoitus on turvata Suomessa asuvan tai asuneen henkilön toimeentulo silloin, kun hän ei saa lainkaan *työeläkettä* tai hänen työeläkkeensä jää pieneksi

Kansaneläkkeen saaminen ei edellytä sitä, että olisi ollut ansiotöissä. Kansaneläkettä ja työeläkettä voidaan maksaa samaan aikaan, mutta tiettyä tulo rajaa suuremmat työeläkkeet pienentävät kansaneläkkeen määrää. Jos työeläkkeen määrä ylittää tietyn rajan, kansaneläkettä ei makseta lainkaan.

Kansaneläkkeen myöntää ja maksaa Kela. Kansaneläkkeenä maksetaan *vanhuuseläkettä (1)* ja *työkyvyttömyyseläkettä*. Vanhuuseläke-termiä siis ei tule käyttää kansaneläkkeestä, sillä se on vain yksi kansaneläkkeen laji.

Kansaneläkkeestä säädetään kansaneläkelaisissa (568/2007).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

511

takuueläke

eläke, jota maksetaan eläkkeensaajalle, jos hänen kokonaiseläketurvansa jää alle laissa säädetyn tason

Kokonaiseläketurva muodostuu eläkkeensaajalle maksettavista *työeläkkeistä* ja mahdollisista muista eläkkeistä, kuten *kansaneläkkeestä*. Siihen voi kuulua myös ulkomailta maksettavia eläkkeitä.

Takuueläke on sidottu kansaneläkeindeksiin.

Takuueläkkeestä säädetään takuueläkkeestä annetussa laissa (703/2010).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

512

työeläke

eläke, joka perustuu *palkan*, yrittäjän vahvistetun työtulon ja tiettyjen palkattomien aikojen *etuuksien* muodostamaan karttumaan

Työeläkkeitä hoitavat työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat, eläkesäätiöt ja julkisella puolella Keva.

Työeläkkeenä maksetaan *työkyvyttömyyseläkettä*, *osa-aikaeläkettä*, *vanhuuseläkettä (1)*, *huoltoeläkettä* ja *tapaturmaeläkettä*.

Työeläkkeistä säädetään seuraavissa laeissa: työntekijän eläkelaki (395/2006), julkisten alojen eläkelaki (81/2016), yrittäjän eläkelaki (1272/2006), maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006) ja merimieseläkelaki (1290/2006).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

513

osa-aikaeläke

työeläke, jota saattoi saada tietyn iän saavuttanut osa-aikatyöhön siirtynyt työntekijä tai yrittäjä

Osa-aikaeläkkeen saamisen ehdot erosivat jonkin verran yksityisillä ja julkisilla aloilla.

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

514

työkyvyttömyyseläke

ei: sairauseläke; sairaseläke

eläke, jonka tarkoitus on turvata henkilön toimeentulo tai korvata **ansiotulon** menetystä työkyvyttömyyden takia

Työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sairauden tai vamman aiheuttamaa työkyvyn heikkenemistä siten, että henkilö ei kykene tekemään työtä.

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi, ks. **kuntoutustuki**. Työkyvyttömyyseläkettä ennen henkilö on yleensä saanut enimmäisajan **sairauspäivärahaa**.

Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä.

Työeläkejärjestelmässä työkyvyttömyyseläkettä voidaan maksaa myös osittaisena eli osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

Työkyvyttömyyseläkkeestä säädetään useissa laeissa, esimerkiksi kansaneläkelaiissa (568/2007), julkisten alojen eläkelaiissa (81/2016), työntekijän eläkelaiissa (395/2006) ja yrittäjän eläkelaiissa (1272/2006).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

515

kuntoutustuki; määräaikainen työkyvyttömyyseläke

määräajaksi sellaiselle henkilölle myönnetty **työkyvyttömyyseläke**, jonka työkyvyn arvioidaan palautuvan asianmukaisella hoidolla tai kuntoutuksella

Kuntoutustuki myönnetään hakijan kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi, kuin hakijan arvioidaan olevan työkyvytön eläkelainsäädännössä tarkoitettulla tavalla. Kela ei kuitenkaan myönnä kuntoutustukea lyhyemmäksi ajaksi kuin yhdeksi kalenterikuukaudeksi. Työeläkelainsäädännön mukaan työkyvyttömyyden on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan.

Kuntoutustukea myönnettäessä on varmistettava, että hakijalle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi.

Kuntoutustuesta säädetään useissa laeissa, esimerkiksi kansaneläkelaiissa (568/2007), julkisten alojen eläkelaiissa (81/2016), työntekijän eläkelaiissa (395/2006) ja yrittäjän eläkelaiissa (1272/2006).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

516

tapaturmaeläke

eläke, jota voi saada henkilö, jonka työkyky on heikentynyt työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi

Tapaturmaeläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työkyvyn voidaan arvioida alentuneen vähintään 10 prosenttia. Lisäksi edellytetään, että työansion määrä on alentunut vähintään 5 prosenttia vuosityöansion vähimmäismäärästä. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen **ansiotuloja** sellaisella saatavissa olevalla työllä, jonka suorittamista häneltä voidaan kohtuudella edellyttää hänen koulutuksensa, aikaisemman toimintansa, ikänsä ja asumisolosuhteensa sekä näihin verrattavien muiden seikkojen perusteella.

Tapaturmaeläkkeestä säädetään työtapaturma- ja ammattitautilaisissa (459/2015).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

517

vanhuuseläke (1)*eläke*, jota voi saada tietyn iän saavuttanut henkilöVanhuuseläkettä maksetaan *kansaneläkkeenä* ja *työeläkkeenä*.

Vanhuuseläkettä on haettava. Kansaneläkelain (568/2007) mukaan vanhuuseläkkeen ikäraja on 65 vuotta ennen vuotta 1965 syntyneellä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä vanhuuseläkeikä on sidottu työeläkelakien mukaiseen eläkeikään ja riippuu elinajanodotteesta. Ennen vuotta 1958 syntynyt pitkäaikaistyötön voi saada vanhuuseläkkeen 62 vuotta täytettyään, jos hän on saanut *työttömyyspäivärahaa* lisäpäiviltä. Vuosina 1958–1961 syntynyt pitkäaikaistyötön voi saada tämän eläkkeen 64 vuoden iässä.

Työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle voi jäädä aikaisintaan oman ikäluokansa alimassa vanhuuseläkeiässä. Vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneet voivat jäädä vanhuuseläkkeelle aikaisintaan täytettyään 63 vuotta. Vuonna 1955 ja sitä myöhemmin syntyneillä vanhuuseläkeikä nousee tasaisesti kolme kuukautta vuodessa, kunnes saavutetaan 65 vuoden eläkeikä. Vuonna 1962–64 syntyneiden vanhuuseläkeiän alaraja on 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneillä eläkeikä sidotaan elinajan odotteeseen.

Vanhuuseläkkeen alkamisaikaa voi aikaistaa eläkkeensaajan hakemuksesta. Kansaneläkelain mukaan ennen vuotta 1958 syntynyt henkilö voi saada varhennettua vanhuuseläkettä 63 vuotta täytettyään. Vuosina 1958–1961 syntyneillä ikäraja on 64 vuotta. Jos eläkkeen alkamisaikaa aikaistetaan, vanhuuseläkkeeseen tehdään varhennusvähennys eli sitä vähennetään pysyvästi tietyllä prosenttiluvulla jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke varhennetaan. Kansaneläkkeenä maksettavan vanhuuseläkkeen varhennusvähennys on 0,4 prosenttia työeläkkeenä maksettavan 0,6 prosenttia. Varhennettu vanhuuseläke on poistumassa työeläkkeestä. Varhennettu vanhuuseläke on pysyvästi pienempi kuin normaali vanhuuseläke.

Kansaneläkelain mukaan henkilö voi lykätä vanhuuseläkkeen alkamisen vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Tällöin vanhuuseläkkeeseen tehdään lykkäyskorotus. Ennen vuotta 1962 syntyneen vanhuuseläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneen vanhuuseläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen.

Myös työeläkkeissä henkilö voi lykätä vanhuuseläkkeen alkamisen vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän täyttämisen jälkeen. Työeläkkeenä maksettavan vanhuuseläkkeen lykkäyskorotus on 0,4 prosenttia.

Vanhuuseläkkeestä säädetään useissa laeissa, esimerkiksi kansaneläkelaisissa (568/2007), julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016), työntekijän eläkelaisissa (395/2006) ja yrittäjän eläkelaisissa (1272/2006).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

518

luopumisetuus*eläke*, jota voi saada tietyn iän saavuttanut, pysyvästi ammatinharjoittamisensa lopettanut maatalousyrittäjä ennen *vanhuuseläkettä (1)*

Luopumisetuuksia ovat luopumiseläke, luopumiskorvaus, luopumistuki ja sukupolvenvaihdoseläke. Luopumiseläkkeitä ei enää myönnetä, mutta niitä maksetaan vielä. Luopumiskorvausta ja sukupolvenvaihdoseläkkeitä ei enää myönnetä eikä makseta.

Luopumiseläkkeestä säädetään luopumiseläkelaisissa (16/1974), sukupolvenvaihdoseläkkeestä maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetussa laissa (1317/1990), luopumiskorvauksesta maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetussa laissa (1330/1992) ja luopumistuesta maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

519

perhe-eläke*eläke*, jota maksetaan perheen huoltajan kuoltuaPerhe-eläkkeitä ovat *leskeneläke* ja *lapseneläke* sekä Valtiokonttorin maksama *huoltoeläke*.

Perhe-eläkettä maksetaan sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä.

Perhe-eläkkeistä säädetään esimerkiksi kansaneläkelaisissa (568/2007), julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016) ja sotilasvammalaisissa (404/1948).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

194

520

leskeneläke

leskelle maksettava [perhe-eläke](#)

Leskeneläkettä voidaan maksaa tietyin edellytyksin leskelle, joka on ollut naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa edunjättäjän kanssa. Leskeneläkkeen perusteet määräytyvät sen mukaan, myönnetäänkö leskeneläke kansaneläke- vai työeläkejärjestelmästä.

Leskeneläkkeestä säädetään esimerkiksi kansaneläkelaisissa ([568/2007](#)) ja julkisten alojen eläkelaisissa ([81/2016](#)).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

521

lapseneläke

lapselle maksettava [perhe-eläke](#)

Lapseneläkettä maksetaan pääsääntöisesti siihen asti, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Kela voi kuitenkin maksaa lapseneläkettä myös 18–20-vuotiaalle, jos sen saaja opiskelee. 18 vuotta täytäneelle lapselle maksettavaa lapseneläkettä kutsutaan koululaiseläkkeeksi.

Lapsella voi olla oikeus lapseneläkkeeseen joko toisen tai molempien vanhempien tai muiden lapsen elatuksesta käytännössä vastanneiden kuoltua.

Lapseneläkkeestä säädetään esimerkiksi kansaneläkelaisissa ([568/2007](#)) ja julkisten alojen eläkelaisissa ([81/2016](#)).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

522

huoltoeläke

sota- tai asevelvollisuuspalveluksessa tai niihin verrattavissa oloissa kuolleen tai kadonneen tai niissä saadun sairauden tai vamman takia kuolleen omaiselle maksettava [perhe-eläke](#)

Omaisina ovat puoliso ja alle 17-vuotiaat lapset ja adoptiolapset. Myös vanhemmat, adoptiovanhemmat, isovanhemmat, yli 17-vuotiaat lapset ja adoptiolapset sekä alle 17-vuotiaat lapsenlapset voivat saada huoltoeläkettä, jos heidän työ- tai ansiokykynsä ja [varallisuutensa](#) ovat niin vähäiset, että he elatukseensa nähden ovat huomattavasti riippuvaisia kuolleesta.

Kadonneen henkilön omaiselle huoltoeläkettä suoritetaan siitä päivästä alkaen, joka kuolleeksi julistamismenettelyssä voidaan määrätä kadonneen kuolinpäiväksi.

Huoltoeläkkeen maksaa Valtiokonttori.

Huoltoeläkkeestä säädetään sotilasvammalaisissa ([404/1948](#)).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

523

rintamalisä

[etuus](#), jota maksetaan sen perusteella, että etuudensaaja on ollut rintamasotilas tai miinanraivaaja tai osallistunut rintamapalvelukseen

Rintamalisään on oikeus sellaisella henkilöllä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus. Oikeus rintamalisään on myös miinanraivaajilla, joilla on Sota-arkiston todistus osallistumisesta Puolustusvoimien alaisena miinanraivaustehtäviin vuosina 1945-1952.

Rintamalisästä säädetään rintamasotilaseläkelaisissa ([119/1977](#)).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

524

ylimääräinen rintamalisä

kansaneläkettä ja *rintamalisää* saavalle, Suomessa asuvalle rintamasotilaille tai rintamapalvelukseen osallistuneelle henkilölle maksettava *etuus*

Ylimääräiseen rintamalisään on oikeus sellaisella henkilöllä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus.

Ylimääräisen rintamalisän suuruus riippuu kansaneläkkeen määrästä.

Ylimääräisestä rintamalisästä säädetään rintamasotilaseläkelaisissa (119/1977).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

525

eläkkeen lapsikorotus; lapsikorotus (1)

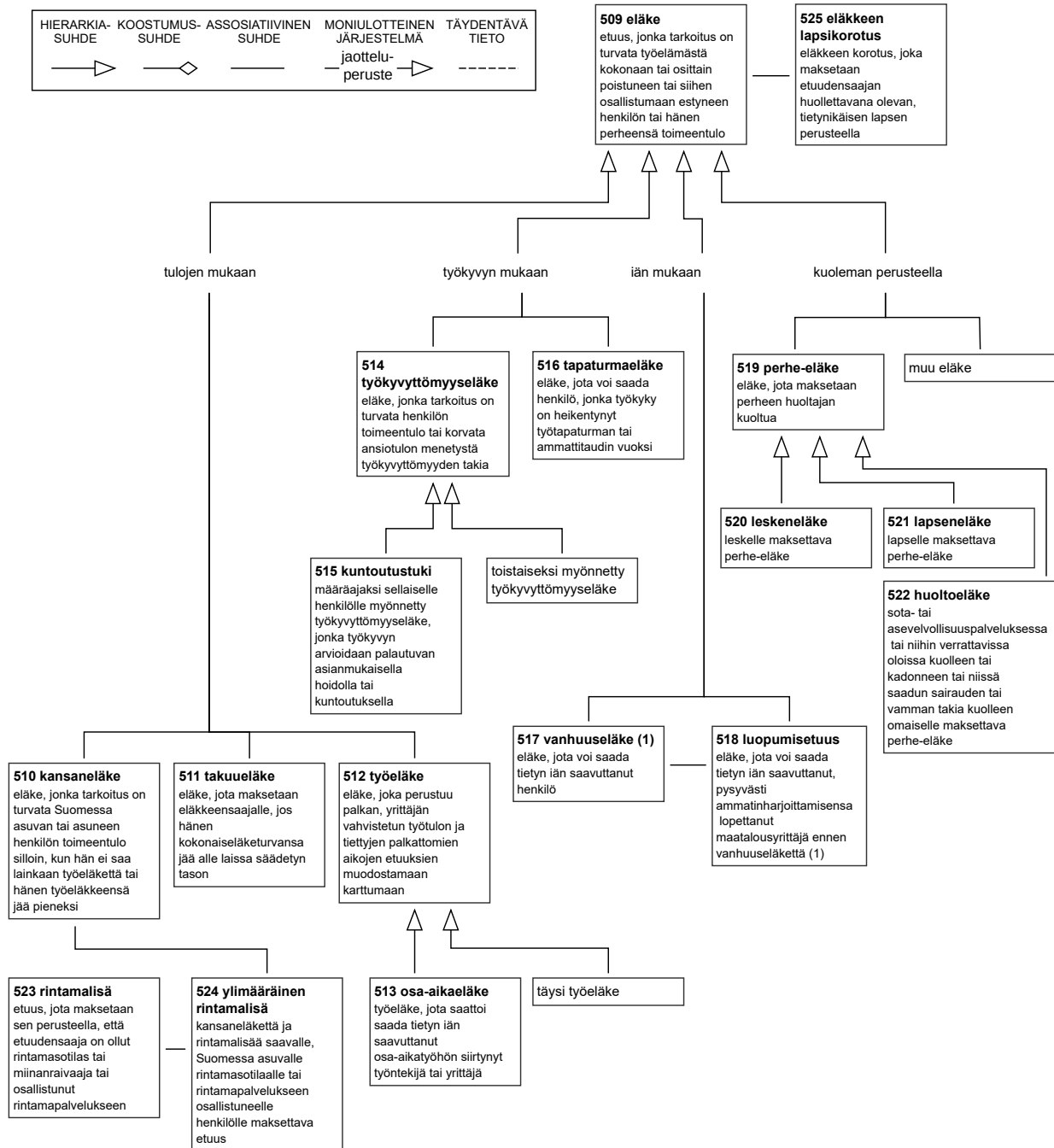
eläkkeen korotus, joka maksetaan etuudensaajan huollettavana olevan, tietynikäisen lapsen perusteella

Eläkkeen lapsikorotusta maksetaan alle 16-vuotiaista lapsista.

Eläkkeen lapsikorotus maksetaan erikseen jokaisesta korotukseen oikeuttavasta lapsesta.

Eläkkeen lapsikorotuksesta säädetään kansaneläkelaisissa (568/2007).

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

Käsittekaavio 56. Eläkkeet.

4.1.3.10 Toimeentulotuki

526

toimeentulotuki

viimesijainen *etuus*, jolla turvataan henkilön ja hänen perheensä toimeentulo silloin, kun näiden tulot tai *varallisuus* on katsottu riittämättömiksi välttämättömään toimeentuloon

Toimeentulotuen määrä on toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) määriteltyjen menojen sekä käytettävissä olevien tulojen ja varallisuuden erotus.

Toimeentulotuen tarkoitus on turvata toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä silloin, kun toimeentuloa ei voida saada ansiotyöllä, *toimeentuloturvan* ensisijaisilla etuuksilla, kuten *työttömyyspäivärahalta*, elatusvelvollisen huolenpidolla tai muulla tavoin.

Toimeentulotuki muodostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta ja ehkäisevästä toimeentulotuesta. Kela vastaa perustoimeentulotuesta. Täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta vastaa kunnan sosiaalitoimi.

Käsittekaavio: [Etuudet](#)

4.1.3.11 Sairaanhoidon liittyvät korvaukset

527

korvaus

rahamäärä tai muu hyvitys, joka annetaan menetetyn asian tilalle

Menetetty asia voi olla esimerkiksi rahaa tai aikaa.

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

528

sairaanhoitokorvaus; sairaanhoidon korvaus

ei: Kela-korvaus; sairausvakuutuskorvaus

tietyn henkilön sairaudesta, raskaudesta tai synnytyksestä aiheutuneista tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista maksettava *korvaus*

Sairaanhoitokorvauksia ovat esimerkiksi *lääkekorvaus*, *matkakorvaus (1)* sekä *yksityisen hammas- ja sairaanhoidon korvaukset*.

Sairaanhoitokorvausta ei myönnetä henkilön terveyskeskukselle tai muulle julkisen terveydenhuollon *toimintayksikölle* maksamista maksuista.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia sairaanhoitokorvauksia maksavat Kela ja työpaikkakassat. Lisäksi yksityiset vakuutuslaitokset tarjoavat tapaturma- ja sairauskuluvakuutuksia, joista maksetaan korvauksia kyseisten vakuutusten vakuutusehtojen mukaisesti.

Kela-korvaus on yleiskielinen ilmaus, ja sitä käytetään vain Kelan maksamista sairaanhoitokorvauksista. Kela-korvaus-sanan käyttöä ei suositella myöskään Kelan maksamista sairaanhoitokorvauksista, kuten lääkekorvauksista, jos on tarve ilmaista tarkasti, mistä korvauksesta on kyse.

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

529

lääkekorvaus

lääkemääräyksellä hankitusta lääkkeestä, kliinisestä ravintovalmisteesta tai perusvoiteesta maksettava [sairaanhoitokorvaus](#)

Lääkekorvauksen saaminen edellyttää, että valmisteelle on hyväksytty korvattavuus ja että henkilöllä on Kela-kortti.

Lääkekorvausta maksetaan alkuomavastuun täyttymisen jälkeen lääkkeen myyntihinnasta tai viitehinnasta. Lääkekorvaus voi olla peruskorvaus, erityiskorvaus sekä niiden lisäksi maksettava lisäkorvaus.

Yleensä henkilö saa lääkekorvauksen suorakorvauksena apteekista.

Korvattavien lääkkeiden lisäksi lääkekorvausta maksetaan tietyissä tapauksissa myös korvattavista kliinisistä ravintovalmisteista ja niitä vastaavista tuotteista, korvattavista perusvoiteista, erityislupavalmisteista, apteekissa valmistetuista lääkkeistä, lääkkeellisestä hapesta ja verestä. Lääkekorvausta ei makseta perinteisistä kasvirohdosvalmisteista eikä homeopaattisista valmisteista.

Kelan ja työpaikkakassojen maksamista lääkekorvauksista säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

530

yksityisen hammas- ja sairaanhoidon korvaus

[sairaanhoitokorvaus](#), jolla korvataan yksityisestä hammas- ja sairaanhoidosta aiheutuneita tarpeellisia kustannuksia

Yksityisen hammas- ja sairaanhoidon korvauksia maksetaan korvaustaksojen perusteella. Korvaustaksa ei ole yläraja sille, minkä suuruisen palkkion yksityinen palveluntuottaja voi periä asiakkaalta. Korvaustaksoista päättää sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä Kelan kanssa.

Kelan ja työpaikkakassojen maksamista yksityisen hammas- ja sairaanhoidon korvauksista säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

531

matkakorvaus (1)

[korvaus](#), jolla korvataan tarpeellisia [terveydenhoidon matkakustannuksia](#)

Matkakorvausta (1) maksetaan henkilön, hänen saattajansa, perheenjäsenensä tai perheenjäsenen verrattavan henkilön tekemästä matkasta sekä kotikäynnistä, jonka yksityinen terveydenhuollon [palveluntuottaja](#) on tehnyt henkilön luokse. Muun terveydenhuollon [ammattihenkilön](#) tekemästä matkasta myönnetään korvausta vain, jos lääkäri on antanut määräyksen tutkimuksen tekemisestä tai hoidon antamisesta kotona.

Henkilöllä on oikeus saada matkakorvausta (1), jos matka on tehty valtion, kunnan tai kuntayhtymän terveydenhuollon [toimintayksikköön](#). Yksityisen terveydenhuollon toimintayksikköön tai ammatinharjoittajan luokse tehdystä matkasta henkilölle aiheutuneet kustannukset korvataan vain, jos suoritettu tutkimus tai annettu hoito on sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan korvattavaa. Lisäksi korvaus maksetaan sairauden hoitoon kuuluvien apuvälineiden hankkimiseen ja ylläpitämiseen liittyvistä henkilön itsensä apuvälineiden valmistus-, huolto- ja välityspaikkoihin tekemistä matkoista aiheutuneista kustannuksista.

Kelan ja työpaikkakassojen maksamista matkakorvauksista (1) säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004) ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005).

Matkakorvaus-termiä käytetään myös [työmatkakorvauksesta](#).

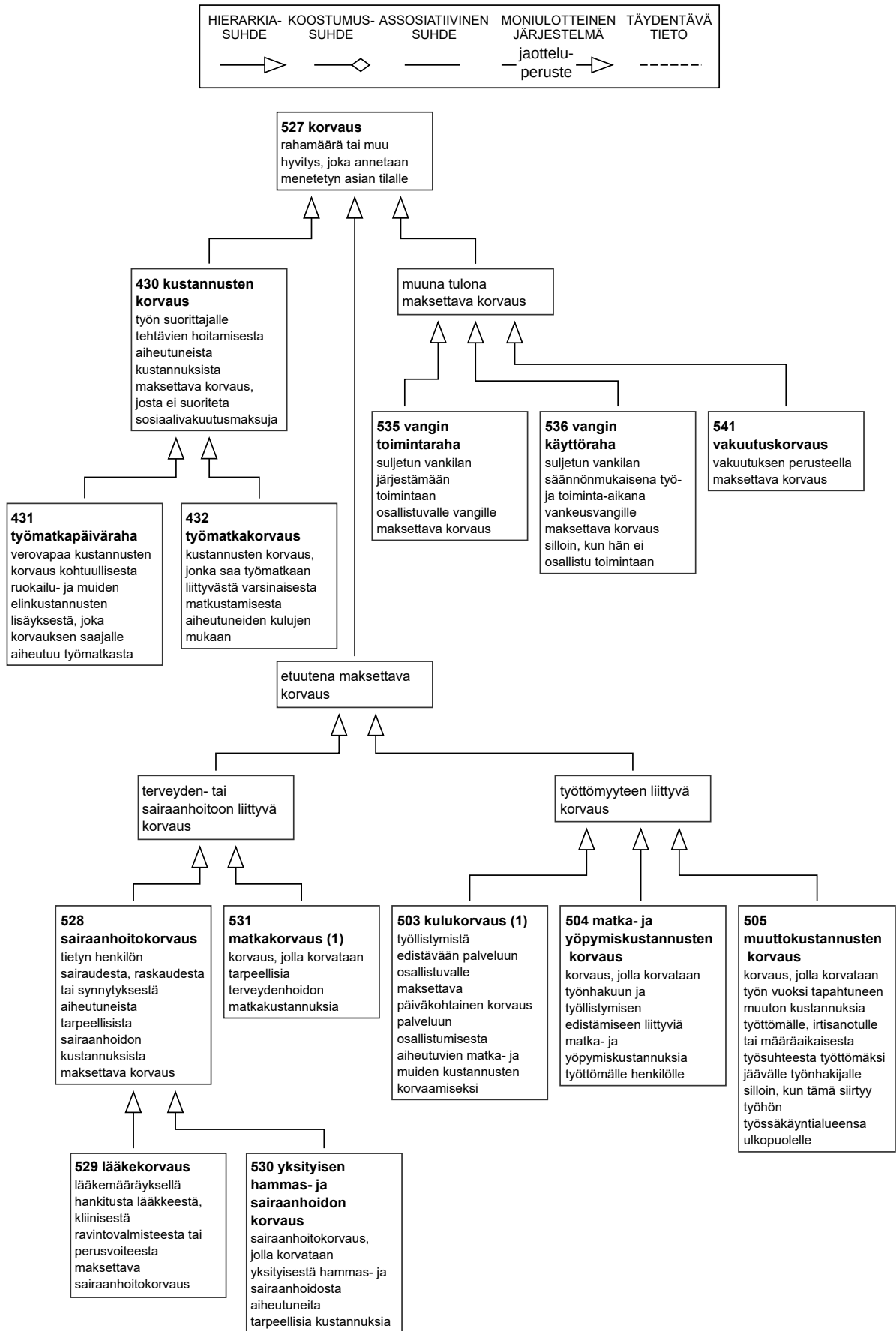
Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

532

muu etuus

[etuus](#), jota ei ole eritelty [sosiaalihuollon](#) asiakkaan tulon laji -luokituksessa

Käsittekaavio: [Etuudet](#)

Käsittekaavio 57. Korvaukset.

4.1.4 Muut tulot

533

muut tulot *pl*

tulot, jotka eivät ole *ansiotuloja*, *pääomatuloja* tai *etuuksia*

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa tulot jaetaan ansiotuloihin, pääomatuloihin, etuuksiin ja muihin tuloihin.

Käsittekaavio: [Tulot](#)

534

elatusapu (1)

vahvistetun elatussopimuksen tai tuomioistuimen päätöksen mukainen rahasuoritus, jolla henkilö osallistuu toisen henkilön elinkustannuksiin

Elatusapua voidaan maksaa joko lapselle tai puolisolle.

Lapsen vanhemman on elatusvelvollisuutensa nojalla määräjain osallistuttava lapsen elatukseen ja maksettava lapsen elatusapua silloin, kun lapsi ei asu pysyvästi hänen luonaan tai vanhempi ei muulla tavoin huolehdi lapsen elatuksesta. Jos elatusvelvollinen laiminlyö lapsen elatusavun (1) maksamisen, Kela voi maksaa *elatusukea*.

Lapsen elatusapua voidaan jatkaa koulutusavustuksena 18 vuotta täyttäneelle lukiolaiselle tai ammatillisessa koulutuksessa olevalle, jos vanhemmat tai vanhempi ja lapsi sopivat tästä tai siitä on tuomioistuimen päätös.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa elatusavut ovat *muita tuloja*.

Lapsen elatusavusta säädetään lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975) ja puolison elatusavusta avioliittolaissa (234/1929).

535

vangin toimintaraha; toimintaraha

suljetun vankilan järjestämään toimintaan osallistuvalla vangilla maksettava *korvaus*

Vankila maksaa valmentavaan työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla vangilla vangin toimintarahaa. Toimintaraha maksetaan kolmessa luokassa työn, koulutuksen tai muun toiminnan vaativuuden, osallistumisen säännöllisyyden ja keston sekä vangin henkilökohtaisen suorituksen mukaan.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa vangin toimintarahat ovat *muita tuloja*.

Vangin toimintarahasta säädetään vankeuslaissa (767/2005) ja valtioneuvoston vankeudesta annetussa asetuksessa (548/2015).

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

536

vangin käyttöraha; käyttöraha

suljetun vankilan säännönmukaisena työ- ja toiminta-aikana vankeusvangille maksettava *korvaus* silloin, kun hän ei osallistu toimintaan

Ammattityössä avolaitoksissa sovelletaan yleistä työaikalainsäädäntöä. Muussa toiminnassa säännönmukainen työ- tai toiminta-aika on enintään kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja enintään 35 tuntia viikossa.

Vankila maksaa vangin käyttörahaa silloin, kun se ei maksa työ- ja toiminta-ajalta *vangin toimintarahaa*.

Vankeusvanki on henkilö, joka on otettu rangaistuslaitokseen suorittamaan tuomittua ehdotonta vankeusrangaistusta, täytäntöön pantavaksi määrättyä ehdollista vankeusrangaistusta tai jäännösrangaistusta menetettyään ehdonalaisen vapautensa.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa vangin käyttörahat ovat *muita tuloja*.

Vangin käyttörahasta säädetään vankeuslaissa (767/2005) ja valtioneuvoston vankeudesta annetussa asetuksessa (548/2015).

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

537

avustus; apuraha; stipendi

myöntäjän määrittelemiin kriteereihin perustuva, harkinnanvarainen ja määrätarkoitukseen myönnettävä taloudellinen tuki

Avustus voi olla tarkoitettu esimerkiksi asunnon korjausta, matkaa, tutkimusta tai opiskelua varten.

Monet järjestöt, rahastot ja säätiöt myöntävät avustuksia. Esimerkiksi Kirkon diakoniarahasto voi myöntää avustuksia paikallisseurakuntien kautta yllättäviin taloudellisiin vaikeuksiin tai hätätilanteisiin joutuneille perheille ja henkilöille.

Avustus-, apuraha- ja stipendi-termejä käytetään hieman eri yhteyksissä. Apuraha ja stipendi liittyvät erityisesti tutkimukseen ja opiskeluun, kun taas avustus liittyy usein korjauksiin ja yllättäviin hätätilanteisiin.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa avustukset ovat *muita tuloja*.

538

korjausavustus

vanhuksen tai *vammaisen henkilön* ympärivuotisessa asuinkäytössä olevan asunnon korjaukseen myönnettävä *avustus*

Asunnossa asuvasta ruokakunnasta ainakin yhden henkilön on oltava vähintään 65-vuotias tai vammainen. Ruokakunnan tulot eivät saa ylittää asetettuja rajoja eikä ruokakunnalla saa olla *varallisuutta* siinä määrin, että se kykenee korjaamaan asuntonsa ilman korjausavustusta.

Korjausavustuksen myöntää kunta, mutta sen maksaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA).

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa korjausavustukset ovat *muita tuloja*.

539

energia-avustus

ympärivuotisessa asuinkäytössä olevan pientalon energiatalouden parantamiseen ja uusiutuvien energiamuotojen käytön lisäämiseen tarkoitettu *avustus*, joka voidaan myöntää henkilölle

Energia-avustusta myönnetään laite- ja materiaalihankintoihin, ei työkustannuksiin.

Ruokakunnan tulot eivät saa ylittää asetettuja rajoja. *Varallisuus* ei vaikuta energia-avustuksen myöntämiseen.

Pientalolla tarkoitetaan tässä asuinrakennusta, jossa on enintään kaksi asuinhuoneistoa.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa energia-avustukset ovat *muita tuloja*.

540

veronpalautus

rahamäärä, joka palautetaan verovelvolliselle, jos häneltä on kannettu liikaa veroa

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa veronpalautukset ovat *muita tuloja*.

541

vakuutuskorvaus

vakuutuksen perusteella maksettava *korvaus*

Vakuutuskorvaus sisältää sekä yksityisten että lakisääteisten vakuutusten perusteella maksettavat korvaukset. Yksityisissä vakuutuksissa oikeus vakuutuskorvaukseen ja sen suuruus perustuu vakuutussopimukseen ja sen ehtoihin. Lakisääteisissä vakuutuksissa oikeus vakuutuskorvaukseen perustuu lakiin.

Vakuutuskorvauksen voi saada esimerkiksi palon, tapaturman, sairauden tai kuoleman perusteella.

Vakuutuskorvauksia ovat esimerkiksi vahingonkorvaukset, jotkin *ansionmenetykskorvaukset* sekä haittaraha ja haittalisä, joita maksetaan tapaturmien ja ammattitautien aiheuttamista pysyvistä haitoista.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa vakuutuskorvaukset ovat *muita tuloja*.

Yksityisistä vakuutuksista maksettavista vakuutuskorvauksista säädetään yleisellä tasolla vakuutussopimuslaissa (543/1994). Lakisääteisistä vakuutuskorvauksista säädetään esimerkiksi työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015).

Käsittekaavio: [Korvaukset](#)

542

rahalahja

rahasuoritus, jonka henkilö on saanut lahjaksi

543

luokittelematon muu tulo

tulo, jota ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan tulon laji -luokituksessa

Luokittelemattomia muita tuloja ovat esimerkiksi perinnöt, veikkausvoitot, päivä- ja työtoiminnasta maksettavat työosuusrahat ja yksityishenkilön toiselle yksityishenkilölle maksamat vahingonkorvaukset.

Sosiaalihuollon asiakkaan tulon laji -luokituksessa luokittelemattomat tulot ovat *muita tuloja*.

4.2 Asiakkaan varallisuuden laji

544

varallisuus; varat pl

rahanarvoinen omaisuus

Sosiaalihuollossa arvioidaan henkilön käytettävissä ja realisoitavissa olevaa varallisuutta.

Sosiaalihuollossa henkilön varallisuus otetaan huomioon esimerkiksi *toimeentulotukea* myönnettäessä, vanhemman elatuskykyä arvioitaessa ja *sosiaalisen luoton* takaisinmaksukykyä arviotaessa.

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

545

osakehuoneisto; asunto-osake

huoneisto tai muu *rakennuksen* tai *kiinteistön* osa, jonka hallintaan asunto-osakeyhtiön tai keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön *osakkeet* oikeuttavat

Osakehuoneistolla tarkoitetaan paitsi varsinaista huoneistoa myös muita sellaisia tiloja (esim. varasto, pysäköintipaikka tai piha-alue), jotka kuuluvat osakkeenomistajan hallintaan osakeomistuksen perusteella.

Osakehuoneisto on *varallisuutta*. Jos osakehuoneisto on henkilön vakituksena asuntona, *sosiaalihuollossa* sitä ei pääsääntöisesti pidetä realisoitavana varallisuutena.

Osakehuoneistoista säädetään asunto-osakeyhtiölaissa (1599/2009).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

546

asumisoikeus

oikeus hallita asuinhuoneistoa ja mahdollisesti muita tiloja asumisoikeustalossa

Asumisoikeuden haltija on maksanut asumisoikeustalon omistajalle asumisoikeusmaksun, joka on määrätty osuus asumisoikeusasunnon kokonaisarvosta. Lisäksi asumisoikeuden haltija maksaa *käyttövastiketta*.

Asumisoikeus on *varallisuutta*. Asumisoikeuden luovutushinta koostuu asumisoikeusmaksusta ja sen indeksikorotuksesta sekä asumisoikeuden haltijoiden huoneistoon tekemien tai hallinta-aikanaan rahoittamien kohtuullisten parannusten arvosta luovutushetkellä. Jos asumisoikeusasunto on henkilön vakituksena asuntona, *sosiaalihuollossa* asumisoikeutta ei pääsääntöisesti pidetä realisoitavana varallisuutena.

Asumisoikeusasunnoista säädetään asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/1990).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

547

osaomistusasunto-osuus; osaomistusasunnon vähemmistöosuus

omistusosuus, joka on vähemmän kuin puolet kaikista osaomistusasunnon hallintaan oikeuttavista [osakkeista](#)

Osaomistusasunto on vuokratulokorkotukilainalla rahoitettu vuokra-asunto.

Osaomistusasunto-osuuden vähemmistöosuuden omistaja on maksanut enemmistöosuuden omistajalle vähintään yhden osaomistusmaksun ja maksaa sen lisäksi [asunnonvuokraa](#). Hän voi lunastaa loput asunnon hallintaan oikeuttavista osakkeista tiettyinä ajankohtina. Jos hän ei käytä lunastusoikeuttaan, enemmistöosuuden omistaja on velvollinen ostamaan takaisin hänen omistuosuutensa tai osoittamaan sille ostajan.

Osaomistusasunto-osuus on [varallisuutta](#). Jos osaomistusasunto on henkilön vakituisena asuntona, [sosiaalihuollossa](#) osaomistusasunto-osuutta ei pääsääntöisesti pidetä realisoitavana varallisuutena.

Osaomistusasunnoista säädetään vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitetuista osaomistusasunnoista annetussa laissa ([232/2002](#)).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

548

lomaosakeisuus; aikaisuus

oikeus käyttää lomaosakeasuntoa sopimuksessa määritellyllä tavalla toistuvina ajanjaksoina

Lomaosakeasunto on asumiskäyttöön tarkoitettu [rakennus](#) tai huoneisto, jonka käyttöoikeus perustuu lomaosakeosuuksiin. Kuluttajansuojalaissa lomaosakeasuntoon viitataan aikaosuuksiasunto-termillä ja lomaosakeosuuteen aikaosuuksitermillä.

Lomaosakeisuus on [varallisuutta](#). Sen arvo on summa, jolla lomaosakeisuus voidaan realisoida.

Aikaosuuksiasunnoista säädetään kuluttajansuojalaissa ([38/1978](#)).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

549

kiinteistö

rakentamiseen tarkoitettu tai rakennettu maa- tai vesialue siihen kuuluvine [rakennuksineen](#)

Yleiskielessä kiinteistö-sanaa käytetään joskus pelkästä rakennuksesta.

Esimerkiksi kesämökki ja sen tontti voi olla kiinteistö.

Kiinteistö on [varallisuutta](#). Jos kiinteistöön kuuluva asuinrakennus on henkilön vakituisena asuntona, [sosiaalihuollossa](#) kiinteistöä ei pääsääntöisesti pidetä realisoitavana varallisuutena.

Kiinteistörekisterilaissa ([392/1985](#)) säädetään siitä, mitä kiinteistörekisteriin merkitään kiinteistönä. Kiinteistöjä ovat kyseisen lain mukaan muun muassa tilat ja [tontit](#). Kiinteistönmuodostamislaissa ([554/1995](#)) säädetään siitä, mitä kiinteistö käsittää. Varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa ([1142/2005](#)) säädetään kiinteistön verotusarvosta.

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

550

tontti

[kiinteistö](#), joka muodostuu tonttijaon mukaisesta, rakentamiseen tarkoitettusta tai rakennetusta maa-alueesta

Tontti on [varallisuutta](#).

Kiinteistörekisterilaissa ([392/1985](#)) ja kiinteistönmuodostamislaissa ([554/1995](#)) säädetään tontista kiinteistönä. Tonttijaosta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa ([132/1999](#)).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

551

rakennus

erillinen, kiinteä tai paikallaan pidettäväksi tarkoitettu, omalla sisäänkäynnillä varustettu kokonaisuus, joka sisältää eri toimintoihin tarkoitettua katettua ja yleensä ulkoseinien tai muista rakennelmistä erottavien seinien rajoittamaa tilaa

Rakennuksiksi ei yleensä lueta kevytrakenteisia katoksia, kioskeja yms. eikä siirrettävissä olevia matkailuvaunuja, laivoja yms.

Rakennus on *varallisuutta*.

Kiinteistöverolaissa (654/1992) säädetään siitä, millaiset rakennukset kuuluvat *kiinteistöön*.

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

552

metsä

puuston, aluskasvillisuuden ja maaperän muodostama yhtenäinen maa-alue

Metsä on *varallisuutta*. Metsä voi olla on *kiinteistö* tai sen osa.

Metsästä säädetään varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (1142/2005).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

553

maatalousmaa

pysyväisluonteisesti maatalouskäytössä oleva pelto, puutarha, luonnonniitty tai luonnonlaidun

Maatalousmaa on *varallisuutta*. Maatalousmaa voi olla *kiinteistö* tai sen osa.

Maatalousmaasta säädetään varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (1142/2005).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

554

muu kiinteistöön liittyvä varallisuus

kiinteistöön liittyvä *varallisuus*, jota ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan varallisuuden laji -luokituksessa

Muu kiinteistöön liittyvä varallisuus voi olla esimerkiksi joutomaa.

555

henkilöauto

auto, joka on valmistettu henkilöiden kuljetukseen ja jossa on kuljettajan lisäksi tilaa enintään kahdeksalle henkilölle

Henkilöauto on *varallisuutta*.

Henkilöautoista säädetään ajoneuvolaissa (1090/2002).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

556

muu kulkuneuvo

kulkuneuvo, jota ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan varallisuuden laji -luokituksessa

Muita kulkuneuvoja ovat esimerkiksi veneet sekä muut ajoneuvot kuin *henkilöautot*, kuten moottoripyörät.

Muu kulkuneuvo on *varallisuutta*.

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

557

talletus

tilillä olevat varat

Talletus voi olla esimerkiksi pankkitilillä tai henkilöstökassan tilillä.

Talletus on *varallisuutta*.

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

558

säästövakuutuskertymä; sijoitusvakuutuskertymä; säästöhenkivakuutuskertymä

summa, jonka henkilö on kartuttanut säästövakuutuksella

Säästövakuutus on vakuutus, jolla henkilö säästää pitkäaikaisesti tulevaisuutta varten.

Säästövakuutus-nimitystä käytetään usein vakuutuksista, joilla säästetään vähitellen, esimerkiksi kuukausittaisina erinä. Sijoitusvakuutus-nimitystä käytetään yleensä vakuutuksista, joihin sijoitetaan yksi tai useampi suurehko kertamaksu. Termit eivät ole vakiintuneita, joten tuotenimestä ei voi päätellä vakuutuksen tarkkaa sisältöä.

Säästövakuutuskertymä on *varallisuutta*.

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

559

eläkevakuutuskertymä

summa, jonka henkilö on kartuttanut eläkevakuutuksella

Eläkevakuutus on vakuutus, jolla henkilö säästää vapaaehtoista *eläkettä* varten.

Eläkevakuutuskertymä on *varallisuutta*.

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

560

osake

osuus osakeyhtiön pääomasta

Osake on *varallisuutta*.

Osakkeista säädetään osakeyhtiölaissa (624/2006).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

561

sijoitusrahasto-osuus; rahasto-osuus (1)

osuus sijoitusrahaston varoista

Sijoitusrahastoon varoja sijoittaneella on oikeus sijoitusrahasto-osuuteen.

Sijoitusrahasto-osuus on *varallisuutta*.

Sijoitusrahasto-osuuksista säädetään sijoitusrahastolaissa (48/1999).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

562

henkilöstörahasto-osuus; rahasto-osuus (2)

henkilöstörahaston jäsenen osuus henkilöstörahaston varoista

Henkilöstörahasto on yrityksen henkilöstön omistama ja hallitsema rahasto, jonka tarkoituksena on yrityksen sille suorittamien tulos- tai voittopalkkioerien ja mahdollisten muiden varojen hallinta.

Henkilöstörahasto-osuus on *varallisuutta*.

Henkilöstörahastoista säädetään henkilöstörahastolaissa (934/2010).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

563

joukkovelkakirja

joukkovelkakirjalainan osavelkakirja, jota sijoittaja merkitsee

Joukkovelkakirjalaina on *laina*, jonka lainan liikkeeseenlaskija ottaa yleisöltä.

Joukkovelkakirja on *varallisuutta*.

Joukkovelkakirjoista säädetään velkakirjalaisissa (622/1947).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

564

osuus kuolinpesästä

kuolinpesän osakkaan osuus vainajan omaisuudesta

Osuus kuolinpesästä on *varallisuutta*. Henkilön osuus kuolinpesästä selvitetään perukirjasta. Tällöin tulee ottaa huomioon muun muassa kuolinpesän osakkaiden määrä sekä kuolinpesään kuuluvan omaisuuden lajit.

Kuolinpesästä säädetään perintökaassa (40/1965).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

565

maatila; maa- ja metsätila

itsenäinen taloudellinen yksikkö, jolla harjoitetaan maa- tai metsätaloutta

Maatila on *varallisuutta*.

Maatilasta ja maataloudesta säädetään maatilatalouden tuloverolaissa (543/1967).

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

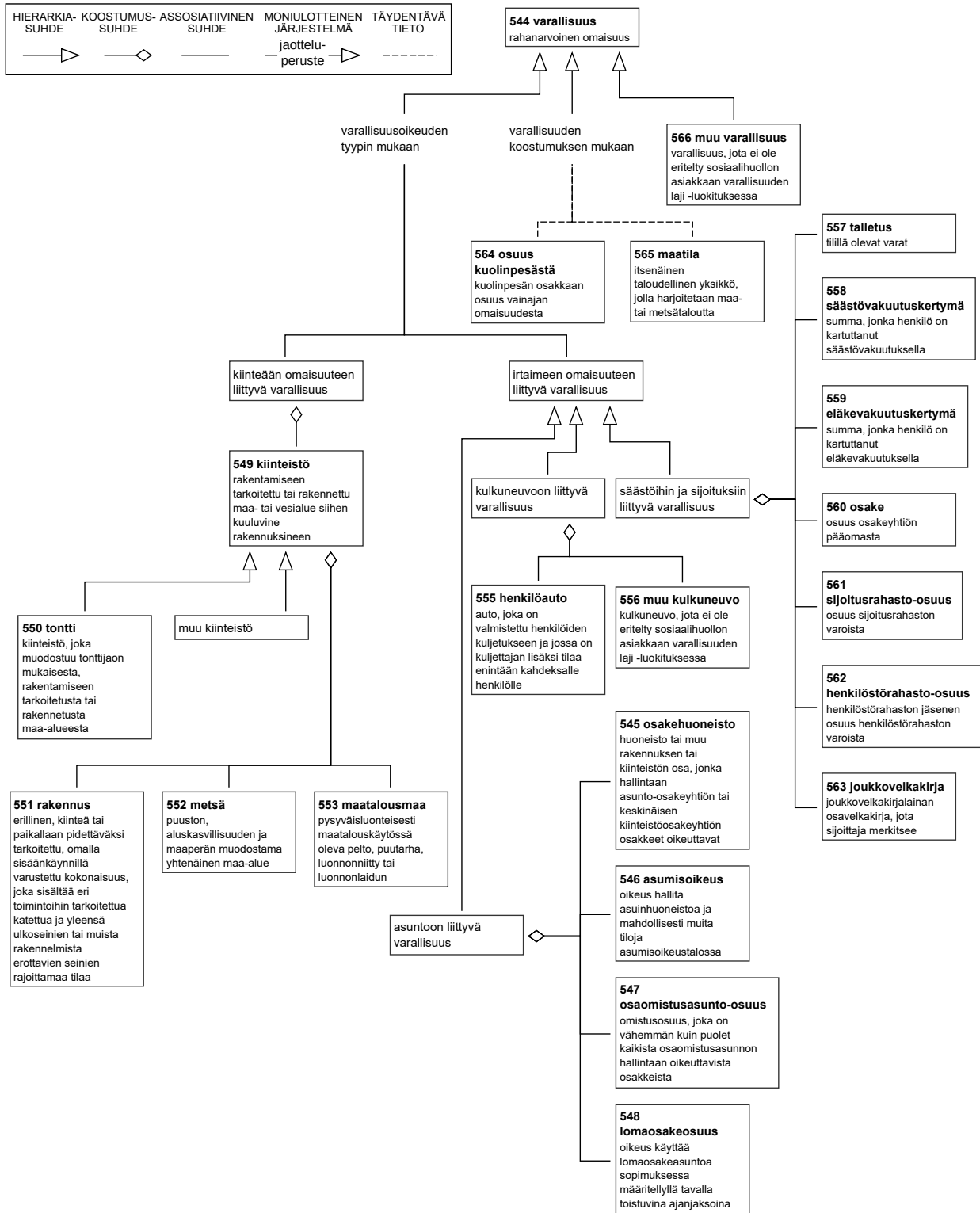
566

muu varallisuus

varallisuus, jota ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan varallisuuden laji -luokituksessa

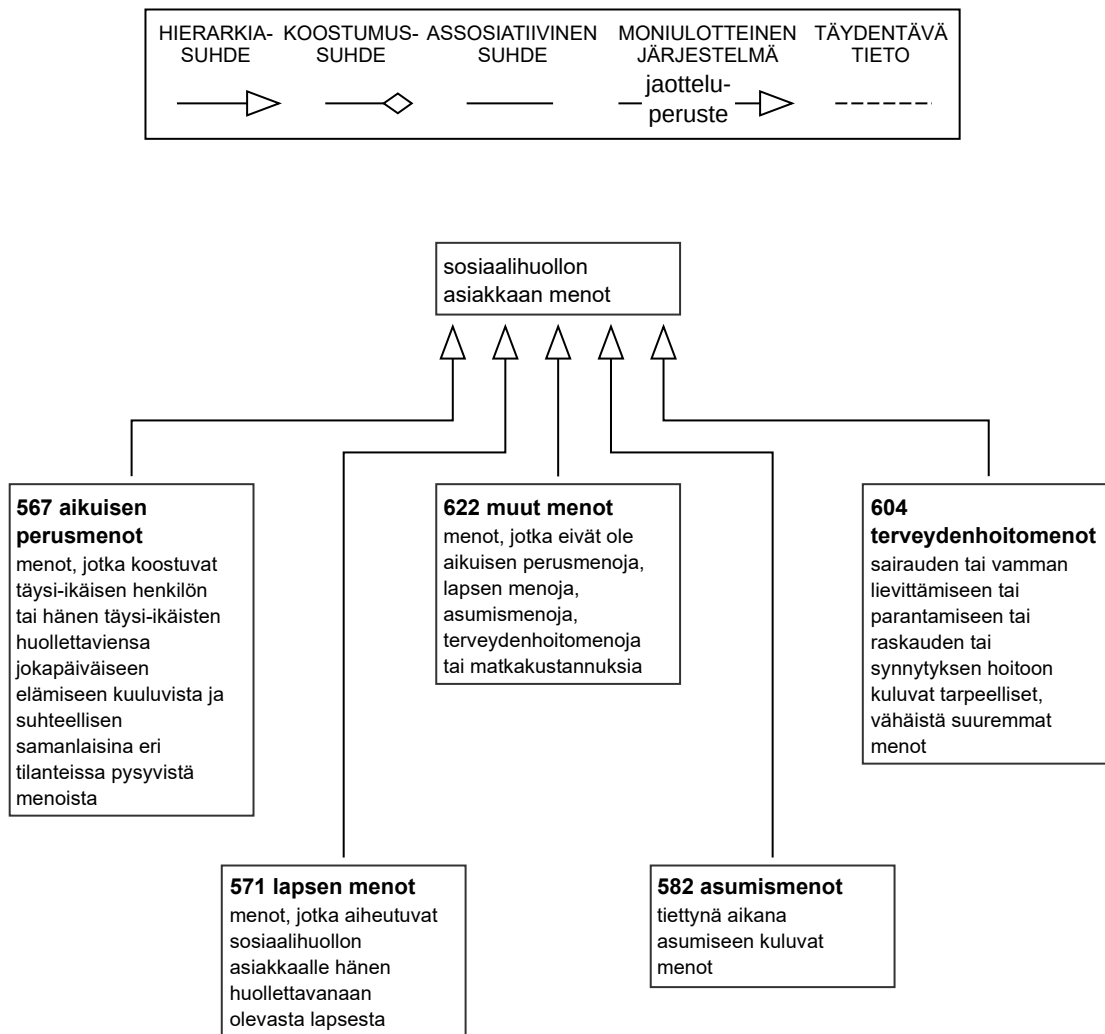
Muuta varallisuutta on esimerkiksi arvoesineet ja saatavat.

Käsittekaavio: [Varallisuus](#)

Käsittekaavio 58. Varallisuus.

4.3 Asiakkaan menon laji

Käsittekaavio 59. Menot.

4.3.1 Aikuisen perusmenot

567

aikuisen perusmenot pl; aikuisen yleiset menot pl

menot, jotka koostuvat täysi-ikäisen henkilön tai hänen täysi-ikäisten huollettaviensa jokapäiväiseen elämiseen kuuluvista ja suhteellisen samanlaisina eri tilanteissa pysyvistä menoista

Aikuisen perusmenoihin kuuluvat esimerkiksi ruokamenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhoitomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, puhelimen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot. Vähäistä suuremmat terveydenhoitomenot muodostavat oman luokkansa *sosiaalihuollon* asiakkaan menon laji -luokituksessa, joten ne eivät sisälly aikuisen perusmenoihin.

Aikuisen perusmenojen määrä on laskennallinen oletama eri henkilöryhmien vähimmäiskulutustasoa vastaavien, jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvien menojen suuruudesta. Pääsääntöisesti *sosiaalihuollon asiakkaalta* ei vaadita erillistä selvitystä perusmenoista.

Aikuisen perusmenoja otetaan huomioon eri tavalla eri *sosiaalipalveluissa*. *Toimeentulotuki-palvelussa* aikuisen perusmenot katetaan perusosalla. *Toimeentulotuen* perusosaan sisältyvät myös *lapsen perusmenot*, joka on oma luokkansa sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa. *Sosiaalisessa luototuksessa* aikuisen perusmenot kuuluvat välttämättömiin elinkustannuksiin. *Sosiaalisessa luototuksessa* välttämättömät elinkustannukset sisältävät myös *asumis-menot* ja *lapsen päivähoitomenot*, jotka muodostavat omat luokkansa sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa. *Elatusavun (1)* suuruudesta päätettäessä aikuisen perusmenot kuuluvat yleisiin elinkustannuksiin.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa menot jaetaan aikuisen perusmenoihin, *lapsen menoihin*, asumismenoihin, *terveydenhoitomenoihin*, *matkakustannuksiin* ja *muihin menoihin*.

Käsittekaaviot: [Menot](#) ja [Perusmenot](#)

568

hakijan perusmenot pl

aikuisen perusmenojen osa, joka kohdistuu *sosiaalihuollon asiakkaaseen*

Käsittekaavio: [Perusmenot](#)

569

puolison perusmenot pl

aikuisen perusmenojen osa, joka kohdistuu *sosiaalihuollon asiakkaan* nykyiseen puolisoon

Puolisolla tarkoitetaan aviomiestä tai -vaimoa, avomiestä tai -vaimoa tai rekisteröidyn parisuhteen toista osapuolta.

Käsittekaavio: [Perusmenot](#)

570

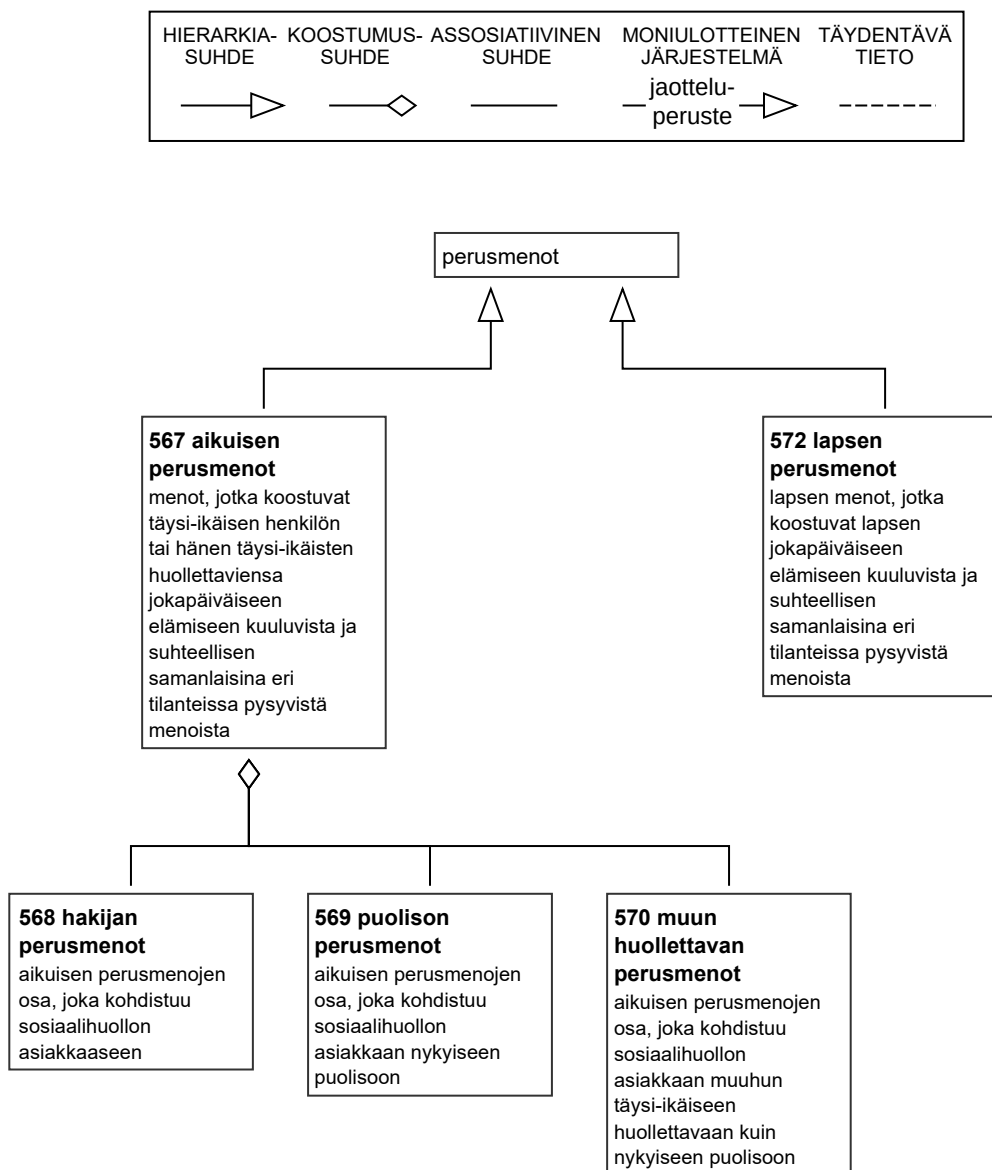
muun huollettavan perusmenot pl

aikuisen perusmenojen osa, joka kohdistuu *sosiaalihuollon asiakkaan* muuhun täysi-ikäiseen huollettavaan kuin nykyiseen puolisoon

Alaikäisen huollettavan perusmenot kuuluvat *lapsen perusmenoihin*.

Muun huollettavan perusmenojen huomioiminen voi olla tarpeen entisen puolison *elatusavun (1)* suuruutta määriteltäessä.

Käsittekaavio: [Perusmenot](#)

Käsitekaavio 60. Perusmenot.

4.3.2 Lapsen menot

571

lapsen menot *pl*

menot, jotka aiheutuvat *sosiaalihuollon asiakkaalle* hänen huollettavanaan olevasta lapsesta

Lapsen menot jaetaan *lapsen perusmenoihin* ja *lapsen erityisiin menoihin*.

Sosiaalihuollossa lapsen menoja otetaan huomioon esimerkiksi *toimeentulotukea* myönnettäessä, lapsen elatuksen tarvetta ja vanhemman elatuskykyä arvioitaessa sekä *sosiaalisen luoton* takaisinmaksukykyä arvioitaessa, mutta sosiaalihuollon eri *palvelutehtävissä* lapsen menoja otetaan huomioon hieman eri tavalla ja eri suuruisesti riippuen perustana olevasta laista.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa menot jaetaan *aikuisen perusmenoihin*, lapsen menoihin, *asumismenoihin*, *terveydenhoitomenoihin*, *matkakustannuksiin* ja *muihin menoihin*.

Käsitekaaviot: [Menot](#) ja [Lapsen menot](#)

572

lapsen perusmenot pl; lapsen yleiset menot pl

lapsen menot, jotka koostuvat lapsen jokapäiväiseen elämiseen kuuluvista ja suhteellisen samalaisina eri tilanteissa pysyvistä menoista

Lapsen perusmenot aiheutuvat esimerkiksi ravinnosta, vaatteista ja jalkineista, henkilökohtaisesta hygieniasta, puhelimesta, tietokoneesta ja muista tietoliikennekuluista, tavanomaisesta virkistys- ja harrastustoiminnasta sekä sitä varten tarvittavista välineistä, satunnaisista tai vähäisistä terveydenhoito- ja koulutusmenoista, lapsen osuudesta kodin kalusteista, koneista ja tarvikkeista sekä muista näihin verrattavista seikoista. Se, mitä näistä huomioidaan lapsen menoina ja missä laajuudessa niitä huomioidaan, vaihtelee sosiaalihuollon eri *palvelutehtävissä*.

Lapsen elatusavun turvaamisessa tästä käsitteestä käytetään nimitystä lapsen yleiset kustannukset, *toimeentulotukipalvelussa* lapsen perusmenot sisältyvät *toimeentulotuen* perusosaan ja *sosiaalisessa luototuksessa* puhutaan yleensä elinkustannusnormista.

Sosiaalihuollossa lapsen perusmenojen suuruus perustuu lapsen ikään. Toimeentulotukipalvelussa suuruus perustuu myös perheen lasten lukumäärään.

Lapsen perusmenoista säädetään esimerkiksi toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) ja Ohjeessa lapsen elatusavun suuruuden arvioimiseksi (oikeusministeriö, julkaisu 2007:2).

Käsittekaaviot: [Perusmenot](#) ja [Lapsen menot](#)

573

lapsen erityiset menot pl

lapsen menot, jotka koostuvat sellaisista menoista, joiden suuruus vaihtelee merkittävästi lapsen yksilöllisistä tarpeista ja perheen elinolosuhteista riippuen

Lapsen erityiset menot koostuvat *lapsen päivähoitomenoista*, *koululaisen aamu- ja iltapäivätoimintamaksuista*, *lapsen koulutusmenoista*, *lapsen erityisistä harrastusmenoista*, *lapsen erityisistä terveydenhoitomenoista* ja *lapsen muista erityisistä menoista*.

Lapsen elatusavun turvaamisessa lapsen erityiset menot koostuvat edellisten lisäksi myös *lapsen osuudesta asumismenoista* ja *lapsen vakuutusmaksuista*. Lapsen elatusavun turvaamisessa erityiset kustannukset koskevat sitä lasta, jonka *elatusavun (1)* määrittelystä on kysymys. *Toimeentulotukipalvelussa* ja *sosiaalisessa luototuksessa* lapsen erityiset menot koskevat pääsääntöisesti perheessä asuvaa lasta.

Lapsen elatusavun vahvistamisessa lapsen elatuksen tarvetta määriteltäessä tästä käsitteestä käytetään nimitystä lapsen erityiset kustannukset, toimeentulotukipalvelussa täydentävään toimeentulotukeen sisältyvät erityisemenot ja sosiaalisessa luototuksessa tarveharkintaiset menot.

Lapsen erityisistä menoista säädetään esimerkiksi toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) ja Ohjeessa lapsen elatusavun suuruuden arvioimiseksi (oikeusministeriö, julkaisu 2007:2).

Käsittekaavio: [Lapsen menot](#)

574

lapsen osuus asumismenoista

lapsen erityisiin menoihin kuuluva laskennallinen prosenttiosuus lapsen kanssa asuvan vanhemman nettoasumismenoista

Nettoasumismenoilla tarkoitetaan *asumismenoja*, joista on vähennetty *asumistuki* ja nykyisen puolison tai muun asuinkumppanin maksama osuus.

Lapsen osuus asumismenoista huomioidaan yleensä vain *perheoikeudellisissa palveluissa*.

Käsittekaavio: [Lapsen menot](#)

575

lapsen päivähoitomenot pl

lapsen erityisiin menoihin kuuluvat, lapsen varhaiskasvatuksesta aiheutuvat menot

Lapsen päivähoitomenot koostuvat kunnan järjestämän varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista ja yksityisen varhaiskasvatuksen maksuista. Kunnallisen varhaiskasvatuksen maksut määräytyvät perheen koon ja tulojen mukaan siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) säädetään.

Käsittekaavio: [Lapsen menot](#)

576

koululaisen aamu- ja iltapäivätoimintamaksu

lapsen erityisiin menoihin kuuluva, koululaisen aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävä maksu Kunnan järjestämästä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta sekä niistä perittävistä maksuista säädetään perusopetuslain muuttamisesta annetussa laissa (1136/2003).

Käsittekaavio: [Lapsen menot](#)

577

lapsen koulutusmenot pl

lapsen erityisiin menoihin kuuluvat, lapsen koulutuksesta säännöllisesti aiheutuvat vähäistä suuremmat menot

Lapsen koulutusmenoja ovat esimerkiksi oppikirjoista ja muusta oppimateriaalista, lukukausimaksuista ja koulumatkoista aiheutuvat menot.

Sosiaalihuollossa lapsen koulutusmenoina huomioidaan myös 18 vuotta täyttäneen, lukiota käyvän opiskelijan koulutusmenot.

Perheoikeudellisissa palveluissa voidaan hyväksyä myös yksityisten koulujen maksut, mutta muissa *sosiaalihuollon palvelutehtävissä* niitä ei hyväksytä.

Lapsen vähäiset koulutusmenot kuuluvat *lapsen perusmenoihin*.

Käsittekaavio: [Lapsen menot](#)

578

lapsen erityiset harrastusmenot pl

lapsen erityisiin menoihin kuuluvat, lapsen harrastuksesta aiheutuvat vähäistä suuremmat menot

Osa lapsen harrastus- ja virkistysmenoista sekä näitä varten tarvittavien välineiden aiheuttamista kustannuksista otetaan huomioon *lapsen perusmenojen* tasoa määriteltäessä. Perusmenojen määrissä huomioidaan kuitenkin vain yleisimmistä vapaa-ajanviettovälineistä aiheutuvat tavanomaiset kustannukset.

Lapsen *elatusapua* (1) määriteltäessä otetaan huomioon ne säännölliset harrastukset, joita lapsella on elatussopimusta laadittaessa. *Toimeentulotukipalvelussa* lapsen erityiset harrastusmenot käsitellään täydentävässä *toimeentulotuessa*.

Käsittekaavio: [Lapsen menot](#)

579

lapsen vakuutusmaksu

lapsen erityisiin menoihin kuuluva maksu, jonka vakuutuksenottaja suorittaa vakuutuksenantajalle lapselle otetusta vakuutuksesta

Lapselle otettu vakuutus voi olla esimerkiksi tapaturma- tai sairauskuluvakuutus.

Lapsen vakuutusmaksu huomioidaan yleensä vain *perheoikeudellisissa palveluissa*.

Käsittekaavio: [Lapsen menot](#)

580

lapsen erityiset terveydenhoitomenot pl

lapsen erityisiin menoihin kuuluvat, lapsen vamman tai sairauden vuoksi tarpeelliset vähäistä suuremmat *terveydenhoitomenot*

Vähäiset terveydenhoitomenot katetaan *lapsen perusmenoihin* varattavalla summalla, joten niitä ei oteta huomioon lapsen erityisinä terveydenhoitomenoina. Lapsen erityisiä terveydenhoitomenoja ovat esimerkiksi lääkärin määräykseen perustuvat menot, kuten *lääkekustannukset*, *poliklinikkamaksut*, *sairaalan hoitopäivämaksut* ja *hammashoitomaksut*.

Käsittekaavio: [Lapsen menot](#)

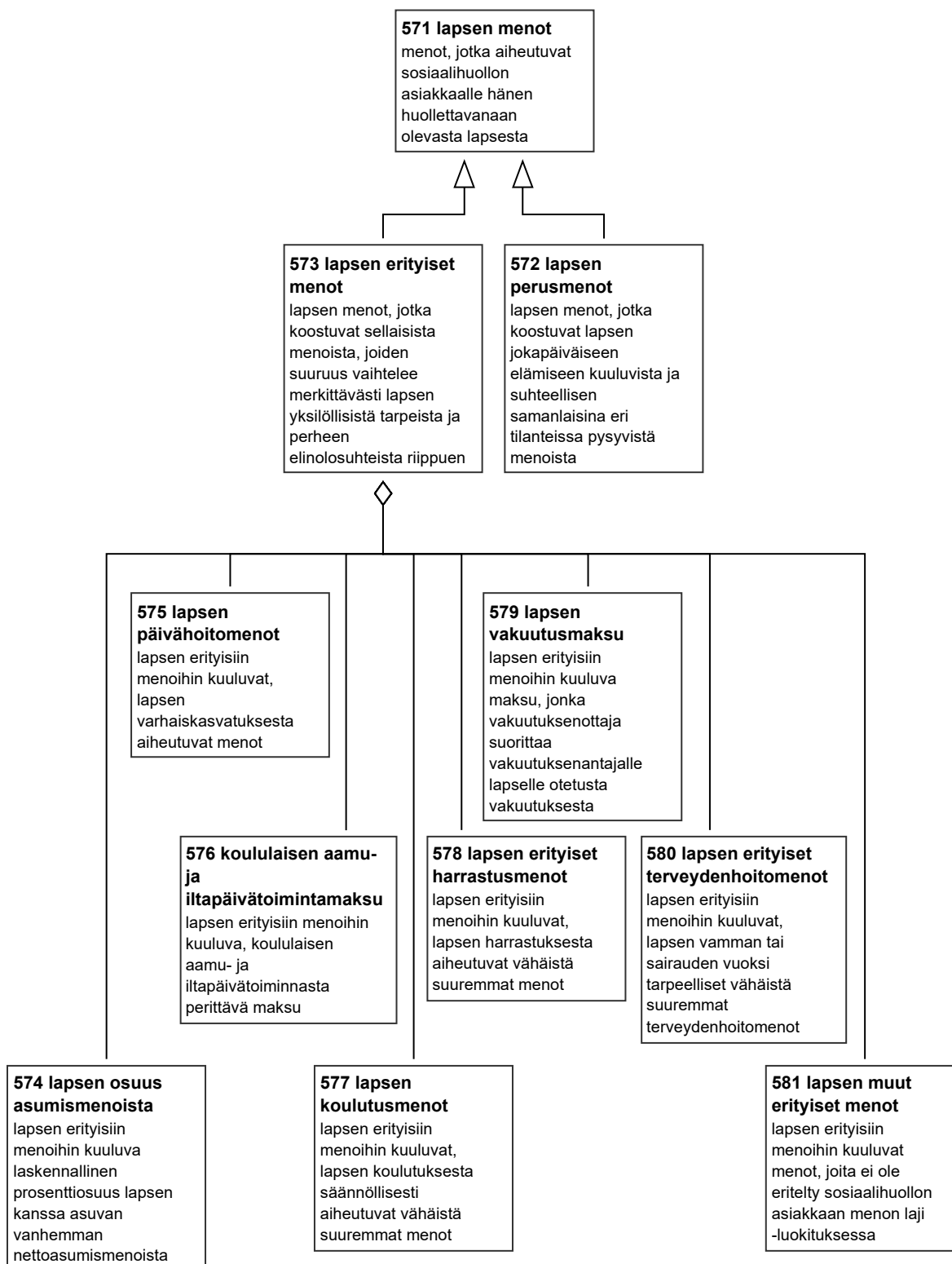
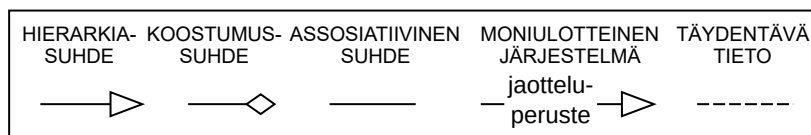
581

lapsen muut erityiset menot pl

lapsen erityisiin menoihin kuuluvat menot, joita ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan menon laji -luokituksessa

Lapsen muut erityiset menot voivat olla esimerkiksi menoja, jotka aiheutuvat matkakustannuksista muualla asuvan sisaruksen luokse. Lapsen muut erityiset menot voivat aiheutua myös esimerkiksi tilapäisestä, maksullisesta lapsenhoitoavusta.

Käsitekaavio: [Lapsen menot](#)

Käsittekaavio 61. Lapsen menot.

4.3.3 Asumismenot

582

asumismenot *pl*

tietyinä aikana asumiseen kuluvat menot

Sosiaalihuollossa arvioidaan yleensä henkilön kohtuulliset asumismenot omassa asuinkäytössä olevan asunnon osalta. Asumismenoja otetaan huomioon esimerkiksi *toimeentulotukea* myönnettäessä, lapsen elatuksen tarvetta ja vanhemman elatuskykyä arvioitaessa sekä *sosiaalisen luoton* takaisinmaksukykyä arvioitaessa. Eri asumismenoja otetaan huomioon eri tavalla sosiaalihuollon eri *palvelutehtävissä*.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa menot jaetaan *aikuisen perusmenoihin*, *lapsen menoihin*, asumismenoihin, *terveydenhoitomenoihin*, *matkakustannuksiin* ja *muihin menoihin*.

Käsittekaaviot: [Menot](#) ja [Asumismenot](#)

583

asunnonvuokra; asunnon vuokra; vuokra

ei: † huoneenvuokra

korvaus, joka vuokralaisen on maksettava asunnon omistajalle tai päävuokralaiselle asunnon käyttöoikeudesta

Asunnonvuokrasta on tehtävä kirjallinen vuokrasopimus. Asunnonvuokra maksetaan yleensä kuukausittain.

Asunnonvuokrat ovat *asumismenoja*.

Asunnonvuokrasta säädetään asuinhuoneiston vuokrauksesta annetussa laissa (481/1995).

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

584

vuokravakuus; vuokratakuu

vuokralaisen vuokranantajalle antama rahasumma, joka on takuuna *asunnonvuokran* laiminlyönnin tai muun laiminlyönnin varalta

Vuokralainen saa vuokravakuuden takaisin itselleen vuokrasuhteen päättyttyä, jos asunnonvuokrat on maksettu eikä muitakaan laiminlyöntejä ole.

Vuokravakuudet ovat *asumismenoja*.

Asuinhuoneistojen vuokravakuudesta säädetään asuinhuoneiston vuokrauksesta annetussa laissa (481/1995).

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

585

yhtiövastike

korvaus, joka osakkeenomistajan on maksettava asunto-osakeyhtiölle tai keskinäiselle kiinteistöosakeyhtiölle omistamistaan *osakkeista* yhtiön menojen kattamiseksi

Yhtiövästikkeen maksuperusteesta on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Vastikkeen määrä ja sen suoritustapa määrätään yleensä yhtiökokouksessa.

Yhtiövästike jaetaan tavallisesti *hoitovastikkeeseen* ja *pääomavastikkeeseen*.

Yhtiövästike maksetaan yleensä kuukausittain.

Yhtiövästikkeet ovat *asumismenoja*.

Asunto-osakeyhtiöiden yhtiövästikkeistä säädetään asunto-osakeyhtiölaissa (1599/2009).

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

586

pääomavastike

ei: † rahoitusvästike

yhtiövästikkeen osa, jolla katetaan *kiinteistön* ja *rakennusten* hankinnasta, rakentamisesta, peruskorjauksesta ja uudistuksesta aiheutuvat pitkävaikutteiset menot, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin mainita

Pääomavastiketta voi kerätä vain, jos siitä on määrätty yhtiöjärjestyksessä.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

587

hoitovastike

yhtiövastikkeeseen osa, jolla katetaan muut kuin *pääomavastikkeella* katettavat yhtiön kulut tai kaikki yhtiön kulut, jos pääomavastiketta ei ole

Hoitovastikkeella katetaan esimerkiksi *kiinteistön* lämmitys- ja puhtaanapitokulut sekä mahdolliset isännöintipalkkiot.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

588

ylimääräinen hoitovastike

hoitovastike, joka on tarkoitettu äkillisiin, ennakoimattomiin *kiinteistön* kunnossapidosta ja korjauksista aiheutuneisiin kuluihin

Ylimääräistä hoitovastiketta voidaan periä vain yhtiökokouksen päätöksellä.

589

käyttövastike

korvaus, joka asumisoikeuden haltijan on maksettava säännöllisin väliajoin *asumisoikeudestaan* asumisoikeustalon omistajalle

Asumisoikeuden haltija on maksanut asumisoikeustalon omistajalle asumisoikeusmaksun, joka on määrätty osuus asumisoikeusasunnon hankinta-arvosta. Lisäksi asumisoikeuden haltija maksaa käyttövastiketta.

Käyttövastikkeet ovat *asumismenoja*.

Käyttövastikkeista säädetään asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/1990).

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

590

tontinvuokra; tontin vuokra; tonttivuokra

asuintalon *tontista* perittävä vuokra

Tontinvuokrat ovat *asumismenoja*.

591

lämmitysmenot pl

asunnon lämmitykseen kuluvat *asumismenot*

Sähkölämmityksen menoihin sisältyvät myös sähkönsiirtokustannukset.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

592

taloussähkömaksu

muuhun kuin asunnon lämmitykseen käytettävän sähkön maksu

Taloussähkömaksu sisältää myös sähkönsiirtokustannukset.

Taloussähkömaksut ovat *asumismenoja*.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

593

talouskaasumaksu

muuhun kuin asunnon lämmitykseen käytettävän kaasun maksu

Talouskaasumaksut ovat *asumismenoja*.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

594

vesimaksu

asukkaan kuluttamasta vedestä perittävä maksu

Vesimaksut ovat *asumismenoja*.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

595

saunamaksu

muun kuin oman saunan käytöstä perittävä maksu

Saunamaksua voidaan periä esimerkiksi asunto-osakeyhtiön saunan käytöstä.

Saunamaksut ovat *asumismenoja*.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

596

kiinteistön hoitomenot pl

kiinteistön hoidosta ja puhtaanapidosta aiheutuvat *asumismenot*

Kiinteistön hoitomenoja ovat esimerkiksi jätehuolto-, likakaivon tyhjennys-, nuohous-, auraus- ja tienhoitomaksut.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

597

muu käyttömaksu

asumisen aiheuttamiin kuluihin liittyvä maksu, jota peritään muusta kuin sähköstä, kaasusta, lämmityksestä, vedestä, saunasta tai *kiinteistön* hoidosta ja puhtaanapidosta

Muu käyttömaksu voi olla esimerkiksi autopaikka-, laajakaista- tai kaapeli-tv-maksu.

Muut käyttömaksut ovat *asumismenoja*.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

598

kotivakuutusmaksu

maksu, jonka vakuutusenantaja suorittaa vakuutusenantajalle kotivakuutuksesta

Kerros- ja rivitaloasuntojen kotivakuutus koostuu yleensä irtaimisto-, vastuu- ja oikeusturvavakuutuksesta. Omakotitalon ja vapaa-ajan asuntojen kotivakuutuksiin sisältyy vakuutuksen laajuuden mukaan esimerkiksi palo-, myrsky-, varkaus-, murto- ja ilkeilyvakuutus.

Kotivakuutusmaksut ovat *asumismenoja*.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

599

muuttokustannukset pl

henkilön tai perheen muutosta toiseen asuntoon aiheutuvat kustannukset

Muuttokustannuksia ovat esimerkiksi muuttoauton tai muuttolaatikoiden vuokra.

Muuttokustannukset ovat *asumismenoja*.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

600

kiinteistövero

kiinteistön arvon perusteella maksettava vuotuinen vero

Kiinteistövero maksetaan kunnalle. Se koskee sekä *rakennuksia* että maapohjaa, lukuun ottamatta *metsiä* ja *maatalousmaata*.

Kiinteistöverot ovat *asumismenoja*.

Käsittekaavio: [Asumismenot](#)

601

asuntolainan lyhennys

asuntolainasta maksettava lyhennys

Asuntolainan lyhennykset ovat *asumismenoja*.

Käsitekaavio: [Asumismenot](#)

602

asuntolainan korko

asuntolainasta maksettava korko

Asuntolainan korot ovat *asumismenoja*.

Käsitekaavio: [Asumismenot](#)

603

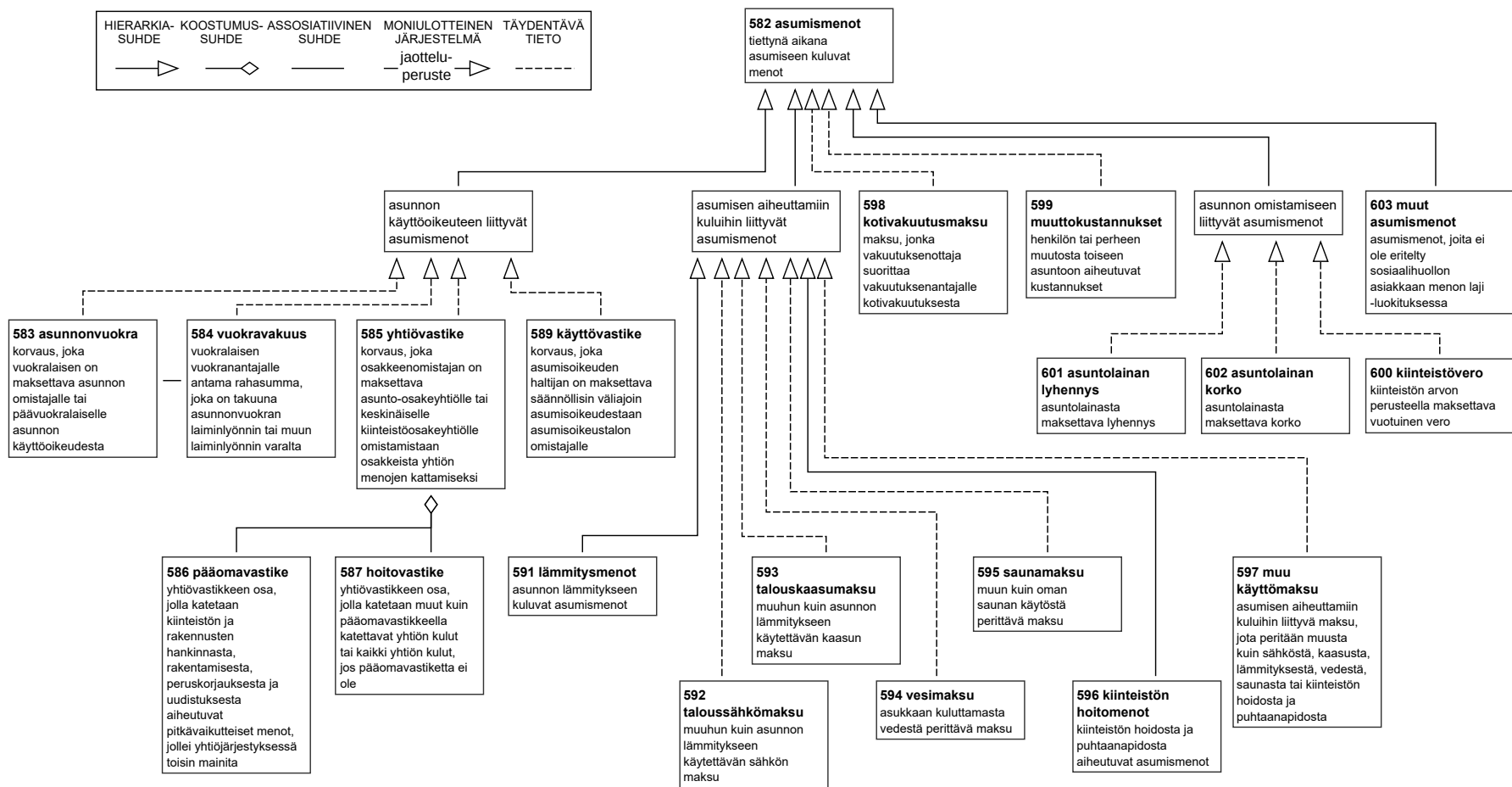
muut asumismenot pl

asumismenot, joita ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan menon laji -luokituksessa

Muita asumismenoja ovat esimerkiksi palovaroittimen ja tv-antennin hankkimisesta aiheutuvat menot sekä syytinki.

Käsitekaavio: [Asumismenot](#)

Käsittekaavio 62. Asumismenot.

4.3.4 Terveydenhoitomenot

604

<sosiaalihuolto>

terveydenhoitomenot pl; terveydenhuoltomenot pl

sairauden tai vamman lievittämiseen tai parantamiseen tai raskauden tai synnytyksen hoitoon kuluvat tarpeelliset, vähäistä suuremmat menot

Sosiaalihuollossa henkilön vähäistä suuremmat terveydenhoitomenot otetaan huomioon esimerkiksi *toimeentulotukea* myönnettäessä, lapsen elatuksen tarvetta ja vanhemman elatuskykyä arvioitaessa sekä *sosiaalisen luoton* takaisinmaksukykyä arvioitaessa. Eri terveydenhoitomenoja otetaan huomioon eri tavalla sosiaalihuollon eri *palvelutehtävissä*.

Aikuisen vähäiset terveydenhoitomenot kuuluvat *aikuisen perusmenoihin* ja lapsen vähäiset terveydenhoitomenot *lapsen perusmenoihin*.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa menot jaetaan aikuisen perusmenoihin, *lapsen menoihin*, *asumismenoihin*, terveydenhoitomenoihin, *matkakustannuksiin* ja *muihin menoihin*.

Käsittekaaviot: [Menot ja Terveydenhoitomenot](#)

605

terveyskeskusmaksu; terveyskeskuksen avohoidon maksu

terveyskeskuksessa annetusta muusta avohoidosta kuin hammashoidosta perittävä maksu

Kunnissa on erilaisia käytäntöjä terveyskeskusmaksujen suhteen. Terveyskeskusmaksu voidaan periä esimerkiksi lääkäripalveluista ja fysioterapiasta.

Terveyskeskusmaksua ei peritä alle 18-vuotiailta. Terveyskeskusmaksua ei myöskään peritä äitiys- ja lastenneuvolakäynneistä, terveydenhoitajan vastaanotosta eikä terveyskeskuslääkärin määräämistä laboratorio- ja röntgentutkimuksista.

Terveyskeskusmaksut ovat *terveydenhoitomenoja*.

Terveyskeskusmaksuista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa asetuksessa (912/1992).

Käsittekaavio: [Terveydenhoitomenot](#)

606

poliklinikkamaksu

poliklinikalla tehdystä tutkimuksesta ja annetusta hoidosta perittävä maksu

Poliklinikkamaksua ei peritä alle 18-vuotiaalta.

Poliklinikkamaksut ovat *terveydenhoitomenoja*.

Poliklinikkamaksuista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa asetuksessa (912/1992).

Käsittekaavio: [Terveydenhoitomenot](#)

607

päiväkirurginen toimenpidemaksu

leikkaussalissa tehdystä, yleisanestesiaa, laajaa puudutusta tai suonensisäisesti annettavaa lääkitystä edellyttäneestä päiväkirurgisesta toimenpiteestä perittävä maksu

Päiväkirurginen toimenpidemaksu voidaan periä *poliklinikkamaksun* sijaan.

Jos lääketieteellisesti tarpeellinen päiväkirurginen toimenpide on tehty yksityisellä puolella, siitä voi saada *yksityisen hammas- ja sairaanhoidon korvausta*.

Päiväkirurgiset toimenpidemaksut ovat *terveydenhoitomenoja*.

Julkisten sairaaloiden päiväkirurgisista toimenpidemaksuista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa asetuksessa (912/1992).

Käsittekaavio: [Terveydenhoitomenot](#)

608

sairaalan hoitopäivämaksu

sairaalan hoitopäivältä perittävä maksu

Hoitopäivä tarkoittaa vuorokautta tai vuorokauden osaa, jonka aikana asiakas on kirjattuna sairaalan potilaspaikalle.

Hoitopäivämaksut ovat *terveydenhoitomenoja*.

Julkisten sairaaloiden hoitopäivämaksuista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa asetuksessa (912/1992).

Käsittekaavio: [Terveidenhoitomenot](#)

609

hammashoitomaksu

suun ja hampaiden tutkimuksesta ja hoidosta sekä proteettisesta hoidosta perittävä maksu

Terveyskeskusten hammashoitomaksuja ei peritä alle 18-vuotiailta, raskaana olevilta naisilta eikä rintamaveteraaneilta tai miinanraivaajilta.

Jos lääketieteellisesti tarpeellista hammashoitoa on annettu yksityisellä puolella, siitä voi saada *yksityisen hammas- ja sairaanhoidon korvausta*.

Hammashoitomaksut ovat *terveydenhoitomenoja*.

Terveyskeskusten hammashoitomaksuista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa asetuksessa (912/1992).

Käsittekaavio: [Terveidenhoitomenot](#)

610

lääkäripalkkio

lääkäriin suorittamasta tutkimuksesta tai antamasta hoidosta maksettava *palkkio*

Jos kyse on yksityisen lääkärin suorittamasta tutkimuksesta tai antamasta hoidosta, siitä voi saada *yksityisen hammas- ja sairaanhoidon korvausta*. Tutkimuksen ja hoidon pitää olla lääketieteellisesti tarpeellista, jotta niistä saisi korvausta.

Lääkäripalkkiot ovat *terveydenhoitomenoja*.

Käsittekaavio: [Terveidenhoitomenot](#)

611

terapiamaksu

säännöllisesti annettavasta terapiasta perittävä maksu

Jos kyse on yksityisellä puolella annetusta lääketieteellisesti tarpeellisesta terapiasta, siitä voi saada *yksityisen hammas- ja sairaanhoidon korvausta*.

Terapiamaksut ovat *terveydenhoitomenoja*.

Käsittekaavio: [Terveidenhoitomenot](#)

612

lääkekustannukset p/

lääkkeen ostamisesta asiakkaalle aiheutuvat kustannukset

Jos kyse on lääkemääräyksellä ostetusta lääkkeestä, sen hinnasta voidaan vähentää *lääkekorvaus*.

Lääkekustannukset ovat *terveydenhoitomenoja*.

Käsittekaavio: [Terveidenhoitomenot](#)

613

lääkkeiden annosjakelupalkkio

palkkio, jonka apteekki perii asiakkaalta lääkkeiden annosjakelusta

Lääkkeiden annosjakelu tarkoittaa toimintaa, jossa apteekki toimittaa asiakkaalle tabletti- ja kapselimuotoiset lääkkeet kerta-annoksiin jaettuina enintään kahden viikon erissä.

Tietyissä tilanteissa Kela korvaa osan lääkkeiden annosjakelupalkkiosta yli 75-vuotiaille asiakkaille.

Lääkkeiden annosjakelupalkkiot ovat *terveydenhoitomenoja*.

Käsittekaavio: [Terveystoimennot](#)

614

silmälasikustannukset pl

silmälasien hankkimisesta aiheutuvat kustannukset

Silmälasikustannukset ovat *terveydenhoitomenoja*.

Käsittekaavio: [Terveystoimennot](#)

615

apuvälinekustannukset pl

apuvälineen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset

Apuväline tarkoittaa toimintarajoitteisen henkilön selviytymistä tukevaa tuotetta.

Apuvälineiden järjestäminen kuuluu pääsääntöisesti terveydenhuollon vastuulle, mutta tietyissä tilanteissa myös Kela järjestää ja korvaa apuvälineitä. Joskus myös vakuutus- ja työeläkelaitokset ja jotkin muut tahot korvaavat apuvälineitä.

Apuvälinekustannukset ovat *terveydenhoitomenoja*.

Käsittekaavio: [Terveystoimennot](#)

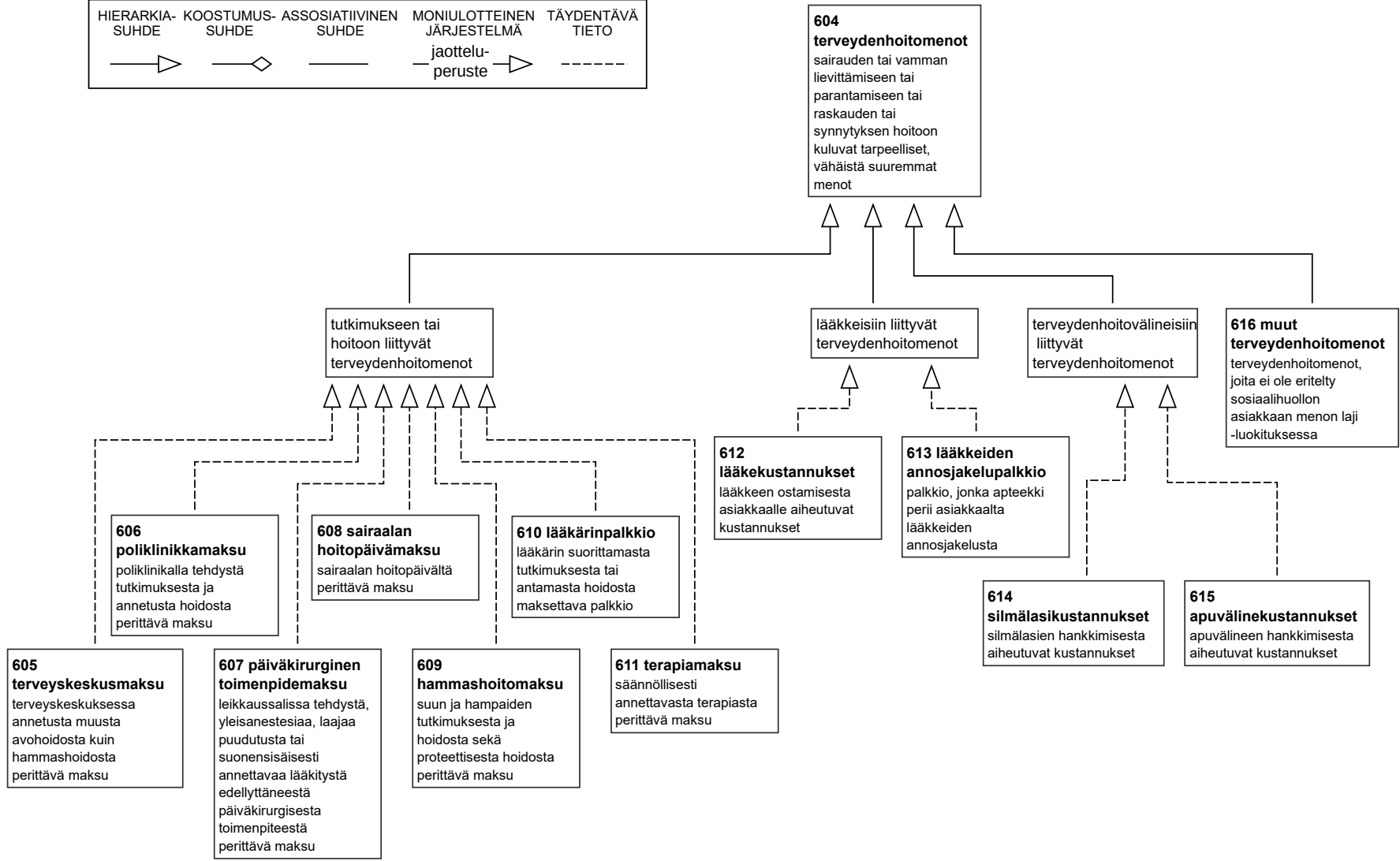
616

muut terveydenhoitomenot pl

terveydenhoitomenot, joita ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan menon laji -luokituksessa

Käsittekaavio: [Terveystoimennot](#)

Käsittekaavio 63. Terveystenhoitomienot.

4.3.5 Matkakustannukset

617

matkakustannukset pl

menot, jotka aiheutuvat paikasta toiseen siirtymisestä

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa menot jaetaan *aikuisen perusmenoihin*, *lapsen menoihin*, *asumismenoihin*, *terveydenhoitomenoihin*, matkakustannuksiin ja *muihin menoihin*.

Käsitelkaavio: [Matkakustannukset](#)

618

työmatkakustannukset pl

asunnon ja työntekopaikan välisen matkan kulkemisesta aiheutuvat *matkakustannukset*

Sosiaalihuollossa työmatkakustannukset otetaan pääsääntöisesti huomioon edullisimman matkustustavan mukaan. Oman kulkuneuvon käytöstä aiheutuvat kustannukset voidaan ottaa huomioon esimerkiksi silloin, kun oman kulkuneuvon käyttö työmatkoilla on välttämätöntä työtehtävien, puuttuvien tai hankalien liikenneyhteyksien, sairauden tai vamman vuoksi.

Työntekopaikalla tarkoitetaan mitä tahansa paikkaa, jossa työntekijän on lupa suorittaa työtehtäviään, ei vain kiinteää työtilaa, kuten tehdasta, toimistoa, liikettä tai rakennustyömaata. Siten niin sanotussa liikkuvassa työssä työntekopaikka voi vaihdella päivittäin tai saman työpäivänkin aikana.

Käsitelkaavio: [Matkakustannukset](#)

619

terveydenhoidon matkakustannukset pl

sairauden, raskauden, synnytyksen tai kuntoutuksen vuoksi tehtävistä matkoista aiheutuvat *matkakustannukset*

Terveydenhoidon matkakustannukset voivat olla henkilön omia, hänen saattajansa, perheenjäsenensä tai perheenjäsenensä verrattavan henkilön kustannuksia.

Terveydenhoidon matkakustannuksista voi saada *matkakorvausta (1)*.

Käsitelkaavio: [Matkakustannukset](#)

620

lapsen tapaamisen matkakustannukset pl

lapsen kanssa eri taloudessa asuvalle vanhemmalle lapsen tapaamisesta aiheutuvat *matkakustannukset*

Lapsen tapaamisesta aiheutuvien menojen korvaaminen perustuu pääsääntöisesti *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimukseen* tai tuomioistuimen päätökseen.

Käsitelkaavio: [Matkakustannukset](#)

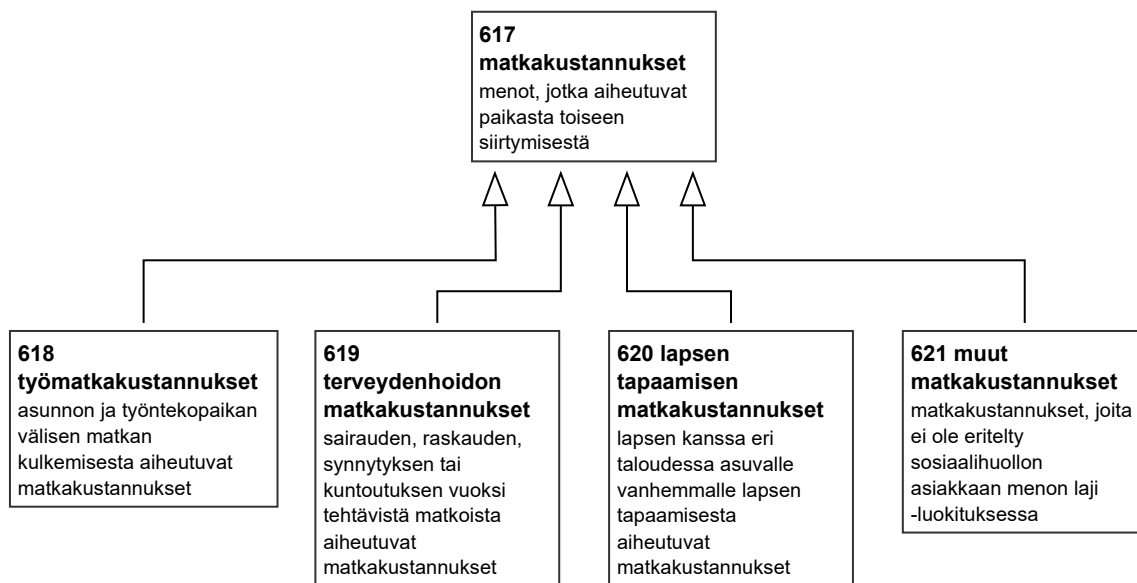
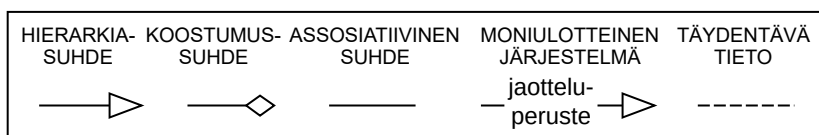
621

muut matkakustannukset pl

matkakustannukset, joita ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan menon laji -luokituksessa

Muita matkakustannuksia voivat olla esimerkiksi poliisin tai muun *viranomaisen* myöntämän *asiakirjan* hankinnasta aiheutuneet matkakustannukset.

Käsitelkaavio: [Matkakustannukset](#)

Käsitekaavio 64. Matkakustannukset.

4.3.6 Muut menot

622

muut menot *pl*

menot, jotka eivät ole *aikuisen perusmenoja*, *lapsen menoja*, *asumismenoja*, *terveydenhoitomenoja* tai *matkakustannuksia*

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa menot jaetaan aikuisen perusmenoihin, lapsen menoihin, asumismenoihin, terveydenhoitomenoihin, matkakustannuksiin ja muihin menoihin.

Käsitekaavio: [Menot](#)

623

elatusapumaksu

maksu, jolla elatusvelvollinen suorittaa *elatusavun (1)* lapselle tai puolisolle

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa elatusapumaksut ovat *muuta menoja*.

624

lapsen tapaamisen ravintomenot *pl*

menot, jotka aiheutuvat lapsen kanssa eri taloudessa asuvalle vanhemmalle lapsen ravinnosta, kun lapsi ja vanhempi tapaavat

Lapsen tapaamisen ravintomenojen korvaaminen perustuu pääsääntöisesti *lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimukseen* tai tuomioistuimen päätökseen.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa lapsen tapaamisen ravintomenot ovat *muuta menoja*.

625

muu vuokra

vuokra, joka ei ole *asunnonvuokra* tai *tontinvuokra*

Sosiaalihuollossa huomioidaan yleensä vain asunnon- ja tontinvuokra menoina. Muu vuokra voidaan ottaa menona huomioon esimerkiksi silloin, kun kyse on *sosiaalihuollon asiakkaan* työn tekemisen vuoksi tarpeellisten työvälineiden säilyttämistä varten tarvittavan tilan vuokrasta tai kun asiakas on joutunut asunnottomaksi ja vuokrannut säilytystilan irtaimistolleen.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa muut vuokrat ovat *muita menoja*.

626

työvälinemenot pl

työvälineiden hankkimisesta ja kunnossapidosta aiheutuvat menot

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa työvälinemenot ovat *muita menoja*.

627

ammattiliiton tai työttömyyskassan jäsenmaksu

maksu, jonka henkilö maksaa jäsenyydestään ammattiliitossa tai työttömyyskassassa

Ammattiliiton tai työttömyyskassan jäsenmaksu voi olla kuukausittain tai vuosittain maksettava.

Ammattiliiton tai työttömyyskassan jäsenmaksu on vähennyskelpoinen verotuksessa.

Työtön, joka on ollut riittävän pitkään ammattiyhdistyksen tai työttömyyskassan jäsen, voi saada *ansiopäivärahaa*.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa ammattiyhdistyksen tai työttömyyskassan jäsenmaksut ovat *muita menoja*.

628

muu vakuutusmaksu

vakuutusmaksu, joka ei ole *kotivakuutusmaksu* tai *lapsen vakuutusmaksu*

Sosiaalihuollossa muita vakuutusmaksuja ei yleensä huomioida menoina.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa muut vakuutusmaksut ovat *muita menoja*.

629

sosiaalihuollon asiakasmaksu

kunnallisesta *sosiaalipalvelusta* palvelun käyttäjältä perittävä maksu

Sosiaalihuollon asiakasmaksuja voidaan periä esimerkiksi *laitospalvelusta*, *palveluasumisesta* ja vanhusten *päivätoiminnasta*.

Sosiaalihuollon asiakasmaksuista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992).

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa sosiaalihuollon asiakasmaksut ovat *muita menoja*.

630

palvelusetelin omavastuuosuus

asiakkaan maksettavaksi jäävä osuus *palvelusetelillä* hankitun *palvelun* hinnasta

Sosiaalihuollossa palvelusetelillä voi hankkia sellaisia *sosiaali-* ja terveyspalveluja, jotka kunnan kuuluu järjestää asukkailleen. Palvelusetelillä hankittava palvelu on vaihtoehto kunnan tai kuntayhtymän tuottamalle palvelulle.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa palvelusetelin omavastuuosuudet ovat *muita menoja*.

631

opintolainan hoitomenot pl

opintolainan ottamiseen, hoitamiseen ja takaisinmaksamiseen kuluvat menot

Sosiaalihuollon eri *palvelutehtävissä* huomioidaan opintolainan hoitomenoja eri tavoin. Esimerkiksi *perheoikeudellisissa palveluissa* huomioidaan opintolainan korot ja lyhennykset, mutta *toimeentulotukipalvelussa* niitä ei huomioida. *Sosiaalisessa luotoksessa* opintolainan hoitomenot otetaan huomioon *sosiaalisen luoton maksuvaralaskelmassa*.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa opintolainan hoitomenot ovat *muita menoja*.

632

muun lainan hoitomenot pl

muun *lainan* kuin *asunto-* tai *opintolainan* ottamiseen, hoitamiseen ja takaisinmaksamiseen kuluvat menot

Muun lainan hoitomenoja ovat esimerkiksi *kulutusuoton* korot ja lyhennykset sekä mahdolliset tilinavaus- ja tilinhoitomenot.

Sosiaalihuollon eri *palvelutehtävissä* huomioidaan muun lainan hoitomenoja eri tavoin.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa muun lainan hoitomenot ovat *muita menoja*.

633

opintomenot pl

täysi-ikäisen opintoihin liittyvät tarpeelliset menot, jotka eivät ole *opintolainan hoitomenoja*

Opintomenoja ovat esimerkiksi oppikirjoista ja muusta oppimateriaalista sekä lukukausi- ja kurssimaksuista aiheutuvat menot.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa opintomenot ovat *muita menoja*.

634

asiakirjamaksu

henkilöllisyyden todistamiseen, matkustamisen mahdollistamiseen tai tietyn luvan saamisesta todistamiseen tarvittavasta *asiakirjasta* perittävä maksu

Tarvittava asiakirja voi olla esimerkiksi henkilötodistus, ajokortti, oleskelulupa, passi tai viisumi.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa asiakirjamaksut ovat *muita menoja*.

635

ulosottomenot pl

menot, jotka pidätetään *sosiaalihuollon asiakkaan* tuloista ulosottona tai joita hän itse maksaa ulosottoviranomaiselle

Ulosottomenoja voidaan huomioida *toimeentulotukipalvelussa*. Sosiaalihuollon asiakkaan ulosottoviranomaiselle maksamat ulosottomenot huomioidaan silloin, kun hän maksaa niitä ulosottomiehen vahvistaman maksusuunnitelman mukaan. Jos asiakas maksaa *ulosottovelkaansa* vapaaehtoisella suorituksella, maksua ei oteta huomioon menona.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa ulosottomenot ovat *muita menoja*.

636

Kelan takaisinperintämaksu

maksu, jonka Kela vähentää *sosiaalihuollon asiakkaalle* liikaa tai aiheettomasti maksamistaan *etuuksista* tai *korvauksista* tai jonka asiakas itse maksaa takaisin Kelalle

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa Kelan takaisinperintämaksut ovat *muita menoja*.

637

muu takaisinperintämaksu

maksu, jonka muu taho kuin Kela vähentää *sosiaalihuollon asiakkaalle* maksamistaan *etuuksista* tai *korvauksista* tai jonka asiakas itse maksaa takaisin muulle taholle kuin Kelalle

Muu taho voi olla esimerkiksi työttömyyskassa tai eläkevakuutusyhtiö.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa muut perintämaksut ovat *muita menoja*.

638

edunvalvonnan menot pl

vajaavaltaisen henkilön *asioiden* hoitamisesta tai hänen etujensa valvomisesta aiheutuvat menot

Edunvalvontaan tarvitaan holhousviranomaisen tai tuomioistuimen määräys.

Edunvalvonnan menoja huomioidaan *toimeentulotukipalvelussa*.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa edunvalvonnan menot ovat *muita menoja*.

639

erityiset vaatemenot pl

vaatteiden ja jalkineiden ostamisesta aiheutuvat tavanomaista suuremmat menot

Erityisiä vaatemenoja ovat esimerkiksi sairauden tai vamman takia tarvittavista erityisvaatteista aiheutuvat menot, romaninaisten vaatemenot ja pakolaisten talvivaatemenot.

Erityisiä vaatemenoja huomioidaan *toimeentulotukipalvelussa*.

Aikuisen tavanomaiset vaatemenot kuuluvat *aikuisen perusmenoihin* ja lapsen tavanomaiset vaatemenot *lapsen perusmenoihin*.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa erityiset vaatemenot ovat *muita menoja*.

640

luokittelematon muu meno

meno, jota ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan menon laji -luokituksessa

Esimerkiksi jäännösvero on luokittelematon muu meno.

Sosiaalihuollon asiakkaan menon laji -luokituksessa luokittelemattomat muut menot ovat *muita menoja*.

4.4 Asiakkaan velan laji

641

velka

velvoite suorittaa rahaa tietylle taholle

Velka ilmoitetaan rahasummana.

Sosiaalihuollossa velaksi katsotaan sekä velkojan ja velallisen välisen sopimuksen mukaisesti ajallaan maksettavia velvoitteita, kuten *lainoja*, että maksujen laiminlyönnistä syntyneitä velvoitteita.

Sosiaalihuollossa henkilön velat otetaan huomioon esimerkiksi *sosiaalisen luoton* takaisinmaksukykyä arvioitaessa ja joissain tapauksissa *toimeentulotukea* myönnettäessä ja vanhemman elatuskykyä arvioitaessa.

Käsitekaavio: [Velat](#)

642

laina

velka, joka perustuu lainanantajan lainanottajalle myöntämään oikeuteen saada käyttöönsä sovittu rahasumma tietyksi ajaksi ja tietyillä maksuehdoilla

Käsitekaavio: [Velat](#)

643

asuntolaina

asunnon ostoa tai korjausta varten myönnetty *laina*

Käsitekaavio: [Velat](#)

644

kulutusluotto

kulutukseen myönnetty *laina*

Käsitekaavio: [Velat](#)

645

opintolaina

opiskelijalle opintojen mahdollistamiseksi myönnetty *kulutusluotto*

Opintolainalle saa *opintolainan valtioneuvoston*.

Opintolaina annetaan Kelan vahvistaman kaavan mukaista velkakirjaa vastaan. Opintolainan valtioneuvoston päätöksellä säädetään opintotukilain (65/1994).

Käsitekaavio: [Velat](#)

646

sosiaalinen luotto

sosiaalisin perustein myönnetty *laina* henkilölle, jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi muulla tavoin mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa ja jolla on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta

Sosiaalisesta luotosta säädetään sosiaalisesta luototuksesta annetussa laissa (1133/2002).

Käsittekaavio: [Velat](#)

647

opintososiaalinen luotto

opintojen mahdollistamiseksi myönnetty *sosiaalinen luotto* opiskelijalle, joka ei ole saanut *opintolainan valtiontakausta* tai jolle pankki ei myönnä *opintolainaa* valtiontakauksesta huolimatta

Vrt. opintolaina.

Käsittekaavio: [Velat](#)

648

yrityslaina

yritykselle myönnetty *laina*

Yrityslaina saatetaan ottaa esimerkiksi yrityksen käynnistämistä tai investointeja varten.

Käsittekaavio: [Velat](#)

649

takausvelka

velka, joka perustuu takaajan antamaan sitoumukseen vastata velallisen ottaman velan maksusta silloin, kun velallinen itse ei suorita maksua

Käsittekaavio: [Velat](#)

650

yritysvelka

velka, joka koostuu yritystoimintaa varten otetusta yhdestä tai useammasta *lainasta* tai muista yritystoiminnasta aiheutuneista maksuista

Yritysvelka voi koostua esimerkiksi maksamatta jääneistä veroista, henkilöstökuluista tai yrittäjän työeläkevakuutusmaksuista.

Käsittekaavio: [Velat](#)

651

verovelka; verorästi

velka, joka on aiheutunut määräaikana maksamatta jääneistä veroista

Käsittekaavio: [Velat](#)

652

vuokravelka; vuokratästi

velka, joka on aiheutunut määräaikana maksamatta jääneestä vuokrasta

Vuokravelka voi syntyä esimerkiksi *asunnonvuokrasta*, muun tilan vuokrasta tai välineiden vuokrasta.

Käsittekaavio: [Velat](#)

653

elatusapuvelka

velka, joka on aiheutunut määräaikana maksamatta jääneestä *elatusavusta (1)*

Elatusapuvelkaa voi periä joko ulosottoviranomainen tai Kela, jos se maksaa *elatusukea*.

Käsittekaavio: [Velat](#)

654

ulosottovelka

ulosottoviranomaisen täytäntöönpanossa oleva *velka*, joka koostuu laiminlyötyjen velkojen kokonais-saldosta

Ulosotosta säädetään ulosottokaassa (705/2007).

Käsittekaavio: [Velat](#)

655

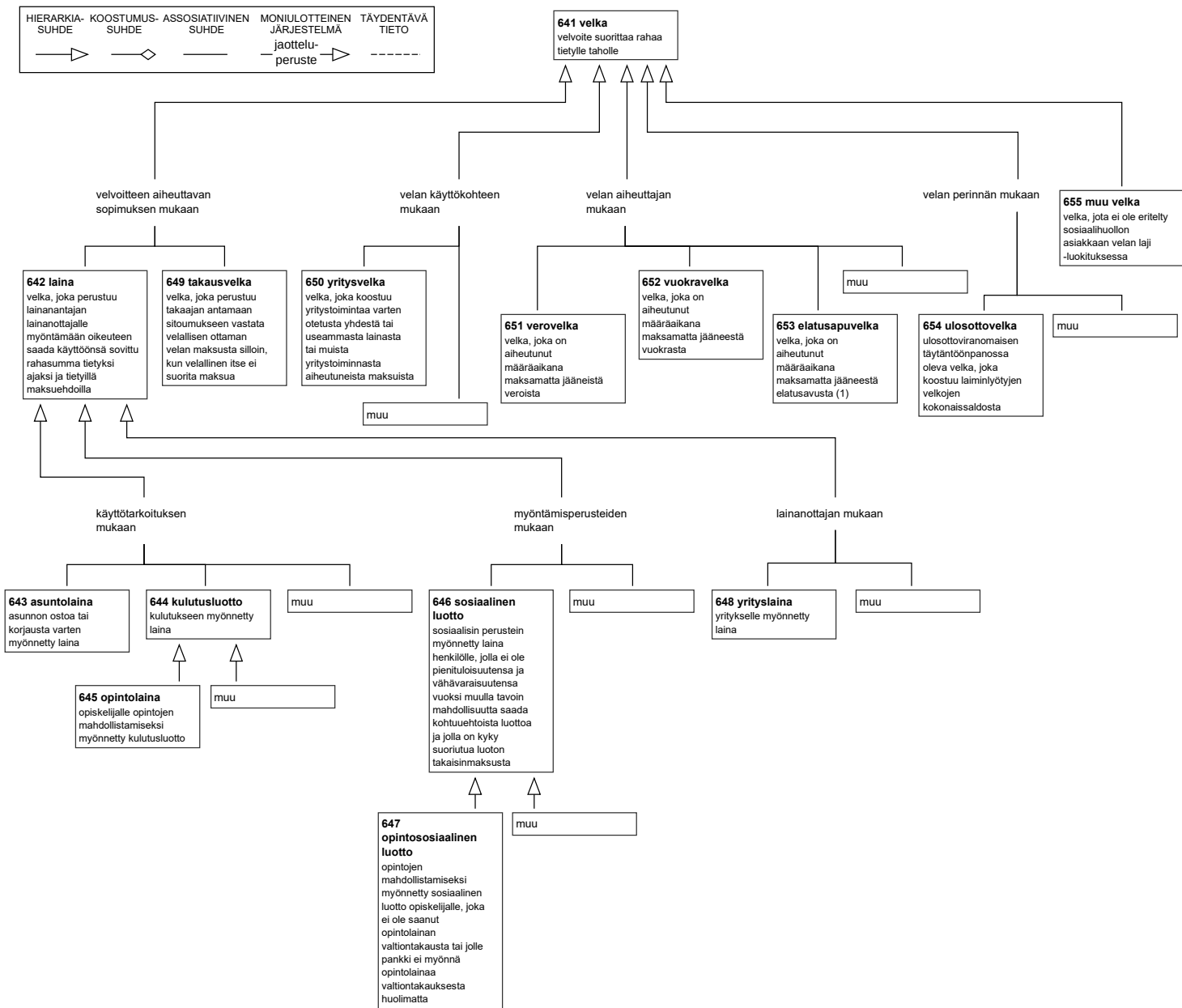
muu velka

velka, jota ei ole eritelty *sosiaalihuollon* asiakkaan velan laji -luokituksessa

Muuta velkaa voi olla esimerkiksi yksityishenkilöiden välinen velka.

Käsittekaavio: [Velat](#)

Käsittekaavio 65. Velat.

Hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietueneroihin.

16 vuotta täyttäneen vammaistuki	475	asumislisä; ks. opintotuen asumisliä.....	485
adoption vahvistamishakemus	292	asumismenot	582
adoptioneuvonnan kuulemisasiakirja	289	asumisoikeus	546
adoptioneuvonnan lausunto	298	asumistuki	479
adoptioneuvonnan suunnitelma	286	asunnon muutostyö	44
adoptioneuvonta	65	asunnon vuokra	583
adoptionhakijoiden taustaselvitys	283	asunnonvuokra	583
adoptiotuki	448	asunto-osake	545
adoptoitavan lapsen taustatiedot	284	asuntolaina	643
aikaosuus	548	asuntolainan korko	602
aikaosuusasunto; ks. lomaosakeosuus.....	548	asuntolainan lyhennys	601
aikuisen perusmenot	567	autettu asuminen; ks. tehostettu palveluasuminen.	63
aikuisen yleiset menot	567	avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyden	
aikuiskoulutustuen lainatakaus	486	selvittämisspöytäkirja	311
aikuiskoulutustuki	490	avioliiton aikana syntyneen lapsen vanhempien	
aikuisten palvelut	27	neuvotteluasiakirja isyyden selvittämiseksi	309
aikuisten peruspalvelut	27	avioliiton aikana syntyneen lapsen vanhempien	
aktiointisuunnitelma	272	neuvotteluasiakirja äitiyden selvittämiseksi	329
alkukartoitus	226	avioliiton aikana syntyneen lapsen äitiyden	
alle 16-vuotiaan vammaistuki	474	selvittämisspöytäkirja	331
ammattillinen henkilö	122	avustus	537
ammattillinen perhehoito	81	ay-jäsenmaksu; ks. ammattiliiton tai	
ammattihenkilö	119	työttömyyskassan jäsenmaksu.....	627
ammattiliiton jäsenmaksu; ks. ammattiliiton tai		dokumentointi; ks. kirjaaminen.....	157
työttömyyskassan jäsenmaksu.....	627	edunvalvoja	139
ammattiliiton tai työttömyyskassan jäsenmaksu .	627	edunvalvonnan menot	638
ammattiyhdistyksen jäsenmaksu; ks. ammattiliiton		edunvalvontavaltuutettu	140
tai työttömyyskassan jäsenmaksu.....	627	edunvalvontavaltuuttaja	141
ansio-osinkotulo	436	ehkäisevä lastensuojelu; ks. lapsiperheiden	
ansionmenetyskorvaus	469	palvelut.....	26
ansioon suhteutettu päiväraha	496	elatusapu (1)	534
ansiopäiväraha	496	elatusapu (2)	451
ansiosidonnainen päiväraha	496	elatusapumaksu	623
ansiotulo	424	elatusapuvélka	653
apuraha	537	elatusapuvélka	653
apuvälinekustannukset	615	elatusapuvélka	653
arvio	164	elatusapuvélka	653
asia	92	elatusapuvélka	653
asia-asiakirja	152	elatusapuvélka	653
asiaan osallinen	132	elatusapuvélka	653
asiakas	14	elatusapuvélka	653
asiakasasiakirja	150	elatusapuvélka	653
asiakaskertomus	167	elatusapuvélka	653
asiakaskertomusmerkintä	166	elatusapuvélka	653
asiakassuhde	10	elatusapuvélka	653
asiakassuunnitelma	176	elatusapuvélka	653
asiakirja	149	elatusapuvélka	653
asiakirjamaksu	634	elatusapuvélka	653
asiakirjan tyyppi	154	elatusapuvélka	653
asiakirjatyyppi	154	elatusapuvélka	653
asiakkaan raha-asoiden hoitaminen	76	elatusapuvélka	653
asiakkuuden suunnittelu	97	elatusapuvélka	653
asiakkuuden suunnitteluprosessi	97	elatusapuvélka	653
asiakkuus	10	elatusapuvélka	653
asiakkuusasiakirja	153	elatusapuvélka	653
asian vireilletulokäsittely	95	elatusapuvélka	653
asian vireilletulokäsittelyprosessi	95	elatusapuvélka	653
asianosainen	133	elatusapuvélka	653
asiantuntija	117	elatusapuvélka	653
asumisen tuki	479	elatusapuvélka	653
		eläke	509
		eläkettä saavan hoitotuki	476
		eläkevakuutuskertymä	559
		eläkkeen lapsikorotus	525
		eläkkeensaajan asumistuki	480
		eläkkeensaajan hoitotuki	476
		eläkkeensaajan kuntoutusraha;	
		ks. kuntoutusraha.....	470
		eläkkeensaajien hoitotuki	476
		energia-avustus	539
		ennakollinen lastensuojeluilmoitus	184
		ennakollisen lastensuojeluilmoituksen arvio	185
		ennen syntymää tunnustetun lapsen isyyden	
		selvittämisspöytäkirja	302
		ennen syntymää tunnustetun lapsen äitiyden	
		selvittämisspöytäkirja	323
		ensikotipalvelu	84
		erityisen tuen tarve	5
		erityiset vaatemenot	639
		erityishoitoraha	468
		erityishuolto-ohjelma; ks. päätös erityishuolto-	
		ohjelmasta.....	405
		erityispalvelut	25
		erityisäitiysraha	459

etuisuus	445	iäkkäiden palvelupäätös	278
etuus	445	iäkkäiden palvelut	28
geronomi	125	iäkkäiden palvelutarpeen arvio	279
haastehakemus	282	iäkkäiden peruspalvelut	28
haittalisä; ks. vakuutuskorvaus.....	541	iäkäs henkilö	146
haittaraha; ks. vakuutuskorvaus.....	541	joukkovelkakirja	563
hakemus	159	joustava hoitoraha	455
hakemus päihdehuollon palveluun	398	julkinen sosiaalipalvelu	36
hakemus tahdosta riippumattomasta erityishuollosta	419	järjestämisvastuu; ks. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu.....	9
hakijan perusmenot	568	jäännösvero; ks. luokittelematon muu meno.....	640
hallintoasia	94	kansaneläke	510
hallintopäätös; ks. päätös.....	174	kasvatus- ja perheneuvonnan lausunto	264
hammashoitomaksu	609	kasvatus- ja perheneuvonnan suunnitelma	263
harkinnanvarainen kuntoutusavustus	472	kasvatus- ja perheneuvonnan yhteenveto	265
henkilöauto	555	kasvatus- ja perheneuvonta	56
henkilökohtainen apu	45	kehitysvammainen	145
henkilöstörahasto-osuus	562	kehitysvammaisen henkilö	145
hoidettava	148	kehitysvammaisten erityishuollon rajoitustoimenpidepäätös	409
hoidettava henkilö	148	kehitysvammaistenhoitaja	128
hoidon tarve; ks. palvelutarve.....	6	kehitysvammaneuvoita	54
hoito- ja kasvatussuunnitelma	359	Kela-korvaus	528
hoitolisä; ks. kotihoidon tuki.....	453	Kelan takaisinperintämaksu	636
hoitolisä; ks. yksityisen hoidon tuki.....	454	kiinteistö	549
hoitopalkkio (1)	434	kiinteistön hoitomenot	596
hoitopalkkio (2)	435	kiinteistövero	600
hoitoraha; ks. kotihoidon tuki.....	453	kiireellinen sijoitus	109
hoitoraha; ks. yksityisen hoidon tuki.....	454	kilometrikorvaus; ks. työmatkakorvaus.....	432
hoitotuki (1)	476	kirjaaminen	157
hoitotuki (2)	474	kodinhoitaja	127
hoitovastike	587	kodinhoitoapu	46
huollettava	138	kokonaiseläketurva; ks. takuueläke.....	511
huoltaja	137	kokopäiväraha; ks. työmatkapäiväraha.....	431
huoltoeläke	522	korjausavustus	538
huoneenvuokra	583	korkeavustus	489
huostaanotto	110	korkotulo	439
huostaanottihakemus hallinto-oikeudelle	371	korotettu ansio-osa	502
häirinnän ja vainon riskiarvio	209	korotettu kulukorvaus; ks. kulukorvaus (1).....	503
ikäedellytys; ks. sairauspäiväraha.....	464	korotettu tuki; ks. vammaisetuus.....	473
ikäntyneiden palvelut; ks. iäkkäiden palvelut.....	28	korotettu äitiysavustus; ks. äitiysavustus.....	447
ilmoitus	160	korotusosa	502
ilmoitus adoptionhakijoiden olosuhteiden muutoksesta	296	korvaus	527
ilmoitus aluehallintovirastolle asiakkaan sitomisesta	418	kotihoidon ohjaus	54
ilmoitus kunnan alueelle sijoitetusta lapsesta	363	kotihoidon tuki	453
ilmoitus kuntouttavasta työtoiminnasta	275	kotihoito	39
ilmoitus lapsen elatusavun lakimääräisestä muutoksesta	345	kotikäynti	102
ilmoitus lapsen huoltajan tarpeesta	336	kotimaan päiväraha; ks. työmatkapäiväraha.....	431
ilmoitus lapsen yksityisestä sijoituksesta	360	kotipalvelu	46
ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta	182	kotiselvitys	290
ilmoitus tapaamisten valvonnasta	346	kotivakuutusmaksu	598
isyyden selvittäminen	66	kotouttaminen	59
isyyden selvittämispöytäkirja	308	kotoutumisen edistäminen	59
isyyden tunnustamisen hyväksymisasiakirja	310	kotoutumisen edistämisen alkuarvio	226
isyyden tunnustamisen kuulemisiasiakirja	307	kotoutumissuunnitelma	227
isyyspäiväraha	461	kotoutumistuki	506
isyysraha	461	koululaiseläke; ks. lapseneläke.....	521
itsenäistymisvarat; ks. asiakkaan raha-asioiden hoitaminen.....	76	koululaisen aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuvat kulut; ks. koululaisen aamu- ja iltapäivätoimintamaksu.....	576
iäkkäiden palvelujen asiakassuunnitelma	280	koululaisen aamu- ja iltapäivätoimintamaksu	576
iäkkäiden palvelujen hakemus	277	koulumatkatuki	488
iäkkäiden palvelujen toteuttamissuunnitelma	281	koulutusavustus; ks. elatusapu (1).....	534
		koulutuskustannukset; ks. lapsen koulutusmenot.....	577

kriisin jälkipuinti; ks. kriisityö.....	89	lapsen syntymän jälkeinen isyyden	
kriisipäivystys; ks. kriisityö.....	89	tunnustamisasiakirja	306
kriisityö	89	lapsen syntymän jälkeinen äitiyden	
kulukorvaus (1)	503	tunnustamisasiakirja	326
kulukorvaus (2)	430	lapsen syntymää edeltävä isyyden	
kulutusluotto	644	tunnustamisasiakirja	301
kuntalisä; ks. kotihoidon tuki.....	453	lapsen syntymää edeltävä yhteishuoltosopimus ..	338
kuntalisä; ks. yksityisen hoidon tuki.....	454	lapsen syntymää edeltävä äitiyden	
kuntouttava työtoiminta	77	tunnustamisasiakirja	322
kuntouttavan työtoiminnan arvio	276	lapsen tapaamisen matkakustannukset	620
kuntoutusavustus	472	lapsen tapaamisen ravintomenot	624
kuntoutusohjaus	54	lapsen vakuutusmaksu	579
kuntoutusraha	470	lapsen yksityisen sijoituksen arvio	361
kuntoutussuunnitelma	397	lapsen yksityisen sijoituksen valvonta	73
kuntoutustuki	515	lapsen yleiset kustannukset; ks. lapsen	
kustannuskorvaus	430	perusmenot.....	572
kustannusten korvaus	430	lapsen yleiset menot	572
kuuleminen	103	lapseneläke	521
kuulemisasiakirja	168	lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu;	
kuulemiskertomus	168	ks. lastensuojelu.....	30
kuultava	131	lapsikorotus (1)	525
käyttöraha	536	lapsikorotus (2)	501
käyttövastike	589	lapsilisä	449
laaja asiakirjatyyppi	155	lapsiperhe-etuus	446
laillinen edustaja	142	lapsiperheiden palvelujen asiakassuunnitelma ..	258
laillistettu ammattihenkilö	120	lapsiperheiden palvelujen hakemus	256
laina	642	lapsiperheiden palvelujen	
lainatakaus; ks. opintolainan valtiontakaus.....	486	toteuttamissuunnitelma	260
laitohoito; ks. laitospalvelu.....	82	lapsiperheiden palvelupäätös	259
laitoshuolto; ks. laitospalvelu.....	82	lapsiperheiden palvelut	26
laitospalvelu	82	lapsiperheiden peruspalvelut	26
lapsen elatusapu; ks. elatusapu (1).....	534	lapsiperhepalvelut	26
lapsen elatusapulaskelma	342	laskelma	169
lapsen elatusavun turvaaminen	69	lasten hoidon tuki	452
lapsen elatussopimus	343	lasten kotihoidon tuki	453
lapsen erityiset harrastusmenot	578	lasten yksityisen hoidon tuki	454
lapsen erityiset kustannukset; ks. lapsen erityiset		lastenhoidon tuki	452
menot.....	573	lastensuojelu	30
lapsen erityiset menot	573	lastensuojeluhakemus	351
lapsen erityiset terveydenhoitokustannukset;		lastensuojeluilmoituksen arvio	350
ks. lapsen erityiset terveydenhoitomenot.....	580	lastensuojeluilmoituksen käsittely- ja	
lapsen erityiset terveydenhoitomenot	580	toimenpideosa	350
lapsen hoitotuki	474	lastensuojeluilmoitus	349
lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen .	68	lastensuojelun asiakassuunnitelma	357
lapsen huoltajan tarpeen arvio	337	lastensuojelun avohuolto	112
lapsen huolto- ja tapaamisoikeusselvitys	341	lastensuojelun jälkihuollon asiakassuunnitelma ..	394
lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimus	339	lastensuojelun jälkihuolto	114
lapsen ja perheen palvelutarpeen arvio	257	lastensuojelun kuulemisasiakirja	354
lapsen koulutuskustannukset; ks. lapsen		lastensuojelun kuulemiskertomus	354
koulutusmenot.....	577	lastensuojelun kuulemispyyntö	353
lapsen koulutusmenot	577	lastensuojelun mielipiteen selvittämisasiakirja ..	355
lapsen menot	571	lastensuojelun palvelu- tai tukitoimipäätös	356
lapsen mielipiteen selvittäminen	104	lastensuojelun sijaishuollon rajoituspäätös	376
lapsen muut erityiset menot	581	lastensuojelun sijaishuolto	113
lapsen neuvotteluasiakirja isyyden		lastensuojelun toteuttamissuunnitelma	358
selvittämiseksi	305	lastenvalvoja	129
lapsen neuvotteluasiakirja äitiyden		lausunto	170
selvittämiseksi	325	lausunto tahdosta riippumattoman erityishuollon	
lapsen osuus asumiskustannuksista; ks. lapsen		edellytyksistä	421
osuus asumismenoista.....	574	lausuntopyyntö sukulaisen oikeusgeneettisestä	
lapsen osuus asumismenoista	574	isyystutkimuksesta	314
lapsen perusmenot	572	leskeneläke	520
lapsen päivähoitomenot	575	liikkumista tukeva palvelu	47
lapsen suostumus adoptioon	288	liikkuvuusavustus (1)	504

liikkuvuusavustus (2)	505	merkintä asiakastietojen luovuttamisesta	223
liite	255	merkintä asiakkaan arjesta	219
lomanviettopalvelu	50	merkintä asian vireilletulosta	212
lomaosakeasunto; ks. lomaosakeisuus.....	548	merkintä neuvottelun, tapaamisen tai	
lomaosakeisuus	548	yhteydenoton peruuttamisesta	218
luokittelematon muu meno	640	merkintä neuvottelusta	216
luokittelematon muu tulo	543	merkintä ohjauksesta ja neuvonnasta	215
luontoisetu	428	merkintä rajoitustoimenpiteestä	220
luopumiseläke; ks. luopumisetuus.....	518	merkintä sosiaaliasiamiehen toiminnasta	224
luopumisetuus	518	merkintä sosiaalipalvelun alkamisesta	213
luopumiskorvaus; ks. luopumisetuus.....	518	merkintä sosiaalipalvelun päättymisestä	214
luopumistuki; ks. luopumisetuus.....	518	merkintä tapaamisesta tai yhteydenotosta	217
luovutuspäiväraha	467	merkintä toimintakyvystä	221
luovutusvoitto	442	metsä	552
lupahakemus lapsen tutkimiseksi	352	metsätaloustulo	443
lykäty vanhuuseläke; ks. vanhuuseläke (1).....	517	mielenterveystyö	88
läheinen	135	monialainen työllistymissuunnitelma	271
läheinen henkilö	135	monialainen työryhmä	118
läheistään hoitavan vapaa	60	moniammatillinen työryhmä	118
lähete	171	muu ansiotulo	437
lähihoitaja	126	muu asiakasasiakirja	179
lähisuhdeväkivaltakokemusten arvio	208	muu asiakaskertomusmerkintä	225
lämmitysmenot	591	muu etuus	532
lääkekorvaus	529	muu kiinteistöön liittyvä varallisuus	554
lääkekustannukset	612	muu kulkuneuvo	556
lääkkeiden annosjakelupalkkio	613	muu käyttömaksu	597
lääkäripalkkio	610	muu pääomatulo	444
maa- ja metsätila	565	muu sosiaalihuollossa laadittu asiakasasiakirja ..	253
maahanmuuttajan kotoutumistuki;		muu sosiaalihuoltoon saapunut asiakasasiakirja ..	254
ks. kotoutumistuki.....	506	muu takaisinperintämaksu	637
maatalouden ansiotulo; ks. yrittäjän ansiotulo.....	429	muu vakuutusmaksu	628
maatalousmaa	553	muu varallisuus	566
maatila	565	muu velka	655
mahdollisen isän neuvotteluasiakirja isyyden		muu vuokra	625
selvittämiseksi	304	muun huollettavan perusmenot	570
maistraatin päätös avioliiton aikana syntyneen		muun lainan hoitomenot	632
lapsen isyyden vahvistamisesta	320	muut asumismenot	603
maistraatin päätös avioliiton aikana syntyneen		muut matkakustannukset	621
lapsen äitiyden vahvistamisesta	335	muut menot	622
maistraatin päätös aviomiehen isyyden		muut terveydenhoitomenot	616
kumoamisesta	321	muut tulot	533
maistraatin päätös isyyden vahvistamisesta	319	muuttokustannukset	599
maistraatin päätös äitiyden vahvistamisesta	334	muuttokustannusten korvaus	505
maksuhäiriöilmoitus	241	määräaikainen työkyvyttömyyseläke	515
maksuhäiriötiedustelu	237	määrämuotoinen kirjaaminen	158
maksukehotus; ks. sosiaalisen luoton		nimikesuojattu ammattihenkilö	121
maksumuistutus	242	nuoren kuntoutusraha; ks. kuntoutusraha.....	470
maksumuistutus; ks. sosiaalisen luoton		ohjattu asuminen; ks. palveluasuminen.....	62
maksumuistutus.....	242	oikaisuvaatimuksen peruutusilmoitus	195
maksusitoumus	172	oikaisuvaatimus	193
maksuvaatimus; ks. sosiaalisen luoton		oikeudenomistajan suostumus	318
maksuvaatimus.....	243	oikeusgeneettisen isyystutkimuksen	
maksuvaralaskelma; ks. sosiaalisen luoton		näytteenottoasiakirja	313
maksuvaralaskelma.....	238	oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tilaus tai	
matka- ja yöpymiskustannusten korvaus	504	määräys	312
matka-avustus	499	olosuhdeselvitys	341
matkakorvaus (1)	531	omaishoidon tuen hakemus	229
matkakorvaus (2)	432	omaishoidon tuen hoito- ja palvelusuunnitelma ..	230
matkakustannukset	617	omaishoidon tuen suunnitelma	230
matkakustannusten korvaus;		omaishoidon tuki (1)	42
ks. työmatkakorvaus.....	432	omaishoidon tuki (2)	434
matkustamiskustannusten korvaus	432	omaishoitaja	147
merkintä asiakasta koskevien tietojen		omaishoitajan palkkio	434
pyytämisestä tai saamisesta	222	opintoetus	482

opintolaina	645	perhehoito	80
opintolainahyvitys	487	perhekuntoutus	83
opintolainan hoitomenot	631	perheoikeudelliset palvelut	29
opintolainan valtiontakaus	486	perhetyö	57
opintomenot	633	perhetyön lausunto	262
opintoraha	484	perhetyön suunnitelma	261
opintososiaalinen luotto	647	perintö; ks. luokittelematon muu tulo	543
opintotuen asumislisä	485	perusosa; ks. aikuisen perusmenot	567
opintotuki	483	peruspalvelut	24
opintotukietuus	482	peruspäiväraha	497
osa-aikaeläke	513	perustuki; ks. vammaisetuus	473
osake	560	poliklinikkamaksu	606
osakehuoneisto	545	potilasasiakirja; ks. asiakasasiakirja	150
osaomistusasunnon vähemmistöosuus	547	psykososiaalinen tuki; ks. kriisityö	89
osaomistusasunto-osuus	547	puolison elatusapu; ks. elatusapu (1)	534
osapäiväraha; ks. työmatkapäiväraha	431	puolison elatusavun turvaaminen	70
osasairauspäiväraha	465	puolison elatussopimus	347
osatyökyvyttömyyseläke; ks. työkyvyttömyyseläke	514	puolison perusmenot	569
osinkotulo (1); ks. ansio-osinkotulo	436	pyyntö	173
osinkotulo (2); ks. pääomaosinkotulo	440	päihdehuollon asiakassuunnitelma	397
osittainen hoitoraha	456	päihdehuollon laituskuntoutus; ks. laitospalvelu	82
osittainen vanhempainraha	463	päihdehuollon palvelupäätös	401
ostopalvelu	34	päihdehuollon palvelusuunnitelma	397
ostotodistus; ks. koulumatkatuki	488	päihdehuollon palvelutarpeen arvio	396
osuus kuolinpesästä	564	päihdehuollon päätös tahdosta riippumattomaan hoitoon määräämisestä	400
ottolapsineuvonta	65	päihdehuollon tilannearvio	396
palkka	425	päihdehuollon toteuttamissuunnitelma	399
palkkio	433	päihdehuolto	32
palvelu	33	päihdekuntoutus; ks. sosiaalinen kuntoutus	55
palveluasuminen	62	päihdepalvelut	32
palvelujen antaja	16	päihdetyö	87
palvelujen järjestäjä	17	päihdetyön palvelusuunnitelma	397
palvelujen toteuttaja	19	päivitys	164
palvelujen tuottaja	18	päivähoitokulut; ks. lapsen päivähoitomenot	575
palveluketju	91	päivähoitomaksu; ks. lapsen päivähoitomenot	575
palvelun järjestäminen	98	päiväkirurginen toimenpidemaksu	607
palvelun järjestämisprosessi	98	päiväraha (1)	457
palvelun toteutus	99	päiväraha (2)	431
palvelun toteutusprosessi	99	päivärahaetus	457
palvelunantaja	16	päivätoiminta	51
palvelunjärjestäjä	17	pääomaosinkotulo	440
palveluntarve	6	pääomatulo	438
palveluntoteuttaja	19	pääomavastike	586
palveluntuottaja	18	päätoimen palkka	426
palveluohjaus	41	päätös	174
palveluprosessi; ks. sosiaalihuollon palveluprosessi	90	päätös adoptioneuvonnan keskeyttämisestä	294
palveluseteli	199	päätös adoptioneuvonnan väliaikaisesta keskeyttämisestä	295
palvelusetelin omavastuuosuus	630	päätös adoptioneuvonnasta	293
palvelusuunnitelma	176	päätös aineiden tai esineiden haltuunotosta kehitysvammaisten erityishuollossa	410
palvelutarpeen arvio	165	päätös aineiden tai esineiden haltuunotosta lastensuojelussa	380
palvelutarpeen arviointi	96	päätös erityisen huolenpidon jatkamisesta	390
palvelutarpeen arviointiprosessi	96	päätös erityisen huolenpidon lopettamisesta	391
palvelutarve	6	päätös erityisestä huolenpidosta	389
palvelutehtävä; ks. sosiaalihuollon palvelutehtävä	23	päätös erityishuolto-ohjelmasta	405
palveluyksikön asiakkuus	13	päätös henkilönkatsastuksen toimittamisesta	381
perhe-eläke	519	päätös isyyden selvittämisen aloittamisesta uudstaan	316
perhe-etuus	446	päätös isyyden selvittämisen keskeyttämisestä	315
perheasioiden sovittelu	72	päätös kehitysvammaisten erityishuollon palvelusta	406
perheen kotoutumissuunnitelma	228		
perheen sisäisen adoption osapuolten taustaselvitys	285		
perhehoitajan palkkio	435		

päätös lapsen elatussopimuksen vahvistamisesta	344	rintamalisä	523
päätös lapsen eristämisen jatkamisesta	387	saattajapalvelu; ks. liikkumista tukeva palvelu.....	47
päätös lapsen eristämisen lopettamisesta	388	sairaalan hoitopäivämaksu	608
päätös lapsen eristämisestä	386	sairaanhoidon korvaus	528
päätös lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimuksen vahvistamisesta	340	sairaanhoidokorvaus	528
päätös lapsen huostaanotosta ja sijaishuollosta ..	370	sairaseläke	514
päätös lapsen huostassapidosta	374	sairauseläke	514
päätös lapsen kiireellisen sijoituksen jatkamisesta	368	sairauskulukorvaus; ks. sairaanhoitokorvaus.....	528
päätös lapsen kiireellisen sijoituksen lopettamisesta	369	sairauspäiväraha	464
päätös lapsen kiireellisestä sijoituksesta	367	sairausvakuutuksen päiväraha	464
päätös lapsen olinpaikan ilmoittamatta jättämisestä	377	sairausvakuutuskorvaus	528
päätös lapsen yksityisen sijoituksen hyväksymisestä	362	saunamaksu	595
päätös lastensuojelun avohuollon sijoituksesta ..	366	selvitys	161
päätös liikkumisvapauden rajoittamisen lopettamisesta	385	selvitys adoptioneuvonnan antamisesta	290
päätös liikkumisvapauden rajoittamisesta	384	selvitys adoptionhakijoista	290
päätös lähetyksen luovuttamatta jättämisestä ..	383	selvitys rajoitustoimenpiteistä	417
päätös oikaisuvaatimukseen	196	sijaishoito	86
päätös oikeudesta lastensuojelun jälkihuoltoon ..	395	sijoitettavan lapsen esitiedot	372
päätös omaisuuden tai lähetysten tarkastamisesta	382	sijoittaminen	108
päätös poistumisen estämisestä	415	sijoitus	108
päätös puolison elatussopimuksen vahvistamisesta	348	sijoitusrahasto-osuus	561
päätös rajoittavien välineiden tai asusteiden käytöstä vakavassa vaaratilanteessa	412	sijoitusvakuutuskertymä	558
päätös rajoittavien välineiden tai asusteiden toistuvasta käytöstä päivittäisissä toiminnoissa	411	silmälasikustannukset	614
päätös rajoittavien välineiden tai asusteiden toistuvasta käytöstä vakavissa vaaratilanteissa	413	siviilipalvelusmiehen päiväraha	492
päätös sijaishuoltopaikan muuttamisesta	375	sivullinen	134
päätös sosiaalisesta luotosta	239	sivutoimen palkka	427
päätös tahdosta riippumattoman erityishuollon lopettamisesta	423	sopeutumisvalmennus	53
päätös tahdosta riippumattomasta erityishuollosta	422	sopimus	162
päätös tutkimuksesta tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytysten selvittämiseksi	420	sopimus sosiaalisesta luotosta	240
päätös täydentävästä tai ehkäisevästä toimeentulotuesta	247	sopimus työelämään osallistumiseen liittyvästä sosiaalipalvelusta	211
päätös valvotusta liikkumisesta	414	sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu	9
päätös yhteydenpidon rajoittamisen lopettamisesta	379	sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen palvelu	38
päätös yhteydenpidon rajoittamisesta	378	sosiaali- ja terveydenhuolto	7
päätös äitiyden selvittämisen aloittamisesta uudestaan	333	sosiaaliala	20
päätös äitiyden selvittämisen keskeyttämisestä ..	332	sosiaaliamies	130
rahalahja	542	sosiaalietuus; ks. etuus.....	445
rahapalkka; ks. palkka.....	425	sosiaalihuollon ammattihenkilö	122
rahasto-osuus (1)	561	sosiaalihuollon asia	93
rahasto-osuus (2)	562	sosiaalihuollon asiakas	15
rahoitusvastike	586	sosiaalihuollon asiakasasiakirja	151
rajoitus	111	sosiaalihuollon asiakasmaksu	629
rajoitustoimenpide	111	sosiaalihuollon asiakasmaksulaskelma	203
rakennus	551	sosiaalihuollon asiakasmaksupäätös	204
rakenteinen kirjaaminen	158	sosiaalihuollon asiakkaan tulo- ja menoselvitys ..	202
		sosiaalihuollon asiakkuus	11
		sosiaalihuollon erityispalvelut	25
		sosiaalihuollon ilmoitus toiselle viranomaiselle ..	186
		sosiaalihuollon kuulemisasiakirja	188
		sosiaalihuollon lausunto	201
		sosiaalihuollon lausuntopyyntö	200
		sosiaalihuollon lisäselvityspyyntö	180
		sosiaalihuollon lähete	187
		sosiaalihuollon maksusitoumus	205
		sosiaalihuollon mielipiteen selvittämisasiakirja ..	189
		sosiaalihuollon palveluprosessi	90
		sosiaalihuollon palvelutehtävä	23
		sosiaalihuollon palvelutehtävän asiakkuus	12
		sosiaalihuollon peruspalvelut	24
		sosiaalihuollon tarpeesta tehdyn yhteydenoton tai ilmoituksen arvio	183
		sosiaalihuollon valtakirja	190
		sosiaalihuolto	8
		sosiaalinen kuntoutus	55

sosiaalinen luototus	75	toimenpide	100
sosiaalinen luotto	646	toimintakykyarvio	210
sosiaaliohjaus	41	toimintaraha	535
sosiaalipalvelu	35	toimintarajoitteinen henkilö	143
sosiaalipäivystys	43	toimintayksikkö	21
sosiaalisen luoton eräännyttämisilmoitus	244	toimipaikka	22
sosiaalisen luoton hakemus	232	toimipiste	22
sosiaalisen luoton maksumuistutus	242	tontin vuokra	590
sosiaalisen luoton maksuvaatimus	243	tontinvuokra	590
sosiaalisen luoton maksuvaralaskelma	238	tontti	550
sosiaalisen luoton valtakirja	233	tonttivuokra	590
sosiaalisen luoton velkatiedustelu	234	toteuttamissuunnitelma	177
sosiaalisen luototuksen tarpeen arvio	231	tuen tarve	4
sosiaaliturva	1	tuettu asuminen	61
sosiaaliturvaetus; ks. etuus.....	445	tuettu tapaaminen; ks. tapaamisten valvonta.....	71
sosiaalityö	40	tukiasuminen	61
sosiaalityöntekijä	123	tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta	48
sosiaalivakuutus	3	tukihenkilösuunnitelma	267
sosionomi	124	tukihenkilötoiminta; ks. tukisuhdetoiminta.....	48
sofilasavustus	493	tukiperhesuunnitelma	267
starttiraha	507	tukiperhetoiminta; ks. tukisuhdetoiminta.....	48
stipendi	537	tukisuhdesuunnitelma	267
sukupolvenvaihdoseläke; ks. luopumisetuus.....	518	tukisuhdetoiminta	48
suostumus	163	tukisuhteen hakijan tiedot	266
suostumus adoptioon	287	turvakotipalvelu	85
suostumus lausuntopyyntöön		turvakotipalvelun asiakkaan esitiedot	249
adoptioneuvonnassa	297	turvakotipalvelun ensiarvio	250
suppea asiakirjatyyppe	156	turvakotipalvelusuunnitelma	251
suppeampi asiakirjatyyppe	156	turvasuunnitelma	207
suunnitelma	175	työedellytys; ks. sairauspäiväraha.....	464
synnyttäneen äidin tai mahdollisen toisen äidin		työeläke	512
neuvotteluasiakirja äitiyden selvittämiseksi	324	työhön valmennus	79
säästöhenkivakuutuskertymä	558	työhönohjaus	79
säästövakuutuskertymä	558	työkäisten palvelujen asiakassuunnitelma	270
tahdonvastainen toimenpide; ks. tahdosta		työkäisten palvelujen hakemus	268
riippumaton toimenpide.....	101	työkäisten palvelujen toteuttamissuunnitelma	274
tahdosta riippumaton toimenpide	101	työkäisten palvelupäätös	273
takausvelka	649	työkäisten palvelut	27
takuueläke	511	työkäisten palvelutarpeen arvio	269
talletus	557	työkäisten peruspalvelut	27
talouskaasumaksu	593	työkyvyttömyysedellytys; ks. sairauspäiväraha...	464
taloussähkömaksu	592	työkyvyttömyyseläke	514
tapaamisten valvonta	71	työllistymisraha	500
tapaturmaeläke	516	työmarkkinatuki	498
tarkennettu asiakirjatyyppe	156	työmatkakorvaus	432
tarkistus	164	työmatkakustannukset	618
tartuntatautipäiväraha	466	työmatkapäiväraha	431
tehostettu palveluasuminen	63	työttömyysetuuden lapsikorotus	501
tehostettu perhetyö	58	työttömyysetuus	494
tehostetun perhetyön lausunto	365	työttömyyskassan jäsenmaksu; ks. ammattiliiton	
tehostetun perhetyön suunnitelma	364	tai työttömyyskassan jäsenmaksu.....	627
terapiamaksu	611	työttömyyskorvaus	494
terveydenhoidon matkakustannukset	619	työttömyyspäiväraha	495
terveydenhoitomenot	604	työttömyyspäivärahaetus;	
terveydenhuoltomenot	604	ks. työttömyyspäiväraha.....	495
terveyskeskuksen avohoidon maksu	605	työvälinemenot	626
terveyskeskusmaksu	605	täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen	
tiedoksianto	105	hakemus	245
tilapäinen asuminen	64	täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen	
todisteellinen tiedoksianto	106	maksusitoumus	248
todistus adoptioneuvonnan antamisesta	291	täydentävän toimeentulotuen laskelma	246
toimeentulotuki	526	ulkomaan kulukorvaus; ks. kulukorvaus (1).....	503
toimeentulotukipalvelu	74	ulkomaan päiväraha; ks. työmatkapäiväraha.....	431
toimeentuloturva	2	ulosottolistauksen tilaus	235

Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto

Palveluihin, palveluprosesseihin ja
asiakastietoihin liittyviä käsitteitä

Versio 5.0 – korjattu

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000
www.thl.fi